

ספר יחזקאל

❖ חטיבת הפרקים הקרובה היא פרקים א-ג בהם מתגלה ה' ליחזקאל ומטיל עליו את השליחות לנבא לישראל על הפורענות הקריבה ובאה. בחטיבה זו הוא מחזק אותו שלא לפחד מישראל, מסביר לו את תפקידו של הנביא ונותן לו הגבלות מסוימות.

פרק א- מעשה מרכבה

פתיחה לספר

א ויהי בשלשים שנה- לשנות היובל, ברביעי- בחודש הרביעי- תמוז בחמשה לחדש, ואני בתוך אנשי הגולה- שגלו בגלות יהויכין על- ליד נהר כבר, נפתחו השמים- משל להתגלות הנבואית ואראה מראות אלוהים- מראות נבואה. ב מכיוון שהנביא עצמו לא פרט מי הוא ובאיזה תקופה הוא, "עצר" אותו ה' בשני הפסוקים הקרובים וכתב לנו את הפרטים האלו: דבר זה היה בחמשה לחדש- הרביעי, כמו שנכתב לעיל, היא השנה החמישית לגלות המלך יויכין. ג היה היה דבר ידוד אל יחזקאל בן בוזי הפהן בארץ פשדים- בבל על- ליד נהר כבר, ותהי עליו שם יד ידוד- נבואה המגיעה בכוח ובתקיפות מה', שלעניין זה רומזת היד.

מראה כללי של החיות

ד תחילת תאור הנבואה: וארא והנה רוח סערה- סוערת באה מן הצפון ומביאה איתה ענן גדול ואש מתלקחת- בוערת, ונגה- אור זוהר לו- לענן הגדול סביב מסביבו, ומתזקה- של האש היה כעין- כמו מראה של החשמל- גוון מסויים של אש היה נראה מתוך האש. ה ומתזקה- של האש היה נראה דמות של ארבע חיות- יצורים חיים, וזה מראהן- צורת הגוף שלהן- דמות אדם- כמו גוף אדם להנה. ו וארבעה פנים לאחת- לכל חיה, וארבע כנפים לאחת להם- לכל פנים היה ארבע כנפים, סה"כ 16 כנפים לכל חיה. ז ורגליהם רגל ישרה- ללא מפרקים, וכף רגליהם ככף רגל עגל- כמו פרסה עגולה, ונצצים הרגלים שלהם כעין- כמו מראה של נחשת קלל- מלוטש, שאז הנחושת זוהר (נחושת כאן בלשון זכר). ח וידו (וידי) אדם מתחת כנפיהם- מתחת לכל כנף היתה יד, על ארבעת רבעיהם- בכל הכנפים של ארבעת הפנים של כל חיה, וכנפיהם לארבעתם- תאור הפנים והכנפים עד כאן היה לכל החיות. ט חברות- מחוברות אשה אל אחותה כנפיהם- כל שתי כנפים היו מחוברות יחד, לא יסבו- יסתובבו החיות בלכתן- כשהן רוצות ללכת, אלא איש אל עבר פניו ילכו- כאשר הולכת החיה לכיוון מסויים, הפנים של אותו כיוון הן המובילות.

מראה פרטני של החיות

י ודמות פניהם פני אדם- הפנים המובילות עכשיו, שהיו לכיוונו של יחזקאל היו פני אדם, ופני אריה- מלך החיות אל הזמין לארבעתם, ופני שור- מלך הבהמות מהשמאול לארבעתן, ופני נשר- מלך העופות לארבעתן- מאחורה. יא ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה- הכנפים העליונות לא היו צמודות לפנים אלא מרוחקות מהן מעט, לאיש- לכל חיה- שתיים חברות- שתי הכנפים העליונות היו מחוברות כל איש, ושתיים- הכנפים התחתונות היו מכסות את גויתיהנה- גופן. יב ואיש- כל חיה אל עבר פניו ילכו- לכיוון אחד הפנים, אל אשר יהיה שמה הרוח סערה (שהביאה את הענן

והאש לעיל) לְלַכֵּת- לאן שהיא תלך, לשם יִלְכוּ החיות, לא יִסְבוּ בְּלִכְתָּן- אלא משתנה הפנים המובילות. יג וְדַמּוֹת הַחַיּוֹת- מראה גופן- מְרַאֲיֵהם כְּגִחְלֵי אֵשׁ בְּעֵרוֹת כְּמִרְאֵה הַלְּפָדִים, היא- והאש הזאת היתה גם מְתֵהֲלֶכֶת בֵּין הַחַיּוֹת- זזה בינהן, וְנִגְה- אור זוהר היה מסביב לָאֵשׁ- שהיתה מתהלכת בין החיות, וּמִן הָאֵשׁ הַזֹּאת גם היה יוֹצֵא בְרָק- כמין לשון אש. יד וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׂוֹב- הגוף שלהן זו כל הזמן לכאן ולכאן כְּמִרְאֵה הַבְּזָק- ברק, כמו תזוזה של ברק.

מראה האופנים

טו וְאֵרָא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אֹפֶן- גלגל אֶחָד בְּאֶרֶץ- בתחתית החיות, אֶצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פְּנֵיו- לכל ארבעת הפנים היה אופן אחד. טז מְרַאֲהֵם הָאֹפְנִים כך היה נראה וּמַעֲשֵׂיֵהם- וכך גם היו עשויים פְּעִיָּו- כמו מראה של תְּרָשִׁישׁ- אבן יקרה, וְדַמּוֹת אֶחָד לְאַרְבַּעַתָּן, וּמִרְאֵיֵהם וּמַעֲשֵׂיֵהם כְּאִשׁוֹר יְהִיָּה הָאֹפֶן בְּתוֹךְ הָאֹפֶן- גלגל בתוך גלגל, כדי שיוכל לזוז לכל הכיוונים בלי להסתובב, כמו החיות. יז עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶן- הצדדים שלהם (של האופנים) בְּלִכְתָּם- כשהם רוצים ללכת- יִלְכוּ, לא יִסְבוּ בְּלִכְתָּן (שהרי הם אופן בתוך אופן). יח וְנִגְבְּהֶן- לחיות היה גב (ולא שכל הפנים היו על ראש אחד אלא לכל גוף של חיה יצאו ארבעה ראשים עם גב מאחוריהם), וְנִגְבָּה לָהֶם- היו גבוהות, וְיִרְאָה לָהֶם- היה נראה שהן מפחדות (מה' השוכן מעליהם, כפי שנראה בהמשך), וְנִגְבְּתָם- הגב שלהן- מְלֵאֵת עֵינַיִם סְבִיב- לכל פנים כך היה בגב שלו, לְאַרְבַּעַתָּן- וכן היה לכל החיות. יט וּבְלִכְתָּ הַחַיּוֹת יִלְכוּ הָאֹפְנִים אֶצְלָם, וּבְהַנְשֵׂא הַחַיּוֹת- כשהן מתרוממות מְעַל הָאֶרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאֹפְנִים. כ עַל אִשׁוֹר יְהִיָּה שֵׁם הַרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ, כִּי שְׁמָה הַרוּחַ לְלַכֵּת, וְהָאֹפְנִים יִנְשְׂאוּ לְעַמְתָּם, והאופנים תמיד ליד החיות כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאֹפְנֵיהֶם- הרוח שמזיזה את החיות זו אותה רוח שמזיזה את האופנים. כא שלושה מצבים אצל החיות: 1. בְּלִכְתָּם של החיות יִלְכוּ האופנים, 2. וּבְעַמְדָם ללא תזוזה של החיות יַעֲמֵדוּ האופנים, 3. וּבְהַנְשֵׂאֵם החיות מְעַל הָאֶרֶץ יִנְשְׂאוּ הָאֹפְנִים לְעַמְתָּם, כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאֹפְנֵיהֶם.

הרקיע וסביבתו

כב וְדַמּוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיָּה רְקִיעַ- כמין מסך, שהיה פְּעִיָּו- כמו מראה של הַקָּרַח הַנוֹרָא- מפחיד, נְטוּי- פרוש על רֵאשֵׁיהֶם מְלֻמְעָלָה. כג וְתַחַת הַרְקִיעַ כְּנִפְיָהֶם העליונות יִשְׂרוּת- זקופות למעלה בגובה אחד אִשָּׁה אֶל אַחוּתָהּ, ומעל כל הכנפים היה הרקיע, לְאִישׁ- לכל חיה- שְׂתִים כַּנְפִים התחתונות מְכֻסּוֹת לְהִנָּה, וְלְאִישׁ שְׂתִים מְכֻסּוֹת לְהִנָּה אֶת גְּוִיתֵיהֶם- הגוף שלהן. כד וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנִפְיָהֶם כשהיו זזות, בשלושה קולות: 1. קוֹל מִים רַבִּים, 2. קוֹל שִׁדְי- ה', וקולות אלו של הכנפים היה רק בְּלִכְתָּם, וקול נוסף- 3. קוֹל הַמְּלָחָה כמו קוֹל מַחְנָה- של אנשים רבים המדברים ביניהם, אבל בְּעַמְדָם ללא תזוזה תְּרַפִּינָה- היו מתרפות כְּנִפְיָהֶן ולא זזות ולא עושות רעש. כה וְיִהִי קוֹל (של ה') מְעַל לְרְקִיעַ אִשׁוֹר עַל רֵאשֵׁם, וזה הסיבה ש בְּעַמְדָם תְּרַפִּינָה כְּנִפְיָהֶן- כי בהשמע קול ה' היו החיות מפסיקות לזוז ולהרעיש.

הכסא ומראה כבוד ה'

כו וּמִמַּעַל לְרְקִיעַ אִשׁוֹר עַל רֵאשֵׁם כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כְּסֵא, וְעַל דְּמוּת הַכְּסֵא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלֻמְעָלָה. כז וְאֵרָא פְּעִיָּו- כמו מראה של חֲשָׁמַל יחד עם כְּמִרְאֵה אֵשׁ עם בֵּית- כיסוי היה לָהּ סְבִיב, וזה היה מְמִרְאֵה מְתַנְיָו וּלְמַעְלָה, וּמִמִּרְאֵה מְתַנְיָו וּלְמַטָּה רְאִיתִי כְּמִרְאֵה אֵשׁ (אך ללא חשמל) וְנִגְה- אור זוהר לו סְבִיב. כח כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת אִשׁוֹר יְהִיָּה בְּעֵנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם, כֵּן- כך היה מְרַאֲהֵם הַנִּגְה סְבִיב- שמסביב לאש ממראה מתנניו ולמטה, הוא- האדם שעל הכסא מְרַאֲהֵם דְּמוּת כְּבוֹד יָדוּד- יחזקאל נזהר מאוד מלהגשים את ה' ולכן משתמש בשלושה ביטויים (שבכל מהלך

הפרק השתמש בחלקם כדי לא להגשים) "מראה" "דמות" "כבוד" - ולא הוא ממש, וְאָרְאָה וְאָפֵל על פְּנֵי- מפחד ומכבוד, וְאָשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר. {פ}

פרק ב- הטלת השליחות על יחזקאל

ה' מצוה את יחזקאל לעמוד

א וַיֹּאמֶר אֵלַי : בֶּן אָדָם- זה כינוי ליחזקאל כדי שלא יתגאה בראותו את המראה העצום שראה, וכינוי זה מזכיר לו שהוא בן אדם, עֹמֵד עַל רִגְלֶיךָ וְאָדַבְרַת אֶתְךָ- כדי שתקבל את הנבואה בצורה מכובדת. ב אך יחזקאל לא נעמד מעצמו (אולי מחוסר יכולת) אלא וַתְּבֹא בִי רוּחַ, כְּאִשׁוֹר- לאחר שה' דַּבֵּר אֵלַי, וַתַּעֲמֵדְנִי עַל רִגְלִי, וְאָשְׁמַע אֶת ה' מְדַבֵּר (לשון כבוד כלפי ה', כאילו אין מכבודו לדבר אל יחזקאל, אלא הוא מדבר אל עצמו ויחזקאל שומע, וכן בסוף פרשת נשא, וברש"י שם) אֵלַי. {פ}

ה' מטיל על יחזקאל את השליחות

ג וַיֹּאמֶר אֵלַי : בֶּן אָדָם, שׁוּלַח אֲנִי אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶל גּוֹיִם- מספר שבטים המורדים אֲשֶׁר מְרִדוּ בִי, הֲמָה וְאֲבוֹתָם- כבר כמה דורות פָּשְׁעוּ בִי, עַד עַצְם- לתוך הַיּוֹם הַזֶּה. ד וְהַבְּנִיִּים בְּדוֹר הַזֶּה- קִשְׁי פְּנִיִּים- עוֹזִים, וְחִזְקִי לֵב- עקשנים, ובכל זאת אֲנִי שׁוּלַח אוֹתְךָ אֵלֵיהֶם, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם בכל דְּבַרְךָ : כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד- שתאמר זאת בשם ה'. ה וְהִמָּה- אני שולח אותך אליהם, בין אִם יִשְׁמְעוּ לְךָ וּבֵין וְאִם יִחְדְּלוּ- יפסיקו מלשמוע לך, וכך יותר מסתבר שיקרה כִּי- מפני ש בֵּית מְרִי- משפחת מורדים הִמָּה, ואעפ"כ אני שולח אותך כדי ש יִזְדַּעְעוּ- בזמן שיבואו עליהם הצרות כִּי נִבְיָא הִנֵּה בְּתוֹכָם שהזהירם מצרות אלו, ואז יבינו שהצרות הן מה' ואולי יחזרו אז בתשובה. {פ}

ה' מצווה את יחזקאל לא לפחד מישראל

ו וְאַתָּה בֶּן אָדָם אֵל תִּירָא מֵהֶם עַצְמָם, וגם וּמְדַבְּרֵיהֶם אֵל תִּירָא, אַע"פ שיש סיבה לפחד מהם כִּי סָרְבִים וְסִלּוּנִים (סוגים של קוצים) הם יהיו אוֹתְךָ- יציקו לך, וְאֵל עֲקָרְבִים שיותר מזיקים מקוצים- אַתָּה יוֹשֵׁב, והם ינשכו אותך- היינו זיקו לך, ואעפ"כ- מְדַבְּרֵיהֶם אֵל תִּירָא וּמְפַנֵּיהֶם אֵל תַּחַת- תישבר מפחד, אַע"פ שיש סיבה לכך- כִּי- מפני ש בֵּית מְרִי הִמָּה. ז וְדַבַּרְתָּ אֶת דְּבָרֵי אֲלֵיהֶם בין אִם יִשְׁמְעוּ וּבֵין וְאִם יִחְדְּלוּ- יפסיקו לשמוע, וכך מסתבר שיקרה כִּי- מפני ש מְרִי- מורדים הִמָּה. {פ}

מגילת הקינים

ח וְאַתָּה בֶּן אָדָם, שְׁמַע אֶת אֲשֶׁר אֲנִי מְדַבֵּר אֵלֶיךָ, אֵל תִּהְיֶה מְרִי- מורד כְּבֵית הַמְּרִי- כמו משפחת מורדים זאת, ואל תסרב כמוהם למה שאומר אליך עכשיו, אלא פָּצָה- פתח פִּיךָ וְאָכַל אֶת אֲשֶׁר אֲנִי נֵתַן אֵלֶיךָ- ועוד לא פרט לו מה יאכל (אולי כדי שיסכים מראש לכך ואז יגלה לו מה זה). ט וְאָרְאָה וְהִנֵּה יָד שְׁלֹחָה אֵלַי וְהִנֵּה בּוֹ מְגִלַת- מגילה מגולגלת סָפָר- שהיה כתוב עליה. י וַיִּפְרַשׂ אוֹתָהּ לְפָנַי ואז ראיתי ש וְהִיא כְּתוּבָה פְּנִיִּים וְאֲחוֹר- משני צדדי הדף, הרומז לכך שמה שכתוב בה יבוא הרבה, וְכָתוּב אֵלֶיךָ דְּבָרֵי צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל הַגּוֹרְמִים ל קִנִּים- שירי אבל, וְהִגָּה- המיה של צער וְהִי- בכי. {ס}

פרק ג

אכילת המגילה

א ויאמר אלי: בן אדם, את אשר תמצא- תספיק- אכול, אכול את המגלה הזאת ולך דבר אל בית ישראל- את הכתוב בה. ב ולמרות שלושה ציוויים לאכול אותה יחזקאל לא אוכל אותה בעצמו, אלא- ואפתח את פי ויאכילני ה' את המגלה הזאת- במראה הנבואה. ג ויאמר אלי: בן אדם, לא כמו שעשית שרק פתחת את הפה והאכלתי אותך, אלא בטנדך תאכל ומעידך תמלא את המגלה הזאת- רומז להזדהות מלאה עם דברי הנבואה אשר אני נתן אליך, ואכלה- ורק אז אכל יחזקאל בעצמו, ותהי בפי- הנבואה (ולא המגילה שהיתה מלאה צרות ואותה לא רצה לאכול), עצם התגלות ה' אלי היתה כדבש למתוק. {פ}

קשיות ישראל וחיזוק הנביא

ד ויאמר אלי: בן אדם, לך מפה, ו בא אל בית ישראל, ודברת בדברי אליהם. ה כי לא אל עם עמקי שפה- שמילות השפה שלהם עמוקות ומסובכות וכבדי לשון- שהדיבור הוא מסורבל אתה שלוח, אלא אל בית ישראל- ששפתם אינה כזו. ו לא אל עמים רבים עמקי שפה וכבדי לשון אשר לא תשמע דבריהם אתה נשלח, ואני נשבע ש אם לא- היינו שאם כן אליהם שלחתיך אז המה ישמעו אליך- אע"פ שהם בקושי יבינו אותך. ז ולעומתם ובית ישראל אע"פ שאינם עמקי שפה וכבדי לשון לא יאבו- ירצו לשמע אליך כי אינם אבים- רוצים לשמע אלי (והם יודעים שאתה מדבר בשמי) וזה כי- מפני ש כל בית ישראל חזקי מצח- עזים וקשי לב- עקשנים המה. ח הגה נתתי את פניך חזקים לעמת פניהם- שתהיה עז כמותם, ואת מצחך חזק לעמת מצחם. ט כשמיר- ברזל שהוא חזק יותר מצר- אבן צור נתתי את מצחך- שתהיה עז יותר מהם, ולכן לא תירא אותם ולא תחת מפניהם, אע"פ ש כי בית מרי המה. {פ}

סיכום וסיום הנבואה, חזרת יחזקאל אל הגולים

י ויאמר אלי: בן אדם, את כל דברי אשר אדבר אליך קח בלבבך- תפנים אותם ובאזניך שמע. יא ולך מפה, ו בא אל אנשי הגולה אל בני עמך, ודברת אליהם ואמרת אליהם בכל דבריך: זה אמר אדוני ידוד- היינו שתגיד את הדברים בשמי, אם ישמעו ואם יחדלו. יב ותשאני רוח בסיום הנבואה, ואשמע אחרי קול של רעש גדול: ברוך- מבורך, מהולל כבוד ידוד ממקומו- מכל מקום שהוא נמצא בו (ולא רק כשרואים אותו בבהירות במראה הנבואה). יג ומכיוון שהסתיים קול ה', חזרו החיות לזוז ולהרעיש- וקול כנפי החיות משיקות- מקישות אשה אל אחותה, וקול האופנים לעמתם- יחד איתם, וזה עשה וקול רעש גדול. יד ורוח נשאתני ותקחני משם, ואלך מר- מריר- עצוב, בחמת- בכעס ורוחי- היינו בכאב לב גדול, על כך שאני צריך לנבא לישראל דברים נוראים, אך ונד- כוח ידוד עלי חזקה- והייתי מוכרח. טו ואבוא אל לאנשי הגולה אל העיר תל אביב, הישבים אל נהר כבר ואשר (ואשב), באותו מקום ש המה יושבים- גרים שם, ואשב שם שבעת ימים משמים- משתומם במין הלם מהנבואה שהיתה לי, בתוכם. כאן מסתיימת הנבואה הראשונה של יחזקאל.

תפקיד הנביא- הצופה

טז ויהי מקצה שבעת ימים- בהם היה ליחזקאל זמן להתאושש מקבלת השליחות {פ} ויהי דבר ידוד אלי לאמר. יז בן אדם, כמו צפה- שתפקידו להזהיר מהמלחמה הקרבה- נתתיך לבית ישראל, ושמעתי מפי דבר והזהרת אותם ממני- בשמי. יח באמרי לרשע- על הרשע- מות תמות, ולא הזהרתו ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה בשביל לחיתו- לגרום לו לחיות, אז הוא רשע ולכן בעונו ימות, אבל ודמו שנשפך- מידך אבקש- שלא הזהרת אותו ויכול היה לחזור בתשובה. יט

וְאַתָּה כִּי- אִם הִזְהַרְתָּ רָשָׁע, וְלֹא שָׁב מִרְשָׁעוֹ וּמִדַּרְכּוֹ הַרְשָׁעָה, אִזּוֹ הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוּת, וְאַתָּה אֵת נַפְשְׁךָ הַצֹּלֶת- כִּשְׁהַזְהַרְתָּ אוֹתוֹ, אַעֲיִיפ־ שֶׁלֹּא שָׁב בְּזָכוֹת זֶה. כִּי וּבָשׂוּב צְדִיק מִצְדִּיקוֹ- שֶׁהַצְדִּיק חֹזֵר בּוֹ מִצְדִּיקוֹ, הֵינּוּ שֶׁלֹּא רַק הַפְסִיק לִהְיוֹת צְדִיק, אֲלֵא שֶׁהוּא מִתְחַרֵּט עַל כַּךְ שֶׁבִעֲבַר הִיָּה צְדִיק, וְלִכְּנֹ וְעָשָׂה עוֹל- עוֹשֵׂה עוֹלוֹת, אִזּוֹ וְנִתְתִּי מִכְשׁוֹל- עוֹנֵשׁ לְפָנָיו וְהַעוֹנֵשׁ זֶה שֶׁ הוּא יָמוּת, וּבִמְקָרָה כֹּזֵה- כִּי- אִם לֹא הִזְהַרְתּוּ, אִזּוֹ הוּא בְּחַטָּאתוֹ יָמוּת, וְלֹא תִזְכְּרֶנּוּ צְדִיקְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה- שֶׁהָרִי הוּא מִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶן, אֲבָל וְדָמוֹ- מִיָּדָךְ אֲבַקֵּשׁ. כֹּא וְאַתָּה כִּי- אִם הִזְהַרְתּוּ אֵת הַ צְדִיק לְבִלְתִּי חֲטֹא- שֶׁלֹּא יִחְטֹא אוֹתוֹ צְדִיק, וּבְזָכוֹתֶיךָ וְהוּא לֹא חֲטֹא, אִזּוֹ חֵיו יִחְיֶה כִּי נִזְהָר, וְאַתָּה אֵת נַפְשְׁךָ הַצֹּלֶת. {פ}

יחזקאל מצווה להפסיק להוכיח את ישראל

כִּב וְתִהְיֶה עָלַי שָׁם- בַּתֵּל אֲבִיב יָד יְדוּד- נְבוּאָה (בְּכוּחַ), וַיֹּאמֶר אֵלַי: קוּם צֵא אֶל הַבְּקָעָה, וְשָׁם אֲדַבֵּר אוֹתְךָ- אֵיתְךָ. כִּי וְאָקוּם וְאֶצֵּא אֶל הַבְּקָעָה, וְהִנֵּה שָׁם כְּבוֹד יְדוּד עֹמֵד- נִמְצָא, כְּכַבֹּד- כִּמוֹ אוֹתוֹ מִרְאָה מְכוּבֵד אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נְהַר כְּבָר- בְּפֶרֶק א', עִם הַבְּדֵל אַחַד- שֶׁם הַכְּבוֹד הִגִּיעַ לִיחֻזְקָאֵל שֶׁעָמַד וּפְהַ הַכְּבוֹד מִגִּיעַ לְפָנָי יִחֻזְקָאֵל כְּדִי לְכַבְּדוֹ, וְאֶפְלַע עַל פָּנָי- מִפְּחָד, כִּמוֹ בְּמִרְאָה הַרְאִישׁוֹן. כִּד וְתִבְאָ בִי רוּחַ וְתַעֲמַדְנִי עַל רִגְלֵי- כִּי מַעֲצָמוֹ לֹא הִצְלִיחַ לַעֲמוּד, וַיִּדְבַּר אֵתִי ה' וַיֹּאמֶר אֵלַי: בֹּא הִסְגֵר בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ וְאֵל תֵּצֵא מִשָּׁם. כִּה וְאַתָּה בֶן אָדָם, הִנֵּה נִתְּנָו עֲלֶיךָ עֲבוֹתִים- חִבְלִים עֲבִים וְאֶסְרוּךָ- יִקְשְׁרוּ אוֹתְךָ בָּהֶם וְלֹא תֵצֵא בְּתוֹכָם- בִּינְהֶם. בְּפֶרֶק הַבֹּא נִרְאָה שֶׁה' הוּא שְׁנוֹתֵן עֲלֵיו אֵת הַעֲבוֹתִים וּמִמִּילָא מְדוּבֵר פֶּה רַק בְּמִשְׁלֵ שֶׁמִּבְטָא אֵת הַעוֹבְדָה שֶׁהוּא אֵינוֹ יוֹכֵל לְצַאת מִבֵּיתוֹ וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה אֲמִיתִי. כִּו וְלִשְׁוֹן אֲדַבֵּיק אֶל חֲפֶךָ- הַחֵיךְ שֶׁלְךָ, וְכִמוּבֵן שֶׁגַם זֶה מִשְׁלֵ, וּמִמִּילָא- וְנִאֲלַמַּת- תִּהְיֶה כִּמוֹ אֲלֵם, וּמִמִּילָא וְלֹא תִהְיֶה לָהֶם לְאִישׁ מוֹכִיחַ- מִזְהִיר, עַל הַעוֹוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם כִּי- מִפְּנֵי שֶׁ בֵּית מְרִי הֵמָּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְךָ, וְלִכְּנֹ אֲנִי אוֹסֵר עֲלֶיךָ לְהוֹכִיחַ אוֹתָם מִצַּד רְצוֹנְךָ. כִּז אֲבָל וּבְדַבְרֵי אוֹתְךָ דְּבָרֵי נְבוּאָה לְהַגִּיד לָהֶם, אִזּוֹ אֶפְתַּח אֵת פִּיךָ וְאֶמַּרְתָּ אֵלֵיהֶם: כִּה אֶמַּר אֲדוֹנֵי יְדוּד- הֵינּוּ שֶׁתִּגִּיד אֵת הַדְּבָרִים כֹּלֵם בְּשֵׁם ה', הַשְּׁמַע לְדַבְרֶיךָ- יִשְׁמַע, וְהַחֲדֵל- מִי שִׁפְסִיק לְשִׁמוּעַ לְדַבְרֶיךָ- יִחְדַּל, וְכַךְ יוֹתֵר מִסְתַּבֵּר שִׁיקְרָה כִּי- מִפְּנֵי שֶׁ בֵּית מְרִי הֵמָּה. {פ}

❖ חֲטִיבַת הַפְּרָקִים הַקְּרוּבָה הִיא פְּרָקִים ד-ו, בָּהֶם יִחֻזְקָאֵל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַעֲשִׂים הַמְּרֻמָּזִים עַל הַפּוֹרְעָנוֹת הַקְּרִיבָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַנּוֹבְאוֹת בְּחֲטִיבָה זוֹ הֵם פּוֹרְעָנוֹת קִשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל.

פרק ד- משל הלבנה

הדגמת המצור

א וְאַתָּה בֶן אָדָם קַח לְךָ לְבָנָה וְנִתְתָה אוֹתָהּ לְפָנֶיךָ- בְּבֵיתְךָ שֶׁתִּהְיֶה בּוֹ, וְחִקוּת- תַּחֲרוּט עֲלֶיהָ צוֹרֵת עִיר, אֵת יְרוּשָׁלַם. ב וְנִתְתָה עֲלֶיהָ מְצוֹר- תַּעֲשֵׂה מִסְבִּיבָה כִּמוֹ מְצוֹר, וּמִפְּרֵט לוֹ ה' אֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת: וּבְנִיתָ עֲלֶיהָ- לִידָה דִּיק- מִגְדֵל תְּצַפִּית, וְשִׁפְכֶת עֲלֶיהָ סִלְלָה- עֲרִימַת עֶפֶר לְהַגְבִּיָה אֵת הַקְּרָקַע שֶׁלִיד הַחוּמָה לְגוּבָה הַחוּמָה, וְנִתְתָה עֲלֶיהָ מְחֻנוֹת- גְּדוּדִים שֶׁל חִיילִים, וְשָׂים עֲלֶיהָ פְּרִים- אֵילֵי בְּרֹזֵל (הַמְּנַחֲחִים אֵת הַחוּמָה) סָבִיב, וְכָל זֶה מִשְׁלֵ לְמָה שִׁיקְרָה לִירוּשָׁלַם. ג וְאַתָּה קַח לְךָ מְחַבַּת (שֶׁהִיא הַכְּלִי הַכִּי דוּמָה לְקִיר) בְּרֹזֵל- הַמְּסַמֵּל חוּזֵק, וְנִתְתָה אוֹתָהּ בְּתוֹר קִיר בְּרֹזֵל בִּינְךָ וּבֵין הָעִיר, וְזֶה מִשְׁלֵ לְכַךְ שֶׁאֲנִי כֹאֵילוֹ שֶׁם קִיר בְּרֹזֵל בֵּינִי וּבֵינְהֶם וְאֵינִי רוֹצֵה לְשִׁמוּעַ תְּפִילָתָם, וְהַכִּינְתָה אֵת פָּנֶיךָ- כַּעֲסָךְ אֵלֶיהָ- שֶׁתִּסְתַּכֵּל עֲלֶיהָ כָּל הַזְּמַן בְּכַעֲס, וְהִיתָה כַּךְ בְּמְצוֹר, וְצָרְתָ עֲלֶיהָ, אוֹת הִיא לְבֵית יִשְׂרָאֵל- לְצַפּוּי לְקִירוֹת לָהֶם. {פ}

שכיבה על צידיו של הנביא

ד ואתה שכב על צדך השמאלי- המסמל את צד צפון, ושמת את עון בית ישראל- ממלכת ישראל (הצפונית לממלכת יהודה) עליו, מספר הימים אשר תשכב עליו תשא- תסבול את עונם- ובכך תסמל להם שהם חטאו. ה ואני נתתי לך את שני השנים של עונם- למספר ימים, שלש מאות ותשעים יום- כנגד 390 שנים שחטאו בהם, ונשאת- תסבול בהם את עון בית ישראל. ו וכלית את אלה, ושכבת על צדך הימני (הימני)- המסמל את צד דרום שנית- שכיבה שניה, בנוסף לשכיבה על צד שמאל, ונשאת- תסבול את עון בית יהודה ארבעים יום, יום לשנה- אתה תשכב יום על כל שנה שבה חטאו, יום לשנה נתתיו לך. ז ואל מצור ירושלם- שאותו עשית על הלבינה- תכין פניך כל אותם ימים, וזרעך חשופה- גלויה, המסמלת את זרוע ה' הנטויה על העיר להענישה, ונבאת עליה. ח והנה נתתי עליך עבותים- כאן מבאר ה' שאת העבותים שנכתבו בפרק שעבר הוא כביכול נותן, ובכך שיהיו עליך עבותים- ולא תוכל לה תהפך מצדך אל צדך, עד בלותך ימי מצורך- היינו שרק בסוף 390 יום תתהפך לצד ימין ובסוף עוד 40 יום תוכל כבר לא לשכב על צדך כלל.

מאכל הנביא- משל למצור

ט ואתה קח לך חטין ושערים- סוגי דגן ופול ועדשים- סוגי קטנית ודחן- כמין אורז וכסמים- מין חיטה, סה"כ שישה מינים של גרעינים, (שזה מסמל את העובדה שאין אוכל במצור ועושים לחם מכל מה שמוצאים), ונתתה אותם בכלי אחד ועשית אותם לך ללחם, מספר הימים אשר אתה שוכב על צדך, שלש מאות ותשעים יום (כאן דיבר ה' על הזמן שהוא שוכב על צד שמאל, אבל באמת גם בשכיבה של 40 הימים על צד ימין הוא יעשה אותו הדבר) תאכלנו- וכאן מסמל יחזקאל את מצב הנצורים בירושלים. י ומאכלך אשר תאכלנו, במשקל- במשקל- עשרים שקל ליום (כ- 190 גרם), מעת עד עת- מזמן עד זמן, היינו ביממה שלימה תאכלנו- רק את הכמות הזו. יא ומים, במשורה- כלי מדידה תשתה ששית ההין (קצת יותר מחצי ליטר), וגם זה מעת עד עת- ביממה שלימה תשתה- ולא יותר. יב וענת- לחם עגול של שערים תאכלנה- תאכל את הלחם הזה כמו שאופים לחם משעורים שאינו מיועד לאדם בדרך כלל, וממילא לא מתבלים אותו ואופים אותו לא טוב כל כך, והיא בגללי צאת האדם תעגנה- תאפה להיות עוגה- לחם עגול לעיניהם- של מי שיבוא לביתך. שלושת הדברים האחרונים (אכילת לחם במשקל ומים במשורה ואפייה על גללים) מסמלים את קושי המצור שיהיה על ירושלים (חוסר במזון, אין עצים בעיר הנצורה). { ס }

התחלת הסבר המשל: יג ויאמר ידוד: ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא- מאוס, בגוים אשר אדיחם- אדחפם שם- היינו שלא רק במצור המצב יהיה כזה אלא גם בגלות ימשיך מצבם להיות רע, ולא יהיה להם אפילו עצים לאפות עליהם.

בקשת יחזקאל: יד ואמר: אהה- קריאה של צער, אדוני ידוד, הנה נפשי לא מטמאה- רגילה לדברים מאוסים, ונבלה- בהמה שמתה ללא שחיטה וטרפה- בהמה שנשחטה ונמצא שהיה לה מום שממנו היתה צריכה למות, לא אכלתי מנעורי ועד עתה- היינו אפילו דברים שהם קרובים להיות ספק כזה לא אכלתי, ולא בא בפי בשר פגול- מרוחק, מאוס, ואם כן איך אוכל לאכול עוגה שנאפתה על צואת אדם? { ס }

תשובת ה' : טו ה' נענה במקצת לבקשתו של יחזקאל- וַיֹּאמֶר אֵלַי : רְאֵה נָתַתִּי לְךָ אֶת צְפוּעֵי (צְפוּעֵי)- גַּלְלֵי הַבְּקָר תַּחַת- בַּמָּקוֹם גַּלְלֵי הָאָדָם, וְעָשִׂיתָ אֶת לַחְמֶךָ עֲלֵיהֶם- שֶׁהֵם פְּחוּת מֵאוֹסִים.
{ ס }

הסבר המשל

טז וַיֹּאמֶר אֵלַי : בֶּן אָדָם, כֹּל צוֹרֵת הַאֲכִילָה שְׂצוּיֹתַי אוֹתְךָ לֹאֲכֹל מִקּוֹדֶם, הִיא מִשַׁל לְעוֹמֵד לְקִרְוֹת בִּירוּשָׁלַיִם- הַנְּנִי שֶׁבַר מִטָּה-לָחֶם (הַלֶּחֶם שֶׁאוֹכְלִים הוּא כְּמוֹ הַמִּטָּה שֶׁעָלָיו נִשְׁעָנִים הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם) בִּירוּשָׁלַיִם, וְאָכְלוּ לָחֶם בְּמִשְׁקָל- מִחוּסֵר לֶחֶם וּבִדְאָגָה- מֵהַיְהִי בַּהֲמִשָּׁךְ, וּמֵיָם- בְּמִשׁוֹרָה- מִחוּסֵר מֵיָם וּבְשִׁמְמוֹן- (לְשׁוֹן מִשְׁתוֹמֵם) בַּתְּמַהוֹן וּבַהֲלָה מֵהַיְהִי בַּהֲמִשָּׁךְ יִשְׁתָּנוּ. יז וְזֶה יִהְיֶה לְמַעַן- בַּגֶּלֶל שׁ (וְלֹא בִשְׁבִיל שׁ... כְּפִי הַמִּשְׁמַעוֹת הַרְגִּילָה שֶׁל מִילָה זֶה) חֲסָרוּ לָחֶם וּמֵיָם, וְנִשְׁמָו- יִתְמָהוּ וַיִּבְהָלוּ אִישׁ וְאָחִיו, וְנִמְקוּ- יִבְלוּ (לְשׁוֹן צִמַח נוֹבֵל) בְּעֹנָם. { פ }

פרק ה- תער הגלבים

משל תער הגלבים

א וְאַתָּה בֶּן אָדָם קַח לְךָ חֶרֶב חֲדָה וּבַתוֹר תַּעַר- סַכִּין הַגְּלָבִים- שֶׁל סַפְרִים תִּקְחָנָה לְךָ- חֶרֶב זֶה תִּסְמַל אֶת הַחֶרֶב הַעֲתִידָה לְבוֹא עַל יְרוּשָׁלַיִם (וְלִכְן הוּא לֹא סִיפֵר אֶת עֲצֻמוֹ עִם תַּעַר גַּלְבִּים רַגִּיל), וְהַעֲבִרְתָּ- תַּגְּלַח עַל רֹאשְׁךָ וְעַל זְקָנְךָ- רִמְזוּ לְכַךְ שֶׁהַחֶרֶב תַּעֲבוֹר עַל כָּל הָאֲנָשִׁים בִּירוּשָׁלַיִם, וְלִקְחָתָ לְךָ מֵאֲזִנֵּי מִשְׁקָל- הַרְוּמוֹזִים לְדִינוֹ שֶׁל ה' עַל יְרוּשָׁלַיִם וְחִלְקָתָם- אֶת הַשְּׁעָרוֹת. ב שְׁלֹשִׁית מֵהַשְּׁעָרוֹת- בָּאוּר- בְּאֵשׁ תִּבְעִיר בְּתוֹךְ הַלְּבִינָה שֶׁעָלֶיהָ חִקוּקָה הָעִיר כְּמִלֵּאת- כְּשִׁיסְתִּימוּ יָמֵי הַמְּצוֹר- 430 הַיָּמִים שֶׁבָּהֶם תִּשְׁכַּב עַל צִדֶּיךָ, וְלִקְחָתָ אֶת הַשְּׁלֹשִׁית הַשְּׁנִיָּה- תִּכָּה אֶת הַשְּׁעָרוֹת הָאֵלוּ בְּחֶרֶב סְבִיבוֹתֶיהָ שֶׁל הַלְּבִינָה, וְהַשְּׁלֹשִׁית הָאֲחֵרוֹנָה- תִּזְרָה- תִּפְזֹר לְרוּחַ, וְחֶרֶב אֲרִיק- אֲנִי ה' אֲרוֹקֵן אוֹתָהּ מֵהַנְּרַתִּיק שֶׁלָּה אֲחֲרִיָּהֶם- לְהוֹרֵגֶם. ג וְלִקְחָתָ מִשָּׁם- מֵהַשְּׁעָרוֹת שֶׁתִּפְזֹר- מֵעַט בְּמִסְפָּר, וְצִרְתָּ- תִּקְשׁוֹר אוֹתָם בְּכַנְפֶיךָ- בְּכַנְף הַבַּגָּד. רִמְזוּ לְכַךְ שֶׁמֵּאֲלוּ שִׁיפוּזָרוּ בַּגְּלוּת יִשְׂרָאֵל מֵעַט אֲנָשִׁים. ד וּמֵהֶם- מֵהַשְּׁעָרוֹת שֶׁבְּכַנְפְךָ עוֹד תִּקַּח, וְהַשְּׁלֹכְתָ אוֹתָם אֶל תוֹךְ הָאֵשׁ- שֶׁעַל הַלְּבִינָה, וְשָׂרַפְתָּ אוֹתָם בְּאֵשׁ- רִמְזוּ לְכַךְ שֶׁגַּם מֵאֲלוּ שִׁיִּשְׂרָדוּ יָמוּתוּ אַחַר כֵּךְ עוֹד, מִמְּנוֹ- מִמַּעֲשֵׂה זֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה, הוּא רִמְזוּ לְכַךְ שׁ- תִּצַּא אֵשׁ אֶל כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל- שֶׁתִּשְׂרֹף אוֹתָם. { פ }

חטאי ירושלים

ה כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : זֹאת יְרוּשָׁלַיִם, בְּתוֹךְ- בְּמִרְכֹּז הַגּוֹיִם שְׂמִתִּיהָ וְסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת- הַיַּיִנוּ שֶׁהִיא עִיר מִרְכִּזִּית וְלֹא צַדִּדִּית. ו וְעַל אֵף טוֹבָה זֶה שֶׁעָשִׂיתִי לָהּ- וְתִמְרֹ- הַחֲלִיפָה אֶת מִשְׁפָּטִי וְלֹא שִׁמְרָה אוֹתָם לְרִשְׁעָהּ- עַד שֶׁנִּהְיִתָה רִשְׁעִית יוֹתֵר מִן הַגּוֹיִם, וְהַחֲלִיפָה וְאֶת חֲקוֹתַי לַהֲיוֹת רִשְׁעִית יוֹתֵר מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיהָ, כִּי בְּמִשְׁפָּטִי מֵאֲסוּ- סִלְדוּ מֵהֶם, וְחֲקוֹתַי לֹא הִלְכוּ בָּהֶם. { ס }

ז לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : יַעַן- בַּגֶּלֶל שׁ הַמְּנַכֶּם- הַיִּיתֶם הַמּוֹן, הַיַּיִנוּ מִרְבִּיבִים בַּעוֹשֵׁר וְנִכְסִים יוֹתֵר מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיכֶם, וְזֶה גֵרַם לָכֶם לְהַתְּגָאוֹת עַד שׁ בְּחֲקוֹתַי לֹא הִלְכְּתֶם וְאֶת מִשְׁפָּטִי לֹא עָשִׂיתֶם, וְאִפִּילוּ וְכַמְּשָׁפְטִי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֶיכֶם לֹא עָשִׂיתֶם- שֶׁהֵם נֹאמְנִים לְעַבּוּדָה זָרָה שֶׁהֵם עוֹבְדִים וְאִתָּם לֹא נִשְׂאָרְתֶם נֹאמְנִים לִי.

משפט ה' את ירושלים (באופן כללי)

ח לכן כה אמר אדוני ידוד: הנני בא עליך גם אני כדי להענישך, ועשיתי בתוך משפטים- עונשים לעיני הגוים שהיית גרועה מהם. ט ועשיתי בך עונש קשה- את אשר לא עשיתי עד היום ואת אשר לא אעשה כמהו עוד, ועונש קשה זה יגיע לך יען- בגלל כל תועבתך. {פ}

י עכשיו הנביא מפרט עונש זה: לכן, אבות יאכלו בנים בתוך- מרוב רעב, ובנים יאכלו אבותם, ועשיתי בך שפטים- עונשים קשים, וזריתי- אפזר את כל שאריתך לכל רוח. {ס}

עונשי ירושלים בצורה מפורטת (פרוש המשל)

יא לכן חי אני- לשון שבועה נאם אדוני ידוד, אם לא- היינו שכן כך יהיה (בלשון שבועה אם נשבעים על הלא זאת אומרת שנשבעים שכן יהיה)- יען- מכיוון שאת מקדשי טמאת בכל שקוציך ובכל תועבתך, לכן וגם אני אגרע- אכרית אתכם ולא תחוס- תרחם עיני עליכם וגם אני לא אהמול- ארחם עליכם. יב שלשתיך- שליש מאנשי ירושלים- בדבר ימותו וברעב יכלו- ייגמרו וימותו בתוך- וזה פירוש השליש הראשון שנשרפו על הלבינה, והשלישית השניה מכס- בחרב פלו סביבותך- כמו שליש השערות שהוכו מסביב ללבנה, והשלישית האחרונה מכס- לכל רוח אזהרה- אפזר לגלות, וחרב אריק אחריהם- בגלות עוד ארדוף אותם. יג וכלה- ייגמר אפי- כעסי עליהם, והנחותי- אתן מנוחה ל חמתי בם- היינו שאוציא עליהם את כל כעסי עד שתהיה לי מנוחה ממנו, והנחמתי- ובכך תהיה לי נחמה, וידעו ישראל כי אני ידוד דברתי בקנאתי- מתוך כעסי, ולא הזהרתי אותם סתם, והם ידעו זאת בכלותי חמתי בם- כאשר אגמור את כל כעסי עליהם. יד ואתך- ירושלים- לחרבה- להיות חריבה ולחרפה- לבזיון, בגוים אשר סביבותך, וגם לעיני כל עובר שיעבור בך. טו והיתה ירושלים חרפה- בזויה וגדופה- ומקוללת, ויקחו ממה שקרה לה מוסר- לקח, ומשמה- ותמהון, לגוים אשר סביבותך- היינו שכך יסתכלו עליה, וזה יקרה בעשותי בך שפטים- עונשים קשים, באף ובחמה ובתכחות שבאות מתוך חמה, אני ידוד דברתי. טז בשלחי את חצי הרעב (משל לכך שהוא יתן עליהם עוד ועוד רעב) הרעים בהם- באנשי ירושלים אשר היו למשחית- שהשחיתו את דרכם, אשר אשלח אותם- את חצי הרעב, כדי לשחתכם, ועוד ורעב אסף עליכם, ושברתי לכם מטה לחם. יז ושלחתי עליכם- 1. רעב 2. וחי רעה ושכלך- יחרגו את בניכם ויעשו אתכם שכולים, 3. ודבר 4. ודם- פצעים מסוגים שונים יעבר בך, 5. וחרב אביא עליך, אני ידוד דברתי וכך אעשה. {פ}

פרק ו- פורענות על הרי ישראל

הרס העבודה זרה בכל הארץ

א ויהי דבר ידוד אלי לאמר ב בן אדם, שים פניך אל- לכיוון הרי ישראל, והנבא אליהם. ג ואמרת: הרי ישראל שמעו דבר אדוני ידוד, כה אמר אדוני ידוד: להרים ולגבעות לאפיקים- נחלים ולגאות (ולגאות)- ואדיות קטנים הנשפכים לנחלים, הנני אני מביא עליכם חרב- מלחמה ואבדתי- אשמיד את במותיכם- הנמצאים בכם, שעליהם בניתם מזבחות לעבודה זרה. ד ונשמו- יהיו שוממים מבלי אדם מזבחותיכם, ונשברו חמניכם- פסלים בצורת חמה- שמש, והפלתי חלליכם- את ההרוגים שלכם לפני גוליכם- פסליכם, וזה בזיון לפסלים שלא יכלו להצילכם. ה ונתתי את פגרי- גופות בני ישראל לפני גוליכם- היינו שאחרי שיהרגו הם לא ייקברו אלא יישארו מוטלים לפני הגילולים, עד שיתאכל הבשר ויישארו רק העצמות, ואז וזריתי- אפזר את עצמותיכם סביבות מזבחותיכם. ו בכל מושבותיכם- המקומות בהם אתם גרים- הערים תחרבנה, והבמות תישמנה- תהיינה שוממות, וזה יהיה למען- בשביל ש יחרבו ונאשמו- ייענשו (כאילו הם

אשמים, זו מילה מושאלת) מַזְבְּחוֹתֵיכֶם- שעל הבמות, וְנִשְׁבְּרוּ וְנִשְׁבְּתוּ- ייפסקו גְלוּלֵיכֶם- שעל הבמות, וְנִגְדְעוּ- ייכרתו חַמְנֵיכֶם- שעל הבמות, וְנִמְחוּ- יתפוררו ויימסו מַעֲשֵׂיכֶם. ז וְנִפְל חָלַל- היינו חללים רבים בְּתוֹכְכֶם, ואז וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְדוּד- עשיתי זאת.

הפליטים בגלות

ח וְהוֹתַרְתִּי- אשאיר מכם, בְּהִיּוֹת לְכֶם פְּלִיטֵי חָרֵב בְּגוֹיִם, בְּהַזְרוֹתֵיכֶם- כאשר תפוזרו בְּאֶרְצוֹת. ט וְזָכְרוּ פְּלִיטֵיכֶם אוֹתִי בְּגוֹיִם אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ- יהיו בשבי שָׁם, ומה הם יזכרו?: אֲשֶׁר נִשְׁבַּרְתִּי- שליבי היה נשבר וכואב בעבר, אֶת- בגלל לְבָם הַזֹּנֶה אֲשֶׁר סָר- הלך מַעְלִי, וְאֶת- ובגלל עֵינֵיהֶם הַזְנוּת אַחֲרַי גְלוּלֵיהֶם, ואז וְנִקְטוּ- יריבו (לשון קטטה) בְּפְנֵיהֶם- כל אחד יריב עם עצמו ויצטער אֶל הָרְעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ לְכָל תּוֹעֲבֹתֵיהֶם- על כך שעשה לי רעה. י וַיִּדְעוּ כַשִּׁיזָכְרוּ שְׂצִיעְרוּ אוֹתִי מְאוֹד, כִּי אֲנִי יְדוּד לֹא אֶל חַנּוּם- סתם דְּבַרְתִּי לַעֲשׂוֹת לָהֶם הָרָעָה הַזֹּאת- אלא הכל היה מגיע להם. {פ}

עונשי ישראל

יא כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : הִכָּה בְּכַפְּךָ וַיִּרְקַע- לתת מכה בקרקע בְּרַגְלֶךָ וְאָמַר אַח- כל אלו הם סימנים של צער (לעורר את ישראל על העומד לקרות) אֶל כָּל תּוֹעֲבוֹת רְעוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל- שזה סיבה לצער, ותוצאה היוצאת מסיבה זו היא אֲשֶׁר בְּחָרֵב בְּרָעַב וּבְדָבָר יִפְלוּ. יב הַרְחֹק מִירוּשָׁלַיִם- בְּדָבָר זְמוּת, וְהַקְרוֹב- בְּחָרֵב יִפּוֹל, וְהַנְּשָׂאָר וְהַנְּצוּר- אלו שיהיו במצור בְּרָעַב זְמוּת, וְכִלְיֹתֵי חַמְתִּי- אגמור את כל כעסי בָּם. יג וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְדוּד הענשתי אתכם בְּהִיּוֹת- בזמן שיהיו חִלְלֵיהֶם בְּתוֹךְ גְלוּלֵיהֶם סְבִיבוֹת מַזְבְּחוֹתֵיהֶם, וזה יהיה בכל המקומות- 1. אֶל כָּל גְּבֻעָה רְמָה 2. בְּכָל רְאֵשֵׁי הָהָרִים 3. וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן 4. וְתַחַת כָּל אֵלֶּה- שם של עץ עֲבֹתָה- סבוכה, עם ענפים רבים, שכל אלו הם מְקוֹם אֲשֶׁר נִתְּנוּ שָׁם רִיחַ נִיחַח- הקריבו קרבנות לְכָל גְלוּלֵיהֶם. יד וְנִטִּיתִי- אפרוש אֶת נְדִי עֲלֵיהֶם- להענישם, וְנִתַּתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמִשְׁמָה- לתמהון למי שיראה אותה כך, מִמַּדְבָּר- הנגב בדרום הארץ עד דְּבַלְתָּה- לדבלה- רבלה (חילוף ד' ב-ר') בצפון הארץ, היינו שכל הארץ תהיה כך בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם- הערים שלהם, וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְדוּד. {פ}

פרק ז- הקץ מגיע לישראל

הקץ בא לאדמת ישראל

א וַיְהִי דָבָר יְדוּד אֵלֵי לֵאמֹר. ב וְאֵתָה בֶן אָדָם כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : לְאֲדָמַת יִשְׂרָאֵל- לאנשי ארץ ישראל יבא קֶץ- סופם, בָּא הַקֶּץ עַל אַרְבַּעַת (אַרְבַּע) כְּנֻפּוֹת- קצוות הָאָרֶץ. ג עֵתָה- בקרוב יבוא הַקֶּץ עֲלֵיךָ- אדמת ישראל, וְשַׁלַּחְתִּי אִפִּי- כעסי בָּךְ, וְשִׁפְטִיתִיךָ כְּדָרְכֶיךָ- כמו מעשיך הרעים, וְנִתַּתִּי עֲלֵיךָ אֶת הַעוֹנָשִׁים עַל כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיךָ. ד וְלֹא תַחֲוֹס- תרחם עֵינֵי עֲלֵיךָ וְלֹא אַחְמוֹל- ארחם, כִּי- מכיוון ש דָּרְכֶיךָ עֲלֵיךָ אֶתְּן- ואינני מביא עליכם עונש שלא כפי מה שעשיתם, וְתוֹעֲבוֹתֶיךָ- היינו העונשים עליהן- בְּתוֹכְךָ תִּהְיֶינָה, וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְדוּד- זה שמכה אתכם על מעשיכם הרעים. {פ}

ה כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : רָעָה, אַחַת רָעָה- רעה מיוחדת וגדולה, הִנֵּה בָּאָה עֲלֵיכֶם. ו קֶץ- סופכם בָּא, בָּא הַקֶּץ הַקִּיץ- התעורר (לשון נופל על לשון) אֲלֵיךָ להשמידך, הִנֵּה בָּאָה- הרעה. ז בָּאָה הַצְּפִירָה- כתר, ובמשמעו כאן המלכות שהולכת להשמידך באה אֲלֵיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ, בָּא הָעֵת- הזמן, וגם קְרוֹב הַיּוֹם שיהיה יום של מְהוּמָה- רעש והמולה של אנשים, אבל וְלֹא יהיה הרעש הזה הַד של הָרִים, אלא מהומה של מלחמה. ח עֵתָה מְקָרוֹב- בקרוב, אֲשַׁפּוֹךְ חַמְתִּי- כעסי עֲלֵיךָ וְכִלְיֹתִי- אגמור את כל אִפִּי- כעסי בָּךְ, וְשִׁפְטִיתִיךָ כְּדָרְכֶיךָ הרעים, וְנִתַּתִּי עֲלֵיךָ אֶת הַעוֹנָשִׁים עַל כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיךָ. ט וְלֹא תַחֲוֹס

עֵינֵי וְלֹא אַחְמוּל, כְּדָרְכֶיךָ- כְּמוֹ דְרָכֶיךָ הִרְעִים עֲלֶיךָ אֶתְּךָ אֶת עוֹנְשֶׁיךָ, וְתוֹעֲבוֹתֶיךָ- הֵינּוּ הַעוֹנְשִׁים
עֲלֶיךָ- בְּתוֹכָךְ תִּהְיֶינָה, וַיִּדְעֶתְּם כִּי אֲנִי יְדוּד מִכָּה.

כְּרִיתַת יִשְׂרָאֵל

י הִנֵּה הַיּוֹם שֶׁל הַפּוֹרְעָנוֹת מֵגִיעַ, הִנֵּה בָּאָה, יִצְאָה הַצִּפְרָה- הַמַּלְכוּת שֶׁתִּשְׁמִיד אֶתְכֶם, צֶעַץ הַמִּטָּה-
הַמִּטָּה שִׁיכָה אֶתְכֶם כְּבֵר הוֹצִיא צִיצִים (הַשִּׁלָּב שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּרֶחַ), הֵינּוּ שֶׁהוּא כְּבֵר מוֹכֵן לַהֲכוֹתְכֶם, פֶּרֶחַ
הַזָּדוֹן- הִרְשַׁע שִׁיכָה אֶתְכֶם כְּבֵר הוֹצִיא פֶרְחִים, הֵינּוּ שֶׁהוּא כְּבֵר מוֹכֵן לַהֲכוֹתְכֶם. יֵא הַחֲמָס-
הַעוֹלוֹת שֶׁעֲשִׂיתֶם קָם וְנָהִיו לְמִטָּה רָשָׁע- שִׁיכָה אֶתְכֶם, וְלֹא יִשְׁאִיר לֹא מְהֵם- מִיִּשְׂרָאֵל, שׁוֹם דָּבָר,
וְלֹא מְהֵמוֹנִים- כֹּל רְכוּשֶׁם, שׁוֹם דָּבָר, וְלֹא מְהֵמָהֶם- כֵּאלִלוּ כְּתוּב מֵהֶם מֵהֶם, הֵינּוּ שֶׁלֹּא יִשְׁאִיר
אֶפְיֵלוּ מִקְצַת מֵהֶם, וְלֹא נָה- נָהִי- בְּכִי בְּהֵם- מֵרֹב הַצָּרוֹת כְּבֵר לֹא יִבְכוּ. יב בָּא הָעֵת, הַגִּיעַ הַיּוֹם שֶׁ
הַקּוֹנָה אֶל יִשְׁמַח- עַל קִנְיֵיתוֹ הַחֲדָשָׁה, וְהַמְּכָר אֶל יִתְאַבֵּל- עַל כֵּךְ שֶׁנֶּאֱלָץ לְהַפְרֵד מִרְכוּשׁוֹ, כִּי חָרוֹן-
כַּעַס גָּדוֹל מֵגִיעַ אֶל כָּל הַמּוֹנָה- רְכוּשָׁה שֶׁל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל וּמִמִּילָא כֹּל הַרְכוּשׁ הִיא אוֹבֵד וְעַל כֵּן אֵין
שׁוֹם מִשְׁמַעוֹת לְמַכִּירָה זֶה. יג כִּי הַמְּכָר אֶל הַמְּמַכֵּר שֶׁמְכָר לֹא יָשׁוּב- אֶפְיֵלוּ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל, וְעוֹד-
וְכַשְׁעֲדֵיין בְּחַיִּים חִיָּתִים- נִפְשָׁם- הֵינּוּ שֶׁאֶפְיֵלוּ שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּחַיִּים הוּא לֹא יוֹכֵל לְשׁוּב לְמַמְכָר, וְזֶה
כִּי- מִכִּיוּן שֶׁ חָזוֹן- הַנְּבוּאָה הִרְעָה אֶל כָּל הַמּוֹנָה לֹא יָשׁוּב- לֹא תַחֲזוֹר בִּה אֲלֵא הִיא תִּהְיֶה, וּמִכִּיוּן
שֶׁ וְאִישׁ בְּעוֹנוֹ חִיָּתוֹ- נִפְשׁוֹ, הֵינּוּ שֶׁנִּפְשׁוֹ שֶׁקוּעָה בְּעוֹן שֶׁלָּה, לִכֵּן לֹא יִתְחַזְּקוּ- בְּמַלְחָמָה הַקְּרוּבָה
אֲלֵא יִפְסִידוּ בִּה.

כְּשִׁלוֹן יִשְׂרָאֵל בְּמַלְחָמָה

יד תִּקְעוּ בְּתִקְוָע- הַשׁוֹפָר שֶׁתִּקְעִים בּוֹ לְהַכְרִזַת הַמַּלְחָמָה, וְהַכִּין הַכָּל- כֹּל מֵה שֶׁנִּדְרַשׁ לְמַלְחָמָה,
וְאֵעִפִּיכ וְאֵין הַלֵּךְ לְמַלְחָמָה- מֵרֹב פֶּחַדִּים (כְּפִי שְׂרוּאִים בְּהַמְשָׁךְ), כִּי חָרוֹנִי- כַּעֲסִי אֶל כָּל הַמּוֹנָה. טו
הַחֲרָב בַּחוּץ מִחוּץ לְעִיר, וְהַדָּבָר וְהָרַעַב מִבֵּית- בְּתוֹךְ הָעִיר, וּמִפֶּרֶט הַנְּבִיא: אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה- בַּחֲרָב
יָמוֹת, וְאֲשֶׁר בְּעִיר- רָעַב וְדָבָר יֵאָכְלוּ. טז וּפְלִטוּ פְּלִיטֵיהֶם- יִנְצְלוּ הַנִּיצוּלִים, וְהָיוּ אֶל הַהָרִים
שֶׁאֲלֵיהֶם בָּרַחוּ כִּיּוֹנֵי הַגְּאִיּוֹת- כְּמוֹ יוֹנִים שֶׁבּוֹרְחוֹת בְּנַחֲלִים, שֶׁ פָּלְטוּ הַמּוֹת- מִשְׁמִיעוֹת קוֹלוֹת מִתּוֹךְ
פֶּחַד, כֵּךְ יִהְיוּ הַפְּלִיטִים, וְזֶה מִכִּיוּן שֶׁכֵּל אִישׁ שֶׁקוּעַ בְּעוֹנוֹ. יז כָּל הַיָּדִים שֶׁל הַלּוֹחֲמִים תִּרְפִּינָה-
תַּחֲלִשְׁנָה, וְכָל בְּרָכִים תִּלְכָּנָה מֵיָם- מִפְּנֵי שֶׁהֵם יִטִּילוּ מִימֵיהֶם מֵרֹב פֶּחַד. יח וְחָגְרוּ שִׁקִּים- מֵרֹב
צַעַר, וְכִסְתָּה אוֹתָם פְּלָצוֹת- פֶּחַד גָּדוֹל, וְאֶל כָּל פְּנִים בּוֹשָׁה- מֵהַפְּסָדִים בְּמַלְחָמָה, וּבְכָל רְאִשֵׁיהֶם
קָרְחָה- שִׁיתִּלְשׁוּ אֶת שַׁעֲרֵם מֵרֹב צַעַר.

גוֹרֵל הַכֶּסֶף וְהַזֶּהָב

יט אֵת כֶּסֶפֶם בַּחוּצוֹת- בְּרַחוּבוֹת יִשְׁלִיכוּ, וְהֵבִיב לְנִדָּה- לְדָבָר מֵאוֹס יִהְיֶה בְּעֵינֵיהֶם, וְזֶה מִפְּנֵי שׁ: 1.
כֶּסֶפֶם וְהֵבִיב לֹא יוֹכֵל לְהַצִּילֵם בְּיוֹם עֲבָרַת- כַּעַס יְדוּד, כִּי אֵת נִפְשָׁם הִרְעִיבָה לֹא יִשְׁבְּעוּ, וּמַעֲיָהֶם-
אֵת בִּטְנֵם לֹא יִמְלֵאוּ, 2. כִּי מִכְּשׁוֹל עוֹנֵם הִיָּה- הַכֶּסֶף וְהַזֶּהָב הַכְּשִׁילוּ אוֹתָם בְּעוֹנוֹם וְלִכֵּן הֵם
"כּוֹעֲסִים" עֲלֵיו וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ. הַמְּכָשׁוֹל שֶׁגָּרַם הַכֶּסֶף הִיָּה בְּשְׁנֵי אוֹפְנִים: 1. וְצָבִי- פֶּאֶר עָדִיו-
תַּכְּשִׁיטוּ, שֶׁל יִשְׂרָאֵל- לְגֵאוֹן- לְגֵאוֹה שְׁמָהוּ- שֵׁם אוֹתוֹ, הֵינּוּ שֶׁהַתַּכְּשִׁיטִים הַמִּפּוֹאֲרִים גִּרְמוּ לָהֶם
גֵּאוֹה, 2. וְצָלְמִי- צוֹרֵת תּוֹעֲבָתָם- הַעֲבוּדָה זֶרָה, וְגַם אֵת שְׁקוּצֵיהֶם- עָשׂוּ בּוֹ- בְּכֶסֶף וְהַזֶּהָב, עַל כֵּן-
לִכֵּן נִתְתִּיו לָהֶם לְנִדָּה- לְדָבָר מֵאוֹס בְּעֵינֵיהֶם. כֵּאלִלוּ ה' מַעֲנִישׁ אֵת הַכֶּסֶף מִיָּדָה כִּנְגַד מִיָּדָה עַל כֵּךְ
שׁ"הַחֲטִיא" אֵת יִשְׂרָאֵל. כֵּא וְנִתְתִּיו- אֵת הַכֶּסֶף בְּיַד הַזָּרִים- הַגּוֹיִים לְבַז- לְבִיזָה, וְלִרְשָׁעֵי הָאָרֶץ
שִׁיבּוּאוֹ עַל יִשְׂרָאֵל אֵתְךָ אוֹתוֹ לְשָׁלֵל, וְחַלְלוּהוּ (וְחַלְלוּהוּ)- מִכִּיוּן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָשׂוּ מִמֶּנּוּ פְּסִלִים
שֶׁקְדוּשִׁים בְּעֵינֵיהֶם, לְקִיחַת הַכֶּסֶף כֵּאלִלוּ "תַּחֲלֵל" אֵת הַפְּסִלִים. כֵּב וְהִסְבּוֹתֶי- אֲסוּבָב אֵת פְּנֵי

מִהֶם- מישראל, שלא אשגיח עליהם, וְחָלְלוּ הַגּוֹיִים אֶת צְפוֹנֵי- כינוי חיבה לישראל (שאפילו בשיאה של שעת הכעס ה' מחבבם), העם הצפון- השמור שלי, וּבָאוּ בָהּ- בירושלים פְּרִיזִים- רשעים וְחָלְלוּהָ. {פ}

גלות ישראל ושברם

כג מצווה ה' את יחזקאל: עֲשֵׂה הַרְתּוֹק- שרשרת (איתה מרתקים- קושרים), לרמוז על הגלות הקריבה, שבה ישראל ייקשרו בשרשראות, וזה כִּי הָאָרֶץ מְלֵאָה מִשְׁפֵּט דָּמִים- משפט הגורם לשפיכת דם לחינם, וְהַעִיר יְרוּשָׁלַיִם מְלֵאָה חֲמָס- עוולות. כִּד וְהִבֵּאתִי רָעִי- את הרעים שב גוֹיִם, וְיָרְשׁוּ אֶת בְּתִיָּהֶם, ובכך וְהִשְׁבִּיתִי- אפסיק את גְּאוֹן- גאוותם של ישראל המכונים עַזִּים- בגלל עזותם וחוצפתם, וְנָחְלוּ- הגויים יחללו את מְקֹדְשֵׁיהֶם- המקדש של ישראל. כֹּה קִפְדָּה- כריתה בָּא על ישראל, וּבִקְשׁוּ שְׁלוֹם אבל- וְאֵין- לא יהיה. כו הָוָה- שבר בנוסף על הָוָה- שבר תְּבוּאָה, היינו שיבוא עליהם עונש ועוד עונש ברציפות, וְשִׁמְעָה רעה אֶל שְׁמוּעָה תִּהְיֶה, וּבִקְשׁוּ חַזוֹן- נבואה מְנַבֵּיא- ולא תהיה לו, וְתוֹרָה תֵּאבֵד מִכֶּהֵן שאמור להורות אותה, וְעֵצָה תֵּאבֵד מִזְּקֵנִים האמורים לתת אותה, היינו שכל המעמדות החשובים בישראל לא יתפקדו כהוגן. כז הַמֶּלֶךְ יִתְאַבֵּל, וְנָשִׂיא- שם נרדף למלך- יִלְבָּשׁ בגדים המסמלים שְׁמָמָה, וְיָדִי עִם הָאָרֶץ תִּבְהַלְנָה, מִדְּרָכָם הרעה אֶעֱשֶׂה- אעניש אתם, וּבְמִשְׁפָּטֵיהֶם הרעים אֶשְׁפָּטֶם, וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְדוּד. {פ}

❖ חטיבת הפרקים הקרובה היא פרקים ח-יא. בפרקים אלו יחזקאל מגיע למקדש בנבואה, רואה את העבודה זרה שבו ואת הפורענות שה' מביא עליו. בהמשך הוא שומע את סממאות אנשי ירושלים ואת מה שה' חושב על כך.

פרק ח- המסע הנבואי לירושלים

התגלות ה' והמסע לירושלים

א וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית- לגלות יהויכין בְּשִׁשִּׁי- החודש השישי- אלול בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ- זה שנה וחודשיים מהנבואה של תחילת הספר (על פי חז"ל השנה הקודמת היתה מעוברת ואם כך עברו 15 חודשים מאז, שזה 442 ימים (כי חצי מהחודשים הם חסרים) אם נוריד גם את שבעת הימים שבהם יחזקאל ישב משמים בתל אביב נשארו 435 ימים. זה אומר שלפני חמישה ימים בלבד סיים יחזקאל לשכב על צידו, כפי שצווה בפרק ד') אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵיתִי- כפי שנאסר עליו בסוף פרק ג' לצאת מביתו, וְזָקַנִי הַיּוֹדֵה יוֹשְׁבִים לְפָנָי- כנראה כדי לשאול דבר מה, וְתִפֹּל עָלַי שָׁם- ללא הכנה- יָד אֲדוֹנֵי יְדוּד- נבואה (בכוח). ב וְאָרָאָה בנבואה וְהִנֵּה דְמוֹת שְׁכַל הַדְּמוֹת כְּמִרְאָה אֵשׁ, ומפרט: מְמַרְאֵה מְתַנְּיוּ וְלִמְטָה היה רק אֵשׁ, וּמִמֶּתַנְּיוּ וְלִמְעָלָה היה גם כְּמִרְאֵה זֶהָר, כְּעֵין- כמו מראה הַחֲשֵׁמְלָה- וזה בדיוק מה שהוא תאר בפרק א' על דמות האדם שהיה על הכסא, היינו שזה מראה דמות כבוד ה'. ג וַיִּשְׁלַח תִּבְנִית- צורת יָד, וַיִּקְחֵנִי בְּצִיצֵת- בשער היוצא ומציץ מ ראשִׁי, וְתִשָּׂא אֹתִי רֹיחַ בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם, וְתָבֵא אֹתִי יְרוּשָׁלַיִם בְּמִרְאֹת אֱלוֹהִים- בנבואה, אֶל פֶּתַח שַׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית של המקדש הַפּוֹנֶה צְפוֹנָה, אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֵׁב- שם היה נמצא סֶמֶל- פסל הַקְּנָאָה- הכעס הַמְּקַנָּה- המכעיס את ה'. ד וְהִנֵּה שָׁם רֹאֲתִי אֶת כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּמִרְאֵה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּבִקְעָה- בסוף פרק ג', היינו כל המרכבה על פרטיה השונים.

סמל הקנאה

ה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: בֶּן אָדָם, שָׂא נָא עֵינֶיךָ דָרֶךְ צְפוֹנָה- לכוון השער הצפוני (שהיה כרגע דרומי ליחזקאל שהיה מחוצה לו), וְאַשָׂא עֵינֵי דָרֶךְ צְפוֹנָה וְהִנֵּה מִצְפוֹן לְשַׁעַר הַמִּזְבֵּחַ (כך מכונה השער הצפוני שהיה מול המזבח מצפון), סָמַל הַקְּנֵאָה הַזֶּה בְּבִאָה- בכניסה, שכל מי שייכנס למזבח יראה אותו. ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: בֶּן אָדָם, הֲרֵאָה אֶתְּהָ מֵהֵם (מֵהֵם הֵם) עֹשִׂים: תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל עֹשִׂים פֶּה לְרַחֵקָה- כדי להרחיק אותי מֵעַל מִקְדָּשִׁי, וְעוֹד תִּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת. { פ }

הזקנים מקטירים לעבודה זרה

ז וַיָּבֵא אֶתִּי אֶל פֶּתַח הַחֲצֵר- יחזקאל הלך דרומה לכוון תוך החצר ועצר בפתח השער, וְאַרְאָה וְהִנֵּה חוֹר אֶחָד בְּקִיר- במזוזת השער (כל הדברים שראה יחזקאל במקדש כנראה היו מציאות שהיתה בירושלים, חוץ מפרט זה שהיה רק בנבואה בשביל לרמוז דבר שיבואר בהמשך). ח וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: בֶּן אָדָם חֲתֵר- חפור נָא בְּקִיר, וְאַחֲתֵר בְּקִיר ולאחר חפירה בקיר ראיתי וְהִנֵּה פֶתַח אֶחָד לחדר שהיה בעובי הקיר. { ט }

ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: בֵּא וּרְאֵה אֶת הַתּוֹעֲבוֹת הַרְעוֹת אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים פֶּה- בחדר הזה. י וְאַבּוֹא וְאַרְאָה וְהִנֵּה כָל תְּבֻנֵית- צורה של רִמְשׁ וּבְהֵמָה ו שֶׁקֶץ, וְכָל גְּלוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל- צורות אחרות של עבודה זרה, מְחַקָּה- חקוק על הקיר של החדר סָבִיב סָבִיב. יא וְשִׁבְעִים אִישׁ מִזְקְנֵי בֵית יִשְׂרָאֵל- כנראה בית הדין הגדול, וַיֵּאָזְנִיחוּ בֶן שָׁפָן- כנראה נשיא בית הדין עֹמֵד בְּתוֹכָם, עֹמְדִים לְפָנֵיהֶם של צורות הגילולים, וְאִישׁ מִקְטָרְתוֹ- מחתתו בִּידוֹ, וְעֵתֵר- ריבוי עֲנַן הַקְטָרֶת עֲלָה בחדר, היינו שהם הקטירו לעבודה זרה. יב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: הֲרֵאִיתָ בֶּן אָדָם אֲשֶׁר זָקְנֵי בֵית יִשְׂרָאֵל שאמורים להיות מורי התורה בישראל עֹשִׂים בְּחֻשְׁדָּ- בסתר כאן במקדש, ולזה רמז החור בקיר והחפירה בו (ולכן לא הכניס אותו ה' לחדר באופן ישיר), וכך הם עושים כל אִישׁ בְּחֻדְרֵי מִשְׁכְּבֵיתוֹ- ציורו, היינו בחדריהם הנאים והמצויירים שבביתם הם גם עושים כך, וזה כִּי הֵם אֲמָרִים: אֵין יָדוֹד רָאָה אֶתְנּוּ במעשינו הרעים, כִּי עֲזַב יָדוֹד אֶת הָאָרֶץ- ואינו משגיח עליה.

הנשים מבכות את התמוז

יג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: עוֹד תִּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים. יד וַיָּבֵא אֶתִּי אֶל פֶּתַח שַׁעַר בֵּית יָדוֹד- ההיכל אֲשֶׁר אֶל הַצְּפוֹנָה- אחד מהפתחים של התאים שהיו בצפון ההיכל, וְהִנֵּה שָׁם הַנְּשִׁים שכלל אסור להן להכנס למקום זה, יִשְׁבּוֹת שאסור לאף אחד לשבת במקום כזה, והן מְבַכּוֹת- גורמות לבכיה אֶת הַתְּמוּז- שם אליל שאותו היו עובדות בכך שהיו לוקחות פסל ממתכת ושמות בעיניו חומר שנמשך בקלות ומדליקות את הפסל מבפנים והחומר שבעיניו היה נמשך ונראה כאילו הוא בוכה. { ס }

האנשים המשתחוים קדמה

טו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: הֲרֵאִיתָ בֶּן אָדָם? עוֹד תִּשׁוּב תִּרְאֶה תּוֹעֲבוֹת גְּדֻלוֹת מְאֹלָה. טז וַיָּבֵא אֶתִּי אֶל תּוֹךְ חֲצֵר בֵּית יָדוֹד הַפְּנִימִית (כי מקודם הוא היה בחלק האחורי של החצר, מצד ההיכל) וְהִנֵּה פֶתַח הַיֵּכָל יָדוֹד (שנמצא במזרח) בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ הֵיוּ כְּעֶשְׂרִים וְחַמְשָׁה אִישׁ, אַחֲרֵיהֶם אֶל הַיֵּכָל יָדוֹד וּפְנֵיהֶם קְדָמָה- מזרחה, וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיִּתִם- משתחוים קְדָמָה לְשִׁמְשׁ- לשם עבודה זרה. יז וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: הֲרֵאִיתָ בֶּן אָדָם? הַנִּקְל לְבַיִת יְהוּדָה- קל בעיניהם מַעֲשׂוֹת אֶת הַתּוֹעֲבוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ פֶה- שלושת התועבות הקודמות הם קלות בעיניהם, כִּי גַם מְלָאוּ אֶת הָאָרֶץ חֲמָס- עוולות, ולא הספיק להם זה אלא גם וַיִּשְׁבּוּ לְהַכְעִיסֵנִי במעשה הרע הזה וְהָנָם- הנה הם שִׁלְחִים אֶת הַזְּמוּרָה- כינוי

להפחה (המשמיעה כאילו קול של "זימרה") **אֶל אֶפֶס**- הכוונה היא אפי- של ה' (אלא שהנביא לא רוצה לפגוע בכבודו ומשנה את הכתוב), היינו שהאנשים האלו היו מפיחים אחורה לכיוון ההיכל כדי לבזותו. **יח וגם אני אֶעֱשֶׂה בְחֶמָה**- כעס, **לא תחוס עיני ולא אחמל, וקראו באזני קול גדול בזמן** שיהיה להם צרות, אבל **ולא אֶשְׁמַע אוֹתָם**.

פרק ט- עונש החוטאים והצלת הצדיקים

הגעת ששת האנשים והאיש לבוש הבדים

א **וַיִּקְרָא ה' בְּאָזְנֵי קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר**: "קִרְבוּ אֶת פְּקֻדוֹת- הַמְמוֹנִים עַל הָעִיר, וְאִישׁ כְּלִי מִשְׁחָתוֹ- כְּלִים שֵׁאִיתֶם מִשְׁחִיתִים בְּיָדוֹ". **ב וְהִנֵּה שְׁשֶׁה אַנְשִׁים**- מלאכים **בָּאִים מִדֶּרֶךְ שַׁעַר הָעֲלִיּוֹן**- של החצר החיצונה **אֲשֶׁר מִפְּנֵה צְפוֹנָה** (לרמזו שעל כך שהם שמו את סמל הקנאה שהיה בצפון באה להם פורענות זו) **וְאִישׁ כְּלִי מִפְּצוֹ**- כליים שאיתם מנפצים בְּיָדוֹ, **וְאִישׁ- מִלֵּאךְ אֶחָד נוֹסֵף הִיָּה בְּתוֹכָם לָבֶשׂ בְּדִים**- בגדי פשתן, **וְקִסֶּת**- כלי לדיו **הַסֵּפֶר בְּמִתְנָיו, וַיָּבֵאוּ וַיַּעֲמֵדוּ אֶצֶל מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת** (שכבר היה עשוי מאבן מימות שלמה המלך, אלא שממשיך להקרא כך על שם מה שהיה במשכן)- אולי כדי לרמזו על כך שהם באים כפורענות על מעשה האנשים שהיו בין האולם ובין המזבח. **ג וַיִּכְבְּדוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל**- שהיה עד עכשיו בכניסה הצפונית החצר, ששם ראה אותו יחזקאל בתחילת פרק ח', **נֶעְלָה מֵעַל הַכְּרוֹב**- החיות שעליהן היה הרקיע והכסא (וכפי שנראה בהמשך הן קרויות כאן כרובים) **אֲשֶׁר הָיָה עֲלָיו** (בפרק י' יבואר שהוא הלך מהמקום הקודם יחד עם הכרובים שמתחתיו עד ליד הכניסה של האולם ואז נעלה מעליהם למפתן הבית), **אֶל מִפְּתֵן- סֵף הַבַּיִת- הָאוֹלָם, וַיִּקְרָא אֶל הָאִישׁ הַלָּבֶשׂ הַבְּדִים אֲשֶׁר קִסֶּת הַסֵּפֶר בְּמִתְנָיו**. { פ }

הציווי לאנשים הנ"ל

ד **וַיֹּאמֶר יְדוּד אֱלֹו**: **עֲבֵר בְּתוֹךְ הָעִיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם, וְהִתְוַיֵּת תּוֹ**- תעשה סימן עם הדיו שבקסת על **מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים הַנִּנְאָנָקִים וְהַנִּנְאָנָקִים**- צועקים מצער **עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הַנִּעֲשׂוֹת בְּתוֹכָהּ**- היינו שלא רק שאינם עושים כך אלא מצטערים על כך. **ה וּלְאֵלָהּ**- שאר ששת האנשים **אָמַר בְּאָזְנֵי**: **עֲבֵרוּ בְּעִיר אַחֲרָיו** של האיש לבוש הבדים **וְהִכּוּ, עַל (אֵל) תַּחַס עֵינֵיכֶם (עֵינֵיכֶם) וְאֵל תַּחְמְלוּ**. **ו זָקֵן בָּחוּר וּבְתוּלָה וְטַף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמִשְׁחִית- וְתִשְׁחִיתוּ אוֹתָם, וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתּוֹ אֵל תַּגִּשּׁוּ, וּמִמֶּקֶדְשִׁי תַחֲלוּ**- תתחילו את הפורענות, כי הם עשו זאת במקדש וזה יותר חמור, **וַיַּחֲלוּ**- הם התחילו בתוך המקדש את ההריגה **בְּאֲנָשִׁים הַזְּקִנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת**- שלמרות שהמעשה שלהם היה חמור פחות מהאנשים שבין האולם ובין המזבח, הם נענשו ראשונים כי הם הזקנים האמורים להיות דוגמא לעבודת ה'. **ז וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵיהֶם**: **טַמְּאוּ אֶת הַבַּיִת- בַּהֲרוּגִים**, שהרי הוא כבר טמא מהעבודה זרה שלהם, **וּמִלְּאוּ אֶת הַחֲצֵרוֹת- הַפְּנִימִית וְהַחֲצוּנָה בַּחֲלָלִים**, ופוקד עליהם- קדימה **צָאוּ, וְאִכְּנוּ וַיָּצְאוּ** האנשים **וְהִכּוּ בְּעִיר**. גם דבר זה לא קורה ברגע זה בירושלים אלא רק במראה הנבואה אך זה רומז לעתיד לבוא לירושלים בעתיד.

זעקת הנביא ותשובת ה'

ח **וַיְהִי כִּהְכוֹתָם, וַיִּנְאֲשָׁרוּ**- נשארתי רק אני במקדש, **וְאֶפְלָה עַל פְּנֵי- כְּדִי לְהַתְחַנֵּן וְאֶזְעַק, וַיֹּאמֶר**: **אָהָה- אוי, לשון צער, אדוני ידוד, הַמִּשְׁחִית אֶתְּךָ אֶת כָּל שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל בְּשִׁפְכָךְ**- בכך שאתה שופך **אֶת חַמַּתְךָ עַל יְרוּשָׁלַם** (שהיא הדבר היחיד שנשאר מעם ישראל בארץ)? **שאלה עם תשובה ברורה מאלוהים- כן, אך יחזקאל זועק על כך שתיכרת שארית ישראל מהארץ. ט עונה לו ה'- וַיֹּאמֶר אֵלַי**:

עון בית ישראל ויהודה גדול במאד מאד, ותמלא הארץ דמים- של רציחות, והעיר מלאה מטה- הטיות ועיוות משפט, כי אמרו ישראל עזב ידוד את הארץ ואין ידוד ראה- אינו משגיח על מעשינו הרעים, כפי שאמרו הזקנים בפרק הקודם, שכנראה מהם למדו זאת ישראל (ואז עוד יותר מובן מדוע התחילו ששת האנשים את הפורענות דווקא מהם). י ומפני כך וגם אני לא תחוס עיני ולא אהמל- ובאמת לא אשגיח עליהם לרחם עליהם ולהצילם מששת האנשים, שהרי דרךם בראשם נתתי-מידה כנגד מידה, ולכן הפורענות קשה כל כך.

דברי האיש לבוש הבדים: יא והנה, האיש לבש הבדים אשר הקסת במתניו משיב דבר להי
לאמר: עשיתי כאשר (פכל אשר) צויתני- התויתני תו על הצדיקים. {פ}

פרק י- הציווי לאיש לבוש הבדים ומעשה מרכבה

ציווי לאיש לבוש הבדים לזרוק גחלים על ירושלים

א ואראה והנה אל הרקיע אשר על ראש הכרבים- כמו שכבר התבאר בפרק א', פאבן ספיר כמראה דמות כסא נראה עליהם. ב ויאמר ה' אל האיש לבש הבדים, ויאמר: בא אל בינות לגלגל- בין האופנים (שבפס' י"ג אומר יחזקאל במפורש שאלו הגלגלים) אל תחת לכרוב- מתחת לחיות (שהאופנים היו בתחתיתם) ומלא חפניך גחלי אש מבינות לכרבים- שהרי האש (והגחלים שלה) היתה מתהלכת בין החיות, כמו שכתוב בפרק א', וזרק על העיר, (זאת אומרת שהמלאך הזה שתפקידו מקודם היה להציל את הצדיקים מקבל גם כן תפקיד של השחתה, וזאת אומרת שאפילו הרחמים הופכים לדין בעקבות עוונותיהם), ויבא לעיני. ג כאן עובר יחזקאל לשלושה פסוקים מוסגרים: ובאותו הזמן של ציווי זה שבפסוק ב'- והכרבים- החיות עמידים מימין לבית בבאו האיש- מצד ימין למי שבא להכנס לבית, זאת אומרת שהם כבר לא היכן שהיו בתחילת פרק ח' (בשער הצפוני של החצר הפנימית) אלא אזו למקום זה, והענין שהיה עם המרכבה, כמו שכתוב בפרק א', מלא את החצר הפנימית. ד וירם כבוד ידוד מעל הכרוב- החיות על מפתן הבית (זה מה שנכתב בפרק ט' בפס' ג') ובעקבות כך- וימלא הבית את הענין, והחצר מלאה את נגה- זוהר כבוד ידוד שהיה יחד עם הענין. ה וקול כנפי הכרובים כאשר הם אזו נשמע עד החצר החיצנה בלבד, למרות היות הרעש גדול כמו פקול א-ל שד-י- ה' בדברו- כאשר הוא מדבר (גם עניין זה כבר נכתב בפרק א'). ו ויהי בצותו של ה' את האיש לבש הבדים לאמר קח אש מבינות לגלגל- לאופנים מבינות לכרובים, ויבא ויעמד אצל האופן. ז וישלח הכרוב- פני הכרוב של אחת מהחיות (ולא אחת מהחיות) (כפי שרואים בהמשך פני השור מפרק א' נהפכו לפני כרוב) את ידו מבינות לכרובים- אל בין החיות אל האש אשר בינות הכרבים, וישא ויתן אל חפני לבש הבדים- ולא כמו שהיה צריך להיות בתחילה שהאיש לבוש הבדים יקח בעצמו. דבר זה היה מפני שכרוב זה היה עניינו רחמים על ישראל (כפי שנראה בהמשך הפרק) ולכן העביר את הגחלים דרך ידו אל האיש לבוש הבדים כדי ש"יתקררו" בידו וכך הפורענות על ירושלים תהיה יותר ברחמים. ויקח האיש לבוש הבדים את הגחלים מידו, ויצא כדי לזרוק אותם על ירושלים.

תאור של המרכבה

ח כדי להסביר איזו יד נשלחה עובר יחזקאל לדבר על צורת המרכבה, וגם כדי להראות הבדל חשוב שהיה בה לעומת פרק א' השופך אור נוסף על הפרק, כפי שנראה. וירא לכרבים- לחיות, תבנית- צורה של יד אדם תחת כנפיהם- כמו שנכתב בפרק א'. ט ואראה והנה ארבעה אופנים אצל הכרובים- החיות, אופן אחד אצל הכרוב אחד, ואופן אחד אצל הכרוב אחד, ומראה האופנים כעין

אָבן תְּרָשִׁישׁ. י וּמְרֵאֵיהֶם של האופנים- דְּמוֹת אֶחָד לְאַרְבַּעַתֶּם, כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֵן בְּתוֹךְ הָאוֹפֵן. יא
בְּלִקְתֶּם של האופנים, אֶל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם- הַכִּיּוּנִים יִלְכוּ, לֹא יִסְבוּ בְּלִקְתֶּם- אינם צריכים
להסתובב מפני שהם אופן בתוך אופן, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יִפְנֶה הָרֹאשׁ של החיה- אַחֲרָיו יִלְכוּ
הָאוֹפֵנִים, לֹא יִסְבוּ בְּלִקְתֶּם. יב וְכָל בְּשָׂרָם- הַגּוֹף עֲצָמוֹ, וְגַבְהֶם וַיִּדְיָהֶם וְכַנְפֵיהֶם של החיות, וגם
וְהָאוֹפְנִים עֲצָמָם- מְלֵאִים עֵינַיִם סָבִיב- וְזֶה לֹא כִּמוֹ שֶׁנִּכְתַּב בַּפֶּרֶק א' שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁם שָׂרָק הַגֵּב שֶׁל
הַחַיּוֹת הִיָּה מֵלֵא עֵינַיִם, וְכֵן הִיָּה לְאַרְבַּעַתֶּם אוֹפְנֵיהֶם- הֵינּוּ שֶׁכָּל הָאוֹפְנִים הִיוּ מֵלֵאִים עֵינַיִם. יג
יחזקאל מסביר מדוע הוא השתמש בביטויים שונים מפרק א'- לְאוֹפְנִים שֶׁבַּפֶּרֶק א', לְהֵם קוֹרָא-
נִקְרָא שֵׁם "הַגְּלָגֶל", בְּאַזְנֵי, וְלִכֵּן קִרְאתִי לָהֶם כַּאֲן גִּלְגַּל. יד וְאַרְבַּעַת פְּנִים לְאֶחָד- לְכָל כְּרוֹב- חִיָּה,
פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוֹב- וְלֹא שׁוֹר כִּמוֹ בַּפֶּרֶק א'. יחזקאל התפלל בסוף הפרק הקודם, ושלא כמו
שמוכן מהפסוקים שם שלא נענתה תפילתו כלל, היא כן נענתה בצורה חלקית. ה' רצה בתחילה
שהשור- המסמל את מידת הדין (עגל הזהב) יוביל את המרכבה, ובתפילת יחזקאל הוא הצליח
להפוך אותו לכרוב- מלאך, המסמל את מידת הרחמים, וכך יצא שמה שהוביל את המרכבה
לפורענות על ירושלים היתה מידת הרחמים (וזה גם מסביר מדוע יחזקאל משתמש במילה
"כרובים"- המסמלים רחמים ולא במילה "חיות"), ופְּנֵי הַשְּׂנִי פְּנֵי אֲדָם וְהַשְּׂלִישִׁי פְּנֵי אֲרִיָּה
וְהַרְבִּיעִי פְּנֵי נֶשֶׁר. טו וַיִּרְמוּ הַכְּרוֹבִים, הִיא הַחִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּנֶהַר כְּבָר- הֵינּוּ שֶׁזֶה אוֹתוֹ הַמְּרָאָה
(למרות ההבדל הקיים לכאורה בפני החיות). טז וּבְלִקְתֶּם הַכְּרוֹבִים- יִלְכוּ הָאוֹפְנִים אַצְלָם, וּבְשִׂאת
הַכְּרוֹבִים אֶת כְּנָפֵיהֶם לְרוּם- לְהַתְּרוֹם מֵעַל הָאָרֶץ (כַּאֲן נֹאמַר לְרֵאשׁוֹנָה בַּמְּפֹרָשׁ שֶׁהַכְּרוֹבִים הִיוּ
מֵתְרוֹמְמִים עַל יַדִּי כְּנֵפֵיהֶם)- לֹא יִסְבוּ- יִתְּרַחֲקוּ הָאוֹפְנִים גַּם הֵם מֵאַצְלָם- אֲלֵא הִיוּ יַחַד אִיתָם. יז
בְּעַמְדָם שֶׁל הַכְּרוֹבִים- יַעֲמָדוּ הָאוֹפְנִים, וּבְרוּמָם- יִרְמוּ אוֹתָם- אִיתָם, כִּי רוּחַ הַחִיָּה בָהֶם- הַרוּחַ
שֶׁהִיזָה אֶת הַחַיּוֹת הַזֵּיזָה גַּם אֶת הָאוֹפְנִים.

כבוד ה' מתכונן ליציאה מהמקדש

יח וַיֵּצֵא כְבוֹד יְדוֹד מֵעַל מִפְתַּן הַבַּיִת, וַיַּעֲמֵד עַל הַכְּרוֹבִים- שֶׁהִיוּ בְּצַד יְמִין שֶׁל הַכְּנִיסָה לְבֵית. יט
וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוֹבִים אֶת כְּנָפֵיהֶם, וַיִּרְמוּ מִן הָאָרֶץ לְעֵינַי בְּצֵאתָם, וְהָאוֹפְנִים לְעַמְתָּם, וַיַּעֲמֵד הַמְּרָאָה
הַזֶּה בַּפֶּתַח שַׁעַר בַּיִת יְדוֹד הַקְּדָמוֹנִי- בְּשַׁעַר הַמְּזוֹרְחֵי שֶׁל הַהֵיכָל (עֲלִיו הִיָּה מִקוֹדֶם כְּבוֹד ה' לְבַד)
וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֵיהֶם מְלַמְעָלָה. כ לְמִרְוֹת הַהֵבְדָּלִים שֶׁהִיוּ מִפֶּרֶק א' מִדְּגִישׁ יַחֲזַקָּאֵל שֶׁזֶה אוֹתוֹ
הַמְּרָאָה- הִיא הַחִיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֶהַר כְּבָר, וְאַדְעָ בּוֹדְאוֹת- כִּי כְרוֹבִים הֵמָּה-
שֶׁהַפֶּעַם הֵם מוֹפִיעִים בְּמִידַת הַרְחָמִים. כא אַרְבַּעַת אַרְבַּעַת פְּנִים לְאֶחָד, וְאַרְבַּעַת כְּנָפִים לְאֶחָד- לְכָל
פְּנִים, וַדְּמוֹת יְדֵי אֲדָם תַּחַת כְּנָפֵיהֶם. כב וַדְּמוֹת פְּנֵיהֶם- הֵמָּה הַפְּנִים אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נֶהַר כְּבָר,
מְרֵאֵיהֶם וְאוֹתָם- זֶה הִיָּה אוֹתוֹ הַמְּרָאָה וְאוֹתֵן הַחַיּוֹת, אִישׁ אֶל עֵבֶר פְּנֵיו יִלְכוּ.

פרק יא- סיסמאות אנשי ירושלים

הסימה הראשונה של אנשי ירושלים

פרק זה חוזר חזרה בזמן לפרק ח' כשיחזקאל עבר מהמקום שבו הנשים ביכו את התמוז לחצר
בית ה'. א וַתִּשָּׂא אֶתִּי רוּחַ- מִצְפוֹנוֹ שֶׁל הַהֵיכָל, שֶׁם יִשְׁבוּ הַנְּשִׁים שְׁבִיכוּ אֶת הַתְּמוֹז, וַתִּבְּאֵ אֶתִּי אֶל
שַׁעַר בַּיִת יְדוֹד הַקְּדָמוֹנִי- הַמְּזוֹרְחֵי, וְלִיתֵר פִּירוּט- הַפּוֹנֶה קְדִימָה- הֵינּוּ הַפֶּתַח הַמְּזוֹרְחֵי שֶׁל הָאוֹלָם
הַפּוֹנֶה לְחֹצֵר (וְלֹא הַפֶּתַח הַפּוֹנֶה לְכִיוּן הַהֵיכָל), וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֹשְׂרִים וְחַמְשָׁה אִישׁ- אוֹתָם
אֵלוֹ שֶׁמִּקוֹדֶם הִשְׁתַּחוּוּ קְדָמָה לְשֵׁם וְאַחֲרֵיהֶם אֵל הַיְּכָל ה' (וְלִמְרוֹת שֶׁכָּבַר "נְהַרְגוּ" בְּנְבוּאָה בַּפֶּרֶק
ט' יַחַד עִם כָּל הָאֲנָשִׁים בְּמִקְדָּשׁ עַל יַדִּי שֶׁשֶׁת הָאֲנָשִׁים עִם כָּלִי הַמְּשַׁחֵת, נְבוּאָה זֹו קוֹדֶמֶת לָזֶה

מבחינת הזמן, כפי שצינינו), וְאָרְאָה בְּתוֹכָם אֶת יֶאֱזִינָה בֶן עֶזֶר וְאֶת פְּלִטְיָהוּ בֶן בְּנִיָּהוּ שֶׁהָיוּ שָׂרֵי הָעַם- וְזֶה אֹמֵר שֶׁחֲטָא חֲמוּר זֶה הָיָה אֲצֵל חֲשׁוּבֵי הָעַם. {פ}

ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי: בֶן אָדָם, אֱלֹהֵי הָאֲנָשִׁים- חוּץ מִזֶּה שֶׁהֵם עוֹבְדִים עֲבוּדָה זֶרָה הֵם גַּם הַחֲשָׁבִים בְּלִבָּם אֲוֹן- מַחֲשׁוֹבוֹת רַעוּת וְהִיעָצִים בְּפוּעֵל עֲצַת רָע בְּעִיר הַזֹּאת. ג וְהַעֲצָה הַרְעָה הִיא שֶׁהֵם הָאֲמָרִים: לֹא בְקָרוֹב- יִהְיֶה הַחֲרוּבֵן שֶׁעָלָיו מִנְבָאִים הַנְּבִיאִים, וְלִכֵּן בְּנוֹת בָּתִּים בְּלִי לַחֲשׁוֹשׁ שִׁיִּהְרָסוּ בְּמַלְחָמָה, וְעוֹד הֵם אֹמְרִים: הִיא- יְרוּשָׁלַיִם הַסִּיר, וְאַנְחָנוּ- יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם- הַבְּשָׂר- וְכִמוּ שֶׁהַסִּיר שׁוֹמֵר עַל הַבָּשָׂר מִפְּנֵי הָאֵשׁ כֵּן תִּשְׁמָר יְרוּשָׁלַיִם עֲלֵינוּ מִפְּנֵי הַמַּלְחָמָה, וְכִמוּ שֶׁהַבָּשָׂר יוֹצֵא מִן הַסִּיר רַק כַּאֲשֶׁר הוּא מְבוּשָׁל, כִּךְ אֲנַחְנוּ "נִצָּא" מֵהָעִיר רַק כַּאֲשֶׁר יִגִּיעַ זְמַנָּנוּ לְמוֹת, וְלֹא בְּמַלְחָמָה. וּבִכֵּךְ הֵם בְּעַצֵּם יוֹעֲצִים לָעַם לֹא לְהַקְשִׁיב לְנְבִיאִים שֶׁאֹמְרִים לְהַכְנִיעַ לְמֶלֶךְ בָּבֶל, אֲלֵא קוֹרְאִים לָעַם לְהַלְחֵם. {ס}

תשובת ה' לסיסמה זו

ד לָכֵן הִנְבֵּא עֲלֵיהֶם, הִנְבֵּא בֶן אָדָם- הַכֹּפֵל לְהַדְגִּישָׁה. ה וְתַפֵּל עָלַי רוּחַ יְדוּד- בַּתּוֹךְ הַנְּבוּאָה הַזֹּאת עֲצֵמָה שֶׁל הַמַּסַּע לְיְרוּשָׁלַיִם, נִפְלָה עָלָיו נְבוּאָה, וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי: אָמַר כֹּה אָמַר יְדוּד: כֵּן- כִּךְ אֲמַרְתֶּם בַּיִת יִשְׂרָאֵל, וּמַעֲלוֹת רוּחְכֶם- מַה שְׁעוּלָה עַל רוּחְכֶם, הִינְנוּ מֵה שֶׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים אֲנִי יוֹדְעֵתִיָּה- לְכָל מַחֲשָׁבָה וּמַחֲשָׁבָה שֶׁלְכֶם. ו הַרְבִּיתֶם חֲלָלִיכֶם- הַרוּגִיכֶם בְּעִיר הַזֹּאת- בַּעֲקֻבוֹת מַלְחַמְתְּכֶם הָאֲבוֹדָה בְּמֶלֶךְ בָּבֶל בְּנִיגוּד לְצוֹ הַנְּבִיאִים, וּמִלְאֲתֶם חוּצוֹתֶיָּה- רַחוּבוֹתֶיהָ חָלָל- חֲלָלִים, הַרוּגִים. {פ}

"פירוש" ה' לסיסמה זו

ז לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: חֲלָלִיכֶם- הַהַרוּגִים אֲשֶׁר שְׁמַתֶּם בְּתוֹכָהּ- בַּעֲקֻבוֹת הַמַּלְחָמָה הָאֲבוֹדָה, הִמָּה הַבְּשָׂר- שֶׁבִּאֲמַת הֵם יִישָׂארוּ בְּעִיר וְלֹא יוּכְלוּ לְקַבֵּר אוֹתָם בַּחוּץ, וְהִיא- יְרוּשָׁלַיִם הַסִּיר- שֶׁבְּתוֹכוֹ יִישָׂארוּ, וְאַתְכֶם- אֵלּוּ שִׁישָׂארוּ בַּחַיִּים, אַגְרוּם לְהוֹצִיא מִתּוֹכָהּ. ח חָרַב- מֵהַמַּלְחָמָה בְּבָבֶל יִרְאֲתֶם- פַּחַדְתֶּם, וְחָרַב- מַלְחָמָה זֶה אָבִיא עֲלֵיכֶם- וְתִפְגַּע בְּכֶם, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד. ט וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתּוֹכָהּ- וְלֹא כִמוּ שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שֶׁתִּשָׂארוּ בָּהּ, וְנִתְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד זָרִים- הַגּוֹיִים, וְעִשִׂיתִי בְּכֶם שְׁפָטִים- עוֹנָשִׁים קָשִׁים. י בְּחָרַב תִּפְלוּ, עַל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁפּוֹט אֶתְכֶם- וְלֹא בַתּוֹךְ הַסִּיר-יְרוּשָׁלַיִם-כִּמוּ שֶׁאֲמַרְתֶּם, וַיִּדְעֵתֶם- כְּשִׁיתְקִיִּים דָּבַר זֶה שֶׁאֲמַרְתִּי כִּי אֲנִי יְדוּד- עִשִׂיתִי כִמוּ שֶׁאֲמַרְתִּי. יא הִיא לֹא תִהְיֶה לְכֶם לְסִיר- שֶׁלֹּא תִשְׁמָר עֲלֵיכֶם כִּמוּ הַסִּיר הַשׁוֹמֵר עַל הַבָּשָׂר, וְאַתֶּם- אֲבָל אַתֶּם כֵּן תִּהְיוּ בְּתוֹכָהּ לְבְּשָׂר- אֲךְ לֹא כִמוּ שֶׁחֲשַׁבְתֶּם אַתֶּם שִׁיִּהְיֶה מוֹגֵן הַבָּשָׂר עַל יְדֵי הַסִּיר, אֲלֵא שֶׁאַתֶּם תִּהְיוּ בָשָׂר שִׁישָׂרֵף עַל יְדֵי אֵשׁ הַמַּלְחָמָה, וְזֶה לֹא יִהְיֶה בַתּוֹךְ הַסִּיר", אֲלֵא אֵל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁפּוֹט אֶתְכֶם. יב וַיִּדְעֵתֶם- כִּשֶׁהַעוֹנֵשׁ הַזֶּה יִקְרָה כִּי אֲנִי יְדוּד- וְכִמוּ שֶׁאֲמַרְתִּי כִּךְ נִתְקִיִּים, אֲשֶׁר בְּחֻקֵּי לֹא הִלְכְתֶּם, וּמִשְׁפָּטִי לֹא עִשִׂיתֶם, וְכִמִּשְׁפָּטֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עִשִׂיתֶם- שֶׁלֹּא דִי שֶׁלֹּא עֲבַדְתֶּם אוֹתִי אֲלֵא שֶׁעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים. יג וַיְהִי כֹה־נְבִיאִי, וּפְלִטְיָהוּ בֶן בְּנִיָּהוּ- מִשְׁרֵי הָעַם, מֵת, וְהַבְּנֵי שֶׁזֶה סִימָן שֶׁהַנְּבוּאָה הַזֹּאת כָּבֵר לֹא יִכּוּלָה לְחַזֹּר, וְלִכֵּן וְאֶפֶל עַל פְּנֵי וְאֶזְעַק בְּקוֹל גְּדוֹל, וְאָמַר: אָהָה- אוֹי, לִשְׁוֹן צַעַר, אֲדוֹנֵי יְדוּד, פְּלָה- כְּרִיתָה אֶתְּךָ עֲשָׂה אֶת שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל- קְרִיאָה מִתּוֹךְ צַעַר, לֹא צִפִּיָּה לְתִשׁוּבָה מֵהוּ (אוֹלֵי כִּדִי לְעוֹרֵר רַחֲמִים). {פ}

הסיסמה השניה של אנשי ירושלים

יד וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֱלֹהֵי לְאֹמֵר. טו בֶּן-אָדָם, אֲחִיךָ- שְׁנַיִם וְחֲצֵי הַשְּׁבִטִים שֶׁגָּלוּ רַאשׁוֹנִים מֵהָאָרֶץ, וְגַם אֲחִיךָ- שֶׁאֵר שְׁבִטֵי מַמְלַכַת יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלוּ, וְגַם אֲנָשֵׁי גְּאֻלְתְּךָ- אֲנָשֵׁי יְהוּדָה שֶׁגָּלוּ עִם יְהוֹיָכִן, שֶׁהֵם

"גואלים" של יחזקאל, היינו שהם יותר קרובים אליו (שהרי הוא גלה עמם) וכאילו יכולים לגאול את אדמותיו (כמפורט בפרשת בהר: "...או משאר בשרו ממשפחתו יגאלנו"), וחוזר וכולל את כולם: **וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּלֵה-כָל יִשְׂרָאֵל שִׁבְגָלוֹת, אֲשֶׁר אָמְרוּ לָהֶם יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם- שְׁיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אָמְרוּ עֲלֵיהֶם- עַל כָּל הַגּוֹלִים: "רְחֹקוּ- צִוּוּי, הַתְּרַחֲקוּ מֵעַל יְדוּד- הַיִּינוּ מֵעַל עִם יִשְׂרָאֵל וְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כִּי רַק לָנוּ הִיא נִתְּנָה הָאָרֶץ, לְמִוְרָשָׁה"- לִירוּשָׁה, וְזֶה בְּגַלּל צְדָקְתָנוּ, אֲבָל אַתֶּם לֹא תִשְׁבּוּ מֵהַגְלוֹת וְלֹא תִהְיֶה לָכֶם הָאָרֶץ. { ס }**

תשובת ה' לסיסמה זו

טז לָכֵן אָמַר כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: כִּי- עִם זֶה שֶׁ הַרְחַקְתִּים אֶת כָּל הַגּוֹלִים בְּגוֹיִם, וְכִי- וְעַם זֶה שֶׁ הַפִּיצוֹתִים- פִּזְרֵתִי אוֹתָם בְּאַרְצוֹת, אֲבָל בְּכָל זֹאת לֹא עֲזַבְתִּים לְגַמְרִי, אֲלֵא וְאַהֲבִי לָהֶם לְמַקְדָּשׁ מַעֲט- הֵייתִי בִינְהֶם, אֲךָ לֹא כִמוּ בְּמַקְדָּשׁ אֲלֵא רַק מַעֲט, וְאָמְרוּ חֲז"ל שֶׁזֶה מִתְקַיֵּם בְּבִתֵּי כְנִסְיוֹת וּבֵתֵי מִדְרָשׁוֹת, בְּאַרְצוֹת אֲשֶׁר- בָּאוּ שָׁם. { ס }

יז לָכֵן אָמַר כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים, וְאַסַּפְתִּי אֶתְכֶם מִן הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר נִפְצַוְתֶם בָּהֶם, וְנִתַּתִּי לָכֶם אֶת אֲדָמַת יִשְׂרָאֵל- וְלֹא כִמוּ שֶׁאָמְרוּ לָהֶם אֲנֹשֵׁי יְרוּשָׁלַם שֶׁהֵם כִּבְר לֹא יִחְזְרוּ לָאָרֶץ. יח וְבָאוּ שָׁמָּה וְגַם יִזְכּוּ לַחֲזוֹר בְּתִשְׁבּוּהָ וְלִכְן- וְהִסִּירוּ אֶת כָּל שְׁקוּצֵיהָ- עֲבוּדָה זָרָה, וְאֶת כָּל תּוֹעֵבוֹתֶיהָ מִמֶּנָּה. יט וְנִתַּתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד- שֶׁהוֹלֵךְ רַק אַחֲרֵי ה' וְלֹא גַם אַחֲרֵי ה' וְגַם אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אָתָּן בְּקִרְבְּכֶם- לַעֲבֹד אוֹתִי, וְהִסִּרְתִּי לֵב הָאָבֶן- שֶׁלֹּא מִקְבֵּל תּוֹכַחוֹת מִבְּשָׂרָם, וְנִתַּתִּי לָהֶם לֵב בְּשָׂר- שִׁקְבֵּל אֶת דְּבָרֵי. כ לְמַעַן בְּחַקְתִּי יִלְכּוּ, וְאֶת מִשְׁפָּטֵי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם, וְהָיוּ לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לְאֱלֹהִים. כא אֲבָל אֲנֹשֵׁי יְרוּשָׁלַם שְׁעוּד לֹא גָלוּ וְחוֹשְׁבִים שֶׁהֵם צְדִיקִים- וְאֵל לֵב שְׁקוּצֵיהֶם וְתוֹעֵבוֹתֵיהֶם- בִּטְוִי, הֵיינוּ שֶׁמִּמֶּשׁ אֶל תּוֹךְ הָעֲבוּדָה זָרָה לְבָם הִלֵּךְ, וְלִכְן סוֹפֵם יִהְיֶה שֶׁ דָרְכָם בְּרָאשָׁם נִתְּתִי- אֲעַנִּישֶׁם כְּדָרְכֶם, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד.

סיום המראה והמסע לירושלים

כב וַיִּשְׂאוּ הַכְּרוּבִים- הַחַיּוֹת שֶׁמִּתַּחַת לְכֶסֶף הַכְּבוֹד אֶת כַּנְּפֵיהֶם, וְהָאוֹפָנִים- הַגִּלְגָּלִים שֶׁמִּתַּחַת לְעַמֻּתָם- יַחַד עִמָּם, וְכָבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עָלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה- וְלֹא כִמוּ בְּפֶרֶק הַקּוּדֵם שֶׁהַכְּבוֹד "נִפְרַד" מֵהֶם אֶל מִפְתַּן הַבַּיִת. כג וַיַּעַל כְּבוֹד יְדוּד מֵעַל תּוֹךְ הָעִיר, וַיַּעֲמֵד עַל הָהָר אֲשֶׁר מְקַדָּם- מִמְּזֻרַח לְעִיר- זֶה הָר הַזֵּיתִים. וְזֶה סִימָן לְכַךְ שֶׁה' עוֹזֵב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַם, אֲךָ יֵשׁ בְּכַךְ גַּם רִמּוֹ לְכַךְ שֶׁהוּא לֹא עוֹזֵב אוֹתוֹ לְגַמְרִי אֲלֵא עוֹמֵד קְרוֹב אֵלָיו וּמִצַּפָּה לְשׁוֹב בְּרַגַע שִׁיֹּכֵל. כד וְרוּחַ נְשָׂאֲתָנִי- מֵהַמִּקְדָּשׁ, וְתִבְאַנִּי כְּשָׂדִימָה- לָאָרֶץ כְּשָׂדִים- בְּבֵל, אֶל הַגּוֹלָה- הַגּוֹלִים, וְזֶה הִיא בְּמִרְאֵה בְּרוּחַ אֱלֹהִים, וְכִשְׁהַגַּעְתִּי לָשֶׁם- וַיַּעַל מֵעַלִּי הַמִּרְאֵה- שֶׁ"נִּפְל" עֲלַי בְּתַחֲלִיל פֶּרֶק ח', אֲשֶׁר רָאִיתִי. כה וְאֲדַבֵּר אֶל הַגּוֹלָה- זִקְנֵי יְהוּדָה הַגּוֹלִים שִׁישְׁבוּ לִפְנֵי, אֶת כָּל דְּבָרֵי יְדוּד אֲשֶׁר הִרְאָנִי- כָּל מַה שֶׁרָאִיתִי בְּמַסְעֵי הַנְּבוּאִי לִירוּשָׁלַם. { פ }

❖ בפרק זה מתחיל נושא חדש לאחר הפרקים על המסע לירושלים. לאחר משל הלבנה בפרק ד' שתפקידו היה להמחיש את המצור שלא גרם לישראל להודענו, אומר ה' ליחזקאל להדגים לישראל את הגלות הקרבה ובאה אליהם, ואולי זה יגרום להם לחזור בתשובה.

פרק יב

משל כלי הגולה

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, בְּתוֹךְ בַּיִת הַמְּרִי- משפחה של מורדים שמסרבים לשמוע אֶתְּהָ יֹשֵׁב, אֲשֶׁר עֵינָיו לָהֶם לְרֵאוֹת- ויכולים לראות ובכל זאת וְלֹא רָאוּ, אֲזַנָּיִם לָהֶם לְשִׁמְעַ וּבְכָל זאת וְלֹא שָׁמְעוּ, וְזֶה כִּי- מִפְּנֵי שֶׁ בַּיִת מְרִי הֵם. ג וְאַתָּה בֶּן אָדָם, עֲשֵׂה לָךְ כְּלֵי גוֹלָה- כלים שלוקחים לגלות- שמיכה לשכב עליה, קערה להכין אוכל, מעט חפצים וכדומה, וְגִלְהָ יוֹמָם- יום יום, כמה ימים, לְעֵינֵיהֶם, וְגִלְיֹת מִמְּקוֹמָךְ- מביתך אל מקום אחר בתוך העיר לְעֵינֵיהֶם, אוֹלֵי יָרְאוּ- יבינו את מצבם הגרוע, אבל רק "אוליי" ולא בטוח בכלל- כִּי בַּיִת מְרִי הֵמָּה. ד וְהוֹצֵאתָ כְּלֵיךְ כְּלֵי גוֹלָה יוֹמָם- יום יום לְעֵינֵיהֶם, וְאַתָּה תֵּצֵא בְּעָרֵב- מהמקום השני בעיר שאליו הלכת בבוקר, אל מחוץ לעיר לְעֵינֵיהֶם, כְּמוֹצֵאי גוֹלָה- כמו אנשים היוצאים לגלות. ה לְעֵינֵיהֶם- הדגש הוא כל הזמן שהם יראו זאת כדי שהדברים יפעלו עליהם, חֲתֹךְ לָךְ- חפור בקיר- של העיר וְהוֹצֵאתָ בּוֹ- וזה מסמל את זה שבמהלך המלחמה יפלו בתים וחומות ולא יוכלו לצאת דרך הדלת והחלונות ויצטרכו לברוח על ידי חפירה בקיר. ו לְעֵינֵיהֶם, עַל כְּתָף תִּשָּׂא- ולא סתם בידיים אלא בכתף, כאדם שהולך לדרך ארוכה, בְּעֶלְטָה- בחושך מוחלט תוֹצֵא- את כלי הגולה איתך, פְּנִיךָ תִּכְסֶּה- לגמרי כך ש וְלֹא תִּרְאֶה אֶת הָאָרֶץ, ואלו הם סימנים של פחד- מפני שהיוצא לגלות לא רוצה שיזהו אותו האויבים, וגם סימנים של בושה- שלא רוצה הגולה שיזהו אותו מכריו, כִּי מוֹפֵת- סימן למה שעתיד לקרות, נִתְתִּיךָ לְבַיִת יִשְׂרָאֵל. ז וְאַעֲשֶׂה כֹּן כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי, כְּלֵי הוֹצֵאתִי גוֹלָה יוֹמָם, וּבְעָרֵב חֲתַרְתִּי לִי בְּקִיר בְּיָד- זו התוספת היחידה על הציווי ממקודם, וזה מסמל את המהומה הגדולה שאפילו כלי עבודה לחפור ולברוח לא ימצאו, ולכן יחפרו בידיים, בְּעֶלְטָה הוֹצֵאתִי, עַל כְּתָף נִשְׂאתִי, לְעֵינֵיהֶם. {פ}

ביאור הנמשל ועל מי הוא מוסב

ח וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי בְּבִקְר- באחד הבקרים, לאחר כמה ימים שעשיתי זאת לֵאמֹר. ט בֶּן אָדָם, הֲלֹא אָמְרוּ אֵלֶיךָ בַּיִת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בַּיִת הַמְּרִי, מָה אַתָּה עֹשֶׂה. י אָמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: על הַנְּשִׂיא- המלך- הַמֶּשָׂא הַזֶּה- מוסבת הנבואה הזו, ואיזה נשיא? זה ש בִּירוּשָׁלַם, אבל היא גם על וְכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה- ישראל בְּתוֹכָם- בתוך עריהם. יא אָמַר לָהֶם אֲנִי מוֹפֵתְכֶם- סימן למה שיקרה לכם, כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתִי כֹן יַעֲשֶׂה לָהֶם, בְּגוֹלָה וגם בְּשָׂבִי יִלְכּוּ. יב וְהַנְּשִׂיא- המלך צדקיהו אֲשֶׁר בְּתוֹכָם, אֵל כְּתָף יִשָּׂא בְּעֶלְטָה- מפחד ומבושה וַיֵּצֵא לְבָרוּחַ, בְּקִיר יַחְתְּרוּ לְהוֹצִיא בּוֹ, פְּנֵי יְכֶסֶה, יַעַן- כדי ש אֲשֶׁר לֹא יִרְאֶה לַעֲיִן הוּא אֶת הָאָרֶץ- מבושה, כדי שלא יזהו אותו. יג אבל זה לא יעזור לו, כִּי וּפְרָשְׁתִּי אֶת רִשְׁתִּי עָלָיו- שאעזור לאויבים לתופשו, וְנִתְפַּשׂ בְּמַצוּדְתִּי- המלכודת שלי, וְהִבַּאתִי אֹתוֹ בְּבִלְהָ אֶרֶץ פְּשָׁדִים, וְאוֹתָהּ לֹא יִרְאֶה וְשָׁם יָמוּת- בפרשיה זו רומז יחזקאל למאורע עתידי: צדקיהו המלך יברח במנהרה החפורה מארמונו עד לאזור יריחו יחד עם שריו, ולפני שהוא יצא מהפתח השני הרחוק כ- 30 ק"מ מירושלים, כדי לברוח, יזמן ה' צבי לחיילי בבל והם ירדפו אחריו עד שיוביל אותם לפתח המנהרה השני בדיוק כשצדקיהו יצא, ואז יקחוהו לרבלה בקצה הארץ, ושם ינקרו את עיניו כך שכשיגיע לבבל לא יראה אותה. יד וְכָל אֲשֶׁר סָבִיבְתֵינוּ עֲזָרָה- מי

שסביבו כדי לעזור לו- היינו שריו, וְכַל אֲגַפְיוֹ- מי שבצדו, לידו, אֲזַרְהָ- אפזר לְכָל רוּחַ, וְחָרַב אֲרִיק- ארוקן מהנרתיק שלה אַחֲרֵיהֶם. טו וְיָדְעוּ עִם יִשְׂרָאֵל כּוֹלוֹ (שגם עליהם נאמרה נבואה זו ולא רק על צדקיה) כִּי אֲנִי יְדוּד, בְּהִפְיָצִי- כשאפיץ אותם בְּגוֹיִם, וְזָרִיתִי- ואפזר אותם בְּאַרְצוֹת. טז וְהוֹתַרְתִּי- אשאיר מֵהֶם אֲנָשִׁי מִסָּפָר- מועטים, שינצלו מִחָרַב מְרַעַב וּמִדָּבָר, אבל לא בזכות צדקתם, אלא לְמַעַן- כדי ש יִסְפְּרוּ אֶת כָּל תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם- וכך יימנע חילול ה' אצל אלו שכבר היו בגלות ולא ידעו על עומק התועבות של אנשי ירושלים ורק ידעו על העונש, ואז וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְדוּד- הזהרתי את אנשי ירושלים, והעונש קרה להם בעקבות תועבותיהם. {פ}

❖ פרשיה זו היא כהמשך לאכילת הלחם המיוחד שאכל הנביא בפרק ד', שלא הועילה לעזוע אח ישראל, וזה מעשה נוסף בניסיון להחזירם בתשובה.

אכילת הלחם ברעש

יז וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֲלֵי לְאֹמֵר. יח בֶּן אָדָם, לְחֻמָּךְ- האוכל שלך בְּרַעַשׁ- ברעדה תֹאכַל, וּמִימֶיךָ בְּרַגְזָה- בפחד וּבְדָאָה תִשָּׂתֵה. יט וְאִמְרַתְּ אֶל עַם הָאָרֶץ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֶל- על אֲדַמַת יִשְׂרָאֵל: לַחֲמֵם בְּדָאָה יֹאכְלוּ, וּמִימֵיהֶם בְּשִׂמְמוֹן- בתמהון- בהלה יִשְׁתּוּ, לְמַעַן- בגלל ש (ולא כדי ש) תִּשָּׂם- תהיה שממה אֲרָצָה מִמְּלָאָה- מכל השפע שהיא מלאה בו, מִחֲמָס- בגלל כל העוולות שעושים כָּל הַיּוֹשְׁבִים בָּהּ. כ וְהָעָרִים הַנוֹשְׁבוֹת- המיושבות תִּחְרַבְנָה, וְהָאָרֶץ שְׂמָמָה תִּהְיֶה, וְיִדְעַתֶּם כִּי אֲנִי יְדוּד- הזהרתי וכך עשיתי. {פ}

❖ שתי הפרשיות הקרובות הן המשך למשלים שאמרו ישראל בפרק י"א, שלא יהיה חורבן, ואלו משלים נוספים מאותו עניין.

פתגם ישראל על התבטלות נבואות החורבן

כא וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֲלֵי לְאֹמֵר. כב בֶּן אָדָם, מָה הַמְּשָׁל - הפתגם הָזֶה לְכֶם- שלכם, (היושבים) עַל אֲדַמַת יִשְׂרָאֵל, לְאֹמֵר: "יֹאכְרוּ הַיָּמִים - יעברו עוד ימים רבים עד לזמן שאמורה להתקיים הנבואה, ואז וְאָבַד- יתבטל כָּל חֲזוֹן"- כל הנבואות של הנביאים המנבאים חורבן לארץ יתבטלו ברבות הימים. (יש לשים לב שהם לא אומרים שהנביאים המנבאים על החורבן משקרים, אלא שהם רק "טועים" בתאריך קיום הנבואה). כג לִכֵּן אָמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הִשְׁבַּתִּי- אני אפסיק אֶת הַמְּשָׁל- הפתגם הָזֶה, וְלֹא יִמְשְׁלוּ אֹתוֹ עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי אִם- אלא דְבַר אֲלֵיהֶם- פתגם אחר בעל צליל דומה כדי שייקלט באזניהם כמו הפתגם הקודם: "קָרְבוּ הַיָּמִים- קרובים הימים של קיום דברי נבואות החורבן, וכן קרובים- וְדְבַר כָּל חֲזוֹן"- כל הדברים שנאמרו בחזון- נבואה. כד כִּי לֹא יִהְיֶה עוֹד כָּל חֲזוֹן שְׂוֹא- נבואת חינם של נביאי השקר, וּמִקְסָם חֶלֶק- ודברי חלקות ופיתוי של קוסמים, בְּתוֹךְ בַּיִת יִשְׂרָאֵל. בפסוק זה הוא מתכוון לנביאי השקר (עליהם ירחיב בפרק הבא) שהיו אומרים לעם שלא יהיה חורבן ובוזה חיזקו את המשל של העם ש"אבד כל חזון". כה כִּי- אלא מה שיהיה זה ש אֲנִי יְדוּד אֲדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דְּבַר- אדבר מה שארצה לדבר- וְיַעֲשֶׂה- והוא יתקיים, לֹא תִמְשָׁךְ עוֹד- גזירת החורבן לא ימשך זמנה עוד עד שתתקיים, כִּי- אלא בְּיַמֵּיכֶם בַּיִת הַמְּרִי, אֲדַבֵּר דְּבַר וְעֲשִׂיתִיו- והגזירה תתקיים, נֹאֵם אֲדוֹנֵי יְדוּד. {פ}

פתגם ישראל על דחיית נבואות החורבן

כו וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לְאמֹר. כִּז בֶּן אָדָם, הִנֵּה בֵּית יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים- דְּבָרִים נוֹסְפִים הַדּוֹמִים לַפִּתְגָם הַרְאִשׁוֹן: "הַחֲזוֹן אֲשֶׁר הוּא חִזָּה- עַל הַחֹרֶבֶן, לְיָמִים- שְׁנַיִם רַבִּים, וְלַעֲתִים- זְמַנִּים רְחוֹקוֹת הוּא נִבְּא". הֵם לֹא אֹמְרִים כְּמוֹ הַפִּתְגָם הַרְאִשׁוֹן שֶׁהַנְּבוּאָה תִּתְבַּטֵּל, אֲלֵא אֹמְרִים שִׁישׁ עוֹד זְמַן רַב עַד שֶׁתִּקְרָה נְבוּאָה זֹאת. כִּח לָכֵן אָמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: לֹא תִמְשָׁךְ עוֹד כָּל דְּבָרֶי- גִּזְרַת הַחֹרֶבֶן שֶׁעָלְיָה דִּיבְרַתִּי, לֹא יִמְשָׁךְ זְמַנָּה עוֹד עַד שֶׁתִּתְקַיֵּם, אֲלֵא אֲשֶׁר אֲדַבֵּר דְּבַר וַיַּעֲשֶׂה- מֵה שֶׁאֲדַבֵּר יַעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ, נְאֻם אֲדוֹנֵי יְדוּד. { פ }

❖ בזמן שיחוקאל מנבא לישראל על החורבן הקרב ובא, וכן ירמיה מנבא כך בארץ ישראל, ישנם נביאי שקר האומרים לעם שאין ממה לפחד ולא יהיה כלל חורבן. על נביאים אלו מוסב הפרק הבא.

פרק יג- נביאי ונביאות השקר

חטא נביאי השקר

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לְאמֹר. ב בֶּן אָדָם, הִנֵּבֵא אֶל נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּבִאִים- שְׁעוֹשִׂים אֶת עֲצָמָם כְּאִילוֹ מִקְבָּלִים נְבוּאָה, וְאֹמְרֵת לְנְבִיאֵי מִלְכָּם- לֵאלֹהֵי שִׁמְתִּנְבָאִים מֵעֲצָמָם וְלֹא מֵה', שְׁמַעוּ דְּבַר יְדוּד. ג כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הִזֵּי- לָשׁוֹן צַעַר, שֶׁעֲתִיד לִקְרוֹת לָהֶם, עַל הַנְּבִיאִים הַנְּבִלִים- הַרְשָׁעִים, אֲשֶׁר הִלְכִים אַחַר רוּחֵם- שִׁמְקָבָלִים בְּרוּחֵם- אִם בְּדַמְיוֹן וְאִם בְּכוּחוֹת טוֹמָאָה- "נְבוּאָה", אֲבָל בְּאִמַּת- וּלְבַלְתֵּי רְאוּ- הֵם לֹא רָאוּ נְבוּאָה אִמִּיתִית. ד כְּשֶׁעָלִים בְּחֶרְבוֹת- כְּמוֹ שׁוֹעַל, שֶׁהוּא טוֹרֵף קֶטֶן וְאִינוֹ יָכוֹל לַתְּפוֹס חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְהוּא מִנְצֵל פְּרָצוֹת (חֲרָבוֹת) בְּבֵתִים וְנִכְנַס דְּרָכָם לֵאכּוֹל, כֹּךְ- נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ- שֶׁהֵיוּ מִנְצֵלִים אֶת חוֹסְרֵי הָאִמוּנָה בְּנְבִיאֵי הָאִמַּת הַקִּיִּים בַּחֲלָק מֵהֶעַם וְאוֹתָם הֵיוּ מִשְׁכַּנְעִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֹרֶבֶן, וְלֹאט לֹאט הֵיוּ מִשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָעָם. ה לֹא עָלִיתֶם בְּפְרָצוֹת- כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּאִשֶׁר הָאוֹיֵב פּוֹרֵץ אֶת הַחוּמָה כְּדִי שֶׁהָאוֹיֵב לֹא יִכְנַס, וְגַם לֹא- וְתִגְדְּרוּ גֵדֵר עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל- לֹא עֲזַרְתֶּם לְגְדוֹר אֶת הַחוּמָה לְאַחַר הַפְּרָצָה שֶׁפָּרַץ הָאוֹיֵב כְּדִי שֶׁהָעָם יוּכַל לַעֲמֹד בְּמִלְחָמָה בְּיוֹם כַּעֲסוֹ שֶׁל יְדוּד- וְהִנְמַשֵּׁל הוּא שֶׁנְּבִיאֵי הַשִּׁקְר לֹא עֲזָרוּ בַּתְּפִילָתָם "לַעֲמוֹד בְּפְרָצוֹת" מִפְּנֵי גִזְרַת ה' וְלִבְטָלָהּ, וְכֵן לֹא "גְּדַרְו גְּדַר"- לְהַחֲזִיר אֶת הָעָם בְּתִשׁוּבָה, כְּדִי שִׁיּוּכְלוּ לִנְצַח בְּמִלְחָמָה, וּבְכָל זֹאת נִיבְאוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֹרֶבֶן. ו חִזּוּ שְׂוֹא- נִיבְאוּ נְבוּאוֹת חִינָם, וְקִסָּם כְּזָב- וְקִסְמוּ בַעֲבוּדָה זָרָה קְסָמִים שֶׁל שִׁקְר, הָאֹמְרִים- נְבִיאֵי הַשִּׁקְר בְּדַבְרֵיהֶם: "נְאֻם יְדוּד", אֲבָל בְּאִמַּת- וַיְדוּד לֹא שָׁלַחֵם, אֲבָל בְּגַלְלָם- וַיַּחֲלוּ- מִצַּפִּים וּמַחֲכִים יִשְׂרָאֵל- לְקִיָּם דְּבַר- שֶׁתִּתְקַיֵּם נְבוּאָתָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֹרֶבֶן. ז זֶהוּ פְּסוּק סִיכּוּם שֶׁל חֲטָאִם- הֲלוֹא מִחֲזָה שְׂוֹא חֲזִיתֶם, וּמִקְסָם כְּזָב אֹמְרֵתֶם, וְאֹמְרִים: "נְאֻם יְדוּד", וְאַנִּי לֹא דְבַרְתִּי. { ס }

עונש נביאי השקר

ח לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: יַעַן- בְּגַלְלֵי שֶׁ דְּבַרְכֶם שְׂוֹא- דִּיבְרַתֶם לְחִינָם דְּבָרִים שְׂאִינָם, וְחֲזִיתֶם כְּזָב- שִׁקְר, לָכֵן הִנְנִי מְגִיעַ אֲלֵיכֶם- לְהַעֲנִישׁ אֶתְכֶם, נְאֻם אֲדוֹנֵי יְדוּד. ט וְהִיְתָה יָדִי- כּוּחִי, כְּדִי לְהַעֲנִישׁ אֶל הַנְּבִיאִים הַחֲזִים שְׂוֹא וְהַקְּסָמִים כְּזָב, וְעוֹנֶשֶׁם הוּא מְשׁוּלָשׁ: 1. בְּסוּד- בַּחֲבוּרַת עַמִּי לֹא יִהְיֶה- הַיִּינוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲלָק מִיִּשְׂרָאֵל, 2. וּבְכַתֵּב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא יִפְתְּבוּ- לֹא יִהְיֶה לָהֶם חֲלָק לְעוֹלָם הַבָּא, 3. וְאֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ- לַעֲתִיד לְבֹא, בַּתְּחִיית הַמֵּתִים, וַיַּדְעֵתֶם- עַל יְדֵי הָעוֹנֵשׁ- כִּי אֲנִי אֲדוֹנֵי יְדוּד. י יַעַן וַיִּבְעֵן- בְּגַלְלֵי וּבְגַלְלֵי..., הַיִּינוּ יֵשׁ וַיֵּשׁ סִיבָה טוֹבָה לְעוֹנֶשׁ הַחֲמוּר, מִכִּיוּן שֶׁ הִטְעוּ אֶת עַמִּי, לְאֹמַר שְׁלוֹם- שִׁיחִיָּה שְׁלוֹם וְלֹא חֹרֶבֶן, אֲבָל בְּאִמַּת וְאִין שְׁלוֹם- וּבְכַךְ מִנְעוּ מֵהֶעַם לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה, וְהוּא- עִם יִשְׂרָאֵל בְּנֵה חִיץ- מַחֲצֵה עֲשׂוּיָה קִנָּיִם, וְהִנָּם- נְבִיאֵי הַשִּׁקְר טְחִים אֶת-וּ בְּטִיחַ תְּפִל- שְׂאִינוּ מוֹכֵן

היטב. מחיצה זו היא משל לחוסר האמונה של ישראל בנביאי האמת מצד עצמם (כפי שראינו בסוף הפרק הקודם), והיא כאילו עומדת בין ישראל לנביאים, אך היא רק "חיץ" – מחיצת קנים חלשה, אך נביאי השקר מחזקים אותה ושמים עליה טיח לא טוב (שהוא נבואות השקר שלא יהיה חורבן), שבטווח הקצר אולי עוזר למחיצה אך בהמשך הוא מכביד עליה ואמור לפול מעצמו מכיוון שהוא לא טוב, ויחד איתו תפול המחיצה.

גורל נבואות השקר (וירושלים)

יא אָמַר אֶל טְחֵי תְּפֹל- נביאי השקר הטחים את החיץ בטיח תפל: וַיִּפֹּל- החיץ בסוף עתיד ליפול מעצמו, אבל עוד לפני כן הָיָה- יהיה (וכאילו כבר היה) גָּשָׁם שׁוֹטֵף- חזק, וְאַתְּנָה- אתן (כאילו מדבר לאבנים עצמן) אֲבָנֵי אֶלְגָּבִישׁ- אבני ברד הדומות לגבישים- תִּפְלָנָה, וְרוּחַ סְעָרוֹת תִּבְקַע- תפרוץ את הקיר. יב וְהָיָה נֶפֶל הַקִּיר, הַלּוֹא- הרי יאמר אֲלֵיכֶם: אֵינָה- היכן הטיח אֲשֶׁר טַחְתֶּם- נבואות השקר שאמרתם: { ס }

יג לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: וּבִקְעָתִי- אפרוץ את הקיר על ידי רוח סְעָרוֹת- בְּחֻמָּתִי- בכעסי, וְגָשָׁם שׁוֹטֵף פֹּאֲפִי- בכעסי יִהְיֶה, וְאַבְנֵי אֶלְגָּבִישׁ ירדו בְּחֻמָּה- בכעס, לְכָל־הָ לְכָל־הָ כדי לכלות את הקיר. יד וְהָרִסְתִּי אֶת הַקִּיר- חוסר האמונה של ישראל בנביאים, אֲשֶׁר טַחְתֶּם בטיח תְּפֹל, וְהִגַּעְתִּיהוּ אֶל הָאָרֶץ- אפיל אותו עד לארץ, וְנִגְלָה יִסְדּוֹ- עד שייראו יסודותיו, היינו שאנפץ לחלוטין את חוסר האמונה שלכם בנביאי האמת, וזה יקרה כאשר יגיע החורבן, וְנִפְלָה- ירושלים וְכִלְיָתָם- תיגמרו, תמותו בְּתוֹכָהּ, וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד- שאמרתיו וכך עשיתיו. טו וְכִלְיָתִי אֶת חֻמָּתִי- אסיים את כל כעסי בְּקִיר- חוסר האמונה שלכם, וּבִטְחִים אֲתוֹ תִּפֹּל- נביאי השקר, ואז וְאָמַר לָכֶם: אֵין הַקִּיר, וְאֵין הַטְּחִים אֲתוֹ, ומי הם הטחים אותו? טז אלו הם נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּבְאִים אֶל יְרוּשָׁלַם, וְהַחֲזִים לָהּ חֲזוֹן שָׁלֹם- שיהיה שלום, אבל באמת- וְאֵין שָׁלֹם, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד. { פ }

חטא נביאות השקר

יז וְאַתָּה בֶּן אָדָם, שִׁים פְּנִיךָ אֶל בְּנוֹת עַמֶּךָ הַמִּתְנַבְּאוֹת מִלְבָּהָן- מלבן, ולא מה', וְהִנְבֵּא עֲלֵיהֶן. יח וְאַמְרָת כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הוֹי- לשון צער, כך יהיה לְמִתְפָּרוֹת כְּסָתוֹת- ציפוי הכרית, עַל כָּל אֲצִילֵי- מרפקי יָדַי- ידים, שהיו שמות כסתות על מרפקיהן, כחלק מהטקס שלהן, וגם וְעִשׂוֹת הַמִּסְפָּחוֹת- מטפחות עַל רֹאשׁ כָּל קוֹמָה- שהיו שמות מטפחות על ראש הבאים אליהן כחלק מהטקס, וכל זה כדי לְצוֹדֵד- לצוד נְפָשׁוֹת- של ישראל, היינו לרמות אותן בדברי השקר. פונה אליהן הנביא- הַנְּפָשׁוֹת תִּצוֹדְדֶנָּה- תצודנה, תשקרו לְעַמִּי, וְנִפְשׁוֹת לְכָנָה- שלכן תִּחְיִינָה? – האם ראוי שתשקרו את עמי ובשכר שנותנים לכם על נבואות השקר אתן תחיו את נפשתיכן ותתפרנסו? יט וְתַחַלְלָנָה אֶתִּי אֶל עַמִּי- גרמתן לחילול ה' שאמרתם דברים בשמי ולא התקיימו, וזה היה בְּשַׁעֲלֵי- בעבור אגרופים מלאים שְׁעָרִים, וּבִפְתוּחֵי- פתיתי לְחֵם- שאלו הדברים שהייתן מקבלות בשכרן, והייתן אומרות לְהַמִּית נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תִּמּוֹתֶנָּה- הייתן מנבאות לאנשים שלא אמורים למות שהם כן ימותו, וְלַחֲיִית נְפָשׁוֹת אֲשֶׁר לֹא תִּחְיִינָה- ניבאתן לאנשים שצריכים למות שהם יחיו, וזה היה בְּכַזְּבֵיכֶם- כששקרתן לְעַמִּי, שהם שֹׁמְעֵי כָזָב- מאמינים לשקרים (וכאן יש בקורת מרומזת גם על העם שהלך אחרי שקריהן). { ס }

עונש נביאות השקר

כ לכן כה אמר אדוני ידוד: הנני אל- היינו אני אהרוס את כסתותיכנה אשר אתנה מצדדות- צדות, היינו מרמות שם את הנפשות- של ישראל לפרחות- וגורמות להן שיפרחו מהגוף- שימותו, וקרעתי אתם מעל זרועתיכם, ושלחתי- אשחרר את הנפשות- היינו שלא תצודו- תרמו עוד את הנפשות אשר אתם מצדדות את נפשים- הנפשות לפרחת- שיפרחו מהגוף- שימותו. כא וקרעתי את מספחתיכם- וכך תפסיקו לעשות את הטקסים שלכן ובכך- והצלתי את עמי מידיכן, ולא יהיו עוד בידיכן למצודה, וידעתן כי אני ידוד. כב ועונש זה יבוא עליכן- יען- בגלל ש הכאות- להעציב ולשבור לב צדיק שקר- הייתן שוברות לב צדיק כשניבאתן לו על מצבו הרע כביכול, ואני לא הכאבתי- באמת לא רציתי להכאיב לו, ולחזק ידי רשע- כך הייתן עושות בכך שניבאתן לו טובות, וגורמות לו לבלתי שוב מדרך הרע להחיתו- בשביל שיחיה. כג לכן שוא לא תחזינה, וקסם לא תקסמנה עוד, והצלתי את עמי מידיכן, וידעתן כי אני ידוד.

❖ בזמן שיחזקאל מחנאב ישנם אנשים הרוצים לשאול מאיחו את דבר ה' אך יחד עם זאת הם עובדים עבודה זרה. על אנשים אלו מדבר יחזקאל בפרשיה הבאה.

פרק יד

דרישת הנביא מתוך עבודה זרה

א ויבוא- ויבואו (ונכתב בלשון יחיד לומר שבאו במחשבה אחת כדלהלן) אלי אנשים מזקני ישראל, וישבו לפני- וזה מראה כאילו רוצים לשמוע את דברי ה'. {פ}

ב ויהי דבר ידוד אלי לאמר. ג בן אדם, אגלה לך את פרצופם האמיתי- האנשים האלה העלו גלוליהם- עבודה זרה על לבם- מחשבתם, שהם מאמינים בה, ומכשול עונם- העבודה זרה שהיא העוון המכשיל אותם- נתנו נכח פניהם- עובדים אותה בפועל, האדרש אדרש להם- האם ראוי שאיענה לבקשת אנשים כאלו? {ס}

ד לכן דבר אותם- איתם ואמרת אליהם כה אמר אדוני ידוד: איש איש מבית ישראל אשר יעלה את גולויו אל לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא אל הנביא, אני ידוד נעניתי לו- אענה לו, אע"פ שהוא בה (בא) ברב גלוליו- עם גילוליו הרבים, אך מה שאענה לו, לא יהיה על בקשתו אלא- ה למען- בשביל ל תפש את בית ישראל בלבם- להראות להם מה שבליבם, ובכל זאת הם באים לשאול את הנביא את דבר ה', אע"פ ש אשר נזרו- פרשו מעלי, בגלוליהם כלם- בכל העבודה זרה שלהם. {ס}

ו לכן אמר אל בית ישראל כה אמר אדוני ידוד: ראשית כל אני מבקש מכם- שובו והשיבו מעל גלוליהם, ומעל כל תועבתיהם השיבו פניהם- שיפסיקו לעבוד עבודה זרה. ז אבל אם יקרה ש פי איש איש מבית ישראל ומהגר אשר יגור בישראל, וינזר- שיפרוש מאחרי, ויעל גלוליו אל לבו, ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא אל הנביא לדרש לו בי- את דבר ה', אז אני ידוד נענה לו בי- אענה לו בעבור כבוד שמי (אבל רק "למען תפוש את בית ישראל בליבם" כדלעיל). ח ועונשו של אותו חצוף יהיה- 1. ונתתי פני- כעסי באיש ההוא, 2. והשמתיהו לאות- לסימן למה שקורה לחצוף כזה, ולמשלים- לדוגמא לעונש קשה שניתן למישהו, 3. והכרתיו מתוך עמי, וידעתם כי אני ידוד. {ס}

נביא שקר שיפוחה על ידי ה'

ט והנביא כי יפתה ודבר דבר- בנבואת שקר, אני ידוד פתיתי את הנביא ההוא- ה' פיתה אותו בעקבות נבואות שקר קודמות ועכשיו כשהוא מתפתה ה' מעניש אותו על הכל ביחד- ונטיתי את

יָדִי- כוחי עָלֶיךָ- להענישו, וְהַשְׁמַדְתִּי מִתּוֹךְ עַמִּי יִשְׂרָאֵל. י וְנִשְׂאוּ- נביאי השקר עֲנִי, כְּעוֹן הַדָּרֶשׁ- את הנביא כשעבודה זרה בליבו, כדלעיל, כְּעוֹן הַנְּבִיא יְהִיָּה- כך יהיה עוון הנביא שיפותרה. יא ועונש חמור זה לנביא שמשקר הוא לְמַעַן- בשביל ש לא יתעו עוד בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרַי, ואז- וְלֹא יִטְמְאוּ עוד בְּכָל פְּשָׁעֵיהֶם, וְהָיוּ לִי לְעַם- יעבדו אותי היטב, וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לְאֱלוֹהִים- אשגיח עליהם לטובה, נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד. {פ}

הצדיקים לא יצילו ארץ חוטאת

יב וְיְהִי דְבַר יָדוּד אֵלַי לְאֹמֵר. יג בְּן אָדָם, אֶרֶץ כִּי- אם תַּחֲטָא לִי לְמַעַל מֵעַל- לבגוד בי בגידה, וְנִטִּיתִי יָדִי- כוחי עָלֶיךָ- להענישה, וְשִׁבַּרְתִּי לָהּ מִטָּה לָחֶם- את האוכל שעליו חיי האדם נשענים כמו אדם הנשען על מטה, וְהִשְׁלַחְתִּי בָּהּ רָעַב, וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה. יד ואפילו אם- וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ: נח דנאל (דְּנִיאל) וְאִיּוֹב- הזכיר דוקא את שלושת הצדיקים האלו כי המשותף לכולם הוא שלא הצילו בצדקתם את החורבן שהיה בימיהם. נח לא הציל את דור המבול (כל העולם), ודניאל לא הציל את ישראל מחורבן בית המקדש, ואיוב לא הציל את בניו ובנותיו ממיתה (משפחתו), וכן במקרה זה, שלושתם ביחד לא יצליחו להציל ארץ חוטאת. אלא- הֲמָה בְּצַדִּיקְתָּם- בזכות צדקתם יִנְצְלוּ רק את נַפְשָׁם, נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד. טו לו- אילו, אם חָיָה רָעָה אֲעֲבִיר בְּאֶרֶץ הַחוּטָא וְשִׁכַּלְתָּהּ- והיא תעשה את אנשי הארץ שכולים- שתהרוג את ילדיהם, וְהִיתָה שְׂמֵמָה מִבְּלֵי עוֹבֵר- שכולם יפחדו ללכת בדרכים מִפְּנֵי הַחַיָּה. טז אז אפילו אם שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ, חֵי אֲנִי- לשון שבועה, נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד, אִם בְּנִים וְאִם בָּנוֹת- שלהם בעצמם יִצְלוּ- היינו שלא יצילום, אלא רק הֲמָה לְבַדָּם יִנְצְלוּ, וְהָאֶרֶץ תִּהְיֶה שְׂמֵמָה. יז או אם חָרַב אֲבִיא עַל הָאֶרֶץ הַהִיא הַחוּטָא, וְאִמְרֵתִי חָרַב תֵּעָבֵר בְּאֶרֶץ, וְהִכְרַתִּי מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה. יח וְשִׁלַּשְׁתִּי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ, חֵי אֲנִי נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד, לֹא יִצְלוּ בְנִים וּבָנוֹת- שלהם, כִּי- אלא הם לְבַדָּם יִנְצְלוּ. יט או אם דָּבָר אֲשַׁלַּח אֶל הָאֶרֶץ הַהִיא הַחוּטָא, וְשִׁפְכְתִי חֲמַתִּי- כעסי עָלֶיךָ בְּדָם- שיישפך מהאנשים בעקבות הדבר, לְהִכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה. כ וְנַח דְנָאֵל (דְּנִיאל) וְאִיּוֹב בְּתוֹכָהּ, חֵי אֲנִי נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד, אִם בְּן אִם בַּת יִצְלוּ, אלא הֲמָה בְּצַדִּיקְתָּם יִצְלוּ רק את נַפְשָׁם. {פ}

הסיבה להצלת מעט מתושבי ירושלים

כא כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד, אֶף כִּי- אע"פ שאת כל אַרְבַּעַת שְׁפָטֵי- עונשי הָרָעִים- ביחד, שהם: חָרַב וְרָעַב וְחַיָּה רָעָה וְדָבָר, שִׁלַּחְתִּי אֶל יְרוּשָׁלַם לְהִכְרִית מִמֶּנָּה אָדָם וּבְהֵמָה. כב וְהִנֵּה בְּכָל זֹאת נֹתְרָה בָּהּ פְּלִטָה הַמוֹצֵאִים- ממנה בְּנִים וּבָנוֹת (ואע"פ שאין בתוכה צדיקים כמו נח דניאל ואיוב), הַנָּס יוֹצֵאִים אֲלֵיכֶם- לבבל, וְרֵאִיתֶם אֶת דָּרְכָם- הרעה וְאֶת עֲלִילוֹתָם- מעשיהם הרעים, וְנַחְמָתְם- תקבלו נחמה, עַל הָרָעָה אֲשֶׁר הִבַּאתִי עַל יְרוּשָׁלַם, כִּי תִבְיִנוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר הִבַּאתִי עָלֶיךָ. וזה הסיבה לכך שלמרות שהבאתי את כל שפטי הרעים על ירושלים ולא היו בה כלל צדיקים, בכל זאת נשארו ממנה פליטה, וזה כדי שהם יספרו את המעשים הרעים שלהם לאנשי הגולה, וזה ינחם את האנשים שנמצאים בבבל, כשיראו שה' לא העניש את אנשי ירושלים לחינם. כג וְנַחְמוּ אֶתְכֶם- בזה ש פִּי תִרְאוּ אֶת דָּרְכָם וְאֶת עֲלִילוֹתָם, ואז וִידַעְתֶּם כִּי לֹא חָנַם עֲשִׂיתִי אֶת כָּל אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי בָּהּ- אלא הענשתי אותם כך בגלל רשעותם הרבה, נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד. {פ}

פרק טו- משל הגפן בעצי היער

משל הגפן בעצי היער

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לְאֹמֶר. ב בֶּן אָדָם, מִה יִהְיֶה הִיתְרוֹן שֶׁל עֵץ הַגָּפֶן מִכָּל עֵץ - סָרַק ? אֲבָל לֹא גַפֵּן רָגִילָה הַמְצָמִיחָה עֲנָבִים שׁוּדָאֵי יֵשׁ לָהּ יִתְרוֹן, אֲלֵא הַזְמוּרָה - עֵנֶף הַגֶּפֶן, אֲשֶׁר הִיא גְדֹל בְּעֵצֵי הַיַּעַר - גַּפֵּן בַּר שְׂאִינָנָה מְצָמִיחָה פְרוֹת, מִה יִתְרוֹנָה? ג הִיָּקַח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לְמִלְאכָה? - הֲאִם אִפְשָׁר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֵץ שֶׁלָּהּ כְּחוֹמֶר גֶּלֶם לְאִיזוּשָׁהּ רַהִיט - מִיטָה שׁוֹלְחָן וְכוּ'! אוֹ אִם יִקְחוּ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ אֲפִילוֹ רַק יִתְּדוּ לְתֵלוֹת עָלָיו כָּל כְּלֵי ? וְהִתְשׁוּבָה כְּמוֹבֵן - אִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ כְּלוֹם מְכוּוֹן שְׁעֲנִפֵי הַגֶּפֶן הֵם דְּקִים בְּיוֹתֵר. ד וְלִכֵּן אִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִיתָם כְּלוֹם אֲלֵא - הֲנֵה לְאֵשׁ נִתֵּן לְאֲכָלָהּ - רַק לְשֵׂרֶפֶס. שְׂאֵלָה נֹוסֶפֶת - וְאִם אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו - שֶׁל הָעֵנֶף אֲכָלָהּ הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ - וּבִפְנֵים נֶחֱר - הָעֵנֶף הַתְּיַבֵּשׁ מֵהָאֵשׁ, הֲאִם אִזוּ הִיָּצֵלְח - יִהְיֶה הָעֵנֶף מוֹצֵלַח לְמִלְאכָה? ה הֲנֵה בְּהִיוֹתוֹ תְּמִים - שֶׁלֶם לֹא יַעֲשֶׂה לְמִלְאכָה - כִּי הוּא דֶק, אֶף כִּי - וְכֹל שֶׁכֵּן כֹּשׁ אֵשׁ אֲכָלְתָּהּ וַיֶּחֱר - וְהִתְיַבֵּשׁ וְנַעֲשֶׂה עוֹד לְמִלְאכָה? - הֲאִם יִהְיֶה אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִיתוֹ מִשְׁהוּ? { ס }

הַנְּמִשׁל

ו לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : פְּאֲשֶׁר - כְּמוֹ עֵץ הַגָּפֶן שֶׁגְדֹל בְּעֵץ הַיַּעַר - כְּגַפֵּן בַּר לֵלָא פִירוֹת, אֲשֶׁר נִתְּתִיו לְאֵשׁ לְאֲכָלָהּ - כִּי אִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִיתוֹ כְּלוֹם, כֵּן - כֹּכָה נִתְּתִי אֵת יְשׁוּבֵי יְרוּשָׁלַם. וּבִיאוֹר הַנְּמִשׁל - יְרוּשָׁלַם הִיא הַגֶּפֶן שְׂאִמּוֹרָה לְהִיוֹת מְשׁוּבַחַת מְכַל הָעֲצִים - הַגּוֹיִים, בִּפְיִירוֹתֶיהָ - מְצוּוֹתֶיהָ, אֲדָךְ הִיא לֹא קִיִּימָה אֶת הַמְצוּוֹת, וְלִכֵּן הִיא גַּפֵּן לֵלָא פִירוֹת שְׂאִזוּ הִיא גְרוּעָה יוֹתֵר מֵעֲצֵי הַסָּרַק - הַגּוֹיִים, וְאִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִיתָהּ כְּלוֹם אֲלֵא לְשׁוֹרְפָהּ בְּאֵשׁ - נִצְחוֹן הָאוֹיְבִים עֲלֶיהָ. וְכֹל שֶׁכֵּן כְּאִשֶׁר מְשֵׁנֵי הַצַּדְדִים שֶׁלָּהּ אֲכָלָהּ הָאֵשׁ - הָאוֹיְבִים, הֵיִינוּ גְלוֹת שׁוֹמְרוֹן וְגִלוֹת יְהוֹיכִין, וְהָעֵנֶף בְּתוֹכוֹ הַתְּיַבֵּשׁ - יְרוּשָׁלַם נִפְגַּעָה מִכָּךְ - בְּטַחוּנִית וְכִלְכִּלִית, וּבְכֹל זֹאת לֹא לְמַדָּה לִקְחָ, הֲאִם אִזוּ אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת אִיתָהּ מִשְׁהוּ חוּץ מִלְשֵׂרֶפֶה בְּאֵשׁ - לְתֵת אוֹתָהּ בְּיַד הָאוֹיְבִים? ז וְנִתְּתִי אֵת פְּנֵי - כַּעֲסֵי בְּהֵם, מִהָאֵשׁ - חֶרֶב הָאוֹיְבִים יִצְאוּ - נִצְלוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם הַנוֹכַחִים מִגְלוֹת שׁוֹמְרוֹן וְיְהוֹיכִין, אֲבָל - וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם - הָאוֹיְבִים יִהְרֹגוּ אוֹתָם בְּזִמְן הַחֹרֶב, וַיִּדְעֵתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד - הוּא זֶה שֶׁמַּעֲנִישׁ אֶתְכֶם, בְּשׁוּמֵי אֵת פְּנֵי - כַּעֲסֵי בְּהֵם. ח וְנִתְּתִי אֵת הָאֶרֶץ שְׁמֶמָה, יַעַן - בְּגִלְלָה שֶׁמְעַלּוּ מֵעַל - בְּגִדּוֹ, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד. { פ }

פֶּרֶק טז - בְּגִידַת יְרוּשָׁלַם בְּה'

מִשַׁל הַתִּיבּוֹקַת הָעֲזוּבָה

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לְאֹמֶר. ב בֶּן אָדָם, הוֹדַע - אֲמוֹר, הַגִּד אֵת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ. ג וְאִמְרַת כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד לְיְרוּשָׁלַם : מְכֹרֶתֶךָ - מְכֹרֶתֶךָ - הֵיִינוּ מִמְּקוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ בָאת, וּמְלֹדֶתֶךָ - מוֹלְדֹתֶךָ - הֵיִכֵן שְׁנוֹלְדֶת - מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי - הֵיִינוּ מִמְּקוֹם מוֹשַׁחַת וְלֹא טוֹב, וְכֵאִילוּ - אֲבִיךָ הָאֲמֹרִי וְאִמְךָ חֲתִית - שְׂאִבוֹתֶיכֶם כֵּאִילוּ הִיוּ תוֹשְׁבֵי כְנַעַן הַקְּדוּמִים וְהַמּוֹשַׁחֲתִים (תִּרַח וְנַחֲרוֹ וְכוּ'), כְּלוּמֵר - רָאוּ כֹמָה מִקְּדוּרְכֶם הִיָּה רַע, וּבְכֹל זֹאת רָאוּ לֹאן הִגַּעְתֶּם בְּהַמְשַׁךְ אַחֲרֵי מִסִּירוֹתֵי אֱלֹהִים. ד וּמוֹלְדוֹתֶיךָ - וּבְזִמְן לִידֹתְךָ, וְלִיתֵר בִּיאוֹר - בְּיּוֹם הוֹלְדַת אוֹתְךָ לֹא טִיפְלוּ בְךָ כְּמוֹ כֹל תִּינוּק, שֶׁהָרִי לֹא כָרַת שְׁרָף - לֹא הִיָּה מִי שִׁיחַתוֹךְ אֶת טְבוּרְךָ, וּבְמִים לֹא רְחַצְתָּ לְמִשְׁעֵי - כַּדִּי לְהַחֲלִיק אֶת בִּשְׂרְךָ, וְהִמְלַח לֹא הִמְלַחְתָּ - לֹא שִׁפְפוּ אֶת בִּשְׂרְךָ בְּמִלַח כַּדִּי לְהַקְשׁוֹת אֶת הַבִּשְׂרָ, וְהִחַתַּל לֹא חִתַּלְתָּ - כַּדִּי לְחַמֵּם אֶת כֹּל הַגּוֹף (לֹא כְּמוֹ תִּפְקִיד הַחִיתוּלִים שֶׁל יִמִּינוּ). י חֲזַקְאֵל מִמְשִׁיל אֶת יְרוּשָׁלַם (וּבִשְׁלֵב זֶה, בְּעֵצָם אֶת כֹּל עִם יִשְׂרָאֵל) לְתִיבּוֹקַת שֶׁלֹּא טִיפְלוּ בָהּ. יא לֹא חֲסָה - רִיחְמָה עָלֶיךָ אֶף עֵינֵי שֶׁל אָדָם, לַעֲשׂוֹת לְךָ אֲפִילוֹ אַחַת מֵאֵלֶּה לְחִמְלָה - לְרַחֵם עָלֶיךָ, וְלֹא רַק שֶׁלֹּא טִיפְלוּ בְךָ אֲלֵא גַם וְתִשְׁלַכְנִי אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּגִעַל נִפְשֶׁךָ - כְּשֶׁגּוֹפֶךָ מִגְעִיל מִדָם הַלִּידָה, בְּיּוֹם הַלְדַת אֶתְךָ - בְּזִמְן שְׁנוֹלְדֶת. יב מִצַּב זֶה מִקְבִּיל בְּנִמְשַׁל לְמַצְבוֹ שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהוּא נוֹצֵר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּהִיוֹ מְשׁוּעֲבָדִים וּמִסְכָּנִים.

הטיפול של ה' בתינוקת

בפסוקים אלו לא בארנו לאיזה דבר בנמשל מקביל כל פרט במשל, אולם כן השתדלנו לתת כיוונים כללים בנמשל לאירועים גדולים, כגון יציאת מצרים, מעמד הר סיני, ועוד. בכל אופן רואים בפרשה זו את הטיפול המסור של ה' בעם ישראל לאורך כל הדרך.

ו **וְאָעֲבַר עָלֶיךָ** - לידך **וְאָרְאֶךָ**, **מִתְבּוֹסְסֶסֶת** - מתגוללת **בְּדַמֶיךָ**, **וְאָמַר לְךָ** - ודיבור ה' מתקיים (כי הוא אמר - ויהי) **בְּדַמֶיךָ חַיִּי** - למרות הדם שלך את תחיי, **וְאָמַר לְךָ בְּדַמֶיךָ חַיִּי** - כפל המשפט כדי לחזקו יותר. **ז** וברכתך: **רְבֵבָה** - גדילה, היינו- **כְּצֶמַח הַשָּׂדֶה** שגדל- **נִתְתִּיךָ**, וברכתי נתקיימה, ואכן **וַתְּרַבִּי וַתִּגְדְּלִי**, **וַתְּבֹאֵי בְּעֵדֵי עֲדָיִים** - בתכשיט המובחר בתכשיטים של נשים (בעיני האיש), היינו- **שְׂדֵיִם** - חזה האשה- **נְכֹנֹו** - היו מוכנים, שגדל החזה שלה כדרך נשים, **וַשְׂעָרֶךָ** של הראש **צִמַּח** - שזה חלק מיופי האשה, אבל- **וְאֵת עֲדָיִן הָיִית עָרִם** - לשון זכר **וְעָרְיָה** - לשון נקבה, וכפל להדגיש העניין. בפסוקים אלו נרמז עניין ההתרבות של ישראל בארץ מצרים והפיכתם לעם. **ח** **וְאָעֲבַר עָלֶיךָ** - לידך **וְאָרְאֶךָ**, **וְהִנֵּה עִתֶּךָ** - זמנך הוא כבר **עַת דְּדָיִם** - זמן אהבה- שכבר אפשר להתחתן איתך, ולכן **וְאָפְרָשׁ כְּנָפֵי עָלֶיךָ** - לקחתי אותך תחת חסותי, היינו התחתנתי איתך, **וְאָכְסָה עָרוֹתֶךָ** - בבגדים, **וְאָשְׁבַע לְךָ**, **וְאָבּוֹא בְּבְרִית אִתְּךָ** - איתך, **נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד**, **וַתְּהִי לִי** - לאשה. נרמז כאן עניין מתן תורה והברית שבעקבותיו בין ה' לישראל. **ט** **וְאָרְחָצֶךָ בַּמַּיִם**, **וְאָשְׁטֶף דְּמֶיךָ מֵעַלְיָךָ**, **וְאָסַכְךָ** - משחתי אותך **בְּשֶׁמֶן** - כל הפעולות שעוד לא נעשו מאז שהיתה תינוקת. **י** והלבשתי אותך בגדים יפים- **וְאָלְבִישֶׁךָ רִקְמָה** - בגדים שרקומים עליהם צורות, **וְאָנְעַלְךָ** נעלים מעור של **תַּחֲשֻׁ** - שעורו ססגוני מאוד, **וְאָחַבְשֶׁךָ** בכובע עשוי **בְּשֵׁשׁ** - פשתן, **וְאָכְסֶךָ מְשִׁי** - שהוא יפה (ושקוף), ואפשר לראות דרכו את לבוש הרקמה שמתחתיו). **יא** **וְאָעֲדֶךָ עֲדָי** - שמתני עליך תכשיטים, ומפרט והולך: **וְאִתְּנָה צְמִידִים עַל יָדֶיךָ**, **וְרִבִּיד** - תליון של שרשרת **עַל גְּרוֹנְךָ**. **יב** **וְאִתְּנֶנּוּ עַל אַפֶּךָ**, **וְעִגְלִים עַל אָזְנֶיךָ**, **וְעֵטְרֶת** - כמין חצי כתר **תַּפְּאֶרֶת** - מפוארת **בְּרֵאשֶׁיךָ** - על גבי כובע השש ששמתני לך. **יג** ומסכס את תכשיטיה: **וַתַּעֲדֵי זָהָב וְכֶסֶף**, **וּמְלֻבוֹשֶׁיךָ שֵׁשִׁי (שֵׁשׁ) וּמְשִׁי וְרִקְמָה**, ומוסיף עוד: **סֵלֶת וְדִבְשׁ וְשֶׁמֶן** - מאכל משובח, **אֲכַלְתִּי (אֲכַלְתָּ)**, רמז למן שאכלו במדבר (כטעם "לשד השמן" ו"כצפיחית בדבש"), **וַתִּיפֵי** - נהיית יפה **בְּמַאֲד מַאֲד**, **וַתְּצַלְחִי** - ונהיית ראויה **לְמְלוּכָה**. **יד** **וַיֵּצֵא לְךָ שֵׁם** - פרסום רב **בְּגוֹיִם בְּיַפְיָךָ**, על כך ש **פִּי** - אשר **כָּלִיל** - מושלם הוא, **בְּהֲדָרֶי** - בזכות היופי **אֲשֶׁר שָׁמַתִּי עָלֶיךָ**, **נָאִם אֲדוֹנֵי יָדוּד**.

ביגדת האשה בה'

בחלק זה של הפרק ישנם ביטויים לא פשוטים בענייני צניעות. הסברנו את כל הפסוקים כפשוטם, כדלהלן, ללא "נידוב" של מידע נוסף, אולם גם ללא "טיוח" של משהו בהסבר הדברים (לאחר התייעצות עם אנשי חינוך). (צריך לזכור שלילדים אין בשלב זה "יצרא דעריות" ואצלם הדברים לא נתפשים בצורה זו וממילא הם תופשים את הדברים כטכניים בלבד).

טו **וַתְּבִטְחִי בְּיַפְיָךָ** - כאילו הוא שלך מעצמך ולא ממני, **וַתִּזְנֵי** - הלכת אחרי אנשים אחרים, ובנמשל- עבדת עבודה זרה (וכן לאורך כל הפרק, הזנות המופיעה במשל, פירושה בנמשל הוא עבודה זרה, ובהמשך נכתוב לעיתים רק את פירוש המשל ללא הנמשל שלו) כי בטחת **עַל שֶׁמֶךָ** - הפרסום הרב שלך, **וַתִּשְׁפְּכִי אֶת תִּזְנוֹתֶיךָ** - כאילו היה לה כוס מלאה בזנות ושפכה אותה **עַל כָּל עוֹבְרֵי** - היינו ששכבה עם כל אדם שעבר ורצה בכך, **לֹו** - איתו- עם כל עובר, **יְהִי** - היית- שכבת. **טז** **וַתִּקְחִי מִבְּגָדֶיךָ** - שהבאתי לך, **וַתַּעֲשֵׂי לְךָ בְּמוֹת** - מקומות גבוהים- **טְלָאוֹת** - בד שעשוי מכמה גוונים (כמו הכבשים הטלואים אצל יעקב, ולא כלשון טלאי בימינו), על ידי שפרשת את בגדיך על הבמות

שעשית, ותזני עליהם - עם אנשים אחרים, ובנמשל- עבודה זרה, לא באות- לא היה דבר בגידה כזה מעולם, וגם ולא יהיה. יז ותקחי כלי תפארתך, מזהבי ומכספי אשר נתתי לך, ותעשי לך צלמי בצורת זכר (אמנם ישראל עבדו גם עבודה זרה "נקבה" כמו האשרה והעשתרות, אולם מכיוון שהמשל פה הוא על אשה שבוגדת, ציין הנביא רק את הפסלים "הזכרים"), ותזני בם (בפסוק זה הנביא מערב את הנמשל- עבודה זרה ("צלמיי"), בתוך המשל- זנות). יח ותקחי את בגדי רקמתך שאני הבאתי לך ותכסים- את הצלמים, ושמני וקטרתי נתתי (נתת) לפניך- לאנשים שבאו לזנות איתך, ובנמשל- הקרבת לפסלים. יט ולחמי- האוכל אשר נתתי לך שהיה משובח, שהרי סלת ושמן ודבש האכלתיך, ונתתיהו- נתת אותו לפניך לריח ניחח, ויהי- וכך היה ואינך יכולה להכחיש זאת, נאם אדוני ידוד. כ ותקחי את בניך ואת בנותיך אשר ילדת לי, ותזבחים להם- לפסלים לאכול, המעט מתזנותך (מתזנותיך)?- האם לא הספיקה הזנות שזנית אחריהם, שגם הרגת את בניך עבורם? כא ושב הנביא ומבאר את כוונתו- ותשחטי את בני- ילדי ישראל, ותתנים- לפסלים, בהעביר אותם- את הילדים להם- לע"ז- למולך- שהיו שורפים את הילדים באש. כב ואת- ויחד עם כל תועבתיך ותזנותיך- שעשית, לא זכרתי (זכרת) את ימי נעוריך בהם היה מצבך קשה- בהיותך עירם ועריה, מתבוססת בדמך היית- ולא זכרת את כל הטובה שעשיתי לך מאז. כג פסוק זה הוא מאמר מוסגר בתוך הבגידה, שתוכנו- דעי לך שתקבלי עונש על הכל. ויהי אחרי כל רעתך שעשית, אוי- לשון צער אוי לך- תקבלי את ענשך ויהיה לך צער רב (ולכן הכפילות- אוי אוי), נאם אדוני ידוד. כד וחזור הנביא להמשך תיאור הבגידה- ותבני לך גב- גבעה, ותעשי לך רמה- מקום גבוה בכל רחוב- שבגבעה וברמה שבכל רחוב- זנית. כה אל כל ראש- תחילת דרך- היינו צומת, בנית רמתך, ותתעבי את יפיך- שגרמת לזלזול ביפיך- שיהנה ממנו כל מי שרוצה, ותפשקי- פתחת את רגליך- כדרך אשה השוכבת עם גבר, לכל עובר- שרצה לשכב עמך, ובנמשל- שעבדת עבודה זרה של כל העמים, ותרבי את תזנותך (תזנותיך).

העמים איתם היא זנתה

כו ותזני אל בני מצרים שכניך- עבדת עבודה זרה שלהם, שהם גדלי בשר- שערוותם גדולה- שגורם הנאה גדולה יותר לזונה- ובנמשל- שתאוותם גדולה לעבודה זרה, ותרבי את תזנותך ובכך גרמת להכעיסני. כז והנה נטיתי ידי- כוחי עליך- להענישך, בכך ש ואגרע חקך- החסרתי את לחמך, ואתנך בנפש שנאותיך- שהם בנות פלשתים- העם הפלישתי (מכונים בנות בהתאם למשל על ישראל- שהם אשה, ובלשון רבים- כי היו חמישה סרני פלישתים), הנכלמות- המתביישות מדרךך שהיא זמה- זנות רעה. היינו שהפלישתים למרות היותם רשעים, כשראו את עוצם זנותם של ישראל התביישו בכך. כח ותזני אל בני אשור- לעבוד ע"ז שלהם, מבילתי שבעתך- כי לא שבעת מזנות מצרים, ותזנים וגם לא שבעתך. כט ותרבי את תזנותך אל ארץ כנען- ארץ המסחר פשדימה- לזנות אל הכשדים- הבבלים, וגם בזאת לא שבעתך.

אשה זו גרועה יותר מזונה רגילה

ל מה אמלה- כרותה ושבורה (מבחינה מוסרית) לפתך- הלבה (לב בלשון נקבה) שלך, נאם אדוני ידוד, בעשותך את כל אלה, מעשה כמו של אשה זונה שלטת- שאין איש ששולט עליה אלא היא שולטת במה שתעשה ולכן זנית כחפצך. לא בבנותיך גבך- גבעתך בראש- בתחילת כל דרךך, ורמתך עשיתי (עשית) בכל רחוב ולא הייתי (היית) אפילו פזונה- כמו זונה לא היית לקלס- לבזות אתנן- המתנה הניתנת לזונה. שזונה רגילה לועגת למה שנותנים לה כי היא רוצה יותר, אולם את לא לעגת כי העיקר אצלך היה הזנות עצמה ולא האתנן. ובנמשל- הגויים מבזים את מה שאליליהם

נותנים להם, ואתם לא ביזיתם את זה, כי העיקר אצלכם היה הע"ז עצמה. **לב האשה המנאפת**, תחת אישה- במקום בעלה תקח את זרים- לשכב איתם. **לג אבל לכל זנות יתנו נדה-** מתנה תמורת השכיבה עמו, **ואת נתת את נדניך-** מתנות לכל מאהביך- תמורת השכיבה איתם. ובנמשל- כל הגויים שעובדים ע"ז "מקבלים" מתנות מאליליהם, אבל את נתת את המתנות לאלילים- הקרבנות, ולא רק זה אלא גם – **ותשחדי-** שחדת אותם לבוא אליך מסביב- היית מפתה אותם בשוחד כדי שיסכימו לשכב אותך, **בתזנותיך.** **לד ויהי בך הפך מן הנשים בתזנותיך-** כמו שאמר לעיל, **ואחריו לא זונה-** לא תהיה עוד זנות כזו, ובכך ש **ובתתך אתנן-** מתנות למאהביך, **ואתנן לא נתן לך,** זה מה שאמרת- **ותהי להפך.**

העונש על הבגידה

לה לכן זונה, שמעי דבר ידוד. {פ} **לו כה אמר אדוני ידוד, יען-** בגלל ש: 1. **השפך נחשתך-** תחתיתך, כינוי נקי לערות האשה, שכאילו נשפכה מרוב תאוה לזנות, 2. **ותגלה ערותך-** לשכב עם זרים, **בתזנותיך-** מרוב הזנות שלך **על מאהביך,** 3. **ועל-** וגם בגלל **כל גלולי-** כינוי לע"ז- **תועבותיך-** כאן הנביא כבר "קופץ" לנמשל שהוא ע"ז, וגם בגלל- 4. **וכדמי בניך-** דם הבנים שלך ששפכת, **אשר נתת להם-** לגילולים. **לז לכן הנני מקבץ את כל מאהביך אשר ערבתי-** שהיית נעימה (והערב נא...) **עליהם,** וגם **ואת כל אשר אהבתי-** מצד עצמך (בלי להיות ערבה עליהם), **על-** יחד עם **כל אשר שנאת-** גם הגויים שלא זנית אחרי אלוהיהם, **וקבצתי אתם עליך מסביב, וגליתי ערותך אלהם-** וזה יבוזה אותך, **וראו את כל ערותך-** בושתי. (גם במשל הכוונה במילה "ערותך" השניה בפסוק היא לבושה ולא כפשוטו, ולכן הכפילות). **לח ושפטתיך כמו משפטי נאפות ושפכת דם-** ששפכת לבניך, **ונתתיך לנקמת דם** שתבא ב חמה- כעס **וקנאה-** כמו שמקנא איש לאשתו ששכבה עם אחר. **לט ונתתי אתך בידם** של כל הגויים שהוזכרו, **והרסו גבך-** גבעתך **ונתצו-** ישברו **רמתיך-** ששם היית זונה, **והפשיטו אותך בגדיך, ולקחו כלי תפארתך, והניחוך-** ישאירו אותך **עירם ועריה-** כמו שהיית קודם שטיפלתי בך. **מ והעלו עליך קהל-** אנשים רבים, **ורגמו אותך באבן, ובתקוף-** ידקרו אותך **בחרבותם.** **מא ושרפו בתיך באש, ועשו בך שפטים-** עונשים קשים **לעיני נשים רבות-** עמים רבים, **והשפתיך מזונה-** אפסיק את זנותך, **וגם אתנן לא תתני עוד-** כמו שהיית רגילה לתת למי שבא לזנות איתך. **מב והנחתי חמתי-** כעסי בך- אתן מנוחה לכעסי על ידי שאוציא אותו עליך, ואז **וסרה-** תלך **קנאתי ממך, ושקטתי, ולא אכעס עוד-** יש בפסוק זה פורענות- שכל כעס ה' יצא עליה, אמנם גם נחמה- שבסוף הוא ישקוט ולא יכעס יותר. **מג וכל העונשים האלו יגיעו יען-** בגלל ש **אשר לא זכרתי (זכרתי) את ימי נעוריך-** שטיפלתי בך, **ותרגזי לי-** הרגזת אותי **בכל אלה, וגם אני אעשה מידה כנגד מידה-** הא- הנה **דרכך בראש-** בראשך **נתתי, נאם אדוני ידוד.** **ולא עשיתי (עשית) את הזמה-** מחשבה רעה של זנות, **על-** עם **כל תועבותיך?** האם לא עשית כך (היינו שהזנות היתה במזיד ולא בשוגג)?! ואם כן ראוי להענישך.

השוואת האשה לאחיותיה

מד הנה כל המשל- מי שימשול משל- פתגם, **עליך ימשל לאמר:** "כאמה- בתה"- כמו שהאמא התנהגה, כך הבת שלה- האמא זו ארץ כנען על יושביה המושחתים והבת זו ירושלים. **מה בת אמך את-** את מתנהגת כאמך, שגם היא היתה- **געלת-** מרחיקה את אישה- בעלה- ה', **ובנייה-** התושבים שבתוכה. אנשי ארץ כנען גרמו בפשעיהם לה' לעזוב את הארץ ובכך גם גרמו ליושביהן לגלות מהארץ. **ואחות אחותך את-** את כמו כל אחת מהאחיות שלך (להלן יפורטו), שגם הן **אשר געלו**

אנשיהן ובניהן. ואתם מתנהגים כאילו- אמכן חתית ואביכן אמרי- היינו רשעים, וכאילו לא קבלתם חינוך טוב, בה בשעה שאתם בני האבות והאמהות הצדיקים. מו (מכאן ואילך עובר הנביא לדבר על ירושלים בלבד ולא על ככל ישראל, כפי שרואים בהמשך) ואחותך הגדולה- שהיתה עשרה שבטים, ועם שטח רחב, העיר שמרון היא ובנותיה- הערים שמסביבה, היושבת על שמאלך- מצד צפון שלך, ואחותך הקטנה ממך- בגודלה היושבת מימינך- מדרום לך, סדם ובנותיה. מו ולא בדרךיהן- הרעות הלכת, וגם לא וכתועבותיהן עשיתי (עשית)- אלא גרוע מהן, כמעט קט- תועבותיהן היו מעט וקצת (קט=קטן) בעיניך, ולכן ותשחתי יותר מהן בכל דרכיך. מח חי אני- לשון שבועה נאם אדוני ידוד, אם עשיתה- שלא עשתה סדם אחותך היא ובנותיה, כאשר עשית את ובנותיך. מט הנה זה הנה עון סדם אחותך: 1. גאון- גאווה שבאה מתוך שבעת לחם- הרבה מזון, ושלות השקט- שלווה ושקט ללא פחד הנה לה ולבנותיה, ובכל זאת, ואולי דוקא מתוך כך- 2. ויד עני ואביון לא החזיקה- לא רצו לפרנס עניים. נ ותגבהינה- שומרון וסדום גבהו בליבם, ותעשינה תועבה לפני, ואסיר- לקחתי אתהן ממקומם (סדום על ידי הפיכה, שומרון על ידי גלות) כאשר ראיתי. { ס }

נא וגם- ושמרון, אפילו כחצי חטאתיך לא חטאה, ותרבי את תועבותיך יותר מהנה- משתי אחיותיך, ותצדקי את אחותך (אחותיך)- עשית אותן מרשעיות לצדיקות- בכל תועבותיך אשר עשיתי (עשית)- כי לעומת תועבותיך הן נחשבות צדיקות. נב גם את שאי כלמתך- בושתך, משתי סיבות: 1. אשר פללת- שפטת לאחותך- לכל אחת מאחיותיך, כשהם היו רשעיות שפטת אותן בליבך ואמרת שמגיע להן עונש, ועכשיו בחטאתיך אשר התעבת מהן- את יותר חוטאת מהן ולכן את צריכה להתבייש, שהרי הן- תצדקנה ממך- יותר צדיקות ממך. 2. וגם את בושי ושאיי כלמתך, בצדקתך אחיותך- על כך שעשית רשעיות כמו אחיותיך לצדיקות לעומתך.

הנחמה לירושלים

נג ושבתי את שביתתך- אחזיר אותם למקומם, את שבית (שבית) סדם ובנותיה, ואת שבית (שבית) שמרון ובנותיה ושבית (ושבית) שביתתך- של ירושלים בתוכהנה- יחד עם סדום ושומרון. נד למען- כדי ש תשאיי כלמתך- כשתשובי יחד עמן, ונכלמת מכל אשר עשית- תתביישי מכיוון ש- בנחמתך אתן- בכך שנתת להן נחמה כשגם את קבלת את עונשך ולא רק הן. נה ואחותיך, לא רק ישובו למקומן, אלא סדם ובנותיה תשבנ לקדמתן- לאותו מצב טוב שהיו בו פעם, ושמרון ובנותיה תשבנ לקדמתן, ואת ובנותיך תשבני לקדמתכן. נו ולוא היתה סדם אחותך לשמועה בפיך ביום גאונך?- כאן הנביא חוזר לתוכחה, וכאילו הוא מוכרח לשוב ולהוכיח אותם באמצע הנחמה- האם בימי הגדלות שלך לא היה העונש שנעשה לסדום לדבר שנשמע בפיך? והתשובה ברורה- כן. נז ואם כן מדוע לא לקחת ממנה לקח ומוסר? עוד בטרם- לפני ש תגלה רעתך- שקבלת את עונשך כמו- לדוגמא- עת- זמן של חרפת בנות ארם- שארם נצחו אתכם במלחמות (נקראים בנות על פי המשל עם הזונה שהיא אשה), וכל סביבותיה בנות פלשתים- או שהפלישתים היו סביבותיכם והיכו אתכם, השאטות- המבזות אותך מסביב. נח וחוזר הנביא ומסכם לה את עונשה: את זמתך- מחשבתך הרעה, ואת תועבותיך, את נשאתים- קבלת את עונשך על המגיע לך, נאם ידוד. { ס }

נט כי כה אמר אדוני ידוד: ועשית (ועשיתי) אותך- כשהענשתי אותך, כאשר עשית- מידה כנגד מידה, אשר בזית- ביזית אלה- שבועה שנשבעת לי, ובכך גרמת לעצמך להפר ברית. ס אבל אני- וזכרתי אני את בריתי אותך בימי נעוריך ולא אפר אותה, אלא בעתיד והקימותי לך ברית עולם- לעולם. סא וזכרת את דרכיך הרעות, כשאכרות לך ברית זו, ונכלמת- מכך שאני גומל לך טובה

למרות דרכיך אלה, וחלק מהטובה שאעשה לך תהיה בכך ש- **בְּקִחְתָּךְ אֶת אַחֹתֶיךָ הַגְּדֹלוֹת מִמֶּךָ-** שומרון ובנותיה (שכרגע גם הבנות שלה מכונות אחיות של ירושלים), **אֶל-** עם **הַקְּטָנוֹת מִמֶּךָ-** סדום ובנותיה, שאת תשלטי על השטח של שומרון וסדום, **וְנִתַּתִּי אֶתְהֶן לְךָ לְבָנוֹת-** ערים תחת שליטתך, **וְלֹא מִבְּרִיתֶךָ-** וזה לא בזכות ששמרת את הברית שלי, שהרי הפרת אותה. **סב** אבל אני- **וְהַקִּימְתִּי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ, וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְדוּד-** שמקיים את הברית איתך. **סג** **לְמַעַן תִּזְכְּרִי-** את חטאיך **וּבִשְׁתֶּ-** ותתביישי, **וְלֹא יִהְיֶה לְךָ עוֹד פְּתֻחוֹן פֶּה** לאחר שאגאל אותך, לומר: "גם אם חטאתי הרי כבר קבלתי עונש על כך" (שכך היו יכולים לומר כל עוד לא גאל אותם ה')- **מִמֶּנִּי כְּלָמְתֶךָ-** הבושה שתהיה לך שאת הפרת את הברית עימי ואילו אני קיימתי אותה, ולכן לא יהיה לך פתחון פה בזמן ש **בְּכַפְרֵי לְךָ-** אנקה **לְכָל אֲשֶׁר עָשִׂית-** כל תועבותיך, **נְאֻם אֲדוֹנֵי יְדוּד.** {פ}

פרק יז- משל הנשרים והגפן

משל הנשרים והגפן

הַנֶּשֶׁר הַרְאִשׁוֹן: א וְיִהְיֶה דְבַר יְדוּד אֵלַי לְאֹמַר. **ב** **בֶּן אָדָם,** חוּד חִיְדָה-דבר הצריך חִידוּד השכל על מנת להבינו, **וּמִשָּׁל מִשָּׁל, אֶל-** על **בֵּית יִשְׂרָאֵל.** **ג** **וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד:** הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל, **גְּדוֹל הַכְּנָפַיִם-** נוצות כנפיו גדולות, וגם **אֶרֶץ הָאֲבָר-** עצם הכנף שלו ארוכה- אלו שני דברים המסמלים את כוחו של הנשר היכול לעוף מהר גבוה וחזק, וגם **מֵלֵא הַנוֹצָה-** בשאר גופו, **אֲשֶׁר לוֹ הִרְקָמָה-** ונוצותיו דומות לרקמה יפה- ואלו שני דברים המסמלים את יופיו של הנשר הזה, **בָּא אֶל הַלְּבָנוֹן-** ארץ הלבנון- שהיא מקום הארזים המשובחים, **וַיִּקַּח אֶת צִמְרֵת-** החלק הגבוה של הארז. **ד** **אֵת רֵאשׁ-** החשוב שב **יְנִיקוֹתָיו-** הענפים הרכים הנמצאים בצמרת העץ, **קָטַף, וַיְבִיאֵהוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן-** ארץ סוחרים, **בְּעִיר רְכָלִים-** של סוחרים **שָׁמוֹ.** **ה** **וַיִּקַּח מִזְרַע הָאֶרֶץ-** הלבנון, הוא לקח זרע אחד, **וַיִּתְּנֵהוּ בַשָּׂדֶה זָרַע-** במקום המיועד לזריעה (ולא באדמה לא טובה), **קָח עַל מַיִם רַבִּים-** לקח ושם אותו במקום של הרבה מים, וכמו עץ **צִפְצָפָה** הצריך הרבה מים- **שָׁמוֹ-** עשה אותו. **ו** **וַיִּצְמַח-** הזרע **וַיְהִי לְגִפֵּן סֹרְחַת-** נמרחת, מתפשטת על הארץ ולא לגובה, **שִׁפְלַת-** נמוכת **קוֹמָה** (הגפן משמשת במשל זה בלשון זכר ונקבה גם יחד), וזה היה כדי ש- **לְפָנוֹת דְּלִיּוֹתָיו-** ענפיו של הגפן **אֵלָיו-** כך רצה הנשר, שהגפן תפנה את ענפיה לכיוונו, **וְשָׂרְשָׁיו** של הגפן **תַּחְתָּיו** של הנשר **יִהְיוּ-** ולא יתפשטו למקומות אחרים, ואכן היא גדלה **וַתְּהִי לְגִפֵּן, וַתַּעַשׂ בְּדִים-** ענפים עבים, סימן להתחזקותה, **וַתִּשְׁלַח פְּרֹאוֹת-** ענפים, התחילה להתפשט.

הַנֶּשֶׁר הַשֵּׁנִי: **ז** **וַיְהִי נֶשֶׁר אֶחָד גְּדוֹל-** אחר מהנשר הראשון, **גְּדוֹל כְּנָפַיִם-** אבל לא "ארץ האבר", **וְרַב נוֹצָה-** עם הרבה נוצות, אך לא "מלא הנוצה אשר לו הרקמה", היינו שהנשר הזה היה פחות חזק ויפה מהנשר הראשון, **וְהָיָה הַגִּפֵּן הַזֶּה כַּפְּפָה אֵת שָׂרְשָׁיָהּ עֲלָיו, וְדִלְיוֹתָיו-** ענפיו **שִׁלְחָה לוֹ-** לכיוונו, כדי **לְהִשָּׁקוֹת אוֹתָהּ,** והיא שלחה את ענפיה ושרשיה **מֵעֲרָגוֹת מִטָּעָה-** שבהם היא נטועה.

ח כאן הנביא מעיר: הרי עכשיו **אֶל שָׂדֶה טוֹב** וגם **אֶל מַיִם רַבִּים** היא **שְׁתוּלָה,** ולכן היא יכולה **לַעֲשׂוֹת עֵנֶף וְלִשְׂאֵת פְּרִי, לְהִיּוֹת לְגִפֵּן אֲדָרַת-** אדירה- חזקה, ולא כדאי לה לעזוב את הנשר הראשון. **ט** **אָמַר כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד:** **תִּצְלַח-?** בתמיהה, האם היא תצליח בדבר זה? **הֲלוֹא הַנֶּשֶׁר הַרְאִשׁוֹן אֵת שָׂרְשָׁיָהּ יִנְתַּק, וְאֵת פְּרִיָּהּ יְקוֹסֶס-** יקצוץ **וַיִּבְשׁ-** ייבש, **כָּל טְרָפֵי-** העלים של **צִמְחָה תִּיבֹשׁ, וְלֹא בְזָרַע גְּדוֹלָה-** בכוח גדול **וּבְעַם רַב-** הנשר הראשון לא יצטרך להפעיל הרבה כוח כדי **לְמַשְׂאוֹת-** לעקור אותה **מִשָּׂרְשָׁיָהּ,** מכיוון שהוא חזק מאוד. **י** **וְהָיָה שְׁתוּלָה-** ואפילו אם לא יעקור

אותה לגמרי אלא רק יפגע בענפיה, פירותיה וכו', וישאיר אותה שתולה, הַתְּצַלַח? - האם במצב כזה תוכל להמשיך לחיות? הַלֹּא כָּגַעַת בָּהּ - כשתגע בה רוח הַקְּדוּם - מזרחית, היא תִּיבֹשׁ בְּשׁ, על עֲרַגַת צְמָחָה - היכן שהיא שתולה היא תִּיבֹשׁ. {פ}

הנמשל

יֵא וְיִהְיֶה דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. יב אָמַר נָא לְבֵית הַמְּרִי-יִשְׂרָאֵל, הַמִּרְדִּים בִּי, הַלֹּא יִדְעֶתֶם מֶה אֱלֹהִים? אָמַר: הֲנִיחָה בָּא מֶלֶךְ בְּבַל- שהוא הנשר הראשון החזק והיפה, ל יְרוּשָׁלַם - המכונה "לבנון"- מקום טוב, וַיִּקַּח אֶת מֶלֶכָהּ - הוא המלך יהויכין (שנקרא במשל "יניקותיו"- ענף צעיר ורך, מפני שגלה כשהוא בן שמונה בלבד) וְאֶת שָׂרֵיהָ - הם צמרת הארז- החשובים שבעם, וַיָּבֵא אוֹתָם אֵלָיו בְּבַלְהָ - שהיא ארץ סוחרים. יג וַיִּקַּח מִזְרַע הַמְּלוּכָה - את צדקיה (הוא הגפן, שמלך בבל חיזק אותו ונתן לו גיבוי- "שם אותו בשדה זרע על מים רבים"), וַיְכַרֵת אֹתוֹ בְּרִית, וַיָּבֵא אוֹתוֹ בְּאֶלְהָ - בשבועה, שלא ימרוד בו, וְאֶת אֵלָיו - חזקי הָאֲרָץ לְקַח - את השרים וכל החשובים. יד וְזֶה הָיָה כְּדִי שֶׁמַּמְלַכְתָּ יְהוּדָה תִּמְשִׁיךְ לְהֵיוֹת מִמְּלָכָה שְׂפָלָה - זה הגפן הסורחת שפלת הקומה, לְבַלְתִּי הַתְּנַשָּׂא - שלא יתנשא צדקיה כדי שהוא ימשיך לְשִׁמֹר אֶת בְּרִיתוֹ - עם מלך בבל לְעִמְדָה - שתהיה יציבה. זה פתרון הפניית דליותו של הגפן אל הנשר. השורשים שיהיו תחתיו הם רמוז לכך שלא יכרות ברית עם עמים שכנים. טו אבל בפועל וַיִּמְרָד בּוֹ צְדַקְיָה, לְשַׁלַּח מִלְּאֲכָיו מְצָרִים - הוא הנשר השני הפחות חזק, כדי שמלך מצרים יתן לו- לְתֵת לוֹ סוּסִים וְעַם רָב - להלחם במלך בבל. זה הפניית הדליות של הגפן לנשר השני. הַיְצַלַח? הַיְמַלֵּט הָעֵשָׂה אֱלֹהִים? וְהִפֵּר בְּרִית וְנִמְלַט? האם מי שיבטל את הברית שכרת עם אחר יצליח במלחמתו וימלט מעונש?

חומרת הפרת הברית ועונשה

טז חִי אֲנִי- לשון שבועה, נָאִם אֲדוּנִי יְדוּד, אִם לֹא- היינו שכן, בְּמָקוֹם - באותו מקום של הַמְּלִיךְ הַמְּמַלְיָךְ אֲתוֹ- מלך בבל, אֲשֶׁר בָּזָה - צדקיה אֶת אֱלֹתָיו- השבועה שנשבע לו, וְאֲשֶׁר הִפֵּר אֶת בְּרִיתוֹ- איתו, אֲתוֹ- עם מלך בבל בְּתוֹךְ בְּבַל יָמוּת. יז וְלֹא בְּחִיל- כוח (חיילים) גְּדוֹל וּבְקָהָל רָב, יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ פְּרָעָה בְּמִלְחָמָה - פרעה לא ישלח לו עזרה גדולה במלחמה כמו שציפה צדקיה ממנו, אלא עזרה מועטה בלבד, בְּשִׁפְךָ סִלְלָה - כאשר מלך בבל יבוא להלחם וישפוך סוללה על העיר כדי לכבושה, וּבְבָנוֹת דִּיקָ - וכשיבנה מגדל תצפית ממנו צופים במדוייק לעיר, כְּדִי לְהַכְרִית נְפֹשׁוֹת רַבּוֹת. יח וּבָזָה אֱלֹהִים - ביזה את השבועה שנשבע, לְהַפֵּר בְּרִית, וְהִנֵּה נִתֵּן יָדוֹ - לחץ את ידו של מלך בבל לסימן להסכם ביניהם, וְכָל אֱלֹהִים עֲשָׂה - הפר את זה, ולכן לא יִמְלֵט. {ס}

יט לִכֵּן כֹּה אָמַר אֲדוּנִי יְדוּד, חִי אֲנִי- לשון שבועה, אִם לֹא- היינו שכן, אֱלֹתֵי אֲשֶׁר בָּזָה, וּבְרִיתֵי אֲשֶׁר הִפִּיר, וְנִתְּתִיו- את עונשו בְּרִאשׁוֹ. בפסוק יח כתובה הסיבה הראשונה לאי הצלחת המרד- הפרת השבועה והברית, שזה דבר חמור מצד עצמו. בפסוק זה הנביא נותן סיבה נוספת- השבועה היא לא סתם שבועה אלא "אלתי"- שבועה בשמי, ואם כך ישנו כאן גם חילול ה' בהפרת השבועה. כ וּפְרַשְׁתִּי עָלָיו- על צדקיה את רְשָׁתִי, וְנִתְּפַשׂ בְּמִצְוֹתַי- מלכודת, היינו שאעזור למלך בבל לתופשו, וְהִבִּיאֹתִיהוּ בְּבַלְהָ, וְנִשְׁפָּטְתִי אֲתוֹ שָׁם- שם אעניש אותו על מַעֲלוֹ- בגידתו אֲשֶׁר מַעַל בִּי- בכך שהפר שבועה שנשבע בשמי. כא וְאֵת כָּל מִבְּרָחוֹ- כל השרים שיברחו איתו אשר נמצאים בְּכָל אֲגָפָיו- בכל צדדיו- בְּחָרְבַי יִפְלוּ, וְהַנְּשָׂאֲרִים- לְכָל רוּחַ יִפְרְשׁוּ- יתפזרו, וכשזה יתקיים- וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד דְּבַרְתִּי- וכך קיימתי. {פ}

נחמה לממלכת יהודה

נבואת נחמה זו היתה צריכה להיות (על פי חז"ל) כבר בבית המקדש השני, ביחס לזרובבל שעלה לארץ אחרי הצהרת כורש, שהיה מזרע יהויכין. אולם ישראל לא זכו, ואנו מצפים להתגשמות הנבואה בביאת מלך המשיח. **כב זה אמר אדוני ידוד:** בניגוד ללקיחה של מלך בבל, **וְלִקְחָתִי אָנִי מִצְמַרְתְּ הָאָרֶז הָרְמָה**- מראש הממלכה, **וְנָתַתִּי**- ואשתול אותו, **מֵרֹאשׁ יִקְוֹתָיו**- מהחשוב שבענפים הרכים הנמצאים בראש הארז, ענף **רָךְ אֶקְטֹף**, **וְשִׁתַּלְתִּי אָנִי עַל הַר גְּבֵה וְתִלּוּל**- שגבוה מסביבותיו בצורה תלולה (ולא מתונה), היינו הר חשוב בהרבה מהאחרים- הר המוריה. **כג בהר מְרוֹם**- הרם ביותר- החשוב ביותר ב **יִשְׂרָאֵל אֲשַׁתְּלֵנוּ**, **וְנִשָּׂא עֲנָף וְעֵשֶׂה פְרִי**, **וְהָיָה לְאָרֶז אֲדִיר**- חזק, **וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו** של העץ **כָּל צִפּוֹר כָּל כָּנָף**- כולל הנשרים, רמז לכך שכל מלכי האומות יהיו תחת שלטונו, **בְּצֵל דְלִוְתָיו**- ענפיו תִּשְׁכְּנֶנָּה. **כד וַיִּדְעוּ כָּל עַצֵּי הַשָּׁדָה**- הגויים, **כִּי אָנִי יְדוּד הַשְּׁפֵלְתִי עַץ גְּבֵה**- מלך בבל, **הַגְּבֵהֶתִי עַץ שְׁפֵל**- נמוך, מלכות יהודה, **הוֹבִשְׁתִּי עַץ לָח וְהִפְרַחְתִּי עַץ יָבֵשׁ**- כפל של המסר בצורה שונה, **אָנִי יְדוּד דְבַרְתִּי וְעֵשִׂיתִי**. {פ}

פרק יח- איש בעונו ימות

המשל שמושלים ישראל

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב מֵה לָכֶם- מה זה ש אתם משלים את המשל- הפתגם הַזֶּה, אלה הנמצאים על אדמת ישראל, **לֵאמֹר: "אָבוֹת יֹאכְלוּ בָסֵר, וְשֹׁנֵי הַבְּנִים תִּקְהִינָה"**- האבות אכלו פרי לא בשל שהוא חמוץ, אבל שיניהם של הבנים יקהו (ההפך מחדש=קהה) היינו שהם יסבלו מזה. הנמשל- האבות חטאו אבל הבנים מקבלים את העונש- כך דרכו של ה' כביכול. הבנה זו גורמת ליאוש- הרי אבותינו חטאו ואנו בכל מקרה נקבל את עונשם, אז אין סיכוי להנצל מהחורבן. **ג חִי אָנִי**- לשון שבועה, **נֹאֵם אֲדוֹנֵי יְדוּד, אִם יִהְיֶה**- שלא יהיה **לָכֶם עוֹז מִשַּׁל הַמֶּשֶׁל הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל**- לאחר שתראו שהחוטא מקבל בעצמו את עונשו ולא בניו. **ד הנביא אומר לישראל טענה הגיונית מדוע המשל שהם אומרים הוא לא נכון:** הן- **הַנֶּה כָּל הַנְּפֹשׁוֹת לִי הֵנָּה, כִּנְפֹשׁ הָאֵב וְכִנְפֹשׁ הַבֵּן**- כמו נפש האב כך נפש הבן **לִי**- שלי הַנֶּה- ואם כן אני לא צריך להעניש את הבן בגלל שאינני "תופש" את האב אלא אני יכול להעניש את האב ישירות, או בצורה אחרת- הרי גם הבן שלי והוא מעשה ידי שאהוב עלי, ואם כך למה אעניש אותו יותר מהאב (מה שאין כן אם לא היה הבן שלי הייתם אומרים שאני מענישו מפני שאיני חס עליו- שאינו שלי) ולכן מסקנת הנביא היא ש- **הַנְּפֹשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָמוּת**.

הצדיק

ה וַאִישׁ כִּי יִהְיֶה צָדִיק וְעָשָׂה מִשְׁפָּט- כדון, **וַיִּצְדָּקָה**- לפניו משורת הדין. **ו פירוט צדקתו של הצדיק:** **אֵל**- על הַהָרִים **לֹא אָכַל**- כמו שהיו רגילים לעבוד עבודה זרה בהרים ולהקריב שם קרבנות ולאכלם, והוא לא עבד עבודה זרה, ואפילו **וְעֵינָיו לֹא נִשְׂא**- לא פנה לחשוב **אֶל גְּלוּלֵי**- העבודה זרה של **בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְאֵת אֲשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טָמָא**- לא שכב עם אשת איש, **וְאֵל אִשָּׁה נָדָה**- אשתו כשהיא נדה **לֹא יִקְרַב**- לא שכב עמה. **ז וַאִישׁ לֹא יוֹנֵה**- לא רימה אף אחד, **חַבְלָתוֹ חֹב**- משכון שלקח תמורת חוב שהיה חייב לו מישהו- **וְשִׁיב**- היה מחזיר את המשכון לאדם כשהוא צריך אותו, כדון התורה, **גִּזְלָה לֹא יִגְזֹל, לְחֶמּוֹ לִרְעֵב יִתֵּן, וְעֵרִים יִכְסֶּה בְּגָד**. **ח בְּנִשְׁךָ לֹא יִתֵּן, וְתַרְבִּית לֹא יִקַּח** (בלשון תורה נשך הוא בדרך כלל על כסף וריבית היא על אוכל), **מַעְוָל**- מכל עוולה שהיא **וְשִׁיב יָדוֹ, מִשְׁפָּט אָמֵת יַעֲשֶׂה בֵּין אִישׁ לְאִישׁ**- דן דיני אמת. **ט בְּחֻקוֹתֵי**- המצוות שאינן מובנות **יְהַלֵּךְ, וּמִשְׁפָּטֵי**- המצוות המובנות **שִׁמֵּר לַעֲשׂוֹת אָמֵת**, ולסיכום- **צָדִיק הוּא, וְלֹכֵן חֵיהּ יִחְיֶה, נֹאֵם אֲדוֹנֵי יְדוּד**.

רשע בן צדיק

י והוליד בן פריץ- רשע, שפך דם- רוצח, ועשה נאח- אוי, לשון צער של הנביא, כאילו אומר: "אוי ואבוי, והוא עשה..." ("מאחד מאלה- כל אחת מהעברות לקמן. יא והוא, את כל אלה- המצוות שאביו עשה- לא עשה, כי גם אל ההרים אכל- עבד עבודה זרה, ואת אשת רעהו טמא. יב עני ואביון הונה- רימה דוקא עניים שלא יכולים למחות בו כמו העשירים, גזלות גזל, חבל- משכון לא ישיב- כאשר בעליו צריך אותו, ואל הגלולים- עבודה זרה נשא עיניו, תועבה עשה- עבירות שהם תועבה ואינם מפורטות כאן. יג בנשך נתן ותרבית לקח, וחי? אלא- לא יחיה, את כל התועבות האלה עשה ולכן מות יומת, דמיו- דמו שיישפך- בו- באשמתו יהיה.

צדיק בן רשע

יד והנה הוליד בן, וירא- הבן ראה את כל חטאת אביו אשר עשה, ויראה- הבין את רעתו, ולא יעשה כהן. טו על ההרים לא אכל, ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל, את אשת רעהו לא טמא. טז ואיש- אף אחד, גם לא עניים (בניגוד לאביו) לא הונה, חבל לא חבל, וגזלה לא גזל, לחמו לרעב נתן וערום פסה בגד. יז מעני השיב ידו- במיוחד את העניים נזהר מלצער ולגזול, נשך ותרבית לא לקח, משפטי- המצוות המובנות עשה, בחקותי- המצוות שאינן מובנות הלך, ולכן הוא לא ימות בעון אביו אלא חיה יחיה. יח אביו פי עשק עשק- לא שילם למי שהיה צריך, גזל גזל אח- של אחים שלו, ואשר לא טוב עשה בתוך עמיו- ישראל, והנה מת בעונו. יט ואמרתם- לפי המשל שאתם מושלים- מדע לא נשא הבן בעון האב ויענש גם הוא? עונה הנביא: והבן- משפט וצדקה עשה, את כל חקותי שמר ועשה אתם, ולכן חיה יחיה. כ סיכום: הנפש החטאת היא תמות, בן לא ישא- לא ייענש בעון האב, ואב לא ישא בעון הבן, אלא צדקת הצדיק עליו תהיה, ורשעת רשע (הרשע) עליו תהיה. { ס }

רשע וצדיק שעזבו את דרכם הראשונה

כא והרשע, כי ישוב מפל חטאתו אשר עשה, ושמר את כל חקותי, ועשה משפט וצדקה, היינו שעשה שני דברים: 1. עזב את החטאים. 2. שמר את המצוות. אז- חיה יחיה לא ימות. כב כל פשעיו אשר עשה בעבר לא יזכרו לו, אלא- בצדקתו אשר עשה יחיה. כג והסיבה לכך שלא ייענש על עברו היא: החפץ אהפץ- הארצה ב מות רשע? נאם אדוני ידוד, הלוא בשובו מדרכיו וחייה- הלא רצוני כשאני מעניש רשע הוא שהוא יחזור בתשובה ויחיה ואין רצוני להמית את הרשע. ורשע זה שחזר בתשובה כבר עשה מה שרציתי ולמה אענישנו? בפרשיה זו הנביא מראה להם שאפילו באותו אדם עצמו (ולא רק באב ובן), אם הוא עוזב את מעשיו הראשונים- לא ייענש עליהם. { ס }

כד ובשוב צדיק מצדקתו- חזר בו מצדקתו ועשה עול- עבירות רבות, ככל התועבות אשר עשה הרשע יעשה, וחי? אלא- כל צדקתו אשר עשה לא תזכרנה- לא ייחשבו לו, ו במעלו אשר מעל- בגידתו שבגד ובחטאתו אשר חטא, בם- בגללם ימות- מדובר כאן לא על חטא בודד של הצדיק אלא שהוא חוזר בו מכל צדקתו שעשה בעבר ולכן לא ייחשבו לו כל צדקותיו.

הויכוח בין ישראל לה'

כה ואמרתם: "לא יתכן- לא אפשרית דרך אדוני"- שכל הצדקות הקודמות של הצדיק לא ייזכרו לו בגלל שהוא התחרט עליהם, שמעו נא- עכשיו בית ישראל, הדרך-י- האם דרכי לא יתכן? הלא דרכיכם לא יתכנו- אינם אפשריות, כי זה לא נכון שצדיק ששב ממעשיו הראשונים לגמרי, עדיין

ייחשבו לו מעשיו הראשונים. כו אלא כך הדבר: **בְּשׁוּב צְדִיק מִצְדָּקָתוֹ**- שיפסיק להיות צדיק וְעֵשָׂה עוֹל- עוולות, וּמַת עֲלֵיהֶם- בגללם, בְּעוֹלוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה יָמוּת- אפילו שפעם היה צדיק. { ס }

כז ובְּשׁוּב רָשָׁע מִרְשָׁעָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה- שחוזר בתשובה, וגם- וַיַּעַשׂ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה, הוא אֵת נַפְשׁוֹ יַחֲיֶה. כח וַיִּרְאֶה- הבין את דרכו הרעה, וישׁוּב (וַיִּשָּׁב)- בתשובה מִכָּל פְּשָׁעָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, חַיּוֹ יַחֲיֶה, לא יָמוּת. כט וַאֲמָרוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: "לא יִתְכַן דָּרָךְ אֲדוֹנָי"- לסלוח לרשע כך ולמחוק את מעשיו הראשונים, הַדְרָכִי לא יִתְכַנּוּ, בֵּית יִשְׂרָאֵל? הֲלֹא דְרָכֵיכֶם לא יִתְכַן- כי אי אפשר לקיים את העולם ללא תשובה. ל לָכֵן, אִישׁ כְּדָרְכֵי-ו- כמו דרכיו באותו הזמן של עכשיו- אֲשֶׁפֶט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד. שׁוּבוּ- בעצמכם וְהָשִׁיבוּ- את ידכם מִכָּל פְּשָׁעֵיכֶם, וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם- הפשע שלכם לְמַכְשׁוֹל- לעונש על ה עוֹן- עוונות שאתם עושים. לא הֲשַׁלְּיְכוּ מֵעַלְיְכֶם אֵת כָּל פְּשָׁעֵיכֶם אֲשֶׁר פָּשַׁעְתֶּם בָּם, וַעֲשׂוּ לָכֶם יָב חֲדָשׁ- ברגש וְרוּחַ חֲדָשָׁה- בשכל, בשביל לעבוד את ה', וְלָמָּה תִּמְתּוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל?- אם לא תעשו תשובה. לב כִּי לֹא אֶחָפֵץ בְּמוֹת הַמָּוֶת, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד- אלא אסלח למי שישׁוּב, ולכן- וְהָשִׁיבוּ- עצמכם מהפשעים ואז וְחַיּוּ. { פ }

פרק יט- קינה על מלכי ישראל

משל הכפירים – יהואחז ויהויקים

א הכפיר הראשון: וְאַתָּה שָׂא- הרם קולך ב קינה- הספד, שיר עצוב, אֶל- על נְשִׂאֵי- מלכי יִשְׂרָאֵל. ב וַאֲמַרְתָּ, מָה חֲשׁוּבָה הִיְתָה בַעֲבַר אֲמָךְ- הכוונה בנמשל לבית המלוכה של מלכות יהודה, שהיתה כמו לְבַיָּא- אשת האריה, ש בֵּין אַרְיֹת- גדולים- המלכים מסביב, רְבֻצָּה- שכבה בנינוחות, היינו שהמלכות היתה חזקה, ו בְּתוֹךְ כְּפָרִים- גורים גדולים של אריות רְבֵתָה- גדלה את גוּרֶיהָ- הקטנים- ילדי המלכים. היינו שגם ילדי מלכי יהודה היו חזקים. ג וַתַּעַל- העלתה אֶחָד מִגְרִיהָ- הקטנים, כְּפִיר הָיָה- תפקד כמו גור גדול- היינו מלך, וַיִּלְמַד לְטָרֵף טָרֵף- להלחם עם הגויים מסביב, עד שגם אָדָם- בנמשל- ישראל אָכַל- היינו שהזיק גם לאנשי ישראל. ד וַיִּשְׁמְעוּ- התאספו אֶלָּיו גוֹיִם, בְּשַׁחְתָּם- מלכודתם נִתְפָּשׁ, וַיִּבְאֶהוּ בַּחֲחִים- טבעת ששמים באף הבהמה ואליה קושרים שרשרת כדי שלא תברח, אֶל אֶרֶץ מִצְרַיִם- הנמשל הוא המלך יהואחז, שאותו הוריד מלך מצרים למצרים.

ה הכפיר השני: וַתֵּרָא הַלְבִיָּא כִּי נֹחַלָה- ייחלה- חיכתה וציפתה ולא נהיה מלך חדש, וחשבה ש אֲבָדָה תִּקְוָתָה, ולכן וַתִּקַּח אֶחָד מִגְרִיהָ- גור אחר- והכוונה ליהויקים שמלך לאחר יהואחז, כְּפִיר שְׁמֵתָהּ- בתור מלך. ו וַיִּתְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ אַרְיֹת- מלכי האזור, שהיה נחשב בעיניהם, כְּפִיר הָיָה, וַיִּלְמַד לְטָרֵף טָרֵף- להלחם עם הגויים מסביב, עד שגם אָדָם- הנמשל- ישראל אָכַל- היינו שהזיק גם לישראל. ז וַיִּדַע אֱלֹמְנוּתָיו- הוא שיבר את הארמונות של אנשי ישראל (וידע- שיבר, בדומה ל'ויודע בהם את אנשי סוכות" (שופטים ח') אלמנותיו- ל' מתחלפת בר'), וְעַרְיָהֶם הִחְרִיב, וַתֵּשֶׁם- נהיתה שוממה אֶרֶץ וּמְלֵאָה, מִקּוֹל שְׁאֲגָתוֹ- מכוחו הגדול. ח וַיִּתְּנוּ עָלָיו- את שאגתם ה גוֹיִם סָבִיב מִמְּדִינֹת, וַיִּפְרְשׂוּ עָלָיו רִשְׁתָּם, בְּשַׁחְתָּם- מלכודתם נִתְפָּשׁ- יהויקים היה חזק מיהואחז במלכות ולכן לא "הספיקה" מלכודת אלא היה צריך גם רשת. ט וַיִּתְּנֶהוּ בְּסוּגָר- בכלוב, מפני שהיה חזק יותר ולא הספיקו לו חחים, אבל גם לקחו אותו בַּחֲחִים- טבעות ברזל באף הבהמה, וַיִּבְאֶהוּ אֶל מֶלֶךְ בָּבֶל- נבוכדנצר, שהיה בסביבות הארץ, יִבְאֶהוּ לְמֶלֶךְ בָּבֶל כדי להביא אותו בַּמְּצָדוֹת- לבית הכלא בבבל, לְמַעַן לֹא יִשְׁמַע קוֹלוֹ- חוזקו עוֹד אֶל הָרִי יִשְׂרָאֵל. { פ }

משל הגפן צדקיה

י אָמַדְךָ - בית המלוכה של יהודה היה משובח כגִּפְן, בְּדַמְךָ - בדומה לך - כמו מה שהיית אתה צדקיה אמור להיות, עַל מַיִם - ה' שהשפיע עליהם שפע שְׁתוּלָה, פְּרִיָה - עושה פירות, וְעַנְפָה - עם הרבה ענפים הִיָתָה, בזכות - מַמִּים רַבִּים - שעליהם היא שתולה. יא וַיְהִי לָהּ מַטוֹת עַז - ענפים חזקים, אֶל שְׁבִטֵי מְשָׁלִים - שמהם היו עושים את השבט (שרביט) של המלכים - היינו שבית המלוכה היה חזק, וְתַגְבָּה קוֹמָתוֹ של הגפן עַל בֵּין עֲבֹתִים - מעל לענפים הסבוכים - מלכויות הגויים, שמלכות יהודה היתה חזקה מהם, וַיֵּרָא בְּגִבְהוֹ - היו רואים אותו מרחוק בגלל גבהו, בְּרֹב דְּלִיתָיו - מרוב הענפים הגבוהים שלו המודלים למעלה - עד כאן תיאור הגפן בימים הטובים. יב אבל בקרוב - וְתַתְּשׁ - נעקרה בְּחֶמָה, לְאַרְץ הַשְּׁלֶכָה, וְרוּחַ הַקָּדִים - מלך בבל הוֹבִישׁ פְּרִיָה, הַתְּפָרְקוּ וַיִּבְשׂוּ מַטֵּה עֲזָה - ענפיה החזקים, ו אֵשׁ אֶכְלֶתְהוּ - תשרוף אותם. יג וְעַתָּה - לאחר הפרענות שתקרה לה, היא תהיה שְׁתוּלָה בַמִּדְבָּר, בְּאַרְץ צִיָה - שוממה וְצָמָא - ללא מים. יד וְתַצֵּא אֵשׁ שֶׁהַתְּחִילָה לֵאכּוֹל אוֹתָהּ מִמַּטֵּה בְדִיָה - ענפיה החזקים, ו פְּרִיָה אֶכְלָה - שרפה, וְלֹא הָיָה בָּהּ יוֹתֵר מַטֵּה עַז - חזק, שממנו עושים שְׁבִט לְמִשׁוֹל - שרביט של מלכים - היינו שבמות צדקיה פסקה מלכות יהודה. קִינָה הִיא - שעכשיו הנביא אומר עוד לפני החורבן, וְתִהְיֶי לְקִינָה - וכשיהיה חורבן אז ישתמשו בה האנשים ויקוננו אותה (בניגוד למשל הכפירים שהוא כבר היה, משל הגפן על צדקיה עדיין לא התקיים שהרי צדקיה מולך). {פ}

פרק כ

פתיחה זקני ישראל באים לנביא

א וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית - לגלות יהויכין, בְּחֶמְשֵׁי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ - י' באב, 4 שנים בדיוק לפני חורבן הבית, בָּאוּ אֲנָשִׁים מִזְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל (בפעם השלישית בספר, כמו בפרקים ח' ו-י"ד), לְדַרְשׁ אֶת יְדוּד - לבקש ממנו בקשה (בהמשך הפרק נבין מתוך תשובת הנביא מה היתה בקשתם ממנו), וַיִּשְׁבּוּ לְפָנָי. {ס}

ב וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ג בֶּן אָדָם, דְּבַר אֶת זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הַלְדַרְשׁ אֶתִּי אַתֶּם בָּאִים? חִי אָנֹכִי - לשון שבועה אִם - שאני לא אֲדַרְשׁ לָכֶם - לא אסכים לבקשתכם, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד - בגלל פשעיכם, כמו שיבואר להלן. ד הַתְּשִׁפֹּט - התוכיח אתם, הַתְּשִׁפֹּט בֶּן אָדָם? אֶת תּוֹעֲבֹת אֲבוֹתֵיכֶם הַזֵּדִיעִים - תוכיח אותם על התועבות שהם עושים כבר דורות רבים.

הנביא עובר לתאר 4 תקופות בחיי ישראל בעבר, שעניינם - החטאים שעשו ישראל ואעפ"כ לא כילה אותם ה', למרות שרצה לעשות זאת - כדי שלא יתחלל שמו, ודברים אלו יהוו הקדמה לתשובתו לבקשת הזקנים, כפי שיבואר להלן.

תקופה ראשונה - חטא ישראל במצרים והעונש שהיה ראוי לבא

ה וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד, בְּיוֹם בְּחָרֵי שְׁבַחְתִּי בְּיִשְׂרָאֵל, וְאָשָׂא יָדַי - ונשבעתי לָזַרַע בֵּית יַעֲקֹב (מה שיאמר בסוף הפסוק), וְאֹדַע לָהֶם - והתגלית אליהם בְּאַרְץ מִצְרַיִם, ומפרש את השבועה - וְאָשָׂא יָדַי - וכך נשבעתי לָהֶם לֵאמֹר: "אֲנִי יְדוּד אֲלֵהֶיכֶם" - אני אשיח ואשמור עליכם. ו בְּיוֹם הַהוּא, נִשְׁאָתִי יָדַי לָהֶם - נשבעתי להם שבועה נוספת לְהוֹצִיאֵם מֵאַרְץ מִצְרַיִם, אֶל אֶרֶץ אֲשֶׁר תִּרְתִּי - חיפשתי לָהֶם, שהיא זָבֹת - נוטפת מִחֶלֶב וּדְבִשׁ - מהפירות, היינו שהיא משובחת, וגם צְבִי הִיא - תפארת היא לְכָל הָאָרְצוֹת. ז וְאָמַר אֲלֵהֶם - ציויתי אותם: אִישׁ - כל אחד מכם - שְׁקוּצֵי עֵינָיו - העבודה זרה שענינו הולכות אחריה - הַשְּׁלִיכּוּ, וּבְגִלּוּלֵי - בעבודה זרה של מִצְרַיִם אֶל תִּטְמְאוּ, כִּי אָנֹכִי יְדוּד אֲלֵהֶיכֶם - המשגיח ודואג לכם, ואותי ראו לעבוד. (כאן המקום להעיר שעובדה זו של ציווי

לפרוש מעבודה זרה וכל המשך הפרשיה, לא מפורשות בתורה. ואכן יחזקאל מוסר לנו עובדות שלא היו ידועות לנו (וכן בהמשך הפרק, לגבי חילול השבת ועוד) וכלשונו של רש"י כאן: "הרי שהיתה שנאה זו כבושה לפני המקום קרוב לתשע מאות שנה... והיתה אהבתו מחפה עליהם, ועל ידי שהיו עתה מרבים לפשוע, נתעוררה...". ח וַיִּמְרוּ בִּי- מרדו, וְלֹא אָבוּ- רצו לְשִׁמְעַ אֵלַי, אִישׁ- כֹּל אחד מהם- אֶת שְׁקוּצַי עֵינֵיהֶם לֹא הִשְׁלִיכוּ, וְאֶת גְּלוּלֵי מִצְרַיִם לֹא עָזְבוּ, וְאָמַר- רציתי לְשַׁפֵּךְ חֲמָתִי- כעסי עֲלֵיהֶם, לְכָלֹת אִפִּי בָהֶם, בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם. ט וְאָעֵשׂ- נמנעתי מלעשות זאת לְמַעַן שְׁמִי, דהיינו לְבַלְתִּי הַחֹל- שלא לחלל את שמי לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִמָּה- ישראל בְּתוֹכָם, ומדוע יהיה חילול ה' אם אענישם? מפני ש אֲשֶׁר נוֹדַעְתִּי- התגליתי לְעֵינֵיהֶם- של המצרים, ונשבעתי להם- לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם- ואם אהרוג אותם יתחלל שמי ולכן נמנעתי מלהענישם.

תקופה שניה- חטא ישראל במדבר והעונש שהיה ראוי לבא

י וְאוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאָבֵאֵם אֶל הַמִּדְבָּר. יא וְאֵתְּנֶן לָהֶם- במתן תורה אֶת חֲקוֹתַי- מצוות שאינן מובנות, וְאֶת מִשְׁפָּטַי- מצוות מובנות הוֹדַעְתִּי אוֹתָם, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם- וְחִי בָהֶם- בעולם הזה ובעולם הבא, היינו שהם חוקים ומשפטים טובים. יב וְגַם אֶת שְׁבִתוֹתַי נִתַּתִּי לָהֶם, לְהִיּוֹת לְאוֹת- לסימן בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם, ומה הסימן?:- לְדַעַת כִּי אֲנִי יְדוּד מְקַדְּשָׁם- בכך שנתתי להם את היום שבו אני כביכול נח, ליום מנוחה שלהם, הראיתי להם שבחרתי בהם לקדש אותם כמוני. יג וַיִּמְרוּ בִּי- מרדו בי בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, ומפרט: 1. בְּחֲקוֹתַי לֹא הִלְכוּ, 2. וְאֶת מִשְׁפָּטַי מָאֲסוּ, למרות שאי אפשר להגיד שהם חוקים לא טובים שהרי- אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחִי בָהֶם- וממילא הם כן טובים, 3. וְאֶת שְׁבִתוֹתַי חָלְלוּ מְאֹד, וְאָמַר- רציתי לְשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם בַּמִּדְבָּר לְכָלֹתָם (עייין לעיל הערה בפסוק ז). יד וְאָעֵשָׂה לְמַעַן שְׁמִי, לְבַלְתִּי הַחֹל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִים לְעֵינֵיהֶם- שלא יאמרו שהרג אותם כי אינו יכול להביאם אל הארץ. טו אבל במקרה זה, שלא כמו במצרים, כן הענשתי אותם במשהו, בכך ש- וְגַם אֲנִי נִשְׂאֵתִי יְדִי לָהֶם בַּמִּדְבָּר- נשבעתי להם, לְבַלְתִּי הִבִּיא אוֹתָם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִתַּתִּי (ובפרשת שלח מפורש שאי כניסתם לארץ זה בגלל חטא המרגלים. וצריך לומר שחטא המרגלים היה הדבר האחרון שגרם לשבועה זו לחול על גבי כל החטאים המפורשים כאן), שהיא זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ, צְבִי הִיא- תפארת לְכָל הָאֲרָצוֹת. טז יַעַן בַּגִּל שׁ בְּמִשְׁפָּטִי מָאֲסוּ, וְאֶת חֲקוֹתַי לֹא הִלְכוּ בָהֶם, וְאֶת שְׁבִתוֹתַי חָלְלוּ, כִּי- וזה בגלל ש אַחֲרֵי גְלוּלֵיהֶם- העבודה זרה שלהם לְבַסֵּם הִלְךְ, כאן הנביא מוסיף רמז לכך שגם עבודה זרה היתה אחד החטאים של דור זה (לפחות במחשבה). יז וְתַחֲסֵ עֵינֵי עֲלֵיהֶם מִשְׁחָתָם- ריחמתי עליהם שלא להשחית אותם לגמרי וְלֹא עֲשִׂיתִי אוֹתָם כָּלָה- השמדה בַּמִּדְבָּר.

תקופה שלישית- חטא דור הבנים והעונש שהיה ראוי לבא

יח וְאָמַר אֶל בְּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר: בְּחֻקֵּי אֲבוֹתֵיכֶם- שלא שמרו את חוקי- אֶל תִּלְכּוּ, וְאֶת מִשְׁפָּטֵיהֶם אֶל תִּשְׁמְרוּ, וּבְגְלוּלֵיהֶם אֶל תִּטְמְאוּ. יט אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם- שמשגיח עליכם, ולכן בְּחֲקוֹתַי לֹכּוּ וְאֶת מִשְׁפָּטֵי שְׁמֵרוּ וְעֲשׂוּ אוֹתָם. כ וְאֶת שְׁבִתוֹתַי קִדְּשׁוּ וְהִיוּ לְאוֹת- לסימן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, לְדַעַת כִּי אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיכֶם- שמשגיח עליכם ונתתי את יום המנוחה שלי ליום מנוחה עבורכם. כא וַיִּמְרוּ בִּי- מרדו בי הַבָּנִים, בְּחֲקוֹתַי לֹא הִלְכוּ, וְאֶת מִשְׁפָּטֵי לֹא שְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, למרות שאי אפשר להגיד שהם חוקים לא טובים אלא הם- אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְחִי בָהֶם, וגם אֶת שְׁבִתוֹתַי חָלְלוּ, וְאָמַר- רציתי לְשַׁפֵּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם, לְכָלֹת אִפִּי בָם בַּמִּדְבָּר. כב וְהִשְׁבַּתִּי אֶת יְדִי- החזרתי את ידי מלהענישם, וְאָעֵשׂ לְמַעַן שְׁמִי, לְבַלְתִּי הַחֹל- שלא יתחלל לְעֵינֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְעֵינֵיהֶם של המצרים, שיאמרו שאינני יכול להביאם לארץ ולכן הרגתי אותם. כג אבל גם פה לא נפטרו

ישראל מהעונש לגמרי- גם אני נשאתי את ידי- נשבעתי להם במדבר, להפיץ אתם בגוים ולזרות- לפזר אותם בארצות- שעונש הגלות בעתיד של עם ישראל כבר נגזר עקבות חטאי המדבר. כד יען- בגלל ש משפטי לא עשו, וחקותי מאסו, ואת שבתותי חללו, ואחרי גלולי אבותם היו עיניהם- גם כאן נרמז שהם נמשכו אחרי עבודה זרה במדבר. כה ובעקבות כל חטאיהם הקודמים- וגם אני נתתי להם- ללכת כרצונם הרע ב חקים לא טובים, ומשפטים לא יחיו בהם- הבא ליטמא- פותחים לו, ומכיוון שכבר חטאו הרבה לא מנעתי מהם להמשיך לחטוא עוד (כמו שעשיתי עד אז). כו ואטמא אותם- נתתי להם להיטמא- במתנותם- שהם נותנים לעבודה זרה, כגון- בהעביר- למולך כל פטר- פותח רחם- רחם של האשה, היינו הבכור שאותו היו נותנים במתנה למולך, ונתתי להם להיטמא ולחטוא עוד- למען אשמים- אעשה אותם שממה- כעונש על חטאיהם, וזה למען- בשביל אשר ידעו אשר אני ידוד- מעניש את החוטאים. { ס }

תקופה רביעית- החטא בארץ ותוכחות הנביאים

כו לכן דבר אל בית ישראל בן אדם, ואמרת אליהם כה אמר אדוני ידוד : עוד בעבירה ה זאת גרפו- ביזו וחרפו אותי אבותיכם, בכך ש- במעלם בי מעל- כשבגדו בי. כח וזה היה כאשר- ואביאם אל הארץ אשר נשאתי את ידי- נשבעתי לתת אותה להם, ויראו כל גבעה רמה- גבוהה וכל עץ עבת- סבוכ, ויזבחו שם את זבחייהם- לעבודה זרה, ויתנו שם פעס קרבנם- את הקרבנות המכעיסים אותי, וישימו שם ריח ניחוחיהם- את הקרבנות שהם חושבים שהם ריח ניחוח לעבודה זרה, ויסיכו שם את נספיהם- שפכו יין לעבודה זרה. כט ואמר אלהם- על ידי הנביאים : מה הבמה- מה חשיבותה של במה זו שאתם עובדים עליה עבודה זרה? הלא חשיבותה היא רק אשר אתם הבאים שם- שאתם באים לשם, אבל מצד עצמה אין בה כלום. ולמרות תוכחות הנביאים- ויקרא שמה במה- המשיכו לקרוא לה במה- לשון גובה וחשיבות, וממילא גם לעבוד שם עבודה זרה עד היום הזה- זמנו של יחזקאל. { ס }

לאחר שסיים את תאור התקופות בעבר עובר הנביא לתשובתו לזקנים.

תשובת הנביא לזקנים

ל לכן אמר אל בית ישראל, כה אמר אדוני ידוד : הברוך אבותיכם- שעבדו עבודה זרה אתם נטמאים, ואחרי שקוצייהם אתם זנים, לא ובשאת מתנתיכם- וכשאתם מרימים מתנות לעבודה זרה בכך ש- בהעביר למולך את בניכם באש אתם נטמאים בנוסף לכל גלויכם- לכל העבודה זרה שלכם עד היום, { ס } ואני אדרש לכם בית ישראל? זאת אומרת- אתם ממשיכים לעבוד עבודה זרה כמו אבותיכם ורוצים שאני אענה לבקשתכם? נראה מכאן שהזקנים בקשו שה' ירחם על ישראל ולא יחריב את ירושלים והמקדש. חי אני- לשון שבועה, נאם אדוני ידוד, אם אדרש לכם- שלא אענה לבקשתכם, אלא ירושלים והמקדש יחרבו (כאן הקשר הראשון לתקופות שהזכיר הנביא מקודם- ראו כמה הכעיסו אבותיכם אותי בכל התקופות ולא כיליתי אותם, אבל עכשיו כבר אינני יכול לסלוח עוד ואני מחריב את המקדש). לב ואף על פי כן- והעלה- המחשבה העולה על רוחכם- לבכם, היו לא תהיה- לא תתקיים. ומהי המחשבה?- אשר אתם אמרים נהיה כגוים, כמשפחות הארצות- וכך לא נענש על כך שאנו עוברים על מצוות התורה, לשרת עץ ואבן- אם ה' לא יענה לבקשתינו שלא להחריב את המקדש, ויוציא אותנו מארצו לגלות, אז אנו רוצים לעבוד עבודה זרה ולהיות מושגחים על ידי הכוכבים (כשכמובן זו טעות מצידם, שהרי אין הכוכבים משגיחים אלא שה' מוריד דרכם את השפע) ולא בהשגחה פרטית מה', וכך אולי נקבל פחות שפע,

אבל נקבל בכל מקרה ולא על פי מעשינו כמו עכשיו. **לג חי אָנִי**- לשון שבועה, **נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד**, אָם **לֹא**- היינו שכן- **בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה וּבְחֶמְהָ שְׂפּוֹכָה אֶמְלֹךְ עֲלֵיכֶם**- שאתם בכל מקרה תשארו העם של ה' למרות הגלות ותצטרכו לקיים מצוות ולעבוד אותי, ואם לא תרצו בכך, אכפה זאת עליכם (כאן הקשר השני לתקופות שהזכיר הנביא מקודם- בכל התקופות, למרות רעותיהם הרבות של אבותיכם לא כיליתי אותם ולא הפרתי את הברית בינינו, ועכשיו אתם רוצים להפריד את הברית בינינו בגלל שאני רוצה להעניש אתכם? הברית של ישראל עם ה' היא בלתי ניתנת להפרה לעולם!).

היציאה מהגלות בעתיד תהיה במשפט ה'

לד הנביא אומר כאן שלמרות שעכשיו ה' יחריב את ירושלים, בכל זאת, בעתיד יחזרו ישראל לארצם. **וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים, וְקִבַּצְתִּי- אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצְתֶם**- פוזרתם **בָּם**, אבל הוצאה זו תהיה **בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרוּעַ נְטוּיָה וּבְחֶמְהָ שְׂפּוֹכָה**- לא ברחמים אלא בעונשים קשים. **לֹא וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל מְדַבֵּר הָעַמִּים**- ביטוי למקום בו אין גויים שיראו במשפט של ה' את ישראל, **וְנִשְׁפָּטְתִי אֶתְכֶם שָׁם**- ואעניש את מי שצריך, **פְּנִים אֶל פְּנִים**- ללא שהגויים רואים, כדי למנוע חילול ה'. **לֹא כֹאֲשֶׁר נִשְׁפָּטְתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם בְּמְדַבֵּר אֶרֶץ מִצְרַיִם**- מדבר סיני שאליו יצאו ממצרים, והענשתי אותם שם על חטאיהם, **כֵּן- כֹּךְ אֲשַׁפֵּט אֶתְכֶם, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד. לֹא וְהִעֲבַרְתִּי אֶתְכֶם תַּחַת הַשֶּׁבֶט**- כמו שמעבירים בהמות אל מחוץ לדיר על מנת למנות אותם במצוות מעשר בהמה, וזה ביטוי להשגחה שאשגיח על מעשיו של כל אחד מכם (ואולי השבט הוא גם רמז לעונש), **וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם**- אביא אתכם מחדש **בְּמִסְרַת הַבְּרִית**- בברית שנמסרה בין ישראל לה' מאז מתן תורה- שאכרות אותה אתכם שוב. **לֹא** אבל **וּבְרוּתִי- אֲבַרְרוּ מִכֶּם**- במדבר העמים, את **הַמְרָדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי, מֵאֶרֶץ מִגּוּרֵיהֶם אוֹצִיא אוֹתָם**- ולא אשאירם שם כדי למנוע חילול שמי, אבל **וְאֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹא**- כל אחד מפושעים אלו, אלא ימותו במדבר העמים, **וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד**- כשאוציא אתכם מהגלות ואשפוט את הרשעים.

נחמה- הביאה לארץ למען שמו של ה'

לֹט וְאִתְּם בֵּית יִשְׂרָאֵל- אלו שחיים עכשיו, **כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: אִישׁ- כֹּל אֶחָד מִכֶּם- גְּלוּלֵי לְכוּ עֲבַדוּ- עֲבַדוּ עֲבוּדָה זָרָה, וְאַחֲרֵי- מֵאֲחָר, מִכִּיוּוֹן שׁ אִם אֵינְכֶם שֹׁמְעִים אֵלַי- אַתֶּם גַּם כֹּךְ לֹא שׁוֹמְעִים בְּקוֹלִי, וְאִז לַפְּחוֹת וְאִת שֵׁם קִדְשִׁי לֹא תִחַלְלוּ עוֹד, בְּמִתְנַתִּיכֶם- שֵׁאתֶם נוֹתְנִים לִי, וּבְגִלּוּלֵיכֶם- שֵׁאתֶם עוֹבְדִים אוֹתָם. כּוֹוֹנַת ה' הִיא, שֵׁמִכִּיוּוֹן שֵׁאתֶם גַּם כֹּךְ עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה, אִז עֲבַדוּ רַק אוֹתָהּ, כִּדִּי שֵׁכִשִׁבוּאוּ עֲלֵיכֶם עוֹנֵשִׁים לֹא יִהְיֶה חִלּוּל ה', שֵׁיאֲמְרוּ הַגּוֹיִים שֵׁנֶעֱנַשׁ מִי שֵׁעֲבַד אוֹתִי. לִכֵּן הַפְּסִיקוּ לְעֵבֹד אוֹתִי וְכֹךְ יִימָנַע בְּעֵתִיד- כֵּשֵׁתִיעֲנֶשׁוּ, חִלּוּל שֵׁמִי. מִ בְּפִסּוּקִים הַבָּאִים הַנְּבִיא מִבְּהִיר שֵׁמָה שֵׁאֲמַר בְּפִסּוּק הַקּוֹדֵם שֵׁאִינוּ רוֹצֵה בְּמִתְנַתְּנֶם, זֶה מִשׁוֹם שֵׁעֲכֶשׁוּ הֵם עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה וְלִכֵּן עֲדִיף לוֹ שֵׁימְשִׁיכוּ לְעֵבֹד רַק אוֹתָהּ בְּלִי עֲבוּדַת ה', אֲבֵל בְּעֵתִיד הוּא כֵּן יִרְצֵה אֶת עֲבוּדַתֶּם אוֹתוֹ. כִּי בְּהֵר קִדְשִׁי- הֵר הַבֵּית, בְּהֵר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל- הַחֹשׁוֹב בִּיּוֹתֵר בִּישְׂרָאֵל, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד, שֵׁם יַעֲבֹדְנִי כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּלָּה בְּאֶרֶץ- כֹּל מִי שֵׁיִשְׂאֵר מִמְּדַבֵּר הַעַמִּים וַיִּבֵּא לְאֶרֶץ, שֵׁם אֶרֶצְכֶם- אֲסַכִּים לְקַבֵּל אֶת קִרְבְּנֶם, כִּי לֹא יַעֲבֹדוּ עֲבוּדָה זָרָה כֹּלָּל אֲלֵא רַק אוֹתִי, וְלֹא רַק אֶרֶצָה אֲלֵא אֲפִילוֹ- וְשֵׁם אֲדְרוֹשׁ- אֲבַקֵּשׁ אֶת תְּרוֹמַתֵיכֶם, וְלֹא רַק אֶת הַתְּרוֹמוֹת אֲבַקֵּשׁ, אֲלֵא אֲפִילוֹ וְאִת רֵאשִׁית- הַחֹשׁוֹב שֵׁב מִשְׁאוֹתֵיכֶם- מִתְּנוּתֵיכֶם, בְּכָל קִדְשֵׁיכֶם- שֵׁאתֶם מִקְרִיבִים. מֵא בְּרִיחַ נִיחַח- שֵׁתְקַרְיָבוּ לִפְנֵי- אֶרֶצָה אֶתְכֶם, וְזֶה יִהְיֶה בְּהוֹצִיאֵי אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים, וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִן הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר נְפֹצְתֶם- פּוֹזְרֶתֶם בָּם, וְנִקְדַּשְׁתִּי בָכֶם- עַל יְדַכֶּם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם- כֵּשִׁירָאוּ כִּיִּצַּד יִצְאֶתֶם מִהַגְּלוּת. מוֹדַגֵּשׁ כֵּאֵן עֲנִיין קִידוּשׁ**

ה' שיש בגאולת עם ישראל וכן להלן פסוק מ"ד. **מב וידעתם כי אני ידוד** - מקיים את הבטחתי- **בהביאי אתכם אל אדמת ישראל, אל הארץ אשר נשאתי את ידי** - נשבעתי לתת אותה, ולמי נשבעתי? - **לאבותיכם**. **מג וזכרתם שם** - בארץ, **את דרכיכם ואת כל עלילותיכם** - מעשיכם הרעים **אשר נטמאתם בם, ונקטתם בפניכם** - אתם תתקוטטו- תריבו עם עצמכם **בכל רעותיכם אשר עשיתם** - על כך שעשיתם רעות, והנה אני גומל לכם טובות. כאן הנביא חוזר על הרעיון (מפרק ט"ז) שאף בימים הטובים בעתיד הם יזכרו את הרעות בעבר וזה יגרום להם שלא ישובו אליהם. **מד וידעתם כי אני ידוד** - מקיים הבטחתי **בעשותי אתכם גאולה זו למען שמי** - כדי שיתקדש לעיני הגויים, וזה לא **כדרכיכם הרעים וכעלילותיכם הנשחתות** - אני משיב לכם **בית ישראל, נאם אדוני ידוד**. {פ}

פרק כא - חרב תבוא על ישראל

משל האש ביער השדה

א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. **ב בן אדם, שים פניך** - לכיוון **דרך תימנה** - דרום, **והטף** - ודבר (על שם שהדיבור "מטפטף" מפיו) **אל דרום, והנבא אל יער הנמצא ב השדה שב נגב** - בדרום. **ג ואמרת ליער הנגב שמע דבר ידוד, זה אמר אדוני ידוד: הנני מצית בך אש ואכלה בך כל עץ לח וכל עץ יבש, לא תכבה** - עד שתסיים לשרוף הכל, **להבת שלהבת** - האש תהיה בלהבה ושללהבת חזקות (וכפל במילה שונה לחזק העניין), **ונצרבו** - ישרפו **בה כל פנים** - כל מי שנמצא **מנגב** - שבו היער עד ל **צפונה** - משם יצאה האש. **ד וראו כל בשר** - כל האנשים, **כי אני ידוד בערתיה** - שזה אש מיוחדת בחזקה, ובודאי ה' עשאה, **לא תכבה** - עד שתשרוף הכל. **ה ואמר: אהה** - לשון צער, **אדוני ידוד, המה** - ישראל **אמרים לי: הלא ממשל משלים הוא** - הוא כל הזמן אומר לנו משלים שאיננו מבינים אותם (וממילא לא מקשיבים לי). {פ}

הנמשל - חרב בבל תבוא על אדמת ישראל

ו ויהי דבר ידוד אלי לאמר - מכיוון שהם אומרים לך כך, אמור להם ישר את הנמשל הקשה: **ז בן אדם, שים פניך אל ירושלים** - הנמצאת דרומית לבלל, **והטף** - דבר **אל מקדשים** - בית המקדש (נכתב בלשון רבים על שם שהבית עצמו היה עשוי שלושה חדרים: קודש הקדשים, ההיכל, האולם), **והנבא אל אדמת ישראל** - ממלכת יהודה, שהיא הנמשל ליער השדה. **ח ואמרת לאדמת ישראל זה אמר ידוד: הנני אליך** - להענישך, **והוצאתי חרבי** - היא האש **מתערה** - נרתיקה, **והכרתי ממך צדיק** - העץ הלח **ורשע** - העץ היבש. (הסיבה שייכרת גם צדיק למרות שבפרק י"ח כתוב ש"הנפש החוטאת היא תמות", מוסברת על ידי חז"ל בכך שמדובר כאן בצדיק שאינו גמור. אפשר עוד להוסיף ששם מדובר על מציאות רגילה, אולם "בזמן שניתנה למשחית רשות להשחית אינו מבדיל בין צדיק לרשע". ומה שנאמר בפרק ט' שיהיו אנשים שיינצלו על ידי התו שעל מצחם, זה רק אלו שנאנחים על התועבות ולא מספיק להיות צדיק בלבד). **ט יען** - מכיוון ש **אשר הכרתי ממך צדיק ורשע** - וגם כך הוצאתי חרבי כדי להעניש אותך, **לכן תצא כבר חרבי מתערה אל כל בשר** - כל הגויים הנמצאים **מנגב** - ירושלים עד ל **צפון** - בבל (שאחד מעמים אלו הוא עמון, כמו שנראה בהמשך הפרק). **י וידעו כל בשר, כי אני ידוד הוצאתי חרבי מתערה** - מכיוון שיראו שהחרב הזאת איננה רגילה בעוצמתה, **לא תשוב עוד** - לתערה עד שתגמור את תפקידה (מקביל ל "לא תכבה" שבמשל). {ס}

אנחת הנביא

יא ואתה בן אדם, האנח- אנחה, בְּשִׁבְרוֹן מְתַנִּים- כאדם שנשברו מתניו- המסמלות את כח האדם, ובמרירות- בעצבות גדולה, תִּאֲנַח לְעֵינַיִהֶם- שיראו אותך. יב וְהִיא כִּי יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ: עַל מָה אַתָּה נֹאנָח? וְאָמַרְתָּ: אֲנִי נֹאנַח אֶל שְׁמוּעָה- רעה כִּי בָּאָה (זו השמועה על ביאת חרב מלך בבל, שעליה מדובר בכל הפרק), ובעקבותיה- וְנִמְסָה כָּל לֵב- מפחד, וְרָפוּ- יחלשו כָּל יָדַיִם, וְכִהְיֶתָה- לשון כהה, תהיה שבורה ועצובה כָּל רוּחַ, וְכָל בְּרִכְיִים תִּלְכְּנָה מֵיָם- כי האדם יטיל מימי רגליו מרוב פחד, הִנֵּה בָּאָה- השמועה וְנִהְיֶתָה- והולכת להיות בקרוב, נֶאֱמַר אֲדוּנִי יְדוּד. {פ}

תיאור החרב שתבא

יג וְהִיא דְּבַר יְדוּד אֵלֵי לְאֹמֵר. יד בֶּן אָדָם הִנְבֵּא וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדוּנִי: אָמַר (חזרה על האמירה להדגשת העניין): חָרֵב חָרֵב- הכפילות- להראות את חזקה, הוֹחֲדָה- חודדה וְגַם מְרוּטָה- לוטשה כדי שתהיה מבריקה. טו לְמַעַן טֹבַח טֹבַח- בשביל להרוג היא הוֹחֲדָה, לְמַעַן הִיָּה לָהּ בְּרָק- ובשביל שיהיה לה אור שיחזור ממנה (וזה גורם לרואה את החרב לפחד)- לכן היא מְרֻטָה- לוטשה, "אז נְשִׁישׁ"- אלו דברי ישראל: אולי נשמח (כי חרב חזקה זאת תנתן לנו, ולא תבוא עלינו)? עונה הנביא: "שִׁבְט בְּנֵי- החרב תכה את שבט בני- אלו ישראל (ולא מיועדת לשבט אחר- גויים), שהם בניו ושבטו של ה', מֵאֲסֶת כָּל עַץ"- היא תמאס- לא תרצה להכות את שאר העצים- הגויים. טז ויִתֵּן אֶתָּה- ה' לְמְרֻטָה- ללטש אותה, כדי שתהיה יפה וראויה לְתַפֵּשׁ בְּכַף- של מלך בבל, ושוב חוזר ואומר- היא הוֹחֲדָה חָרֵב וְהִיא מְרֻטָה כדי שתהיה ראויה לְתֵת אוֹתָהּ בְּיַד הוֹרֵג- מלך בבל. יז זַעַק וְהִילָל- תילל בֶּן אָדָם- מרוב צער, כִּי הִיא- החרב הִיָּתָה בְּעַמִּי, היא תהיה גם בְּכָל נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל- המלכים, מְגוּרֵי- אסיפות של לוחמים רבים אֶל חָרֵב- עם חרבות, הִיוּ אֶת עַמִּי- מול עמי, לְכֹן סִפְקָ יָדְךָ אֶל יָרֵךְ- מצער. יח כִּי בָחַן- החרב הזו היא מבחן לישראל- אם ישובו אל ה' מפחדה- ינצלו ממנה, ואם לא ישובו- ייענשו בה, ואם כן- ויָמָה- יקרה אִם גַּם שִׁבְט בְּנֵי- אלו ישראל- מֵאֲסֶת- היא לא תדקור למרות שלא חזרו בתשובה? לֹא יִהְיֶה אִמִּיתִי הַמְּבַחֵן הַזֶּה, שהרי אז יוצא שבכל מקרה היא לא תעניש אותם, ואז אין זה כלל מבחן (הנביא עונה פה לבקשה שה' יוותר להם למרות חטאייהם הרבים, ואומר שהרי כבר החרב יצאה כדי להפחיד אותם ובכל זאת לא חזרו בתשובה, ואם כן אי אפשר להחזירה), נֶאֱמַר אֲדוּנִי יְדוּד. {פ}

תפקיד החרב

יט וְאֵתָה בֶּן אָדָם הִנְבֵּא, וְהָדָךְ כָּף אֶל כָּף- מצער, וְתִכְפֹּל- תהיה כפולה בעצמתה חָרֵב שְׁלִישִׁתָּה- החרב השלישית- היא החרב שתבא על צדקיה, והיא תהיה חזקה משתי ה"חרבות" הקודמות שבאו על יהויקים ויהויכין, בכך שהיא: חָרֵב חֲלָלִים- שתהרוג הרבה, ובכך ש היא חָרֵב חֲלָל הַגְּדוֹל- תהרוג גם את המלך (בניגוד ליהויקים ויהויכין שנלקחו חיים), ובכך ש הַחֲדָרִית לָהֶם- תכנס עד הסוף- משל לחורבן, שלא כמו שתי החרבות הקודמות שלא החריבו את הממלכה לגמרי. כ לְמַעַן- בשביל לְמוּג- להמיס לֵב, וְהִרְבָּה- ולעשות הרבה הַמְּכַשְׁלִים עַל כָּל שְׁעָרֵיהֶם- בכל מקומותיהם, נִתְתִּי אֲבָחַת- טבחת- הריגת חָרֵב, אָח- קריאת צער- אוי (מילה מוסגרת), עֲשׂוּיָה לְבָרְק- שתהיה מבריקה כדי להפחיד את רואייה, מְעֻטָה- מכוסה כמו דבר חשוב ששומרים אותו, כי היא מוכנה רק לְטִבַח- להריגה. כא דוּחַק הִנְבֵּא בַחֲרֵב- הַתְּאֲחָדִי- לְכִי בְכִיוּן אַחַד- הִימְנִי- לכיוון דרום- ירושלים, או הַשִּׁמְי- את פניך לכיוון אחר- הַשְּׁמִילִי- לצפון מירושלים- בני עמון, אבל העיקר שתצאי כבר לתפקידך, אָנָה- לאן פְּנִיךָ מְעֻדוֹת- מזומנות?- לאיזה מקום תלכי תחילה? זה רומז למה שייאמר בפרשיה הבאה. כב וְגַם אֲנִי- ה' אֶכָּה כַּפִּי אֶל כַּפִּי- מצער, על העונש לישראל, וְהִנִּיחֹתִי חֲמָתִי- כעסי ישקוט לאחר העונש, אֲנִי יְדוּד דְּבַרְתִּי- וכך אעשה. {פ}

שני דרכים למלך בבל- הדרך לירושלים

כג ויהי דבר ידוד אלי לאמר. כד ואתה בן אדם שים לך- עשה כאילו יש לך שנים דרכים, לבוא חרב של מלך בבל, מארץ אחד יצאו שניהם- שזה יהיה מרבלה שנמצאת בצפון הארץ, ויד- מקום ברא- תכרות, היינו שתעשה מקום למחנה הצבא הגדול של מלך בבל על ידי כריתת העצים באותו מקום, בראש- תחילת דרך עיר- המובילה לעיר- ברא- תכרות את העצים. כה דרך ראשונה תשים לבוא חרב את- אל העיר רפת שהיא עיר הבירה של בני עמון, והדרך השניה ואת- אל ממלכת יהודה שכולה נמצאת בירושלים, בצורה- מבוצרת לקראת המלחמה. כו וזה סימן למה שיקרה בעתיד- פי עמד מלך בבל אל אם- תחילת הדרך, ומבאר- בראש שני הדרכים, כדי לקסם קסם- כדי לדעת לאיזו מהדרכים כדאי ללכת ראשונה, ומפרט את הקסמים שעשה: 1. קלקל- ליטש בחצים- ראשי הברזל של החיצים שיהיו מבריקים, כדרך הקוסמים שרואים בדברים זוהרים כמו כדורי בדולח וכדומה, 2. שאל בתרפים- פסלים קטנים, 3. ראה בכבד- של בהמה, ועל פי מראהו יודעים מה התשובה. כז בימינו- לכיוון צד דרום היה הקסם ירושלים- כל הקסמים הראו ללכת לכיוון ירושלים, והוא ילך לשם בשביל לשום שם פרים- אילי ברזל על החומה, לפתח פה ברצח-- שאגות קרב המחזקות לרצוח, להרים קול של מלחמה בתרועה- כדי להפחיד את האויב, לשום פרים- אילי ברזל על שפריס, לשפך סללה, לבנות דיק- מגדל תצפית לראות מעל החומה. כח ויהי- הקסמים של מלך בבל להם- לתושבי ירושלים, כקסום (פקסום) שוא- חינוס, בעיניהם- שאמרו שלמרות הקסמים שעשה הוא אינו מתכוון לבא להלחם בהם, שהרי- שבעי שבעות להם- הוא נשבע להם כך, בכריתת הברית עם צדקיה, אבל והוא- עם ישראל, מזכיר- בדבריו את ה עון- שלו, שהרי הם עצמם הפרו את הברית- השבועה שנשבעו בשם ה', ובכך גורם לעצמו להתפש- על ידי מלך בבל. { ס }

כט לכן כה אמר אדוני ידוד: יען- בגלל ש הזכרכם עונכם- של הפרת השבועה, וזה בזמן ש- בהגלות פשעיקם- שכל פשעיקם הנוספים גלויים, וכן להראות חטאותיכם- וכל חטאיכם נראים בבל עלילתיכם- המעשים שאת עושים, וחוזר ומסכם- יען- בגלל ש הזכרכם- את העוון שלכם, לכן בפה- של מלך בבל תתפשו. { פ }

התפרקות המלוכה

ל פונה הנביא לצדקיה- ואתה חלל רשע- רשע שיהיה עוד מעט חלל- הרוג, ומי זה- נשיא ישראל- המלך צדקיה, אשר בא יומו- יום הדין, בעת- בזמן עון קץ- שהגיע הסוף של עוונותיו, מרוב העוונות שעשה. { ס }

לא כה אמר אדוני ידוד: הסיר המצנפת- כובע של המלך שעשוי מבד ומשובץ ביהלומים, והרים העטרה- כמין כתר של המלך- ושני אלו הם סימן ללקיחת המלוכה ממנו, זאת- המלוכה, כבר לא זאת- לא תהיה קיימת עוד, השפלה- הנמוכה הגבה- רמז ליהויכין הנמצא עכשיו בכלא בבבל ויוציאו בנו של נבוכדנצר- אויל מרודך- משם ויושיבו בשולחנו, וכן רמז לכך שנכדו- זרובבל- יהיה בראש העולים לבנות את הבית השני, והגבה השפיל- רמז לנפילת צדקיה. לב ענה- עקומה ענה ענה- כפל שלוש פעמים כדי לחזק העניין מאוד, אשימנה- את המלכות, גם זאת- השלטון של זרובבל לא היה- לא תהיה חזקה לגמרי, עד בא אשר לו המשפט- המשיח, שישפוט את העולם, ונתתיו- ואותו אתן למלך על ישראל. { פ }

דרך מלך בבל לבני עמון

לג ואתה בן אדם, הנבא ואמרת כה אמר אדוני ידוד אל בני עמון ואל חרפתם- שביזו את ישראל כשמלך בבל הענישם, וכך חשבו שסר מעליהם האיום של התקפה ממנו, ואמרת: חרב חרב- כפל המילה, להראות כוחה של החרב, פתוחה- שהיא כבר מחוץ לתערה (לאחר שהרגה בישראל) לטבח מרוטה- מלוטשת כדי להרוג, ולשתי מטרות היא לוטשה: 1. להכיל- מלשון תכולה, שהיא תספיק כדי להרוג גם את בני עמון, 2. למען ברק- שתהיה מבריקה כדי להפחיד את רואיה. לד והחרב עומדת להרוג, בו בזמן ש בחזות לך נביאך של עמון שוא- סתם- שקר, בקסם לך פזב, אבל הסוף יהיה- לתת אותך אל- עם צוארי- הצוארים החתוכים של חללי רשעים- ישראל ההרוגים, אשר בא יומם- יום דינם, בעת עון קץ- בזמן שהגיע סוף לעוונותיהם, מרוב עוונות שעשו. לה השב אל תערה- לאחר הריגת עמון החרב של מלך בבל תשוב לתערה, אבל רק אחרי ש במקום אשר נבראת- ששם התחיל העם העמוני- בארץ מכרותיך- המקור שלך, שם- אשפט- אעניש אתך (זאת אומרת שבניגוד לישראל שלפחות חלק מהם יישאר ויצא לגלות, עמון יקבלו עונש בארצם וכולם ימותו). לו ופשפתי עליך זעמי- כעסי, באש עברתי- כעסי אפיח- אנשוב עליך, ונתתיך בידי אנשים בערים- שמבעירים אש, חרשי משחית- שהם אמנים- מומחים בלהשחית. לז לאש תהיה עמון לאכלה, דמדך יהיה בתוך הארץ- האדמה, ביטוי לכך שאף אחד לא ינקום את דמך שכוסה באדמה, לא תזכרי- לא יהיה עוד העם העמוני, כי אני ידוד דברתי. {פ}

פרק כב- פירוט תועבות ירושלים

תועבות ירושלים

א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. ב ואתה בן אדם, התשפט התשפט- האם תוכיח (וכפל את המילה כדי לחזק הדבר) את עיר הדמים- ששופכים בה דם, והודעתה- תאמר לפניך את כל תועבותיה?- שאלה רטורית שתשובתה ברורה: כן. ג ואמרת כה אמר אדוני ידוד: עונך הראשון העיקרי הוא: עיר שפכת דם בתוכה, וזה גורם לבוא עתה- שיבא זמן הדין שלה, ועוונה השני העיקרי הוא: ועשתה גוללים- עבודה זרה עליה, וזה גורם לה לטמאה- להיות טמאה וממילא להרחיק את ה' ממנה. ד הנביא עובר לעונש שלה- בדמדך אשר שפכת- אשמת- נהיית אשמה ותיענשי על כך, ובגלולתך אשר עשית- טמאת- נהיית טמאה, ותקריבי במעשיך הרעים את זמיתך- ימי הדין שלך, ותבוא עד שנותיך- ובאת עד השנים בהם תיענשי על מעשיך, על פן- בגלל מעשיך הרעים נתתיך חרפה- בזיון לגוים, וקלסה- לעג לכל הארצות. ה הארצות הקרבות והרחקות ממך יתקלסו בך- ילעגו לך, ויאמרו עליך- "טמאת השם"- שמך הוא ידוע לטומאה, "רבת המהומה"- יש בך הרבה מהומות מרוב המלחמות הבאות לך בגלל חטאיך. ו הנביא ממשיך למנות את התועבות של ירושלים: 3. הנה נשיאי ישראל- המלכים, איש לזרעו- לפי כוחו היו בך- שולטים, שהם שלטו בחוזק רב ובאכזריות על העם, למען שפך דם- של ישראל. 4. אב ואם הקלו- ביזו בך, 5. לגר- שהתגייר עשו בעשק- לא שילמו לו את המגיע לו בתוכך, 6. יתום. 7. ואלמנה- שאין להם מי שיעזור להם, הונו- רימו וציערו בך. ח 8. קדשי- של בית המקדש בזית- ולא כבדת אותם כראוי, 9. ואת שבתתי חללת. ט 10. אנשי רכיל- ההולכים מאדם לאדם ומדברים לשון הרע כמו רוכל- סוחר הסובב בעיירות- היו בך, למען שפך דם- שבעקבות הלשון הרע היו הורגים איש את רעהו, 11. ואל ההרים אכלו בך- זבחים של עבודה זרה, 12. זמה- מחשבות רעות עשו- היו מבצעים אותם בפועל בתוכך. י 13. ערות אב גלה בך- שאדם שכב עם אמו, 14. טמאת הנדה ענו בך- שכבו עם נדה, ודבר נוסף חמור שזה היה בניגוד לרצונה. יא 15. ואיש את אשת רעהו עשה תועבה- שכב איתה, 16. ואיש את פלתי- אשת בנו טמא כששכב איתה בזמה- מתוך מחשבה רעה, 17. ואיש את אחתו בת אביו

עֲנֵה בְּךָ - שכב איתה בניגוד לרצונה. יב 18. שְׂחַד לְקַחוּ בְּךָ - השופטים לְמַעַן שְׁפֹךְ דָּם - כדי להרוג חפים מפשע, 19. נְשֹׁךְ - ריבית של כסף 20. וְתִרְבִּית - ריבית של אוכל לְקַחְתָּ, 21. וְתִבְצָעִי - העשרת (מלשום עשיר) את רְעִיךָ - חבריך - אלה אשור ומצרים שרצית שיבואו לעזרתך, והעשרת אותם בְּעֵשֶׂק - בכסף שהיית עושקת את המסכנים, 22. וְאֲנִי שְׂכַחְתָּ - ולא בטחת בי אלא הלכת לעזרת הגויים, נָאִם אֲדוֹנֵי יְדוּד (חז"ל אומרים שישנם כאן 22 עוונות המכוונים כנגד כ"ב אותיות התורה, רמז לכך שעברו על כולה). יג וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַפִּי - מרוב צער, אֶל בְּצַעְךָ - הגזל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ, וְעַל דְּמֶךָ - ששפכת אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ. יד הִיָּעַמְד לְבָךְ - האם לבך יחזיק מעמד, וה אִם תִּחְזַקְנָה יְדֶיךָ - יחזיקו מעמד, לִימִים - ימי הדין אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ? והתשובה ברורה: לא, אֲנִי יְדוּד דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי - כך אעשה. טו וחוזר הנביא לעונש שיגיע אליה - וְהִפִּיצוּתִי - אפזר אוֹתְךָ בְּגוֹיִם, וְזִרְתִּיךָ - אפזר אותך בְּאַרְצוֹת, וְהִתְמַתִּי - אגמור את טְמֵאתְךָ מִיָּד - על ידי העונש שאתן לך. טז וְנִחַלְתָּ בְּךָ - תהיי מחוללת בעיני עצמך לְעֵינֵי גוֹיִם - ששם תגלי, וְיִדְעֶתָ כִּי אֲנִי יְדוּד. {פ}

שריפת ישראל כמו סיגי הכסף

יז וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. יח בְּן אָדָם, הָיוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְסוּג (לְסִיג) - פסולת של מתכות, בְּלָם - כל ישראל היו כמו נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבְרָזָל וְעוֹפְרֹת - המעורבבים בכסף (ונקט כמה סוגי מתכות כי היו כמה סוגי רשעים) בְּתוֹךְ כּוֹר - הכבשן בו צורפים את המתכות לזקקם, סָגִים - פסולת של כֶּסֶף הָיוּ - במקום להיות כמו הכסף עצמו, היינו שהם רשעים במקום להיות צדיקים. {ס}

יט לָכֵן, כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: יען - מכיוון ש הָיִיתָ בְּלָכֶם לְסָגִים, לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם. כ כמו קֹבֵצִית - שקובצים כֶּסֶף שמעורבבים איתו וְנִחְשָׁת וּבְרָזָל וְעוֹפְרֹת וּבְדִיל אֶל תּוֹךְ כּוֹר כדי לְפַחַת עֲלֵיו - רוח על ה אֵשׁ כדי לְהַנְתִּיךָ - להמיס את הסיגים ולזקקם מן הכסף, כֵּן - כך אֶקְבֹּץ בְּאֶפְי וּבְחֻמָּתֵי - בכעסי, וְהִנְחִיתִי - אתכם בתוך ירושלים וְהִתְכַּתִּי אֶתְכֶם - אשרוף אתכם, כדי לזקק את הרשעים מתוך הצדיקים. כא וְכִנְסִיתִי - אאסוף אֶתְכֶם לירושלים, וְנִפְחַתִּי - אנשוב עֲלֵיכֶם בְּאֵשׁ עֲבָרְתֵי - כעסי, וְנִתְכַּתֶּם בְּתוֹכָהּ. כב מסכם הנביא: כֹּה תִתְּנוּ כֶּסֶף בְּתוֹךְ כּוֹר, כֵּן - כך תִּתְּכוּ בְּתוֹכָהּ, וכשתראו את עוצמת העונש - וְיִדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְדוּד הוּא ש שְׁפַכְתִּי חֲמָתִי עֲלֵיכֶם. {פ}

חטאי כל המעמדות

כג וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. כד בְּן אָדָם, אָמַר לָהּ: אֵת אֶרֶץ לֹא מְטַהֶרָה הִיא - שלא נטהרה - חזרה בתשובה מחטאיה למרות אזהרות הנביאים, וגם לֹא גִשְׁמָה - ולא ירד עליה גשם בְּיָוִם זָעַם - כשהי כעס עליהם, ובכל זאת לא חזרו בתשובה. כה הנביא עובר לתאר את חטאי המעמדות השונים בעם ישראל: 1. ה קֶשֶׁר של נְבִיאִיָהּ - נביאי השקר - בְּתוֹכָהּ - שתיאמו ביניהם את נבואות השקר כדי שיאמינו להם כשכולם "מנבאים" על אותו הדבר, כְּאֲרִי שׂוֹאֵג - שהיו מאיימים על העם שמי שלא ישמע בקולם ייענש, טָרַף טָרַף - והם גרמו לישראל להיטרף על ידי הגויים, נָפֵשׁ אֶכְלוּ - ולהאכל על ידי האויבים, ובגללם חֶסֶן - חוזק וִיקָר - כבוד יִקְחוּ - האויבים מירושלים, אֶלְמָנוּתֵיהָ הִרְבּוּ בְּתוֹכָהּ - הנביאים, בכך שאמרו לישראל שלא יקרה כלום והם המשיכו לעבור עבירות והביאו על עצמם את החורבן. 2. כֹּהֲנֵיהָ חָמְסוּ - גזלו תִּנְחִיתִי - כי לא למדוה לישראל כפי המתחייב מתפקידם, וְיַחְלִלוּ קִדְשֵׁי - קודשי בית המקדש, בכך ש בִּין קִדְשׁ לְחַל לֹא הִבְדִּילוּ - ואנשים הביאו קרבן חולים או לא קידשו כראוי את הקודשים, וּבִין הִטְמֵא לְטָהוֹר לֹא הוֹדִיעוּ - כמו שנדרש מהם, וכך אנשים אכלו בטומאה קורבנות טהורים, או שאכלו בשר טמא, וּמִשְׁבָּתוֹתֵי - שחיללו ישראל הָעֲלִימוּ עֵינֵיהֶם - ולא הוכיחום, וְאֶחָל - התחללתי בְּתוֹכֶם. 3. שָׂרִיָהּ בְּקִרְבָּהּ, כֹּזְבִים טָרְפֵי טָרַף - שהיו מזיקים

לעם- לְשֹׁפֵךְ דָם, לְאֹבֵד נַפְשׁוֹת, לְמַעַן בָּצַע בָּצַע- לגזול אחר כך את רכושו של הנרצח על ידם. כח הנביא חוזר לדבר על נביאי השקר (ומה שכתב אותם מקודם בראש הרשימה היה כדי לומר שעיקר כשלון העם היה בגללם)- וּנְבִיאֵיהֶ- נביאי השקר- טָחוּ לָהֶם- בטיח תִּפְּל-לא טוב- (ובסוף הוא אכן יפול כמו שנכתב בפרק י"ג) את חוסר האמונה שלהם בנביאי האמת, ובכך חזקו אותה, חֲזִים נבואות שְׁוֹא וְקִסְמִים לָהֶם כְּזָב- שקר, אֲמָרִים- נביאי השקר: "כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד", ובאמת- וַיְדוּד לֹא דָבָר. כט 4. עַם הָאָרֶץ- שאר העם- עֲשָׂקוּ עֲשָׂק- לא שילמו למי שחייבים, וַגְּזְלוּ גֹזֵל, וְעָנִי וְאֶבְיוֹן- שאין מי שיעזור להם הוֹנוּ- רימו, וְאֶת הָגֵר- שאין מי שיעזור לו- עֲשָׂקוּ, בְּלֹא מִשְׁפָּט- מפני שאין מי שישפוט אותם. ל וְאֶבְקַשׁ מֵהֶם- מתוכם אִישׁ גָּדַר גָּדַר- שיחזיר אותם בתשובה- ויגדור את פרצת העבירות שלהם, או לפחות מִישֵׁהוּ ש וְעִלְמַד בְּפָרֶץ לְפָנָי- שיתפלל עליהם (ובכך יעב את הפורענות) בְּעַד- בעבור הָאָרֶץ לְבִלְתִּי שְׁחַתָּה- שלא אשחית אותה, וְלֹא מִצְאָתִי- מִישֵׁהוּ כֹזֵה. לא ולכן- וְאֲשַׁפֵּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי- כעסי, בְּאִשׁ עֲבָרְתֵי כְלִיתִים- אגמור אותם, דְּרָכָם- הרעה בְּרֹאשָׁם נִתְתִּי- מידה כנגד מידה, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד. { פ }

פרק כג- אהלה ואהליבה

אהלה ואהליבה במצרים

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לְאֹמֵר. ב בֶּן אָדָם, שְׁתִּים נָשִׁים בָּנוֹת אִם אַחַת הָיוּ (הנביא מדמה כאן את ישראל לשתי נשים- ממלכות, למרות שבמצרים זה לא היה כלל, מפני שבזמנו של הנביא זה כבר כן היה, וכאילו זה כבר מאז). ג וַתִּזְנֶינָה בְּמִצְרַיִם- היו עימם בברית, בְּנִעוּרֵיהֶן זָנוּ- כשהיו צעירות (נראה בהמשך הפרק כי עיקר הדגש פה במילה זנות הוא כריתת הברית עם הגויים (ולא עבודה זרה כמו בפרק ט"ז, ובפרקנו מופיעה רק בדרך אגב), שָׁמָּה מַעֲכֹו שְׂדֵיחָן- החזה של האשה, וְשָׁם עָשׂוּ- (מלשון עיסוי) את דְּדֵי בְּתוּלֵיהֶן- החזה שלהן כאשר הן היו בתולות, כדרך איש הנמצא עם אשה, וזה ביטוי לעוצם זנותם. ד וּשְׂמוֹתָן: אֶהְלָה הַגְּדוֹלָה וְאֶהְלִיבָה אַחֻזָּה, וַתִּזְנֶינָה לִי- התחתנו איתי, וַתִּלְדְּנָה בָנִים וּבָנוֹת- עם ישראל, וּשְׂמוֹתָן: שְׁמֵרוֹן הִיא אֶהְלָה- פירוש: האהל שלה- רמז לעגלי הזהב שהעמיד ירבעם ושם עבדו ממלכת ישראל עבודה זרה וה' אומר זה האוהל שלה אך לא שלי, וִירוּשָׁלַם הִיא אֶהְלִיבָה- האוהל שלי בתוכה- שם נמצא בית המקדש.

חטאי אהלה ועונשה

ה וַתִּזְנוּ- זנתה אֶהְלָה תַּחְתֵּי- כאשר היתה אשתי, וַתַּעֲגֹב (פועל המבטא זנות גדולה) עַל מְאֵהְבֶיהָ- שכרתה אתם ברית, אֶל אֲשׁוּר שהיא עשתה אותם כאילו הם קְרוּבִים- של המשפחה שלה. ו וזנתה אחריהם כי ראתה את מעלותיהם, שהם: לְבָשֵׁי תְכֵלֶת- לבוש חשוב של שררה, וגם בגלל שהם שליטים, היינו שהם: פְּחוֹת- פחה הוא שליט אזורי, וּסְגָנִים- דרגה בשלטון של ממלכת אשור, וגם בגלל שהם בְּחוּרֵי חֶמְדַּ- יפים כְּלָם, וכן בגלל שהם חזקים, היינו שהם: פְּרָשִׁים- היינו רְכָבֵי סוּסִים. ז ומכיוון שרצתה אותם, אז וַתִּתֵּן תִּזְנוּתֶיהָ עֲלֵיהֶם, אל מְבַחֵר- המובחרים והטובים שב בְּנֵי אֲשׁוּר כְּלָם- וכמו שכבר כתבנו הזנות פה היא כריתת הברית עם ממלכת אשור, וּבְכַל אֲשֶׁר עָגְבָה- ומתוך הברית איתם, בְּכָל גְלוּלֵיהֶם- בעבודה זרה שלהם היא נְטֻמָּאָה. ח ויחד עם זאת וַתִּזְנוּתֶיהָ- הברית שכרתה מִמִּצְרַיִם לֹא עָזְבָה, כִּי אוֹתָהּ הַמִּצְרַיִם שִׁכְבוּ בְּנִעוּרֶיהָ, וְהִמָּה עָשׂוּ- עיסו את דְּדֵי בְּתוּלֵיהָ, וַיִּשְׁפְּכוּ תִזְנוּתָם עֲלֶיהָ, והיא זכרה זאת וחיידשה איתם את הברית פעם נוספת. ט לָכֵן נִתְתִּיָהּ להענש בְּיַד מְאֵהְבֶיהָ, בְּיַד בְּנֵי אֲשׁוּר אֲשֶׁר עָגְבָה- זנתה עֲלֵיהֶם. י הִמָּה גְלוּ עֲרוֹתָהּ- כינוי לבושה שתהיה לה, בְּגִיָּה וּבְנוֹתֶיהָ לְקַחוּ- לגלות, וְאוֹתָהּ- ממלכת שומרון בְּחֶרֶב הָרְגוּ- השמידו,

וְתִהְיֶה שָׁם- מפורסמת בעונשה הקשה לְנַשִּׁים- שאר האומות, וּשְׂפוּטִים- שפטים- עונשים קשים
עָשׂוּ בָּהּ. { ס }

חטאי אהליבה

יֵא וְתָרָא אַחֻתָּהּ אֶהְלִיבָה את עונש אהלה, ובכל זאת- וְתִשְׁחַת את עֲגֻבְתָּהּ- זנותה החמורה יותר
מִמֶּנָּה, וְאֵת תְּזִנוּתֶיהָ השחיתה, יותר מִזְנוּנֶיהָ אַחֻתָּהּ. יב אֶל בְּנֵי אֲשׁוּר עֲגֻבָּה- כרתה עמם ברית,
בגלל שראתה את מעלותיהם, שהם: פְּחוֹת וּסְגָנִים- כנ"ל, והתנהגה איתם כאילו הם קְרֹבִים- שלה,
וזנתה עימם גם מפני שהם יפים, שהם: לְבָשִׁי מְכֻלָּל- בגד כליל- מושלם ביפיו, וגם מכיוון שהם
חזקים, שהם: פְּרָשִׁים היינו רִכְבֵי סוּסִים, וגם מכיוון שהם בְּחוּרֵי חֲמָד- יפים כָּלָם. יג וְאָרָא פִי
נְטִמָּאָה- אהליבה, דָּרָךְ אֶחָד לְשִׁתִּיהֶן. יד וְתוֹסֵף אֶל תְּזִנוּתֶיהָ, וְתָרָא אֲנָשִׁי מְחֻקָּה- חקוקים על
הקיר, צְלָמֵי- בצורות של כְּשָׁדִים (כְּשָׁדִים), והם היו חֻקְקִים בְּשֵׁשׁ- סוג של צבע אדום, הכוונה
פה כנראה לתבליטים/אנדרטות בהם היו חוקקים את אנשי המלחמה לזכרון גבורתם, ואהליבה
התלהבה מגבורתם וזנתה אליהם. טו אותם לוחמים חקוקים היו: חֲגוּרֵי אֲזוּר- חגורת לוחמים
בְּמִתְנִיָּהֶם, סְרוּחֵי טְבוּלִים- כובעים (קסדות) סרוחים (מלשון "וסרח העודף"- במעשה המשכן)-
מתפשטים- שהעודף שלהם משוך על העורף (כנראה להגנה)- בְּרָאשֵׁיהֶם, מְרָאָה שְׁלֹשִׁים- קציני
צבא כָּלָם, והם היו ב דְּמוֹת בְּנֵי בָּבֶל אבל דוקא פְּשָׁדִים- שהיו אומה אחת מתוך ממלכת בבל-
שבהמשך השתלטה על כל בבל (אמנם אח"כ כבר הכל התערבב והבבלים כונו גם כשדים, אך פה
הנביא מבדיל בין בבלי לכשדי, וכן בהמשך הפרק) והכשדים הם אֶרֶץ מוֹלְדָתָם- של הבבלים, היינו
שמהם יצאה האמפריה הבבלית. טז וְתַעֲגֹב (וְתַעֲגֹבָהּ)- זנתה עֲלֵיהֶם לְמַרְאֵה עֵינֶיהָ- מכיוון שראתה
את גבורתם החקוקה על הקיר, וְתִשְׁלַח מְלָאכִים- שליחים אֲלֵיהֶם פְּשָׁדִים. יז וַיָּבֵאוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי בָּבֶל
לְמִשְׁכַּב דָּדִים- אהבה- מציין את כריתת הברית עמם, ומתוך כך גם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּתִזְנוּתָם-
העבודה זרה שלהם, וְתִטְמְאוּ בָּם עד ש וְתִקַּע נִפְשָׁה- יצאה נפשה- נמאס לה מֵהֶם. יח אבל עוד לפני
כן- וְתַגַּל- גילתה את תְּזִנוּתֶיהָ, וְתַגַּל- גילתה אֶת עֲרוּתָהּ, ולכן וְתִקַּע נִפְשָׁה- יצאה נפשי מְעֻלָּה-
נמאס לי ממנה, פְּאֲשֶׁר- כמו ש נִקְעָה נִפְשִׁי מֵעַל אַחֻתָּהּ- אהלה. יט וְתִרְבֶּה אֶת תְּזִנוּתֶיהָ, לְזִכֹּר אֶת
יְמֵי נְעוּרֶיהָ אֲשֶׁר זָנְתָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. כ וְתַעֲגֹבָהּ- זנתה כדי להיות אפילו על- עם, כמו פְּלִגְשִׁיהֶם-
של המצרים (ולא כאשה העיקרית שלהם), למרות שהמצרים- אֲשֶׁר בְּשֶׁר- כמו ערוות חֲמוּרִים
בְּשָׂרָם- ערוותם, וכמו וְזָרְמַת- הזרע של ה סוּסִים זְרָמָתָם- של המצרים- ביטויים לעוצמת
תאוותם, ובכל זאת רצתה לזנות אליהם, ואפילו להיות רק כמו פלגשיהם, ובנמשל: שבכריתת
הברית עימם לא היתה מתוך שוויון אלא ישראל היו שפלים יותר. כא וְתִפְקְדֵי- זכרת אֶת זָמַת-
המחשבה הרעה של נְעוּרֶיהָ, בְּעִשׂוֹת- כאשר עיסו אנשים מִמִּצְרַיִם את דָּדֶיהָ, לְמַעַן שְׂדֵי נְעוּרֶיהָ-
כאשר עוד היה לך חזה של נערה, ולכן זנית איתם גם כעת. { ס }

עונשי אהליבה

כב לְכֹן אֶהְלִיבָה כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד : הֲנִי מַעִיר אֶת מְאֵהֲבֶיךָ עֲלֶיךָ- למלחמה, ואלו מאהבים?- אֶת
אֲשֶׁר נִקְעָה- יצאה נִפְשָׁךָ מֵהֶם- (ואז העונש הוא יותר מכעיס וקשה) אלו הכשדים, וְהַבְּאֵתִים עֲלֶיךָ
מִסְבִּיב. כג ובמלחמה יהיו: בְּנֵי בָּבֶל וְכָל פְּשָׁדִים (כמו שבארנו מקודם שהנביא מבדיל בין שני
עמים אלו), ויחד עמם יהיו כל שכירי החרב שלהם מאומות אחרות, כגון השבטים: פְּקוּד וְשׁוּעַ
וְקוּזַע- שבטים ליד בבל, וכן כָּל בְּנֵי אֲשׁוּר אוֹתָם- יהיו איתם, בְּחוּרֵי חֲמָד- יפים, פְּחוֹת וּסְגָנִים-
שליטים כָּלָם, שְׁלֹשִׁים- קצינים וְקְרוּאִים- אנשים חשובים (שקוראים להם לאסיפות חשובות),
רִכְבֵי סוּסִים כָּלָם, הנביא משתמש כאן באותם ביטויים שהם אלו שגרמו לזנותה של אהליבה אל

הגויים, וכאן הם משמשים לרעתה, כשיבואו להלחם בה. **כד וּבָאוּ עֲלֶיךָ עִם הַצֶּן-** כלי נשק, ומפרט: **רָכֵב-** רכב ברזל עם **וְגִלְגָל, וּבִקְהֵל עַמִּים-** צבא גדול, וגם עם ציוד צבאי מלא, הכולל: **צִנֵּה-** מגן גדול שהיה נושא איש לפני לוחם חשוב, **וּמִגֶּן-** שנושא עמו הלוחם **וְקֹזֶבַע-** קסדה, **יְשִׁימוּ עֲלֶיךָ סָבִיב, וְנִתְתִּי לַפְּנִיָּהִם מִשֹּׁפֵט-** שהם יהיו השופטים, והמשפט יהיה לפנייהם, **וְשֹׁפֵטוֹ בְּמִשְׁפָּטֵיהֶם-** לפי הדינים שלהם. **כֹּה וְנִתְתִּי קִנְאָתִי-** כעסי בך, **וְלֹכַן וְעָשׂוֹ אוֹתְךָ מִלַּחְמָה בְּחֶמָה-** בכעס, **אִפְּךָ וְאִזְנֶיךָ** (אולי זה ביטוי לחשובי העם)- **יָסִירוּ-** כדין אישה נואפת לפי משפטיהם, **וְאַחֲרֵיתְךָ-** השארית **בְּחֶרֶב תַּפּוּל, הַמָּה-** הכשדים- **בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ יִקְחוּ-** לגלות, **וְאַחֲרֵיתְךָ-** העיר עצמה- **תֵּאָכֵל בָּאֵשׁ. כּוּ** **וְהַפְּשִׁיטוֹךָ אֶת בְּגָדֶיךָ-** ביטוי לבושה שתהיה לך, **וְלִקְחוּ כְּלֵי תַפְאֲרֶתְךָ-** רמז לכלי המקדש. **כּז** ועל ידי עונש זה- **וְהִשְׁבַּתִּי-** אפסיק את **זְמַתְךָ-** המחשבה הרעה שלך **מִמֶּנּוּ, וְאֶת זְנוּתְךָ-** כריתת הברית שלך **מֵאַרְצְ מִצְרַיִם,** שהרי תהיו בגלות, וממילא- **וְלֹא תִשָּׂא עֵינֶיךָ אֵלֵיהֶם-** לצפות לעזרה, **וּמִצְרַיִם לֹא תִזְכְּרִי עוֹד. { פ }**

כח **כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד:** **הִנְנִי נִתְנָךְ בְּיַד אֲשֶׁר שָׁנְאָת הַיִּינוּ בְּיַד אֲשֶׁר נִקְעָה-** יצאה נפשוך מהם- הכשדים. **כֹּט וְעָשׂוֹ אוֹתְךָ מִלַּחְמָה בְּשִׁנְאָה, וְלִקְחוּ כָּל יְגִיעֶךָ-** מה שעמלת עליו קשה, **וְעֲזַבּוֹךָ עֵינִים וְעֵרְיָה-** ללא כלום, **וְנִגְלָה-** ואז ייגלה: **עֲרוֹת זְנוּנֶיךָ-** הערוה שלך שאיתה זנית, **וְזַמַּתְךָ-** מחשבת הזנות שלך, **וְתִזְנוּתֶיךָ-** וגם מעשה הזנות עצמה ייגלה. **ל עֲשֵׂה עוֹנָשִׁים אֵלֶּה לָךְ, בְּזִנּוֹתְךָ-** בגלל זנותך **אַחֲרֵי גוֹיִם-** בכריתת הברית עמם, ובנוסף- **עַל אֲשֶׁר נִטְמָאת בְּגִלּוּלֵיהֶם-** שעבדת את הע"ז שלהם. **לֹא בְּדָרְךָ אַחֲוֹתְךָ-** אהלה הִלְכָתְךָ, ולכן **וְנִתְתִּי כּוֹסָה-** המלאה צרות- **בְּיַדְךָ-** כמו שמפרש בפרשיה הבאה. **{ ט }**

כוס הפורענות של אהלה תהיה לאהליבה

לב **כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד:** את ה **כּוֹס** של **אַחֲוֹתְךָ תִּשְׁתִּי,** שכוס זו היא **הַעֲמָקָה וְהַרְחֵבָה-** ביטוי לריבוי הצרות שהיא מכילה, **תִּהְיֶה אַהֲלִיבָה** על ידי הכוס הזו **לְצַחַק וּלְלַעַג** בעיני הגויים, כי הכוס הזו **מִרְבֵּה לְהַכִּיל-** מכילה הרבה צרות. **לג שְׁכָרוֹן-** שכרות, אך לא מדין אלא מ **וְיָגוֹן תִּמְלָאִי, כּוֹס** זו מכילה **שִׂמְחָה וְשִׂמְמָה,** כוס זו היתה כבר של **אַחֲוֹתְךָ שְׁמֵרוֹן. לז וְשִׁתִּית אוֹתְהָ, וּמִצִּית-** תמצצי אותה, **וְאֶת חֲרָשֶׁיהָ תִּגְרַמֵּי-** תשברי, כדי למצוץ אותם יותר- ביטוי לכך שתקבלי את כל הצרות עד האחרונה שבהם, **וְשִׁדְיֶךָ תִּנְתַּקִּי-** מרוב צער כאילו תנתקי את החוזה שלך (כמו השורטים על מת), **כִּי אֲנִי דְבַרְתִּי, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד. { ט }**

לה **לָכֵן, כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד:** **יַעַן שִׁכַּחְתָּ אוֹתִי, וְתִשְׁלִיכִי אוֹתִי אַחֲרַי גֹּדֶךָ-** הגב שלך, כאילו איני קיים, **וְגַם אֶת שְׂאֵי אֶת עוֹנֵשׁ זְמַתְךָ, וְאֶת הַעוֹנֵשׁ עַל תִּזְנוּתֶיךָ. { ט }**

תועבות אהלה ואהליבה

לו **וַיֹּאמֶר יְדוּד אֵלַי:** **בֶּן אָדָם, הֲתִשְׁפּוּט- הַתּוֹכִיחַ אֶת אֶהְלָה וְאֶת אֶהְלִיבָה, וְהִגִּד לָהֶן אֶת תּוֹעֲבוֹתֵיהֶן?** שאלה רטורית שתשובתה ברורה: **כן. לז** **כִּי 1. נֶאֱפוּ-** שכבו בעודך אשת איש, **2. וְדָם בִּידֵיהֶן-** רצח, **3. וְאֶת גְּלוּלֵיהֶן נֶאֱפוּ-** זנו אחרי עבודה זרה. יש כאן את שלושת העברות החמורות. **4. וְגַם אֶת בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר יִלְדוּ לִי, הֲעִבִירוּ לָהֶם-** לגילולים **לְאֶכְלָה-** העברה למולך. **לח** **עוֹד זֹאת עָשׂוֹ לִי:** **5. טָמְאוּ אֶת מִקְדָּשֵׁי בָיִת הַהוּא-** בכך שביום שהקריבו לעבודה זרה באו להקריב לי קרבנות, וזה מחלל את קדושת המקדש, **6. וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי חָלְלוּ. לט** **וּבְשַׁחֲטָם אֶת בְּנֵיהֶם לְגִלּוּלֵיהֶם, וַיָּבֵאוּ אֶל מִקְדָּשֵׁי בָיִת הַהוּא** להקריב קרבנות **לְחַלְלוּ-** ובכך לחלל אותו, כי לפני כן הרי שחטו את בניהם, (בכך הנביא חוזר על העבירה שנאמרה ליעל- **מס' 5,** בשביל המשך הפסוק) **ובהמשך** היה ש- **7.**

וְהָיָה כֹה- עבודה זרה עֲשׂוּ בְתוֹךְ בֵּיתִי- בית המקדש. עד כאן פירוט כמה חטאים חמורים. בפסוק הבא עובר הנביא לחטא המרכזי שעליו מדובר כל הפרק. מ 8. וְאָף- ואפילו את זה עשו: כִּי תִשְׁלַחְנָה לְאֲנָשִׁים- הגויים, בָּאִים- שיבואו מִמְרָחֵק, אֲשֶׁר מֵלֶאֱדָ- שליח שְׁלוּחַ אֲלֵיהֶם- כדי שיבואו לכרות איתן ברית, וְהָיָה בָאוּ, ואלו אותם גויים לְאֲשֶׁר- אשר לכבודם רְחֻצְתָּ, כְּחֻלְתָּ- שמת איפור כחול ב עֵינֶיךָ, וְעַדִּית עָדִי- תכשיט. מֵא וְיִשְׁבְּתָה עַל מִטָּה כְבוֹדָה- מכובדת, וְשִׁלְחוּ עֲרוֹף- באוכל לְפָנֶיהָ- של המיטה, וקִטְרֵתִי וְשִׁמְנֵי- שהם של ה', שְׁמַת עָלֶיהָ- לכבודם של הגויים. מִב וְקוֹל הַמּוֹן- הרבה אנשים שָׁלוּ- שהם שלום בָּה- במיטה- ביטוי לכך שכל מי שרצה להיות עמה במיטה ולשכב עמה- יכל לעשות זאת בשלוח, ובנמשל הכוונה היא שהיא כרתה ברית עם כל עם שרצה בכך, וְאֵל- ועם אֲנָשִׁים מְרַב- ברוב אָדָם- יחד עם כל האנשים הרבים שבאו למיטתה היו מוֹבָאִים סוֹבָאִים (סָבָאִים)- אנשים מצאצאיו של סבא בנו של חם בן נח (דבר המציין את חרפתם- שהם מזרע של עבדים) מִמְדָּבָר- ביטוי לכך שאפילו את העבודה זרה של הסבאים העלובים הן הסכימו לעבוד, ויִתְּנוּ- אהלה ואהליבה, לכבודם של הבאים למיטתם- צְמִידִים אֶל יְדֵיהֶן, וְעֵטְרֹת- כמין כתר תִּפְאָרֶת עַל רֵאשֵׁיהֶן. מג פסוק זה הוא מאמר מוסגר: וְאָמַר לְבָלָה נְאוּפִים- על מי שהיא כבר בלוייה וזקנה מרוב הניאופים שלה, ובנמשל- מרוב כריתות הברית עם הגויים העם לא חזק בעצמו, אמרתי לה: עַת (עֵתָה) יִזְנֶה (יִזְנֶה) תִּזְנֹתְהָ- עכשיו לאחר שהיא זקנה, הזנות שלה תזנה- תלך ממנה, היינו לאחר שהם רואים שהם נחלשים מבריתות אלה אז הן יפסיקו אותם, אבל וְהִיא- היא נשארה אותו הדבר והמשיכה בכך. מִד וְיָבֹאוּ אֲלֶיהָ- כל מי שרצה כָּבוֹא אֶל אִשָּׁה זֹנָה, כֵּן- כך בָּאוּ אֶל אֶהְלָה וְאֶל אֶהְלִיבָה, אֲשֶׁת- נשות הַזָּמָה- שחושבות רע. מֵה וְאֲנָשִׁים צְדִיקִים- הבבלים, שהם צדיקים לעומתן (בנימת לעג כלפי אהלה ואהליבה), הִמָּה יִשְׁפֹּטוּ אוֹתָהֶם, כמו מִשְׁפָּט נֶאֱפוֹת, וּמִשְׁפָּט שְׁפָכוֹת דָּם, כִּי נֶאֱפַת הָנָה וְדָם בִּידֵיהֶן. { ס }

עונשם של אהלה ואהליבה

מו כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הַעֲלֵה עֲלֵיהֶם קֶהֱל- עם רב, וְנָתַן אֶתְהֶן לְזַעֲוָה- זועה- שמי שיראה אותן לאחר עונשן יזדעזע, וְלִבְזֵ- לביזת שללן. מִז וְרָגְמוּ עֲלֵיהֶן אֲבָן קֶהֱל, וּבְרָא- ויכרתו אוֹתָהֶן בְּחַרְבוֹתָם, בְּנִיחָם וּבְנֹתֵיהֶם יִהְרָגוּ, וּבְתֵיהֶן בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ- שלושה עונשים: סקילה, חרב, אש (כמו עונשה של האסופית בפרק ט"ז). מֵח וְהִשְׁבַּתִּי עַל יְדֵי עֲנִישַׁת אַהֲלָה וְאַהֲלִיבָה, זָמָה- מחשבת זנות מִן הָאָרֶץ, כִּי- וְנִסְרוּ- יקחו מעונשן מוסר כָּל הַנָּשִׁים- הגויים, וְלֹא תַעֲשִׂינָה כְּזַמְתְּכֶנָה- ולא יעבדו עבודה זרה. מֵט וְנָתַנוּ אֶת עוֹנֵשׁ זַמְתְּכֶנָה עֲלֵיכֶן, וְאֵת עוֹנֵשׁ וְחֻטְאֵי גְלוּלֵיכֶן תִּשְׁאִינָה, וְיַדְעֵתֶם כִּי אֲנִי אֲדוֹנֵי יְדוּד. { פ }

פרק כד

מצור מלך בבל אל ירושלים

א וַיְהִי דָבָר יְדוּד אֵלַי בְּשָׁנָה הַתְּשִׁיעִית- למלכות צדקיהו, בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי- טבת, בְּעֶשְׂרִי לַחֹדֶשׁ, לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, כְּתוּב (כְּתָב) לְךָ אֵת שֵׁם הַיּוֹם- כגון יום שני או שלישי, ומפאת חשיבות התאריך הוא מצווה לכתוב גם את היום בשבוע, וגם תכתוב אֵת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה- התאריך של היום, שבו סָמַךְ- נשען- היינו התחיל המצור של מֶלֶךְ בָּבֶל אֶל יְרוּשָׁלַם, בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה- וכאשר יוודע בהמשך שזה נכון, יראו שאתה נביא אמת, שהרי איך ידעת את זמן תחילת המצור כשאתה בבבל?

משל הסיר

ג ומשל אל בית המרי- שמורדים בי- משל, ואמרת אליהם זה אמר אדוני ידוד: שפת הסיר שפת- העמד את הסיר- היא ירושלים- על הכירה, ובנמשל- התחלת המצור, וגם יצק בו מים- להתחיל לבשל מה שבתוכו, רמז לתחילת המלחמה. ד אסף נתיחה- את נתחי הבשר של הסיר (המופיע כאן בלשון נקבה) אליה- לתוכה, ותאסוף גם כל נתח טוב שזה ירד וכתף- רמז לשרים והחשובים בעם, שכולם יתכנסו לירושלים בעקבות המצור, מבחר עצמים- את האברים המובחרים (המכונים כאן עצמות- על שם העצמות שבתוכם) מלא- את הסיר. ה ומבחר- המובחר והטוב שב הצאן לקוח- תיקח את מבחר העצמים, וגם דור- לשון מדורה, הדלק את המדורה מתחת לסיר על ידי העצמים תחתיה- עצמות יבשות שתשים מתחת לסיר ואותן תדליק- רמז לכל האנשים שנהרגו בירושלים- שבעקבות הריגתם נענשים עכשיו תושבי ירושלים, רתח רתחיה- התחל להרתח את האש, כדי ש גם בשלו עצמיה- האברים בתוכה- רמז לכך שיתחילו לסבול בתוך ירושלים במצור. { ס }

פירוש הנמשל והסיבה לעונש זה

ו לכן זה אמר אדוני ידוד: אוי- לשון צער על מה שהולך לקרות ל עיר הדמים- ששופכת דם- ירושלים, שהיא ה סיר אשר חלאתה- זוהמתה בה- רמז לעוונות, וחלאתה לא יצאה ממנה- אע"פ שהזהרתי אותם על ידי הנביאים לא חזרו בתשובה, לנתיחה לנתיחה הוציאה- התחל להוציא הנתחים אחד אחד- רמז לכך שיצאו עוד ועוד אנשים מהעיר במהלך המצור (חיים או מתים), לא נפל עליה גורל- אין צורך בגורל מי יצא מתוך הסיר כי בסוף כולם יצאו- רמז לכך שבסוף כולם יצאו מירושלים- חיים או מתים. ז כי דמה- ששפכה בתוכה היה, על צחיח סלע- סלע צח- נקי שמתהו- את הדם, ושם הדם לא נבלע, לא שפכתהו על הארץ- האדמה- כדי שייבלע בה, וגם לא דאגה לכסות עליו עפר- כמו שעושים אפילו בדם חיה ועוף, רמז לכך שהיו הורגים אנשים וכלל לא היו מנסים להסתיר זאת ולהתבייש מזה. ח והרג זה יגרום לי להעלות חמה וגם לנקם נקם, ולכן נתתי את דמה על צחיח סלע- מידה כנגד מידה, לבלתי הפסות- ששפיכת הדם של אנשי ירושלים תהיה מפורסמת וגלויה לכל העמים, כדי שכולם יראו את חרפתם. { פ }

התגברות העונש והסיבה לכך

ט לכן זה אמר אדוני ידוד: אוי עיר הדמים, גם אני אגדיל המדורה- רמז להגדלת המלחמה. י ופונה ה' לנביא: הרבה העצים- שים הרבה עצים באש (ולא רק עצמות כמו שהיה עד עכשיו) כדי ש הדלק האש- האש (שגם עד עכשיו דלקה) תדלק יותר, כדי ש היתם הבשר- הבשר ייגמר מרוב עוצמת האש, והרקח המרקחה- ערבב הערבוב- כדי שהבשר יתבשל יותר מהר, והעצמות יחרו- יישרפו. יא והעמידה- את הסיר על גחליה רקה- גם לאחר שהבשר כולו נגמר, למען- כדי ש תחם- תתחם וחרה- ותשרף נחשתה- תחתיתה של הסיר, עד ש ונתכה בתוכה טמאתה- הזוהמה של הסיר תימס, ואז תתם חלאתה- תגמר הזוהמה של הסיר. ובנמשל- המלחמה תתגבר עד שכל אנשי ירושלים ימותו ולאחר מכן העיר תשרף באש כדי לגמור את כל העוונות שבתוכה. יב פונה הנביא לירושלים: תאנים- שקרים חלאת- עייפת, עייפת את ה' מרוב השקרים והרמאויות הנעשות בתוכך, ולכן ולא תצא ממנה רבת חלאתה- הזוהמה הרבה שבתוכה, אלא רק באש שתבעיר את חלאתה. יג וזה בגלל בטמאתך שהיא ה זמה- המחשבות הרעות שלך, יען- בגלל ש טהרתך- ניסיתי לטהר אותך על ידי הנביאים שאני שלחתי לך, ולא טהרת- לא חזרת בתשובה, לכן מטמאתך לא תטהרי עוד- לא תוכלו יותר לחזור בתשובה, עד הניחי את חמתי בך- עד שתענשו. יד אני ידוד דברתי, באה- הצרה ועשיתי, לא אפרע- לא אפריע למלך בבל, ולא אחוס- לא ארחם

עליכם, ולא אֲנַחֵם- לא אתחרט על העונש שנתתי, כְּדַרְכֶיךָ וְכַעֲלִילוֹתֶיךָ שֶׁפִּטּוּךָ, נָאִם אֲדוּנִי יָדוּד.
{ פ }

מות אשת יחזקאל, ואי נהיגת מנהגי אבלות

טו וַיְהִי דְבַר יָדוּד אֵלַי לֵאמֹר. טז בֶּן אָדָם, הֲנִי לִקְחַ מִמֶּךָ אֶת מַחְמַד עֵינֶיךָ- מה שעניך חומדות- אוהבות (ועוד לא גילה לו שזו אשתו) בְּמַגְפָּה- ללא מחלה קודמת וכדומה, ואעפ"כ- וְלֹא תִסְפְּד- לא תספר אחריה דברים טובים כדרך שעושים למתים, וְלֹא תִבְכֶּה, ואפילו וְלֹא תִבּוֹא דְמַעְתָּךְ. יז הַאֲנָק- דָם- שתוק מלהאנק- אנחה חזקה הנובעת מצער, מִתִּים אֲבָל- אבל כמו שעושים על מתים לֹא תַעֲשֶׂה, ומפרט: פְּאָרְךָ- כובע מפואר חָבוּשׁ עֲלֶיךָ- בניגוד למנהג האבלים, וְנִעְלִיךָ תְּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ- ולא תחלוץ אותם כמנהג האבלים, וְלֹא תַעֲטֶה- תעטוף את הבגד שלך מעל לראשך עַל שָׁפֵם- עד לשפם- כדרך האבלים (כמו שכתוב בפרשת מצורע שעושה המצורע), וְלֹחֵם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכַל- כדרך שעושים האבלים, שמביאים להם אוכל מאחרים. יח וְאֲדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל הָעָם בְּבִקְרָ- שלמחרת קבלת הנבואה הזו, וְתַמַּת אֲשֶׁתִּי בְּעָרְב- באותו ערב, וראו שהנבואה אמת, וְאֶעֱשׂ בְּבִקְרָ- למחרת פְּאָשׁוּר צִוִּיתִי- ולא נהגתי מנהגי אבלות.

משמעות מות אשת יחזקאל ואי נהיגת מנהגי האבלות

יט וַיֹּאמְרוּ אֵלַי הָעָם- שראו שאיני מתאבל, הֲלֹא תִגִּיד לָנוּ מָה אֵלֶּה הַמַּעֲשִׂים שֶׁלָּךְ אוֹמְרִים לָנוּ, כִּי אַתָּה עָשִׂה. כ וַאֲמַר אֲלֵיהֶם: דְּבַר יָדוּד הָיָה אֵלַי לֵאמֹר. כא אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדוּנִי יָדוּד: הֲנִי מַחְרִיב, ועל ידי כך מַחְלֵל אֶת מַקְדָּשִׁי שֶׁהוּא גְאוֹן עֵינֶיכֶם- הגאווה של כוחכם, וגם מַחְמַד עֵינֶיכֶם- מה שענייכם חומדות- אוהבות, וגם וּמַחְמֵל נַפְשְׁכֶם- מה שנפשכם חומלת עליו, וּבְנוֹתֵיכֶם אֲשׁוּר עֲזַבְתֶּם- בארץ כנען ולא יצאו אתכם לגלות, שגם הם מחמד עיניכם ומחמל נפשכם- בְּחָרְבַת פְּלוּ- ולזה רומז מות אשתי שהיא מחמד עיניי. כב וְעֵשִׂיתֶם- כשזה יקרה- פְּאָשׁוּר עֲשִׂיתִי- עכשיו, שלא תנהגו מנהגי אבלות מרוב עוצמת הצער וההלם שתהיו בו, ולכן- עַל שָׁפֵם לֹא תַעֲטוּ, וְלֹחֵם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכְלוּ. כג וּפְאָרְכֶם עַל רַאשֵׁיכֶם וְנִעְלִיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם, לֹא תִסְפְּדוּ וְלֹא תִבְכוּ, וְנִמְקַתֶם- תהיו נובלים בְּעוֹנֹתֵיכֶם, וְנִהְמַתֶם- נהמה אִישׁ אֶל אַחִיו- מרוב הכאב אפילו לא תדברו אלא רק תנהמו כמו חיות. כד וְהָיָה יְחִזְקָאֵל לָכֶם לְמוֹפֵת- לסימן, ש כָּל אֲשׁוּר עָשָׂה תַעֲשׂוּ, בְּבוֹאָה- כשתבא הצרה הזו- וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי אֲדוּנִי יָדוּד- קיימתי את הדבר. { ס }

הבשורה על בוא הפליט ופתיחת פיו של יחזקאל

כה וַאֲתָה בֶּן אָדָם, הֲלֹא בָיוֹם קָחְתִּי מֵהֶם אֶת מַעֲוֹזָם- כוחם, מְשׁוֹשׁ תִּפְאָרְתָם- מה שהם שמחים להתפאר בו, אֶת מַחְמַד עֵינֵיהֶם וְאֶת מִשְׂא נַפְשָׁם- מה שנפשם נשואה אליו באהבה, והכוונה היא כפולה- גם למקדש אבל גם בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם. כו בָּיוֹם הַהוּא יֵצֵא מִירוּשָׁלַיִם וּבִסּוּף גַם יָבוֹא הַפְּלִיט- שניצל מהמלחמה אֲלֶיךָ, לְהַשְׁמֵעוֹת אֲזָנַיִם- להשמיע את כל מה שקרה. כז בָּיוֹם הַהוּא, יִפְתַּח פִּיךָ אֶת- עם בוא הפליט, וְתִדְבֵר וְלֹא תֹאמַר- תהיה אלם עוֹד- כמו שציוה עליו ה' בפרק ג', שלא ידבר אלא רק כאשר יאמר לו, ומבוא הפליט יוכל לדבר כאשר יחפוץ- כי כנראה אז יהיה תפקידו לנחם את שבר העם לאחר החורבן ולעודדם לקראת החזרה לארץ, וְהָיִיתָ לָהֶם לְמוֹפֵת- אחרי החורבן כל דבריך יהיו בעיניהם נאמנים כמו שמאמינים למופת, מפני שראו שצדקת בכל והם נענשו על מעשיהם, וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יָדוּד. { פ }

❖ חטיבת הפרקים הבאה היא פרקים כה- לב, בהם עובר יחזקאל מנבואות פורענות על ישראל עד עכשיו, לנבואות פורענות על העמים השונים מסביב לממלכת יהודה.

פרק כה- נבואות פורענות על מספר עמים

נבואת פורענות על עמון

א וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שִׁים פְּנִיךָ אֶל-לְכוּוֹן בְּנֵי עַמּוֹן, וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶם. ג וְאָמַרְתָּ לְבָנֵי עַמּוֹן שְׁמְעוּ דְבַר אֲדוֹנֵי יְהוָה, כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-בְּעַקְבוֹת אֲמַרְךָ הָאֵח-קְרִיאַת שְׂמֵחָה, שֵׂאת שְׂמֵחָתְךָ אֶל-עַל 1. מִקֶּדְשֵׁי כִי נָחַל-שֶׁהִמְקַדֵּשׁ נֹחַרְב וְחוֹלָל, וְאֶל-עַל 2. אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁמָה-שְׁנַחֲיִיתָה שׁוֹמְמָה, וְאֶל-עַל 3. בֵּית יְהוּדָה-מִמְלַכַּת יְהוּדָה כִּי הִלְכּוּ בְּגוֹלָה. ד לָכֵן הִנְנִי נֹתְנָה לְבָנֵי קָדְשׁ-מְדוּבָר בְּזֵרַעָה שֶׁל קְטוּרָה (וְאוֹלֵי גַם שֶׁל הַגֵּר) אֵשֶׁת אֲבֵרָהִם, שֶׁהִיוּ יוֹשְׁבֵי מְדִבְרַת מִמְזַרְחַת לְאַרְצָה יִשְׂרָאֵל בְּמְדִבְרַת עַרְב, וְכוּנּוּ בְשֵׁם זֶה כִּי אֲבֵרָהִם שְׁלַחִם "קִדְמָה אֶל אֲרֶץ קָדְשׁ", לְמוֹרֶשֶׁה-שֶׁהִם יִירָשׁוּ אֶת אֲרֻצְתָם לְאַחַר שֶׁהִבְבִּילִים יִחְרִיבוּ אוֹתָהּ (כְּמִבּוֹאֵר בְּפֶרֶק כ"א), וְיִשְׁבּוּ טִירוֹתֵיהֶם-חֹמוֹת אֲבָנִים שֶׁהִיוּ סָבִיב לְאַהֲלֵיהֶם-בְּךָ, וְנִתְּנוּ בְךָ מִשְׁכְּנֵיהֶם-אֲהֲלֵיהֶם, הִמָּה יֵאָכְלוּ פְרִי-פִירוֹת אֲרֻצְךָ, וְהִמָּה יִשְׁתּוּ חֶלְבְךָ-הַחֶלֶב (ח' בַּפֶּתַח) שֶׁלְךָ. ה וְנִתְּנִי אֶת רֶבֶה-עִיר הַבִּירָה שֶׁל עַמּוֹן-לְנֹוּה-מִקוֹם הַמִּשְׁכָּן שֶׁל גְּמֻלִים-שֵׁשׁ הֶרְבֵּה מֵהֶם לְבָנֵי קָדְשׁ הַנִּמְצָאִים בְּמְדִבְרוֹת, וְאֵת שְׂאֵר עַרְי בְּנֵי עַמּוֹן לְמַרְבֵּץ-מִקוֹם הַמִּשְׁכָּב שֶׁל צֶאֱן-שֶׁל בְּנֵי קָדְשׁ, וְכִשְׁזָה יִקְרָה-וְיִדְעֶתֶם כִּי אֲנִי יְהוָה-מִכָּה אֶתְכֶם עַל חֲטֵאֵיכֶם. {פ}

ו כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-מִכִּיוּן שׁ מִחֲאֲדָךְ יָד-מַחֲיַת כְּפִים מִשְׂמֵחָה וְרִקְעָה בְּרִגְלֶךָ-כְּרִיקוּד, מְרֹוב שְׂמֵחָה, וְתִשְׁמַח בְּכָל שְׂאֲטָךְ-הַבְּזִיוֹן שֵׁשׁ לְךָ כִּלְפֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִפְשׁ-שֶׁלְךָ, אֶל-עַל מַה שֶׁקָּרָה לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. ז לָכֵן הִנְנִי נֹטִיתִי אֶת יָדֵי עֲלִיךָ לְהַעֲנִישׁךָ וְנִתְּנִי לְבָג (לְבַז) לְגוֹיִם-שֵׁיבִיזוּ אוֹתְךָ, וְהִכְרַתִּיךָ מִן הָעַמִּים-שֶׁלֹּא תִהְיֶה עוֹד, וְהִאֲבִדְתִּיךָ מִן הָאֲרָצוֹת-שֶׁגַם שֵׁם אֲרֻצְךָ לֹא יִזְכָּר עוֹד (וְלֹא רַק שֵׁם הָעַם), אֲשַׁמִּדְךָ וְאִזּוּ וְיִדְעֶתָ כִּי אֲנִי יְהוָה. {פ}

נבואת פורענות על מואב

ח כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-מִכִּיוּן שׁ אֲמַר-כִּשְׁנֹחַרְבֵי הַמְּקַדֵּשׁ וּמִמְלַכַּת יְהוּדָה יֵצֵא לְגִלוֹת אֲמַר מוֹאָב וְשַׁעִיר-אֲדוֹם, (שֶׁהוֹזְכְּרוּ פֶה דֶרֶךְ אֲגַב אוֹלָם עֲנִשׁם יִהְיֶה רַק בְּפִרְשֵׁיהֶם הַבֵּאָה): "הִנֵּה כָּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה"-בֵּית יְהוּדָה אוֹמְרִים שֶׁאֲלוֹהֵיהֶם הוּא מִשְׁהוּ מִיּוֹחַד וְהוּא שׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם אֶךְ בְּפוֹעַל מַה שֶׁקוֹרָה לָהֶם זֶה כְּמוֹ כָּל הַגּוֹיִים שֶׁלְעִיתִים מִנְּצַחִים וְלְעִיתִים מִפְּסִידִים (וְיֵשׁ חִילוּל ה' גְּדוֹל בְּאִמְרָה זו). ט לָכֵן הִנְנִי פֹתַח-לְכַנִּיסַת הָאוֹיְבִים אֶת פֶּתַח-מְוֹרְדוֹת הַהָרִים שֶׁל מוֹאָב, וְזֶה יִהְיֶה מִהָעַרִים-מִהַכִּיוּן הַמִּיּוֹשֵׁב בְּעָרִים שֶׁל מוֹאָב, מִעָרֵי מְקַצְהוּ-מִהָעָרִים הַנִּמְצָאוֹת בְּגִבּוֹלוֹ, מִהַמְּקוֹם שֶׁהוּא צְבִי-הַכִּי יִפֶּה וּמִפּוֹאֵר, וְזֶה: אֲרֻץ בֵּית הַיְשִׁימַת-בְּמִזְרַח הַיַּרְדֵּן הַדְּרוֹמִי, בְּעַל מְעוֹן, וְקָרִיתְמָה (וְקָרִיתְמָה)-שְׁמוֹת עָרִים בְּצִפּוֹן מוֹאָב (שֶׁהִיוּ בְּעֵבֶר שֵׁיכִים לְנַחֲלַת רְאוּבֵן אוֹלָם מוֹאָב כִּבְשׁוּ אוֹתָם בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים חֲזָרָה) וּמִמְּקוֹם זֶה יִכְנָסוּ הָאוֹיְבִים. י אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה אֲפַתַּח לְבָנֵי קָדְשׁ-שְׁבָאוּ כְּבֵר מִקּוֹדֵם עַל בְּנֵי עַמּוֹן, וּמִשָּׁם יִמְשִׁיכוּ דְרוֹמָה לְכוּוֹן מוֹאָב, וְנִתְּנִיָה-גַם אֶת אֲרֻץ מוֹאָב לָהֶם לְמוֹרֶשֶׁה, וְשׁוֹב חוֹזֵר הַנְּבִיא לְעוֹנֵשׁ שֶׁל עַמּוֹן (מְרֹוב כְּעִסּוֹ עֲלֵיהֶם עַל כֵּךְ שֶׁחָרְפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל)-וּבְנֵי קָדְשׁ הִיכּוּ אֶת עַמּוֹן לְמַעַן לֹא תִזְכָּר בְּנֵי עַמּוֹן בְּגוֹיִם. יא וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים-עוֹנֵשִׁים קִשִּׁים, וְיִדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה-מִכָּה אוֹתָם. {פ}

נבואת פורענות על אדום

יב זה אמר אדוני ידוד: יען עשית אדום (נוסף לדברים שאמרו בפרשיה הקודמת יחד עם מואב הם גם עשו דבר נוסף לישראל) בנקם נקם לבית יהודה- הצטרפו לחילות מלך בבל כדי להכות את יהודה ולנקום בהם, ויאשמו אשום- וזה הם אשמים בכך ש ונקמו- אדום בהם- ביהודה. יג לכן זה אמר אדוני ידוד: ונתתי ידי על אדום- להענישם, והכרתי ממנה אדם ובהמה, ונתתי- את ארץ אדום- חרבה- חריבה, מתימן- אזור בקצה הדרומי של אדום (היינו שכל הארץ תהיה כך) והכוונה של הנביא היא שהיא תהיה כך עד לארץ ישראל הנמצאת בגבולה הצפוני של אדום, וגם ודנה- מקום בדרום מזרח אדום- בחרב פלו- היינו שלכל הארץ יהיה כך. יד בפסוק זה מנבא הנביא שחוץ מהפורענות הקרובה תהיה גם פורענות לעתיד לבא: ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל- שכך תהיה לישראל יותר נחת כשהם ינקמו בעצמם באדום, ועשו באדום כאפי וכחמתי, וידעו- אדום את נקמתי, נאם אדוני ידוד.

נבואת פורענות על פלישתים

טו זה אמר אדוני ידוד: יען עשית פלשתים בנקמה- שגם הם כמו אדום הצטרפו למלך בבל במלחמה עם ישראל, וינקמו נקם בישראל מתוך בשאט- הבזיון שיש להם בנפש- כלפי ישראל, למשחית- כדי להשחית את ישראל, וזה בעקבות איבת עולם- שנאה שיש להם לישראל מעולם. טז לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני נוטה ידי על פלשתים- להענישם, והכרתי את כרתים (כינוי לפלישתים שהגיעו לארץ כנען מאיי הים שאחד מהם נקרא כרתים), והאבדתי את שארית- מה שישאר מ חוף הים (כינוי נוסף לפלשתים בעקבות מקום מגוריהם הן בארץ כנען והן מהמקומות מהם הגיעו לארץ כנען שתמיד היו גרים על חוף הים). יז ועשיתי כם נקמות גדלות בתוכחות- יסורים של חמה- כעס, וידעו כי אני ידוד מכה אותם בתתי את נקמתי כם. { פ }

❖ בשלושת הפרקים הבאים עוסק הנביא בעיר צור. נראה שהמקום הרב שהיא תופשת בנובואתו הוא גם (חוץ מהחטאים המפורטים הפסוקים עצמם) בגלל העובדה שזמן רב אחרי שחרבה ירושלים עוד עמדה צור על תילה, והנביא רצה להדגיש שהפורענות שלה תבוא לבסוף ולכן הקדיש לכך פרקים רבים כל כך.

פרק כו- נבואת פורענות על צור

נבואת פורענות על צור

א ויהי בעשתי עשרה שנה- שנה 11 לגלות יהויכין, באחד לחדש- ולא נאמר באיזה חודש. יש משערים שמדובר בחודש החמישי- אב, שבו נחרב הבית שהוא החודש בשנה זו מפני שבו היתה כזו פורענות, ולכן לא צוין כי ברור על איזה חודש אנו מדברים. ואם כן נבואה זו היא 8 ימים לפני חורבן הבית, הנה דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, יען- מכיוון אשר אמרה צר על ירושלים: "האח- קריאת שמחה למפלתה (ואע"פ שזה עוד לא קרה, מדבר על זה הנביא בלשון עבר), נשברה ירושלים המכונה דלתות העמים מפני שכל העמים היו באים בדלתותיה למסחר (ואולי גם מבחינת שליטה מדינית), נסבה אלי- וממילא תיסוב אלי כל הסחורה שהיתה בה כי כולם יבואו לסחור אצלי, אמלאה החרבה- אני אתמלא בזכות החורבן שקרה לה", עד כאן דברי צור על ירושלים. ג לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני עליך צר- להענישך, והעליתי עליך גוים רבים- למלחמה, כהעלות הים לגליו- כמו שגלי הים הגדולים עולים על דבר להטביעו. צור היתה עיר נמל על הים ולכן הנביא מביא דימוי הקשור לכך. ד ושחתו חמות צר, והרסו מגדליה, וסחיתני- אגרוף את עפרה ממנה כדרך שהים גורף את החול כשהוא חוזר מהחוף, היינו שלא ישאר בצור אפילו מבנה

אחד, וְנִתְּנִי אוֹתָהּ לְצַחִיחַ סָלַע- סלע נקי היינו ישרה לחלוטין בעקבות החורבן (כפי שמה, צור=סלע). ה כמו מִשְׁטַח חֲרָמִים- רשתות תְּהִיָּה בְּתוֹךְ הָיִם- כמו שבים כל הרוצה לשטוח רשת פורש ולוקח מה שעולה בה, כך כל הגויים יקחו מצור כחפצם, כִּי אֲנִי דִבַּרְתִּי נֶאֱמַר אֲדוֹנִי יְדוּד, וְהִיָּתָה לְבָז- לביזה ולשלל לְגוֹיִם. וּבְנִוְתִיָּהּ- הכפרים שלידה אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה- ללא חומה, בְּחָרֵב תִּהְרָגָהּ, וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְדוּד. { פ }

מלחמת מלך בבל בצור

ז כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנִי יְדוּד : הֲנִנִּי מִבֵּיא אֶל צֹר אֶת נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִצָּפוֹן, שהוא מֶלֶךְ מְלָכִים- מלך מעל המלכים שהוא שולט עליהם, בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים- רוכבי הסוסים וְקָהֶל וְעַם רַב- היינו בצבא גדול. ח בְּנִוְתִיָּהּ בְּשָׂדֶה- הכפרים שלידה ללא חומה- בְּחָרֵב יְהָרֵג, וְנִתְּנָן עֲלֶיךָ דִּיקָ- מגדל תצפית, וְשָׂפָךְ עֲלֶיךָ- על החומה סִלְלָה- כדי לכובשה, וְהַקִּים עֲלֶיךָ צָנָה- מגן גדול המכסה את כל הגוף שהיה מחזיק אחד הלוחמים לפני לוחם אחר. ט וּמַחִי- מכת קָבְלוּ- הבליסטרא שלו (קבל=מול בארמית, ונקראת כך על שם ששמים אותה מול החומות) יִתְּן בְּחַמוֹתֶיךָ- אבני הבליסטראות יכו בחומותיך, וּמִגְדָּלְתֶיךָ יִתָּךְ בְּחָרְבוֹתָיו. י הנביא מביא תיאורים של גוזמא על עוצמת הצבא של בבל: מִשְׁפָּעַת- מרוב השפע של סוּסִיו וְכֶסֶף אֲבָקָם- העולה במרוצתם, מְקוּל- מהרעש הגדול של פָּרֶשׁ וְגִלְגָל וְרֶכֶב של צבא בבל תִּרְעַשְׁנָה- ירעדו חומותיך, בְּבֹאוֹ- כאשר הוא יבוא בְּשַׁעְרֶיךָ כְּמִבּוֹאֵי עִיר מְבֻקָּעָה- כמו שבאים אל עיר מבוקעת ללא חומה כך יבוא בך, היינו שבמהירות גדולה הוא יכבוש אותך. יא בְּפָרָסוֹת סוּסָיו יִרְמַס אֶת כָּל חוּצוֹתֶיךָ- רחובותיך, עֲמֻךְ בְּחָרֵב יְהָרֵג, וּמִצְבּוֹת עֲזָךְ- כמין אנדרטאות שעשיתם לזכר נצחונותיכם שאמרתם שבאו לכם בזכות כוחכם- לְאֶרֶץ תִּרְדַּךְ כל אחת ממצבות אלו כשיהרוס אותם מלך בבל. יב וְשָׁלְלוּ- יבזזו חִילְךָ- רכושך, וּבִזְזוּ רְכֻלְתֶךָ- סחורתך, וְהָרְסוּ חוּמוֹתֶיךָ, וּבְתֵי חֲמֻדְתֶךָ- היפים יִתְּצוּ, וְאֲבַנֶיךָ וְעֲצֵיךָ וְעַפְרֶךָ בְּתוֹךְ מַיִם יִשְׁיֻמוּ- כאילו יקחו ויגרפו אותם לים. יג וְהִשְׁבַּתִּי- ואפסיק את הַמּוֹן שִׁירְךָ- קול השמחה הנשמע בך, וְקוּל כְּנֹרֶיךָ לֹא יִשְׁמַע עוֹד. יד וְנִתְּנִיךָ לְצַחִיחַ סָלַע- סלע חלק, שהיא תישאר ללא מבנים, וכמו מִשְׁטַח חֲרָמִים- רשתות תְּהִיָּה- שמי שרוצה יבוא לבזוז אותה כמו שמי שרוצה שוטח את הרשת שלו בים, לֹא תִבְנֶה עוֹד, כִּי אֲנִי יְדוּד דִּבַּרְתִּי נֶאֱמַר אֲדוֹנִי יְדוּד. { ס }

האיים מסביב מפחדים ומקוננים על צור

טו כֹה אָמַר אֲדוֹנִי יְדוּד לְצֹר : הֲלֹא- היינו שכן כך יקרה- מְקוּל מִפְּלִתְךָ, בְּאֵנֶק חָלַל- כאשר ההרוגים שלך יאנקו ויזעקו לפני מיתתם, בְּהֶרֶג הָרֶג- וכשיהרגו הרוגים בְּתוֹכְךָ, באותו הזמן יִרְעָשׁוּ- ירעדו הָאֲיִים שמסביבך. צור היתה עיר מלוכה שמשלה על כל האזור, וכשהיא תפול כל שאר הערים יפחדו מאוד מהעתיד לקרות להם. טז וְיָרְדוּ מֵעַל כְּסֹאוֹתָם כָּל נְשִׂאֵי- המלכים של איי הָיִם, וְהִסִּירוּ אֶת מְעִילֵיהֶם- מעילי המלוכה, וְאֶת בְּגָדֵי רִקְמָתָם יִפְשְׁטוּ, וכאילו חֲרָדוֹת יִלְבְּשׁוּ, על הָאֶרֶץ יִשְׁבוּ, וְחָרְדוּ לְרַגְעִים- יפחדו כל רגע, וְשָׁמְמוּ- יבהלו עֲלֶיךָ- ממה שקרה לך, כל הדברים המתוארים בפסוק זה הם מרוב פחד ולאות אבל. יז וְנִשְׂאוּ עֲלֶיךָ קִינָה- שיר אבל וְאָמְרוּ לְךָ- עליך: " אֵיךְ- איך זה קרה, שאלת צער, ש אֲבִדְתָּ, נוֹשֶׁבֶת מִיָּמִים- העיר שהיתה מיושבת וגדולה בזכות הימים המקיפים אותה ודרכם היא עשתה מסחר, הָעִיר הִהְלָלָה- המהוללת, אֲשֶׁר הִיָּתָה חֲזָקָה- מושלת בָּיָם היא וְיִשְׁבִּיָּהּ, אֲשֶׁר נִתְּנָנוּ חֲתִיתָם- את פחדם לְכָל יוֹשְׁבֵיָהּ- לכל יושבי הים שפחדו מהם" עד כאן הקינה. יח עֲתָה- בקרוב יִחָרְדוּ הָאֵיִן- האיים ב יוֹם מִפְּלִתְךָ, וְנִבְהָלוּ הָאֲיִים אֲשֶׁר בָּיָם מִצִּאֲתֶךָ- מכך שיצאת לגולה. { ס }

צור יורדת לקבר

יט כי כה אמר אדוני ידוד: בתתי- כאשר אתן אתך עיר נחרבת, פְּעָרִים אֲשֶׁר לֹא נוֹשְׁבוּ- כאילו היית עיר שלא יושבה מעולם, היינו שלא יישאר בך לאחר החורבן כלום, וזה יקרה כאשר בְּהַעֲלוֹת עֲלֶיךָ אֶת תְּהוֹם- את המים העמוקים, וְכִסּוֹף הַמַּיִם הַרְבִּיִם- של הים (שוב, מכיוון שצור היתה עיר נמל הדימויים של הנביא קשורים למי הים הממשילים את האויבים שיבואו עליה). כ אז, באותו זמן וְהוֹרְדְתִיךָ אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- המתים שיוורדים אל הקבר, אֶל עַם עוֹלָם- "העם" שהיה מאז ומעולם שזה המתים, וְהוֹשְׁבְתִיךָ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת- זה הקבר, כְּחַרְבוֹת מְעוֹלָם- כאילו היית עיר שחרבה מאז ומעולם את תהיי אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- מתים, לְמַעַן לֹא תִשָּׁבֵי- כדי שיותר לא תהיי מיושבת, ובזמן החורבן שלך- וְנִתְתִּי צְבִי- פאר, יופי, בְּאֶרֶץ חַיִּים- ארץ ישראל, (ישנה כאן נחמה מובלעת לעם ישראל). כֹּא בְּלֵהוֹת- בהלות אֶתְנֶנְךָ- למי שיראה אותך, וְאִינְךָ- לא תהיי, וְתִבְקָשִׁי- יחפשו אותך וְלֹא תִמְצְאִי עוֹד לְעוֹלָם, נָאִם אדוני ידוד. {פ}

פרק כז- קינה על צור

גאוות העיר צור

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב וְאַתָּה בֶן אָדָם שָׂא עַל צוֹר קִינָה- שיר אבל. ג וְאַמְרַתְּ לְצוֹר- ועוד מעט יתחיל הנביא בגוף הקינה, אך עוד לפני כן הנביא מכנה את צור- היִשְׁבַּתִּי (הִישָׁבַת) עַל מְבוֹאֹת הַכְּנִיסוֹת לַיָּם, כי בעיר צור היו מספר נמלים, רִכְלָת- סוחרת עם כל הָעַמִּים, וסחורתה מגיעה אֶל אִיִּים רַבִּים, {ס} כֹּה אָמַר אדוני ידוד: צוֹר, אֶת אֲמַרְתְּ אֲנִי כְּלִילַת- מושלמת ב יפִי. ד ואמרת עוד ש בְּלֵב- במרכז יָמִים גְּבוּלֶיךָ- כאילו הגבול שלך מגיע עד לאמצע הים כי סחורותיך היו מגיעות לכל המקומות, בְּנִיךָ כָּלְלוּ- השלימו את יָפְיךָ.

תאור האניה

מכאן ואילך עובר הנביא לתאר את צור כאילו היתה אניה מפוארת שעשויה מהחומרים הטובים ביותר שמגיעים מהמקום המקורי והטוב ביותר שלהם. והוא ממשיך אותה לכך מפני שעיקר עושרה והצלחתה המדינית של צור היו בזכות העובדה שהיא יושבה על הים. ה בְּרוֹשִׁים מִשְׁנִיר- החרמון בְּנוֹ לָךְ, אֶת כָּל לְחֻתִּים- הלוחות של גוף האניה, אֶרֶז- שהוא גבוה מְלִבְנוֹן לְקַחוּ בשביל לְעִשׂוֹת תָּרוֹן עֲלֶיךָ. ו מ אֵלוֹנִים מִבְּשׂוֹן, עֲשׂוּ מִשׁוֹטֶיךָ- המשוטים, קֶרֶשֶׁךָ- הנמצא בתחתית האניה שאיתו מנווטים אותה, עֲשׂוּ שֵׁן- שיני שנהב של פילים המצפות את העץ בַּת אֲשָׁרִים- תאשור, שהביאו מֵאֵי כְּתִים. ז שֶׁשׁ- פשתן בְּרִקְמָה- רקום מִמְצָרִים הִיָּה מִפְּרֶשֶׁךָ, ומאותו פשתן השתמשו גם לְהִיּוֹת לָךְ לְנֶס- הדגל שבראש הספינה, תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמֹן מֵאֵי אֱלִישָׁה הִיָּה מְכַסֶּךָ- המכסה של סיפון האניה.

צוות האניה

הנביא עובר לתאר את צוות האניה שהיה מהאנשים הטובים והמומחים ביותר בכל תחום, ובנמשל עניינו הוא שכל סוחרי תבל והמומחים בסחר אניות וכו' היו בעיר צור. ח יִשְׁבִּי צִידוֹן וְאַרְוֹד הֵיוּ שְׂטִים לָךְ- החותרים, חֲכַמֶיךָ- את צוֹר, הֵיוּ בָךְ, הַמָּה חֲבֻלֶיךָ- רבי החובל, מנהיגי האניה. ט זְקַנֵי גְבַל וְחֲכַמֶיךָ- המפורסמים בחכמת העץ שלהם בבית המקדש הראשון (מלכים א' ה') הֵיוּ בָךְ מְחִזְקֵי בְדֻקֶךָ- הבודקים והמחזקים את הצריך תיקון, כָּל אֲנִיּוֹת הַיָּם וּמְלַחֲיָהֶם הֵיוּ בָךְ בשביל לְעַרְב מְעַרְבְּךָ- לסחור סחורתך. י פָּרַס וְלוֹד וּפּוֹט הֵיוּ בְּחִילְךָ- הצבא שלך, בתור אֲנָשֵׁי

מלחמתך- שהם היו שכירי חרב שלכם, מגן וכובע תלו בך- היו תולים על תורן האניה כדי להפחיד שודדים וכדומה שלא יבואו, המה- המגן והכובע התלויים נתנו הדרך- יופיך, כי החשיבונך גם כחזקה נוסף ליופי הרגיל. יא בני ארוד וחילך- שם מקום, על חומותיך- של העיר סביב, וגמדים- צאצאי גומר (ר' ו-ד' מתחלפות) בן יפת, במגדלותיך היו (בשתי הדוגמאות האחרונות עזב הנביא את המשל של האניה ו"קפץ" לנמשל- העיר צור עצמה), שלטיהם- מגן גדול תלו על חומותיך סביב- כדי להפחיד את האויבים שידעו שיש בעיר זו לוחמים, המה- השלטים התלויים, פללו- השלימו את יפך- כי נחשבת גם לחזקה.

הארצות עמם ניהלה מסחר, והסחורות השונות

הנביא עובר לרשימה ארוכה בה מפורטים כל העמים עימם סחרה צור, כדי להראות את עוצמתה הכלכלית ובכך להגדיל את גודל השבר כשהיא תיפול. יב תרשיש סחרתך, מרב כל הון- עושר, מרוב העושר שהיה לך היא רצתה לסחור איתך- בכסף ברזל בדיל ועופרת, נתנו עזבוניך- סחורותיך, זה מה שהם היו מייבאים אליך. יג יון תבל ומשך, המה רכליך- סוחרך בנפש אדם- עבדים וכלי נחשת, נתנו מערבך- סחורתך. יד מבית תונרמה, סוסים ופרשים- רוכבי סוסים מקצועיים ופרדים, נתנו עזבוניך- סחורתך. טו בני דן- כנראה הצאצא של כוש, רכליך, והם היו מביאים מ איים רבים את סחרת ידך וב קרנות שן- שיני שנהב של פיל הנראות כקרן, והובנים (והבנים)- שם של עץ שחור, השיבו אשכך- היו מביאים את המתנות שלך. טז ארם סחרתך, מרב מעשיך- בגלל מעשי המסחר הרבים שהיו בך היא רצתה לסחור איתך, בנפך- אבן טובה, ארגמן ורקמה ובוץ- פשתן, וראמת וכדך- אבנים טובות, נתנו בעזבוניך- בסחורתך. יז יהודה וארץ ישראל, המה רכליך בחטי מנית- סוג של חיטה ופנג- מין מאפה ודבש ושמן וצרי- שרף של עצי קטף המועיל לרפואה, נתנו מערבך- סחורתך. יח דמשק סחרתך ברב מעשיך- בגלל מעשי המסחר הרבים שהיו בך היא רצתה לסחור איתך, מרב כל הון- וכן מרוב עושרך, בנין הבא מהעיר חלבון, וצמר צחר- צחור נקי ולבן. יט ודן- שם של עם, ויון שנולד מאוּל- בנו של יקטן, בעזבוניך- בסחורתך נתנו ברזל עשות- מלוטש, קדה וקנה- סוגי בשמים, במערבך הנה. כ דן- כנראה הצאצא של קטורה, רכלתך בבגדי חפש לרכבה- אריגים אשר היו שמים האנשים החשובים שהם חופשיים תמיד מעול הפרנסה, על גבי האוכף, כדי ליפות אותו ולרפדו ברכיבה עליו. כא ערב וכל נשיאי קדר- בן ישמעאל, המה סחרי ידך בכרים- כבשים שמנים ואילים ועתודים- תיישים, בם סחריך. כב רכלי שבא ורעמה המה רכליך, בראש כל בשם- בבשמים החשובים ביותר, ובכל אבן יקרה וזהב, נתנו עזבוניך. כג חרן וכנה ועדן היו ה רכלי שבא- סוחרים שלהם (אחרי ששבא סחרה עם צור, הם היו סוחרים עם שבא), שרוכלי שבא וגם אשור ו פלמד- היתה כל אחת מהן רכלתך. כד המה רכליך, במכללים- בגדים מושלמים ביפים, בגלומי- גלימות תכלת ורקמה, ובגנזי ברמים- ארגזים עם אבנים יקרות שגונזים אותם, וגם בחבלים חבשים- קשורים, וגם וארזים- בחרוזים, במרכלתך. כה אניות תרשיש- כינוי לאניות חזקות וטובות היו שרותיך- השיירות של מערבך- סחורתך, ותמלאי ותכבדי- נהיית כבדה מאד, בלב ימים.

טביעת האניה

כו במים רבים- עמוקים הבאוך השטים אתך, רוח הקדים- מזרחית, רמו למלך בבל, שברך בלב ימים. שלוש סיבות לטביעתה של האניה: כובדה הרב, רוח הקדים, המים הרבים. כז הונך- הכסף שלך ועזבוניך- הסחורה שתחת ידך, מערבך- אותו הדבר במילה שונה, מלחין וחבליך, מחזיקי בדך וערבי מערבך וכל אנשי מלחמתך אשר בך ובכל קהלך אשר בתוכך, יפלו בלב ימים ביום

מפלתך. כל צוות האניה יטבע איתך. ובנמשל- כשצור תחרב זה יפגע כלכלית בכל מי שבה איתה במגע. כח לקול זעקת חבלך- כשתטבעי, ירעשו- ירעדו מגרשות- המגרשים על היבשה, מעוצמת קול הזעקה שיהיה בלב הים. כט וירדו מאניותיהם כל תפשי משוט, מלחים, כל חבלי הים, אל הארץ יעמדו- מפחד שיטבעו גם הם כמוך, ואולי גם מצער על מה שקרה לצור. ל והשמיעו עליך בקולם- קול צער, ויזעקו מרה- במרירות, ויעלו עפר על ראשיהם, באפר יתפלשו- יתגלגלו, וכל הדברים האלו (וכן בפסוק הבא) הם לאות אבל. לא והקריחו אליך קרחה- בראשיהם כדרך שהיו עושים בצער גדול של אבלות, וחגרו שקים, ובכו אליך במר נפש מספד מר. לב ונשאו אליך בניהם- בנהי שלהם- בבכיים- קינה, וקוננו עליך: "מי כצור- מי היה כמו צור, פדמה- מי היה דומה לחזקה בתוך הים. לג והקינה נמשכת- בצאת- כאשר יצאה עזבוניך- סחורתך מימים, אז השבעת עמים רבים- עמים רבים היו שבעים מרוב סחורתך, ברב הזניך- עושרך ומערביך- סחורתך, העשרת מלכי ארץ- מלכים רבים נהנו מכך. לד עת- ובזמן ש נשברת מימים- מהים, במעמקי מים, אז מערבך וכל קהלך בתוכך נפלו- הסוחרים איתך וסחורתם נפגעו גם כן", עד כאן הקינה שיקוננו יורדי הים. לה כל ישבי האיים- שסחורותיך היו מגיעות אליהם תדיר- שמו עליך- יבהלו ממה שקרה לך, ומלכיהם שיערו שער- לשון סערה, יהיו סוערים מפחד, רעמו פנים- מכעס, על מה שקרה. לו סחרים בעמים שרקו עליך- מרוב תמהון על שקרה לך, בלהות- בהלות היית- למי שראה אותך, ואינך עד עולם. {פ}

פרק כח- גאוות צור ועונשה

גאוות נגיד צור

א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם אמר לנגיד- מלך צר- שמייצג את העיר כולה, פה אמר אדוני ידוד: יען- בגלל ש גבה לבך ותאמר א-ל אני- אני כמו א-ל- היינו חזק ועשיר מכולם, וגם אמרת שכמו מושב אלוהים- היינו חזק ויציב ושבתני בלב- מרכז ה ימים- רמז לעניין המסחר הענף שהיה להם בים, אבל באמת ואתה אדם ולא א-ל, ובכל זאת ותתן לבך בלב אלוהים. ג וגם אמרת על עצמך ש הנה חכם אתה יותר מדנאל (מדניאל)- שלאחר שאמר לנבוכדנאצר את חלומו ופתרונו היה מפורסם בעולם בחכמתו, וש כל דבר סתום- קשה להבנה, לא עממוך- לא היה חשוך ומוסתר ממך. ד וגם אמרת שבזכות חכמתך ובתבונתך עשית לך חיל- עושר, ובזכותם ותעש זהב וכסף באוצרותיך. ה ואמרת ש ברב חכמתך ברכלתך- בסחורתך, הרבית חילך- עושרך. מסכס הנביא: ויגבה לבך בחילך- בגלל עושרך הרב. {ס}

עונשו של נגיד צור

ו לכן פה אמר אדוני ידוד: יען- בגלל ש תתך את לבבך בלב אלוהים. ז לכן הנני מביא עליך זרים- עמים אחרים עריצי- האכזרים שב גוים- והכוונה לבבל, והריקו חרבותם- מהנדן שלהן על פי חכמתך- על היופי שאתה אומר שנגרם בזכות חכמתך, וחללו יפעתך- יאבדו את זוהרך. ח לשחת- לבור- לקבר יורדוך, ומתה- ותמות, אך לא בצורה רגילה אלא ממותי חלל- כמו הרוגי חרב, וזה יהיה בלב ימים- במקום שאתה הכי מוצלח בו. ט האמר תאמר- האם עדיין תאמר: "אלוהים אני" לפני הרגך! ואתה אדם ולא א-ל, ביד מחלליך- שיהרגו אותך ובכך יתברר שאתה לא א-ל אלא אדם. י כמו מותי ערלים- מוות של רשעים תמות ביד זרים, כי אני דברתי, נאם אדוני ידוד. {פ}

קינה על מלך צור

יא וְיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לְאָמֹר. יב בֶּן אָדָם, שָׂא קִינָה עַל מֶלֶךְ צוֹר, וְאָמַרְתָּ לוֹ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: (כאן מתחיל הנביא למנות שבחים של מלך צור מהעבר ובסוף הוא יאמר שאת הכל הוא הפסיד וזה מגדיל את עוצמת הכאב על האובדן) אֲתָה חוֹתֵם תְּכַנִּית- משלים התוכנית של בית המקדש (שבזמן שלמה, חירם מלך צור עזר לו רבות בתכנון ובניין בית המקדש), וגם היית מְלֵא חֲכָמָה וְכִלְיִל- ומושלים ב יפִי- כלומר היית במעלה גדולה, וכן הכוונה בהמשך הפסוקים. יג בְּעֵדֶן- מקום טוב (רמז לגן עדן) שהוא כמו גן אלוהים, הִיִּיתָ, כָּל אֲבָן יְקָרָה הִיְתָה מְסֻכָּתָךְ- הסכך- התקרה שלך, כגון- אֲדָם פְּטוּדָה וַיְהִלֵם תְּרָשִׁישׁ שֶׁהֵם וַיִּשְׁפָּה סִפְרֵי נֶפֶשׁ, וּבְרָקָתָהּ (אבן הברקת מהחושן) וְזָהָב, מְלֵאכֶת הַנִּיגוֹן בַּתְּפִיף- תופים וְנִקְבֵיךָ- כלי נשיפה עם נקבים, היו בָּךְ- שגגנו בהם לכבודך לרוב חשיבותך, וכבר בְּיָוִם הַבְּרָאָה כוֹנְנוּ- וכאילו הוכנו כלי נגינה אלו לנון בהם לכבודך מיום שנבראת. יד אֲתָה כְמוֹ כְּרוֹב- מלאך מְמַשֵּׁחַ- שנמשח בשמן המשחה- היינו מלאך חשוב, הַסּוֹכֵךְ- בכנפיו על דברים רבים (ובנמשל- שלטת על סחורות וארצות רבות), וַיִּתְתִּיךָ בְּהַר קָדֹשׁ אֱלֹהִים- הר הבית עליו נבנה בית המקדש הִיִּיתָ- שעזר מלך צור רבות בבניין בית המקדש, וכאילו הוא היה בעצמו במקדש, בְּתוֹךְ אֲבְנֵי אֶשׁ- אבנים יקרות- אבני המקדש- הַתְּהַלְכָתָהּ. עד כאן סיפר במעלה הגדולה שהיתה למלך צור בעבר. טו תָּמִים- שלם אֲתָה הִיִּיתָ בְּדַרְכֵיךָ מִיָּוִם הַבְּרָאָה, עַד נִמְצָא עוֹלָתָהּ- עול, עבירה בָּךְ. טז וּמָהוּ הָעוֹל? בָּרֵב רִכְלָתָךְ- מרוב מסחרך- מְלוֹ- התמלאו תוֹכְךָ חֲמָס- עוולות במסחר- וַתַּחֲטֹא, וַאֲחַלְלֶךָ- "חללתי" קדושתך שהיתה מְהֵרָ אֱלֹהִים, וְאֲבָדְךָ- אבדתי אותך מלהיות עוד כְּרוֹב הַסּוֹכֵךְ מִתוֹךְ אֲבְנֵי אֶשׁ- שבעקבות החמס שהיה בך אבדת את מעלתך הגדולה (אך עדיין לא נענש בעונש ממש). יז וְהַעֲבִירָה הַשְּׂנִיָּה שֶׁלְךָ הִיא- גְּבֵה לְבָבְךָ- התגאית בְּיַפְיָךְ, ובגלל עוון זה שָׁחַתְּ חֲכָמָתָךְ- גרמת לי להשחית את חכמתך עַל- עם יַפְעָתָךְ- זוהרך, כי התגאית בהם, והם יושחתו בכך ש עַל אֶרֶץ הַשְּׁלֹכְתִיךָ, לְפָנַי מְלָכִים נִתְתִיךָ נופל על הארץ, כְּדִי לְרַאֲוֶה- שיראו בָּךְ- בנפילתך מרוב גאותך. יח מְרֵב עוֹנֵיךָ, בְּעוֹל- בעבירות שעשית ב רִכְלָתָךְ- מסחר שלך, חֲלָלְתָהּ מִקְדָּשִׁיךָ- את הקדושה שהיתה לך, וְאוֹצָא אֶשׁ מִתוֹכָךְ- העוונות הרבים שלך, הִיא אֲכַלְתָּךְ- שבגללם תיענש, וְאֲתַנְּךָ לְאֶפֶר עַל הָאָרֶץ- אחרי שתישרף- לְעֵינַי כָּל רֵאִיךָ. יט כָּל יוֹדְעֵיךָ- מכיריך בְּעַמִּים, שָׁמְמוּ עָלֶיךָ- נבהלו ממה שקרה לך, בְּלִהוֹת הִיִּיתָ- גרמת בהלה לרואים את עונשך, וְאֵינְךָ עַד עוֹלָם. {פ}

פורענות על צידון וסיכום

כ וְיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לְאָמֹר. כא בֶּן אָדָם שִׁים פָּנֶיךָ אֶל צִידוֹן וְהִנְבֵּא עָלֶיהָ. כב וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הֲנִנִּי עָלֶיךָ צִידוֹן- להענישך, וְנִכְבְּדְתִי בְּתוֹכָךְ- אהיה מכובד בכך שאעניש אותך, וַיִּדְעוּ- יושבי צידון כִּי אֲנִי יְדוּד, כאשר- בְּעֵשׂוֹתֵי בָּהּ שְׁפָטִים- עונשים קשים, ובכך וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּהּ. כג וְשָׁחַתְתִּי בָּהּ דְבָר- מחלות וְדָם- פצעים וכדומה, בְּחוֹצוֹתֶיהָ- ברחובותיה, וְנִפְלַל- יפול חֲלָל בְּתוֹכָהּ, בְּחָרֵב- בגלל המלחמה ש עָלֶיהָ מְסַבֵּב, וַיִּדְעוּ- יושבי צידון כִּי אֲנִי יְדוּד. כד זהו פסוק סיכום לכל נבואות הפורענות על העמים שהיו עד עכשיו. בעקבות העונשים על העמים מסביב לארץ ישראל- וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל, סֶלֶן- קוץ מְמַאֵיר- מקלקל ומכאיב, וְקוֹץ מְכָאֵב, מְכַל סְבִיבֹתֶם הַשְּׂאֲטִים- המבזים אותם- שיותר אף אחד לא יכאיב לישראל, וַיִּדְעוּ- כל הגויים שיענשו כִּי אֲנִי אֲדוֹנֵי יְדוּד. {פ}

נחמה לישראל

כה בעקבות נבואות הפורענות על העמים אומר הנביא נחמה לישראל- כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: בְּקִבְצֵי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ- התפזרו בָּם, אִז- וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּם לְעֵינַי הַגּוֹיִם- זה יגרום

לקידוש ה', וְיָשְׁבוּ עַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לְיַעֲקֹב. כּוּ וַיָּשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבָטַח- ללא פחד, וּבְנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כְרָמִים וַיָּשְׁבוּ לְבָטַח- ללא בעיות כלכליות, וְזֶה יְהִיָּה בַעֲשׂוֹתַי שְׁפָטִים- עונשים בָּלָל הַשָּׂאטִים- המבזים אֶתְּם מְסֻבִּיבוֹתֶם, וַיִּדְעוּ- יִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיהֶם- המשגיח עליהם. { פ }

❖ בארבעת הפרקים הבאים הנביא מתאר בשבע נבואות שונות את פורענות מצרים. נראה שהסיבה לכך שמצרים "זוכה" לכך (מעבר לחטאים הפורטים בפסוקים עצמם) היא מפני שהיא הייתה הגורם המרכזי שדחף כל הזמן את מלכי ישראל ויהודה למרידות במעצמות הצפוניות-אשור בתחילה, ואחר כך בבל בניגוד לרצון ה'.

פרק כט - נבואות פורענות על מצרים

פרעה התנים הגדול יצא ממצרים

למרות שהתאריך של נבואה זו מוקדם לתאריך שבפרק כ"ו בתחילת הנבואות על צור, נכתבה נבואה זו יחד עם כל הנבואות על מצרים, שרובן מאוחרות לזמן שבפרק כ"ו, כדי שכולן תהיינה יחדיו. (הסיבה שהנבואות על מצרים נמצאות אחרי הנבואות על צור היא שהנביא התחיל בנבואות פורענות על העמים "הקלים" בחטאייהם ועבר לעמים "הכבדים" בחטאייהם, וללא ספק העם "הכבד" מכולם הוא מצרים שהמרידה את ישראל ללא הרף למרוד בממלכות האחרות. סיבה נוספת נותן הרד"ק: התגשמות הנבואה על צור קדמה להתגשמות הנבואה על מצרים).

א בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית- למלכות צדקיה, בַּעֲשָׂרֵי- טבת, בַּשָּׁנִים עֶשֶׂר לַחֲדָשׁ- שנה ויומיים לאחר התחלת המצור של בבל, כשכנראה עזרת מלך מצרים שהובטחה לצדקיה מגיעה בצורה מועטת מאוד (כמו שכבר נכתב בפרק י"ז), הָיָה דָבָר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שֵׁים פְּנִיךָ עַל פְּרֵעָה מְלֶךְ מִצְרַיִם, וְהִנְבֵּא עָלָיו וְעַל מִצְרַיִם כָּלָה. ג דָבָר וְאָמַרְתָּ כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הִנְנִי עֹלֶיךָ- להענישך- פְּרֵעָה מְלֶךְ מִצְרַיִם, שֵׁנִמְשַׁל ל הַתְּנִים- התנין הַגְּדוֹל- נמשל לחיה זו שהייתה הגדולה והחזקה מכל חיות היאור שהיה בעצמו מקור החיים של מצרים, הָרִבֵּץ- יושב בנחת בַּתּוֹךְ יְאֹרָיו (יאוריו בלשון רבים מכיוון שעיקר הישוב במצרים התרכז ב"דלתא" של הנילוס ששם היאור נשפך להרבה יובלים), אֲשֶׁר אָמַר מְרֹב גְּאוּוֹתוֹ: "לִי יְאֹרֵי- היאור שלי, וְאֲנִי עֹשִׂיתִנִּי- ואני עשיתי לעצמי את כל עושרי הרב". ד ולכן וְנָתַתִּי חַיִּים (חיים)- טבעות ברזל בַּלְחֵיךָ- כדי למשוך אותך, וְהִדְבַקְתִּי דָגַת יְאֹרֶיךָ- בנמשל- העם המצרי- בַּקֶּשֶׁקֶשֶׁתֶיךָ, וְהִעֲלִיתִךָ מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ- בנמשל- הוצאתו ממצרים, וְאֵת כָּל דָּגַת יְאֹרֶיךָ בַּקֶּשֶׁקֶשֶׁתֶיךָ תִּדְבַּק- ויצאו איתך לגלות. ה וַיִּנְטְשִׁתִּיךָ- אפזר אותך הַמַּדְבָּרָה- שהוא מקום מוות לדגים וגם לתנין, אוֹתְךָ וְאֵת כָּל דָּגַת יְאֹרֶיךָ, עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל, לֹא תִאֶסֶף וְלֹא תִקָּבֵץ- על ידי אנשים להחיות אותך, ובנמשל- העמים האחרים לא יעזרו להם ואפילו לקבורה לא יזכו, אלא- לַחֵית הָאָרֶץ וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ לְאֶכְלָה. ו וַיִּדְעוּ כָּל יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְדוּד- הענשתי אותם, יַעַן הָיִיתֶם מְשַׁעֲנֵת קִנְיָה- משענת חלשה כמו קנה לְבֵית יִשְׂרָאֵל- שהם גרמו לישראל למרוד בבבל (בניגוד לרצון ה') מתוך השענות והסתמכות עליהם, אולם כשהיה צריך אותם הם היו חלשים ולא עזרו, כמו משענת קנה. ז בַּתְּפֹשֶׁם בָּךְ בַּכַּפֵּךְ (בכף)- ידם, כדי להשען עליך, או תִּרְוֹץ- נשברת, ובכך- וּבִקְעַת לָהֶם כָּל כְּתָף- כי נתקעת בכתף שלהם בנפילתם עליך- ובנמשל- בכך שאתה גרמת להם לסמוך עליך הם מרדו בבבל, אולם כשהיה צריך את עזרתך היא לא הופיעה, וממילא גרמת להם להרג רב והפסד במלחמה שלהם בבבל, וּבִהֲשַׁעְנֶם עֲלֶיךָ תִּשְׁבֵּר וְהִעַמְדְתָּ- (לשון מעידה)- לָהֶם כָּל מִתְנִים- גרמת להם שיישברו מתניהם- כוחם, בכך שהם נלחמו בבבל בגלל שסמכו עליך ובסוף הפסידו. { ס }

מצרים תהיה שוממה במשך 40 שנה

ח לכן פה אמר אדוני ידוד: הנני מביא עליך- מצרים חרב, והכרתי ממך אדם ובהמה. ט והיתה ארץ מצרים לשממה וחרבה, וידעו כי אני ידוד- הכיתי אותם, יען- בגלל גאותו של מלכם ש אמר (בשמים): "יאר לי- הצלחת היאור היא בזכותי, ואני עשיתי- את עושרי הרב". י לכן הנני אליך ואל יאריך- כדי להענישך, ונתתי את ארץ מצרים לחרבות של חרב- חורבן ו שממה, ממגדל- מהעיר מגדול בצפון מצרים עד העיר סונה- באזור הדרומי של הארץ, ועד גבול פוש- הנמצא בגבול הדרומי של מצרים- היינו שכל ארץ מצרים תהיה שממה. יא לא תעבר בה רגל אדם, ורגל בהמה לא תעבר בה, ולא תשב- היינו שממון מוחלט, ארבעים שנה. יב ונתתי את ארץ מצרים לשממה בתוך ארצות נשמות- שגם הארצות שלידה יהיו שוממות- כדי להקשות עליה להשתקם, ועריה של מצרים בתוך- ליד ערים מחרבות תהיין שממה- כדי שלא יוכלו להשתקם מהר, ארבעים שנה, והפצתי את מצרים בגוים וזריתים בארצות. { ס }

ה' משיב את מצרים להיות ממלכה שפלה

יג כי פה אמר אדוני ידוד: מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן העמים אשר נפצו שמה. יד ושבתי את שבות מצרים, והשבתי אתם ארץ פתרוס- (הפתרוסים היו מבני מצרים בן כנען בן חם בן נח), החלק הדרומי של ארץ מצרים ולשם הם ישבו (כדי להרחיק אותם עוד מארץ ישראל מהסיבה שתבואר לקמן), ששם זה- על ארץ מכורתם- מקורם- היינו ששם התחילה הממלכה המצרית העתיקה, והיו שם ממלכה שפלה- נמוכה- ללא עוצמה. טו אך שפלותה לא תהיה רק ביחס לעוצמתה הגדולה של מצרים מהעבר, אלא גם מן הממלכות האחרות תהיה שפלה- ללא עוצמה, ולא תתנשא- לשלוט עוד על הגוים, והמעטותים- שיהיו עם מועט בחזקו, כדי ש לבלתי רדות- לשלוט בגוים. טז וזה כדי ש ולא יהיה- העם המצרי עוד עבור לבית ישראל למבטח- לעם שישראל יכולים לבטוח בו, שאז זה מזכיר עון- של הליכתם אחרי המצרים בימי צדקיה, בפנותם אחריהם- אם ישראל יפנו אחריהם בעתיד, וכדי שלא ילכו אחריהם ואז זה יזכיר את עוונם- מצרים תהיה שפלה (ורחוקה מארץ ישראל) וממילא לא תהיה סיבה לבטוח בה, וידעו- מצרים כי אני אדוני ידוד- הענשתי אותם. { פ }

מצרים תהיה שר למלך בבל תחת צור

נבואה זו היא השניה הנאמרת על מצרים. מבחינת התאריך שלה היא מאוחרת לכל הספר, אך נאמרה פה כדי שתהיה יחד עם כל הנבואות הרעות על מצרים, והיא נאמרה בין הנבואות הראשונות על מצרים (ולא אחרונה) בגלל הקשר בנבואה זו לעיר צור, שהנבואות על עיר זו הסתיימו זה עתה.

יז והי בעשרים ושבע שנה- 16 שנים לאחר החורבן, בראשון- ניסן באחד לחדש, היה דבר ידוד אלי לאמר. יח בן אדם, נבוכדנאצר מלך בבל העביד את חילו- צבאו- עבדה גדולה אל צר- מכיוון שצור היתה אי המרוחק מעט מהחוף, היו צריכים לשפוך כמויות עפר גדולות מאוד כדי "לחבר" את צור לחוף כדי לאפשר להלחם אתה, ועבודה זו נעשתה על ידי סחיבת סלי עפר על הראש והכתפיים של אנשי מלך בבל ומרוב עבודה שלהם- כל ראש מקרח- כי השערות נמרטו מרוב סחיבה, וכל כתף מרוטה- העור נמרט מרוב סחיבה, אבל למרות העבודה הקשה- ושכר לא היה לו ולחילו מצר על העבדה אשר עבד עליה- אומרים חז"ל שלאחר הכיבוש של צור על ידי בבל, הגיע הים וסחף איתו אל כל הרכוש שלה, ובבל לא קבלו ממנו דבר. { ס }

יט לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני נתן לנבוכדראצר מלך בבל את ארץ מצרים, ונשא המנה- המון אנשיה- לעבדים שלו, ושלל שללה וכוזו בזה, והיתה שחר לחילו. כ תמורת פעלתו אשר עבד בה- בצור- נתתי לו את ארץ מצרים, אשר עשו לי- מכיוון שהם עשו עבורי את הפורענות על צור, נאם אדוני ידוד. כא ביום ההוא- שתיכרת מצרים, אצמיח קרן לבית ישאל- כי יותר לא יסמכו על מצרים וממילא יסמכו על ה', ולך אתן פתחון פה בתוכם- כי לאחר החורבן אמרו ליחזקאל שנבואתו על מצרים לא מתקיימת ולאחר שהיא תתקיים 16 שנים לאחר החורבן הוא יוכל לומר להם שצדק בכל דבריו ובכך יהיה לו פתחון פה, וידעו- מצרים פי אני ידוד. {פ}

פרק ל- חורבן מצרים ועריה והארצות שמסביבה

נפילת מצרים והארצות שסביבה

זוהי הנבואה השלישית על מצרים (היחידה ללא תאריך) בה מתוארת נפילת מצרים ועריה יחד עם הארצות שסביבה. א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, הנבא ואמרת זה אמר אדוני ידוד: הילילו- תיללו- ה- לשון צער ליום- שעומד לבא. ג פי קרוב יום- להגיע, וקרוב יום לידוד- והיום הזה יהיה יום נקמה לה', יום ענן- כאילו יהיה חושך- רמז לצרות שיבואו, עת- זמן העונש של ה גוים יהיה- ביום הזה. ד ועובר הנביא לפרט את העונש- ובאה חרב במצרים, והיתה חלחלה- רעדה בכוש- הסמוכה למצרים, מפני שיפחדו שתבוא החרב גם עליהם בנפל חלל במצרים, ולקחו- האויבים את המנה- המון אנשיה של מצרים- לעבדים, ונהרסו יסדותיה- החורבן יהיה מהיסודות. ה כוש ופוט ולוד- העמים שכני מצרים וכל הערב- ערבוב של אומות וכו- אומה לא ידועה משכני מצרים, וגם ובני ארץ הברית- כל העמים שבברית עם מצרים, אתם בחרב יפלו. {פ}

ו זה אמר ידוד: ונפלו סמכי מצרים- הכוח שלה הסומך אותה, וירד גאון עזה- הגאווה שלה הנובעת מכוחה, ממגדל- מהעיר מגדול בצפון, עד העיר סונה שבדרום- בחרב יפלו בה, נאם אדוני ידוד. ז ונשמו- מצרים תהיה שוממה בתוך ארצות נשמות- שגם הארצות מסביבה יהיו כך, דבר יקשה על שיקומה מחדש של מצרים, ועריו- של מצרים בתוך ערים נחרבות תהיינה- גם ערי העמים מסביב יהיו חרבות, כדי להקשות על שיקומם של ערי מצרים. ח וידעו- מצרים פי אני ידוד- הכיתי אותם, בתתי אש- משל לחרב במצרים, ונשברו כל עזריה- העמים העוזרים לה. ט ביום ההוא- של נפילת מצרים, יצאו מלאכים- שליחים ממצרים מלפני (מכיוון שהפורענות היא ממני, זה נקרא כאילו אני שלחתי אותם) בצים- סירות- לחצות דרומה, לכיוון כוש, את הנהרות החוצים בין מצרים לכוש ממערב למזרח ונשפכים לנילוס, כדי להחריד- להזהיר (וממילא להפחיד) את כוש היושבת בטח- לבטח, והיתה חלחלה- רעדה בהם- בכוש ביום נפילת מצרים, פי הנה באה נפילה זו בקרוב. {ס}

י זה אמר אדוני ידוד: והשפתי את המון- האנשים של מצרים, ביד נבוכדראצר מלך בבל. יא הוא ועמו אתו, עריצי- האכזרים שב גוים, מוכאים לשחת הארץ, והריקו חרבותם מהנדן שלהן על מצרים, ומלאו את הארץ חלל. יב ונתתי יארים (לשון רבים בגלל התפצלות הנילוס למספר יובלים באזור ה"דלתא", שהוא עיקר הישוב של מצרים) חרבה- בנמשל- חורבן מצרים, ומכרתי- אתן את הארץ ביד רעים- גוים רעים- בבל, והשמת- אעשה שממה את ה ארץ ומלאה ביד זרים, אני ידוד דברתי וכך אעשה. {ס}

חורבן ערי מצרים

יג כה אמר אדוני ידוד: והאבדתי גלולים- עבודה זרה והשבתי אלילים מנף- עיר במצרים- שכנראה היתה מרכז של עבודה זרה, ונשיא- מלך מארץ מצרים לא יהיה עוד, ונתתי יראה- ממני בארץ מצרים. יד והשמתי- אעשה שממה את פתרוס- האזור הדרומי של מצרים, ונתתי אש- משל לחרב בצען- עיר במצרים, ועשיתי שפטים- עונשים קשים בנא- עיר במצרים (פרט לנא, כל הערים הנזכרות הם באזור צפון מצרים- אזור הדלתא). טו ושבתי חמתי על סין- עיר במצרים שהנביא מכנה אותה מעוז מצרים- כי מפאת סמיכותה לגבול הצפון מזרחי עשו אותה חזקה במיוחד, והכרתי את המון האנשים של נא. טז ונתתי אש במצרים, חול תחיל (תחול)- תרעד העיר סין- למרות חוזקה, ונא תהיה להבקע- תבוקע- תיכבש, ונף תהיה במלחמה מול צרי יומם- אויבים הבאים ביום ולא בלילה, כי אינם מפחדים ממנה. יז בחורי און- עיר במצרים ופי בסת- עיר במצרים, בחרב יפלו, והנה- הבחורות של הערים האלו- בשבי תלכנה. יח ובתחפנחס- עיר במצרים, חשך היום- מנע השמש את אורו (שמש כאן בלשון זכר)- רמז לצרות שיהיו שם, בשברי שם את מטות- סמל לכוח של מצרים, ונשבת בה גאון עזה- הגאווה שהם מתגאים בכוחם, היא- העיר- ענן יכסנה- ויהיה בה חושך- רמז לצרות, ובנותיה- של העיר בשבי תלכנה. יט ועשיתי שפטים- עונשים קשים במצרים, וידעו כי אני ידוד- הכיתי אותם. {פ}

שבירת זרועות פרעה

כ ויהי באחת עשרה שנה, בראשון, בשבעה לחדש- כארבעה חדשים לפני החורבן, היה דבר ידוד אלי לאמר. כא בן אדם, את זרוע פרעה מלך מצרים שברתי, והנה לא חבשה- בתחבושת לתת רפאות- תרופה על התחבושת, לשום חתול- כדי לקבע את הזרוע, וכל אלה (שלא נעשו) הם כדי לחבשה לחזקה לתפש בחרב- שתוכל שוב להלחם. בפסוק זה רמז הנביא למלחמת בבל במצרים בימי יהויקים בה כבשו בבל מידם את כל אזור ארץ ישראל, וזו הזרוע- השלטון- הנשברת. מאז לא חזר השלטון באזור זה למצרים, וזה חוסר הריפוי של הזרוע. {ס}

כב לכן כה אמר אדוני ידוד: הנני אל פרעה מלך מצרים- להענישו, ושבתי את זרעתי- שעכשיו שתיהן יהיו שבורות, את החזקה- זו ששולטת עדיין במצרים ואת הנשברת- זו שכבר לא שולטת באזור ארץ ישראל, והפלתי את החרב- השלטון מידו לגמרי כי עכשיו לא יוכל לאחוז אותה באף אחת מידי- היינו שמצרים תאבד את שלטונה מכל המקומות. כג והפצותי את מצרים בגוים, וזריתם בארצות. כד וחזקתי את זרעות- הכוח של מלך בבל, ונתתי את חרבי- השלטון שם בידו, ושבתי את זרעות פרעה, ונאק- יצעק מכאב נאקות- כמו צעקות כאב של חלל- אדם העומד למות לפניו- של מלך בבל- היינו שמצרים ינחלו הפסד כואב. כה והחזקתי את זרעות מלך בבל- נוסף לחיזוקן החד-פעמי, אמשיך להחזיקן באופן קבוע, וזרעות פרעה תפלנה- לגמרי, ולא רק תשברנה (שאו יכולות להתרפא), היינו שנפילת מצרים תהיה מוחלטת. וידעו מצרים כי אני ידוד בתי חרבי ביד מלך בבל, ונטה אותה אל ארץ מצרים. כו והפצותי את מצרים בגוים, וזריתי אותם בארצות, וידעו כי אני ידוד. {פ}

פרק לא- הארז אשר בלבנון ונפילתו

הארז בלבנון וחזקו

א ויהי באחת עשרה שנה, בשלישי, באחד לחדש- כחודשיים לאחר הנבואה הקודמת וכחודשיים לפני החורבן, היה דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, אמר אל פרעה מלך מצרים ואל המונו: אל מי דמית בגדלך- לאיזה עם אתה חושב שאתה דומה בחוזקך? ג הנה אשור- שאליו אתה חושב

להדמות בגודלו ובעוצמתו (למרות שבפועל לא הגיעה מצרים בשיאה לשיא של ממלכת אשור) היה כמו (וכאן הנביא עובר לדבר על אשור) אָרְזוּ בַלְבָּנוֹן- סמל לכוח וגובה, יָפָה עֲנָף- ממלכה מפוארת, וְחָרֶשׁ- יער מַצֵּל- שעושה צל- שהם שלטו על עמים רבים, וְגִבְהַ קוֹמָה- ממלכה חזקה, וְבִין עֲבֹתִים- ענפים מסובכים הַיְתָה צִמְרֵתוֹ- ששלטונו היה לגמרי- גם במקומות המסובכים והקשים. ד מִים גְּדֹלוֹהוּ, תְהוֹם- המים העמוקים- (בנמשל- ה') רִמְמֵתוֹ, אֶת נְהִרְתִּיהָ- שהם עיקר המים שלה, הַלְךְ- הולכה התהום (המופיעה עכשיו בלשון זכר ונקבה גם יחד) סְבִיבוֹת- הארו שהיא מְטַעָה- המטע שלה (כאילו הוא המטע היחיד שלה שלו היא דואגת), וְאֶת תְּעַלְתִּיהָ- הקטנים בהרבה מהנהרות- שְׁלָחָה אֶל כָּל עַצֵי הַשָּׁדָה- שאר הגויים, היינו שה' הגביה את אשור מעל כל הגויים. ה עַל כֵּן גִּבְהָא קָמְתוּ מִכָּל עַצֵי הַשָּׁדָה, וְתִרְבִּינָה סְרַעְפְּתֵיוֹ- ענפיו, וְתִאָרְכְנָה פִּאֲרֵתוֹ- ענפיו- משל להתרחבות השלטון של אשור, בזכות מַמְיָם רַבִּים בְּשִׁלְחוֹ- ששלח לו התהום (בלשון זכר). ו בְּסַעְפְּתֵיוֹ- ענפיו קָנְנוּ- עשו קן, כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם- משל למלכים שהיו תחת אשור, וְתַחַת פִּאֲרֵתוֹ יִלְדוּ כָּל חַיֵּי הַשָּׁדָה- משל לגויים, שכל התפתחויותיהם היו תחת שלטונו, וּבְצִלּוֹ שֶׁל הָאָרֶץ יִשְׁבּוּ כָּל גֹּיִם רַבִּים. הנביא מדבר כאן כבר לפי הנמשל. ז וַיִּיָּף- נהיה יפה בְּגִדְלוֹ, בְּאֶרֶץ דְּלִיּוֹתָיו, כִּי הָיָה שָׁרֵשׁוֹ אֶל מִים רַבִּים. ח אֲרָזִים (אחרים, להבדיל מארז הלבנון עצמו) לֹא עֲמָמָהוּ בְּגֵן אֱלֹהִים- הארזים שהיו בגן אלוהים (גן יפה) לא החשיכו את יופיו לעומתם, היינו שהם לא היו יפים כמוהו, בְּרוֹשִׁים- לֹא דָמוּ אֶל סַעְפְּתֵיוֹ, וְעֲרַמְנִים- לֹא הָיוּ כְּפִרְאֲתֵיוֹ, כָּל עֵץ בְּגֵן אֱלֹהִים לֹא דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ- אף עם לא הגיע לרמת שלטונו הגדולה. ט יָפָה עֲשִׂיתִיו בְּרֵב דְּלִיּוֹתָיו, וַיִּקְנָאָהוּ כָּל עַצֵי שְׂנַמְצָאִים בְּעֵדֶן- מקום טוב, אֲשֶׁר בְּגֵן הָאֱלֹהִים. {פ}

נפילת הארז והסיבה לכך

י לְכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: יַעַן אֲשֶׁר גִּבְהַתְּ בְּקוֹמָהּ, וַיִּתֵּן צִמְרֵתוֹ אֶל בֵּין עֲבֹתִים, וּבַעֲקֻבוֹת כַּד וְרָם לְבָבוֹ בְּגִבְהוֹ- זהו חטאו של הארז- אשור, הגאווה שלו בעקבות גדולתו. יא לְכֵן עוֹנָשׁוּ יִהְיֶה שׁ וְאֶתְנָהוּ- אני אתן אותו בְּיַד אֵיל- החזק שב גֹּיִם, עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ, וּמָה יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּרִשְׁעוֹ- של הארז גִּרְשָׁתָהוּ- הוא יגרש אותו ממקומו. יב וכיצד מגרשים ארז? וַיִּכְרְתֵהוּ זָרִים עֲרִיצִי- האכזרים שב גֹּיִם, וַיִּטְשֵׁהוּ- עזבו אותו, אֶל הַהָרִים וּבְכָל גְּאִיּוֹת נִפְלוּ דְלִיּוֹתָיו, וְתִשְׁבְּרָנָה פִּרְאֲתֵיו בְּכָל אֲפִיקֵי הָאָרֶץ- הנחלים, ממלכת אשור תתפרק לגמרי, וַיִּרְדּוּ מִצֵּלוֹ- שלטונו כָּל עַמֵי הָאָרֶץ- הנביא מדבר כאן כבר לפי הנמשל, וַיִּטְשֵׁהוּ- עזבו את אשור. יג עַל מִפְלְתוֹ יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וְאֶל פִּרְאֲתֵיו הָיוּ כָּל חַיֵּי הַשָּׁדָה- כל מלכי הגויים והגויים עצמם "ידרכו" עליו לאחר מפלתו. יד עוֹנָשׁ קִשָּׁה זֶה יבוא על אשור לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִגְבְּהוּ בְּקוֹמָתָם כָּל עַצֵי מִים- הגדלים על מים- הגויים, וְלֹא יִתְנוּ אֶת צִמְרֵתָם אֶל בֵּין עֲבֹתִים- לא יחשבו את עצמם כאילו הם שולטים בדברים הכי סבוכים, וְלֹא יַעֲמְדוּ אֲלֵיהֶם- אל בין העבֹתִים בְּגִבְהָם- מתוך גאווה, כָּל שְׁתֵי מִים- כינוי לפחיתות הערך של העצים, כמו עצי מים בתחילת הפסוק (וכמו "בשר ודם"- לבני אדם), ומדוע שלא יתגאו? (וכאן הנביא עובר לנמשל- שהוא בני האדם)- כִּי כָל־ם- כל בני האדם נִתְנוּ בְּסוֹף לְמוֹת אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית- לקבר, בְּתוֹךְ שאר בְּנֵי אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בּוֹר- קבר. {פ}

תגובת העצים השונים לנפילתו של הארז, סיום התוכחה לפרעה

טו כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: בְּיוֹם רִדְתוֹ שְׁאוּלָה- לקבר, הַאֲבִלְתִּי- גרמתי לאבלות, כִּסְתִי עָלָיו- ממנו אֶת תְהוֹם, וְאֲמַנְעַ נְהִירוֹתֶיהָ- שלא תשקה אותו, וַיִּכְלְאוּ- נפסקו ה מִים רַבִּים- שהיו מגיעים אליו, וְאֶקְדָּר- החשכתי (מרוב צער או פחד) עָלָיו- בעקבות מה שקרה לו, את הפנים של כל עצי ה לְבָנוֹן- הגויים, וְכָל עַצֵי הַשָּׁדָה- הגויים עָלָיו עֲלָפָה- יתעלפו בעקבות מה שיקרה לו. טז מִקּוֹל מִפְלְתוֹ

הַרְעֵשְׁתִּי- הרעדתי גוֹיִם מפחד, בְּהוֹרְדֵי אֹתוֹ שְׂאוֹלָה אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- וזה מה שיהיה אצל העצים החיים, אבל אצל העצים שכבר מתו- וַיִּנְחָמוּ- קיבלו נחמה (מכך שהארז נפל) בְּאֶרֶץ תְּחִתִּית- בקבר כָּל עֵצִי עֵדֹן, מִבְּחַר וְטוֹב לְבָנוֹן- העצים המובחרים והטובים שהיו שם, כָּל שְׁתֵּי מֵיִם- כינוי נוסף לעצים. יז ומדוע הם מתנחמים? כִּי גַם הֵם- העצים אֶתוֹ- עם הארז יוֹרְדוֹ שְׂאוֹלָה- לקבר אֶל חֲלָלֵי חֶרֶב- מפני שגורלו הוא כמו גורלם, וְזָרְעוּ- כל חבריו שהיו לצידו של הארז, גם עכשיו יִשְׁבוּ בְּצֵלוֹ- נמצאים איתו בְּתוֹךְ גוֹיִם האחרים בקבר. יח כאן הנביא חוזר לדבר אל פרעה: אֵל מִי שְׁדִמִּית כָּכָה לפי מחשבתך בְּכַבּוּד וּבְגָדֵל בְּעֵצֵי עֵדֹן, וְהוֹרְדָתָ כְּמוֹתוֹ אֶת- עם עֵצֵי עֵדֹן אֶל אֶרֶץ תְּחִתִּית- לקבר, בְּתוֹךְ עַרְלִים- רשעים תִּשְׁכַּב אֶת- עם חֲלָלֵי חֶרֶב, ומי זה? - הוא פְּרַעְה וְכָל הַמוֹנָה- עמו, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד. {פ}

פרק לב

מחשבת הגאווה של פרעה והנזקים שעשה

א וַיְהִי בְשֵׁתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה, בְּשָׁנֵי עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ- א' אדר, כ-7 חודשים לאחר החורבן, הִזָּה דָּבַר יָדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שָׂא קִינָה- כאן מילה זו כנראה מופיעה במשמעות צינית- שיר לעג על פְּרַעְה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וְאִמְרַתְּ אֵלָיו כְּפִיר גוֹיִם נְדָמִית- החשבת עצמך לאריה- המולך ומסתובב בכל מקום, אבל באמת וְאִתָּה רַק כְּתָנִים- כמו תנין בַּיָּמִים- הנמצא רק באזור של מים (כך אתה שולט רק באזור מצרים), וְתִגַּח- יצאת בְּנִהְרוֹתֶיךָ, וְתִדְלַח- לכלכת מֵיִם בְּרַגְלֶיךָ- משל לצרות שגרמת לעמך ולעמים שכנים, וְתִרְפֹּס- לשון רפש- לכלוך- לכלכת את נִהְרוֹתֶיךָ. {ס}

העונשים שיגיעו לפרעה

ג כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד, וּפְרַשְׁתִּי עֲלֶיךָ אֶת רִשְׁתִּי- שיתפסו אותך- בְּקֹהֵל עַמִּים רַבִּים, וְהֶעֱלֹךְ בְּחֶרְמִי- ברשתי. ד וַיִּטְשֵׁתֶיךָ- אפזר אותך בְּאֶרֶץ, עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה- מקום לא טוב לתנין, אֲטִילֶךָ- אשליך אותך, וְהִשְׁכַּנְתִּי עֲלֶיךָ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם- שיאכלו אותך, וְהִשְׁבַּעְתִּי מִמֶּךָ כֹּהֵל הָאֶרֶץ. ה וְנִתְתִּי אֶת בְּשָׂרְךָ עַל הַהָרִים, וּמִלֵּאֲתֵי הַגְּאִיוֹת רְמוֹתֶיךָ- את גופתך המושלכת ("סוס ורוכבו רמה בים"- השליך). ו וְהִשְׁקִיתִי אֶרֶץ צָפְתֶיךָ- הארץ שלך המוצפת ממים של היאור, מִדְּמָךְ- שישפך שם אֶל הַהָרִים, וְאֶפְקִים יִמְלֵאוּן מִמֶּךָ- מהגופות. ז וְכִסִּיתִי בְּכַבּוֹתָךְ שָׁמַיִם- כאשר אכבה- אחסל אותך אני אכסה את השמים- ויהיה חושך, וְהִקְדַּרְתִּי- והחשכתי אֶת כְּכַבְיָהֶם, את הַשָּׁמֶשׁ- בְּעָנָן אֲכַסְנוּ, וַיִּרַח- לא יאיר אורו. ח כָּל מְאוּרֵי אֹרֹךְ בְּשָׁמַיִם- אֶקְדִּירֶם- אחשיכם עֲלֶיךָ- בעדך, וְנִתְתִּי חֲשָׁךְ עַל אֶרֶץ- וכל הדברים האלו שעניינים הוא החושך שיהיה- הם משל לצרות הרבות שיהיו למצרים, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד. ט וְהִכְעַסְתִּי לֵב, עַמִּים רַבִּים- שיקעסו מרוב פחדם- בְּהִבְיָאֵי אֶת דְּבַר שְׁבָרְךָ בְּגוֹיִם, עַל אֶרְצוֹת שֶׁאֵפִילוּ אֶשֶׁר לֹא יִדְעֹתֶם- אינך מכיר. י וְהִשְׁמוֹתִי- ישתוממו ויבהלו עֲלֶיךָ- על מה שקרה לך עַמִּים רַבִּים, וּמִלְכֵיהֶם יִשְׁעֲרוּ עֲלֶיךָ שַׁעַר- יהיו סוערים מרוב פחד, בְּעוֹפְפֵי חֶרְבִי עַל פְּנֵיהֶם- כשהם ירגישו שהחרב שהבאתי עליך עברה לידם- והם גם כן יכולים להנזק ממנה, וְחָרְדוּ- יפחדו לְרַגְעִים- כל רגע אִישׁ לְנַפְשׁוֹ, בַּיּוֹם מִפְּלֹתֶיךָ. {פ}

המציאות שתהיה בעקבות העונש לפרעה

יא כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד: חֶרֶב מֶלֶךְ בְּכָל תְּבוּאָךְ. יב בְּחֶרְבוֹת גְּבוּרִים אֶפִּיל הַמוֹנָךְ- המון אנשיך, עֲרִיצִי- אכזרים שב גוֹיִם כָּלֶם- אויביך, וְשָׁדְדוּ אֶת גְּאוֹן- גאות מִצְרַיִם- כל אוצרותיה שהיא מתגאה בהם, וְנִשְׁמַד כָּל הַמוֹנָה- המון רכושה. יג וְהִאֲבַדְתִּי אֶת כָּל בְּהֵמָתָה- רומז גם לתנין המוזכר

בתחילת הפרק- מעל מים רבים, ולא תדלחם- תלכלך, את המים, רגל אדם עוד, ופרסות בהמה לא תדלחם- משל לכך שהצרות שעשה פרעה לעמו ועמהים השכנים- ייפסקו. יד אַז- כשרגל אדם ובהמה לא תדרוך במים- אַשְׁקִיעַ מִימֵיהֶם- הלכלוך והרפש ישקעו במים- כי לא יהיה מי שינער אותם, וְנִהְיֹתֶם כַּשָּׁמַן אֹלֵיךְ- המים יהיו צלולים כמו שמן- משל לכך שהרשע באזור ייעלם, נָאִם אדוני ידוד. טו בְּתֵתִי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה וּנְשָׁמָה, אֶרֶץ מַמְלָאָה- הארץ תהיה שממה מכל מה שהיתה מלאה, בְּהִכּוֹתִי אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ידוד. טז קִינָה- שיר לעג היא, וְקוֹנְנוּהָ- ומי? בְּנֹת הַגּוֹיִם תְּקוֹנְנָה אוֹתָהּ, עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל הַמּוֹנֵה תְּקוֹנְנָה אוֹתָהּ, נָאִם אדוני ידוד. {פ}

מצרים יורדת לקבר

יז וַיְהִי בַשָּׁתִּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ (לא מצוין שם החודש והכוונה, כנראה, לחודש שצוין בתחילת הפרק- החודש ה-12), הָיָה דָבָר ידוד אֵלַי לֵאמֹר. יח בֶּן אָדָם, נָהָה- בכה על מה שיקרה ל הַמוֹן מִצְרַיִם, וְהוֹרְדָהוּ- ובכך שתבכה כאילו תוריד אותו (לקבר), אוֹתָהּ- את האומה וּבְנֹת גּוֹיִם אֲדָרִים- חזקים- שהיו בעלי בריתה, אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת- עם כל יוֹרְדֵי בּוֹר- קבר. יט פונה הנביא אל פרעה- מִמִּי נֶעֱמַתְּ? ממי אתה יותר נעים- טוב? זו שאלה רטורית שתשובתה- מאף אחד! ולכן- רָדָה- לקבר וְהִשְׁכַּבְתָּהּ- ושכב את- עם עַרְלִים- רשעים, היינו שתמות בסוף כמו כולם ותקבר עם רשעים. כ בְּתוֹךְ חַלְלֵי חָרָב יִפְלוּ- מצרים, חָרָב נִתְּנָה- עליהם, מְשַׁכּוֹ אוֹתָהּ- כאילו הנמצאים בקבר מושכים אותה לשם ואת וְכָל הַמוֹנֵיהָ. כא יִדְבְּרוּ לוֹ- עליו- על פרעה, אֵלַי- חזקי ה גְּבוּרִים מְתוֹךְ שְׂאוּל- אלו שכבר נמצאים בקבר, וגם אֶת עֲזָרָיו- כך ידברו גם על העמים עוזרי פרעה, ומה ידברו? "יָרְדוּ שְׁכַבּוּ הָעַרְלִים חַלְלֵי חָרָב"- הרשעים האלו ירדו לקבר כמו חללי חרב.

העמים שתפגוש מצרים בקבר

כב הנביא עובר לציין לאיזה עמים מצטרפת מצרים כאשר ירדה לקבר: שָׁם- בקבר- אֲשׁוּר וְכָל קְהֵלָה, סְבִיבוֹתָיו- של העם (כאילו הוא ישות עצמית) קְבֻרָתָיו- של העם (במובן של האנשים הפרטיים) (יש לציין כי שמות האומות מוזכרות כאן לסירוגין בלשון זכר ונקבה כי לפעמים מתייחסים לארץ- או לאומה או לממלכה- בלשון נקבה, ולפעמים לעם- בלשון זכר), כָּלֵם חַלְלִים הַנִּפְלִים בְּחָרָב. כג אֲשׁוּר נִתְּנוּ קְבֻרָתֵיהָ- של אשור בְּיַרְכָתֵי- בקצה של ה בּוֹר, וַיְהִי קְהֵלָה סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ, כָּלֵם חַלְלִים נִפְלִים בְּחָרָב, וזאת מפני אֲשׁוּר נִתְּנוּ חֲתִית- פחד, על עמים אחרים, בְּאֶרֶץ חַיִּים- כאשר היו חיים. כד שָׁם- בקבר- עֵילָם וְכָל הַמוֹנָה- המון אנשיה סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ, כָּלֵם חַלְלִים הַנִּפְלִים בְּחָרָב, אֲשׁוּר יָרְדוּ עַרְלִים- רשעים אלו אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת, וזה מפני אֲשׁוּר נִתְּנוּ חֲתִיתָם- פחדם, על האנשים בְּאֶרֶץ חַיִּים, ולכן וַיִּשְׂאוּ כְלָמָתָם- בושתם, כאשר היו אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר. כה בְּתוֹךְ חַלְלִים נִתְּנוּ מְשַׁכַּב לָהּ- לעילם, יחד עם כָּל הַמוֹנָה, סְבִיבוֹתָיו- של העם- קְבֻרָתָהּ- של האומה, כָּלֵם עַרְלִים חַלְלֵי חָרָב כִּי- בגלל ש נתן חֲתִיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים, ולכן וַיִּשְׂאוּ כְלָמָתָם- בושתם, כאשר היו אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר, בְּתוֹךְ חַלְלִים נִתְּנוּ- העם הזה. כו שָׁם מְשַׁךְ תִּבְל וְכָל הַמוֹנָה, סְבִיבוֹתָיו- של העם קְבֻרָתֵיהָ- של האומה, כָּלֵם עַרְלִים מְחַלְלֵי חָרָב כִּי- בגלל ש נתנו חֲתִיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים. כז הנביא עובר לפסוק צדדי: וְלֹא יִשְׁכַּבוּ אֶת- עם גְּבוּרִים, אלו ש נִפְלִים מְעַרְלִים- אותם עמים שנפלו במלחמה על ידי ערלים לא ישכבו בקבר יחד עם גיבורים, ומה ההבדל? שגיבורים רגילים אֲשׁוּר יָרְדוּ שְׂאוּל יחד עם בְּכָלֵי מַלְחָמָתָם, וַיִּתְּנוּ- הקוברים אֶת חֲרֻבוֹתָם תַּחַת רַאשֵׁיהֶם- להראות שלא מתו במלחמה אלא מיתת עצמם, ואילו העמים האלו לא ייקברו כך אלא כמו חללי חרב, מפני ש וַתְּהִי עוֹנָתָם- עונשם ניכר על עֲצֻמוֹתָם- גופם, העובדה שדקרו אותם ניכרתעליהם ולכן הם לא נקברים כמו גיבורים, ועונש זה קרה להם מפני ש- כִּי חֲתִית גְּבוּרִים- כי היו הפחד של

הגיבורים בארץ חיים. כח ואתה- פרעה- בתוך ערלים תשבר ותשכב את- עם חללי חרב. כט שמה- בקבר אדום, מלכה וכל נשיאה, אשר נתנו בגבורתם- למרות גבורתם את- עם חללי חרב, המה את- עם ערלים ישכבו ואת ירדי בור. ל שמה נסיכי צפון (הממלכות הצפוניות לארץ) כלם, וכל נסיכי צדני, אשר ירדו את- עם חללים, בחתייתם- ובשברם- מגבורתם בושים- אז הם עוד יותר מתביישים בעקבות הגבורה שהיתה להם פעם- כי בכך השבר והנפילה יותר גדולים, וישכבו כמו ערלים את- עם חללי חרב, וישאו כלמתם את ירדי בור. לא אותם- כל העמים שהוזכרו- יראה פרעה כאשר ירד לקבר, ונחם- יקבל נחמה- על כל המונה- כי יראה שלא רק הוא שם, והמונו של פרעה הם חללי חרב פרעה וכל חילו, נאם אדוני ידוד. לב אומר ה': כי נתתי מעתה את חתינו (חתיתי)- פחדי בארץ חיים- לאחר שייענש פרעה כולם יפחדו מה', והשכב בתוך ערלים את חללי חרב- פרעה וכל המונה, נאם אדוני ידוד. { פ }

❖ חטיבת הפרקים הבאה היא פרקים כה- לב, בהם עובר יחזקאל מנבואות פורענות על ישראל עד עכשיו, לנבואות פורענות על העמים השונים מסביב לממלכת יהודה.

פרק כה- נבואות פורענות על מספר עמים

נבואת פורענות על עמון

א וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שִׁים פְּנִיךָ אֶל-לְכוּוֹן בְּנֵי עַמּוֹן, וְהִנָּבֵא עֲלֵיהֶם. ג וְאָמַרְתָּ לְבָנֵי עַמּוֹן שְׁמְעוּ דְבַר אֲדוֹנֵי יְהוָה, כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-בְּעַקְבוֹת אֲמַרְךָ הָאֵח-קְרִיאַת שְׂמֵחָה, שֵׂאת שְׂמֵחָתְךָ אֶל-עַל 1. מִקֶּדְשֵׁי כִי נָחַל-שֶׁהִמְקַדֵּשׁ נֹחַרְב וְחוֹלָל, וְאֶל-עַל 2. אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל כִּי נִשְׁמָה-שְׁנַחֲיִיתָה שׁוֹמְמָה, וְאֶל-עַל 3. בֵּית יְהוּדָה-מִמְלַכַת יְהוּדָה כִּי הִלְכּוּ בְּגוֹלָה. ד לָכֵן הִנְנִי נֹתְנָה לְבָנֵי קָדְשׁ-מְדוּבָר בַּזְרָעָה שֶׁל קְטוּרָה (וְאוֹלֵי גַם שֶׁל הַגֵּר) אֵשֶׁת אַבְרָהָם, שֶׁהִיוּ יוֹשְׁבֵי מְדִבְרַת מִמְזַרְח לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל בְּמְדִבְרַת עַרְב, וְכוּנּוּ בְשֵׁם זֶה כִּי אַבְרָהָם שִׁלַּח "קִדְמָה אֶל אֶרֶץ קָדְשׁ", לְמוֹרֶשֶׁה-שֶׁהֵם יִירָשׁוּ אֶת אֶרְצָם לְאַחַר שֶׁהִבְבִּילִים יַחְרִיבוּ אוֹתָהּ (כְּמִבּוֹאֵר בְּפָרָק כ"א), וְיִשְׁבּוּ טִירוֹתֵיהֶם-חֹמוֹת אַבְנִים שֶׁהִיוּ סָבִיב לְאַהֲלֵיהֶם-בְּךָ, וְנִתְּנוּ בְּךָ מִשְׁכְּנֵיהֶם-אֶהֱלִיחֶם, הִמָּה יֹאכְלוּ פְרִי-פִירוֹת אֶרֶץ, וְהִמָּה יִשְׁתּוּ חֶלְבֶךָ-הַחֶלֶב (ח' בַּפֶּתַח) שֶׁלְךָ. ה וְנִתְּתִי אֶת רַבָּה-עִיר הַבִּירָה שֶׁל עַמּוֹן-לְנֹוה-מִקּוֹם הַמִּשְׁכָּן שֶׁל גְּמָלִים-שֵׁשׁ הַרְבֵּה מֵהֶם לְבָנֵי קָדְשׁ הַנִּמְצָאִים בְּמְדִבְרוֹת, וְאֵת שְׂאֵר עַרְי בְּנֵי עַמּוֹן לְמַרְבֵּץ-מִקּוֹם הַמִּשְׁכָּב שֶׁל צֹאן-שֶׁל בְּנֵי קָדְשׁ, וְכַשְׂזָה יִקְרָה-וַיִּדְעֶתְם כִּי אֲנִי יְהוָה-מִכָּה אֶתְכֶם עַל חֲטֵאֵיכֶם. {פ}

ו כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-מִכִּיוּן שׁ מִחֲאָדָךְ יָד-מַחֲיִית כְּפִים מִשְׂמֵחָה וְרִקְעָה בְּרִגְלֶךָ-כְּרִיקוּד, מְרֹוב שְׂמֵחָה, וְתִשְׁמַח בְּכָל שְׂאֵטְךָ-הַבְּזִיוֹן שֵׁשׁ לְךָ כִּלְפֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִפְשׁ-שֶׁלְךָ, אֶל-עַל מַה שֶׁקָּרָה לְאֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. ז לָכֵן הִנְנִי נֹטִיתִי אֶת יָדֵי עֲלִיךָ לְהַעֲנִישׁךָ וְנִתְּתִיךָ לְבַג (לְבַז) לְגוֹיִם-שֵׁיבִיזוּ אוֹתְךָ, וְהִכְרַתִּיךָ מִן הָעַמִּים-שֶׁלֹּא תִהְיֶה עוֹד, וְהִאֲבִדְתִּיךָ מִן הָאֲרָצוֹת-שֶׁגַם שֵׁם אֶרֶץ לֹא יִזְכָּר עוֹד (וְלֹא רַק שֵׁם הָעַם), אֲשַׁמִּדְךָ וְאִזּוּ וַיִּדְעֶתְךָ כִּי אֲנִי יְהוָה. {פ}

נבואת פורענות על מואב

ח כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְהוָה: יַעֲן-מִכִּיוּן שׁ אֲמַר-כַּשְׁנֹחַרְבֵי הַמְּקַדֵּשׁ וּמִמְלַכַת יְהוּדָה יֵצֵא לְגִלוֹת אֲמַרו מוֹאָב וְשַׁעִיר-אֲדוֹם, (שֶׁהוֹזְכְּרוּ פֶה דֶרֶךְ אֲגַב אוֹלָם עֲנִשׁם יִהְיֶה רַק בְּפִרְשֵׁיהֶם הַבָּאָה): "הִנֵּה כָּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יְהוּדָה"-בֵּית יְהוּדָה אוֹמְרִים שֶׁאֲלוֹהֵיהֶם הוּא מִשְׁהוּ מִיּוֹחַד וְהוּא שׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם אֶךְ בְּפוֹעַל מַה שֶׁקוֹרָה לָהֶם זֶה כְּמוֹ כָּל הַגּוֹיִים שֶׁלְעִיתִים מִנְּצַחִים וְלְעִיתִים מִפְּסִידִים (וַיֵּשׁ חִילוֹל ה' גְּדוֹל בְּאִמְרָה זו). ט לָכֵן הִנְנִי פֹתַח-לְכַנִּיסַת הָאוֹיְבִים אֶת פֶּתַח-מְוֹרְדוֹת הַהָרִים שֶׁל מוֹאָב, וְזֶה יִהְיֶה מִהָעַרִים-מִהַכִּיוּן הַמִּיּוֹשֵׁב בְּעָרִים שֶׁל מוֹאָב, מִעָרֵי מְקַצְהוּ-מִהָעָרִים הַנִּמְצָאוֹת בְּגִבּוֹלוֹ, מִהַמְּקוֹם שֶׁהוּא צְבִי-הַכִּי יִפֶּה וּמִפּוֹאֵר, וְזֶה: אֶרֶץ בֵּית הַיְשִׁימַת-בְּמִזְרַח הַיַּרְדֵּן הַדְּרוֹמִי, בְּעַל מְעוֹן, וְקָרִיתְמָה (וְקָרִיתְמָה)-שְׁמוֹת עָרִים בְּצִפּוֹן מוֹאָב (שֶׁהִיוּ בְּעֵבֶר שֵׁיכִים לְנַחֲלַת רְאוּבֵן אוֹלָם מוֹאָב כִּבְשׁוּ אוֹתָם בְּמַהֲלַךְ הַשָּׁנִים חֲזָרָה) וּמִמְּקוֹם זֶה יִכְנָסוּ הָאוֹיְבִים. י אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה אֶפְתַּח לְבָנֵי קָדְשׁ-שְׁבָאוּ כְּבַר מִקּוֹדֵם עַל בְּנֵי עַמּוֹן, וּמִשָּׁם יִמְשִׁיכוּ דְרוֹמָה לְכוּוֹן מוֹאָב, וְנִתְּתִיךָ-גַם אֶת אֶרֶץ מוֹאָב לָהֶם לְמוֹרֶשֶׁה, וְשׁוֹב חוֹזֵר הַנְּבִיא לְעוֹנֵשׁ שֶׁל עַמּוֹן (מְרֹוב כְּעִסּוֹ עֲלֵיהֶם עַל כֵּךְ שֶׁחָרְפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל)-וּבְנֵי קָדְשׁ הִיכּוּ אֶת עַמּוֹן לְמַעַן לֹא תִזְכָּר בְּנֵי עַמּוֹן בְּגוֹיִם. יא וּבְמוֹאָב אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים-עוֹנֵשִׁים קִשִּׁים, וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה-מִכָּה אוֹתָם. {פ}

נבואת פורענות על אדום

יב זה אמר אדוני ידוד: יען עשית אדום (נוסף לדברים שאמרו בפרשיה הקודמת יחד עם מואב הם גם עשו דבר נוסף לישראל) בנקם נקם לבית יהודה- הצטרפו לחילות מלך בבל כדי להכות את יהודה ולנקום בהם, ויאשמו אשום- ובהם הם אשמים בכך ש ונקמו- אדום בהם- ביהודה. יג לכן זה אמר אדוני ידוד: ונתתי ידי על אדום- להענישם, והכרתי ממנה אדם ובהמה, ונתתי- את ארץ אדום- חרבה- חריבה, מתימן- אזור בקצה הדרומי של אדום (היינו שכל הארץ תהיה כך) והכוונה של הנביא היא שהיא תהיה כך עד לארץ ישראל הנמצאת בגבולה הצפוני של אדום, וגם ודנה- מקום בדרום מזרח אדום- בחרב פלו- היינו שלכל הארץ יהיה כך. יד בפסוק זה מנבא הנביא שחוץ מהפורענות הקרובה תהיה גם פורענות לעתיד לבא: ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל- שכך תהיה לישראל יותר נחת כשהם ינקמו בעצמם באדום, ועשו באדום כאפי וכחמתי, וידעו- אדום את נקמתי, נאם אדוני ידוד.

נבואת פורענות על פלישתים

טו זה אמר אדוני ידוד: יען עשית פלשתים בנקמה- שגם הם כמו אדום הצטרפו למלך בבל במלחמה עם ישראל, וינקמו נקם בישראל מתוך בשאט- הבזיון שיש להם בנפש- כלפי ישראל, למשחית- כדי להשחית את ישראל, וזה בעקבות איבת עולם- שנאה שיש להם לישראל מעולם. טז לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני נוטה ידי על פלשתים- להענישם, והכרתי את כרתים (כינוי לפלישתים שהגיעו לארץ כנען מאיי הים שאחד מהם נקרא כרתים), והאבדתי את שארית- מה שישאר מ חוף הים (כינוי נוסף לפלשתים בעקבות מקום מגוריהם הן בארץ כנען והן מהמקומות מהם הגיעו לארץ כנען שתמיד היו גרים על חוף הים). יז ועשיתי כם נקמות גדלות בתוכחות- יסורים של חמה- כעס, וידעו כי אני ידוד מכה אותם בתתי את נקמתי בם. { פ }

❖ בשלושת הפרקים הבאים עוסק הנביא בעיר צור. נראה שהמקום הרב שהיא תופשת בנובואה הוא גם (חוץ מהחטאים המפורטים הפסוקים עצמם) בגלל העובדה שזמן רב אחרי שחרבה ירושלים עוד עמדה צור על תילה, והנביא רצה להדגיש שהפורענות שלה תבוא לבסוף ולכן הקדיש לכך פרקים רבים כל כך.

פרק כו- נבואת פורענות על צור

נבואת פורענות על צור

א ויהי בעשתי עשרה שנה- שנה 11 לגלות יהויכין, באחד לחדש- ולא נאמר באיזה חודש. יש משערים שמדובר בחודש החמישי- אב, שבו נחרב הבית שהוא החודש בשנה זו מפני שבו היתה כזו פורענות, ולכן לא צוין כי ברור על איזה חודש אנו מדברים. ואם כן נבואה זו היא 8 ימים לפני חורבן הבית, הנה דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, יען- מכיוון אשר אמרה צר על ירושלים: "האח- קריאת שמחה למפלתה (ואע"פ שזה עוד לא קרה, מדבר על זה הנביא בלשון עבר), נשברה ירושלים המכונה דלתות העמים מפני שכל העמים היו באים בדלתותיה למסחר (ואולי גם מבחינת שליטה מדינית), נסבה אלי- וממילא תיסוב אלי כל הסחורה שהיתה בה כי כולם יבואו לסחור אצלי, אמלאה החרבה- אני אתמלא בזכות החורבן שקרה לה", עד כאן דברי צור על ירושלים. ג לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני עליך צר- להענישך, והעליתי עליך גוים רבים- למלחמה, כהעלות הים לגליו- כמו שגלי הים הגדולים עולים על דבר להטביעו. צור היתה עיר נמל על הים ולכן הנביא מביא דימוי הקשור לכך. ד ושחתו חמות צר, והרסו מגדליה, וסחיתתי- אגרור את עפרה ממנה כדרך שהים גורף את החול כשהוא חוזר מהחוף, היינו שלא ישאר בצור אפילו מבנה

אחד, וְנִתְּנִי אוֹתָהּ לְצַחִיחַ סָלַע- סלע נקי היינו ישרה לחלוטין בעקבות החורבן (כפי שמה, צור=סלע). ה כמו מִשְׁטַח חֲרָמִים- רשתות תְּהִיָּה בְּתוֹךְ הָיִם- כמו שבים כל הרוצה לשטוח רשת פורש ולוקח מה שעולה בה, כך כל הגויים יקחו מצור כחפצם, כִּי אֲנִי דְּבַרְתִּי נֶאֱמַר אֲדוֹנִי יְדוּד, וְהִיָּתָה לְבָז- לביזה ולשלל לְגוֹיִם. ו וּבְנִוְתִיָּהּ- הכפרים שלידה אֲשֶׁר בְּשָׂדֶה- ללא חומה, בְּחָרֵב תִּהְרָגָהּ, וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְדוּד. { פ }

מלחמת מלך בבל בצור

ז כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנִי יְדוּד : הֲנִי מְבִיא אֶל צֹר אֶת נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִצָּפוֹן, שהוא מֶלֶךְ מְלָכִים- מלך מעל המלכים שהוא שולט עליהם, בְּסוּס וּבְרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים- רוכבי הסוסים וְקָהַל וְעַם רַב- היינו בצבא גדול. ח בְּנִוְתִיָּהּ בְּשָׂדֶה- הכפרים שלידה ללא חומה- בְּחָרֵב יְהָרֵג, וְנִתְּנָן עֲלֶיךָ דִּיקָ- מגדל תצפית, וְשָׂפָךְ עֲלֶיךָ- על החומה סִלְלָה- כדי לכובשה, וְהָקִים עֲלֶיךָ צָנָה- מגן גדול המכסה את כל הגוף שהיה מחזיק אחד הלוחמים לפני לוחם אחר. ט וּמַחִי- מכת קְבֵלוֹ- הבליסטרא שלו (קבל=מול בארמית, ונקראת כך על שם ששמים אותה מול החומות) יִתֵּן בְּחַמוֹתֶיךָ- אבני הבליסטראות יכו בחומותיך, וּמְגֹדְלֶיךָ יִתַּךְ בְּחָרְבוֹתָיו. י הנביא מביא תיאורים של גוזמא על עוצמת הצבא של בבל: מִשְׁפָּעֵת- מרוב השפע של סוּסִיו וְכֶסֶף אֲבָקִים- העולה במרוצתם, מְקוּל- מהרעש הגדול של פָּרֶשׁ וְגִלְגָל וְרֶכֶב של צבא בבל תִּרְעַשְׁנָה- ירעדו חומותיך, בְּבֹאוֹ- כאשר הוא יבוא בְּשַׁעְרֶיךָ כְּמִבּוֹאֵי עִיר מְבֻקָּעָה- כמו שבאים אל עיר מבוקעת ללא חומה כך יבוא בך, היינו שבמהירות גדולה הוא יכבוש אותך. יא בְּפָרָסוֹת סוּסָיו יִרְמַס אֶת כָּל חוּצוֹתֶיךָ- רחובותיך, עֲמֻךְ בְּחָרֵב יְהָרֵג, וּמַצְבּוֹת עֲזָךְ- כמין אנדרטאות שעשיתם לזכר נצחונותיכם שאמרתם שבאו לכם בזכות כוחכם- לְאֶרֶץ תִּרְדַּךְ כל אחת ממצבות אלו כשיהרוס אותם מלך בבל. יב וְשָׁלְלוּ- יבזזו חִילְךָ- רכושך, וּבִזְזוּ רְכֻלְתְּךָ- סחורתך, וְהָרְסוּ חוּמוֹתֶיךָ, וּבְתֵי חֲמֻדְתְּךָ- היפים יתצו, וְאֲבִינֶיךָ וְעֵצֶיךָ וְעַפְרֶךָ בְּתוֹךְ מַיִם יִשְׁיֻמוּ- כאילו יקחו ויגרפו אותם לים. יג וְהִשְׁבַּתִּי- ואפסיק את הַמּוֹן שִׁירְךָ- קול השמחה הנשמע בך, וְקוּל כְּנֹרֶיךָ לֹא יִשְׁמַע עוֹד. יד וְנִתְּנִיךָ לְצַחִיחַ סָלַע- סלע חלק, שהיא תישאר ללא מבנים, וכמו מִשְׁטַח חֲרָמִים- רשתות תְּהִיָּה- שמי שרוצה יבוא לבזוז אותה כמו שמי שרוצה שוטח את הרשת שלו בים, לֹא תִבְנֶה עוֹד, כִּי אֲנִי יְדוּד דְּבַרְתִּי נֶאֱמַר אֲדוֹנִי יְדוּד. { ס }

האיים מסביב מפחדים ומקוננים על צור

טו כֹה אָמַר אֲדוֹנִי יְדוּד לְצֹר : הֲלֹא- היינו שכן כך יקרה- מְקוּל מִפְּלִתְךָ, בְּאֵנֶק חָלַל- כאשר ההרוגים שלך יאנקו ויזעקו לפני מיתתם, בְּהָרֵג הָרֵג- וכשיהרגו הרוגים בְּתוֹכְךָ, באותו הזמן יִרְעָשׁוּ- ירעדו הָאֲיִים שמסביבך. צור היתה עיר מלוכה שמשלה על כל האזור, וכשהיא תפול כל שאר הערים יפחדו מאוד מהעתיד לקרות להם. טז וְיָרְדוּ מֵעַל כְּסֹאוֹתֵם כָּל נְשִׂאֵי- המלכים של איי הָיִם, וְהִסִּירוּ אֶת מְעִילֵיהֶם- מעילי המלוכה, וְאֶת בְּגָדֵי רִקְמָתָם יִפְשְׁטוּ, וכאילו חֲרָדוֹת יִלְבְּשׁוּ, על הָאֶרֶץ יִשְׁבוּ, וְחָרְדוּ לְרַגְעִים- יפחדו כל רגע, וְשָׁמְמוּ- יבהלו עֲלֶיךָ- ממה שקרה לך, כל הדברים המתוארים בפסוק זה הם מרוב פחד ולאות אבל. יז וְנִשְׂאוּ עֲלֶיךָ קִינָה- שיר אבל וְאָמְרוּ לְךָ- עליך: " אֵיךְ- איך זה קרה, שאלת צער, ש אֲבִדְתָּ, נוֹשֶׁבֶת מִיַּמִּים- העיר שהיתה מיושבת וגדולה בזכות הימים המקיפים אותה ודרכם היא עשתה מסחר, הָעִיר הִהְלָלָה- המהוללת, אֲשֶׁר הִיָּתָה חֲזָקָה- מושלת בָּיָם היא וְיִשְׁבִּיָּהּ, אֲשֶׁר נִתְּנָנוּ חֲתִיתָם- את פחדם לְכָל יוֹשְׁבֵיָהּ- לכל יושבי הים שפחדו מהם" עד כאן הקינה. יח עֲתָה- בקרוב יִחָרְדוּ הָאֵיִן- האיים ב יוֹם מִפְּלִתְךָ, וְנִבְהָלוּ הָאֲיִים אֲשֶׁר בָּיָם מִצִּאֲתְךָ- מכך שיצאת לגולה. { ס }

צור יורדת לקבר

יט כי כה אמר אדוני ידוד: בתתי- כאשר אתן אתך עיר נחרבת, פְּעָרִים אֲשֶׁר לֹא נוֹשְׁבוּ- כאילו היית עיר שלא יושבה מעולם, היינו שלא יישאר בך לאחר החורבן כלום, וזה יקרה כאשר בְּהַעֲלוֹת עֲלֶיךָ אֶת תְּהוֹם- את המים העמוקים, וְכִסּוֹף הַמַּיִם הַרְבִּיִם- של הים (שוב, מכיוון שצור היתה עיר נמל הדימויים של הנביא קשורים למי הים הממשילים את האויבים שיבואו עליה). כ אז, באותו זמן וְהוֹרְדְתִיךָ אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- המתים שיוורדים אל הקבר, אֶל עַם עוֹלָם- "העם" שהיה מאז ומעולם שזה המתים, וְהוֹשְׁבְתִיךָ בְּאֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת- זה הקבר, כְּחַרְבוֹת מְעוֹלָם- כאילו היית עיר שחרבה מאז ומעולם את תהיי אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- מתים, לְמַעַן לֹא תִשָּׁבֵי- כדי שיותר לא תהיי מיושבת, ובזמן החורבן שלך- וְנִתְתִי צְבִי- פאר, יופי, בְּאֶרֶץ חַיִּים- ארץ ישראל, (ישנה כאן נחמה מובלעת לעם ישראל). כֹּה בְּלִהוֹת- בהלות אֶתְנֶנְךָ- למי שיראה אותך, וְאִינְךָ- לא תהיי, וְתִבְקָשֵׁי- יחפשו אותך וְלֹא תִמְצָאֵי עוֹד לְעוֹלָם, נָאִם אדוני ידוד. {פ}

פרק כז- קינה על צור

גאוות העיר צור

א וַיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלֵי לֵאמֹר. ב וְאַתָּה בֶן אָדָם שָׂא עַל צֹר קִינָה- שיר אבל. ג וְאַמְרַתְּ לְצוֹר- ועוד מעט יתחיל הנביא בגוף הקינה, אך עוד לפני כן הנביא מכנה את צור- היִשְׁבַּתִּי (הִישָׁבַת) עַל מְבוֹאֹת הַכְּנִיסוֹת לַיָּם, כי בעיר צור היו מספר נמלים, רִכְלַת- סוחרת עם כל הָעַמִּים, וסחורתה מגיעה אֶל אִיִּים רַבִּים, {ס} כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: צוֹר, אֶת אֲמַרְתְּ אֲנִי כְּלִילַת- מושלמת ב יפי. ד ואמרת עוד ש בְּלֵב- במרכז יָמִים גְּבוּלֶיךָ- כאילו הגבול שלך מגיע עד לאמצע הים כי סחורותיך היו מגיעות לכל המקומות, בְּנִיךָ כָּלְלוּ- השלימו את יָפְיךָ.

תאור האניה

מכאן ואילך עובר הנביא לתאר את צור כאילו היתה אניה מפוארת שעשויה מהחומרים הטובים ביותר שמגיעים מהמקום המקורי והטוב ביותר שלהם. והוא ממשיל אותה לכך מפני שעיקר עושרה והצלחתה המדינית של צור היו בזכות העובדה שהיא יושבה על הים. ה בְּרוֹשִׁים מִשְׁנִיר- החרמון בְּנוֹ לָךְ, אֶת כָּל לַחְתִּים- הלוחות של גוף האניה, אֶרֶז- שהוא גבוה מְלִבְנוֹן לְקַחוּ בשביל לַעֲשׂוֹת תֵּרוֹן עֲלֶיךָ. ו מ אֵלוֹנִים מִבְּשׂוֹן, עֲשׂוּ מִשׁוֹטֶיךָ- המשוטים, קֶרֶשֶׁךָ- הנמצא בתחתית האניה שאיתו מנווטים אותה, עֲשׂוּ שֵׁן- שיני שנהב של פילים המצפות את העץ בַּת אֲשָׁרִים- תאשור, שהביאו מאֵי כְּתִים. ז שֶׁשׁ- פשתן בְּרִקְמָה- רקום מִמְצָרִים הִיָּה מִפְּרֶשֶׁךָ, ומאותו פשתן השתמשו גם לְהִיּוֹת לָךְ לְנֶס- הדגל שבראש הספינה, תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמֹן מֵאֵי אֱלִישָׁה הִיָּה מְכַסֶּךָ- המכסה של סיפון האניה.

צוות האניה

הנביא עובר לתאר את צוות האניה שהיה מהאנשים הטובים והמומחים ביותר בכל תחום, ובנמשל עניינו הוא שכל סוחרי תבל והמומחים בסחר אניות וכו' היו בעיר צור. ח לִשְׂבִי צִידוֹן וְאַרְוֹד הָיוּ שְׂטִים לָךְ- החותרים, חֲכַמֶיךָ- את צוֹר, הָיוּ בָךְ, הַמָּה חִבְלֶיךָ- רבי החובל, מנהיגי האניה. ט זְקַנֵי גְבַל וְחֲכַמֶיָּהּ- המפורסמים בחכמת העץ שלהם בבית המקדש הראשון (מלכים א' ה') הָיוּ בָךְ מְחִזְקֵי בְדֻקֶּךָ- הבודקים והמחזקים את הצריך תיקון, כָּל אֲנִיּוֹת הַיָּם וּמְלַחֲיָהֶם הָיוּ בָךְ בשביל לַעֲרֹב מְעַרְבְּךָ- לסחור סחורתך. י פָּרַס וְלוֹד וּפּוֹט הָיוּ בְּחִילֶךָ- הצבא שלך, בתור אֲנָשֵׁי

מִלְחָמָתָךְ- שֶׁהֵם הָיוּ שְׂכִירֵי חֶרֶב שְׁלַכְּם, מִגֵּן וְכֹבֵעַ תֵּלֹו בָךְ- הָיוּ תוֹלִים עַל תוֹרֵן הָאֵנִיָּה כְּדֵי לִהְפָּחִיד שׁוֹדְדִים וְכַדוּמָה שְׁלֹא יִבֹּאוּ, הִמָּה- הַמִּגֵּן וְהַכּוֹבֵעַ הַתְּלוּיִים נִתְּנוּ הִדְרָךְ- יוֹפִיךְ, כִּי הַחֲשִׁיבוֹךְ גַּם כַּחֲזָקָה נוֹסֵף לְיוֹפֵי הָרְגִיל. יֵא בְּנֵי אֶרֶץ וְחִילָךְ- שֵׁם מִקּוֹם, עַל חוֹמוֹתֶיךָ- שֶׁל הָעִיר סָבִיב, וְגַמְדִים- צֹאצְאֵי גוֹמֵר (ר' ו-ד' מִתְחַלְפוֹת) בֶּן יִפְתָּ, בְּמַגְדְּלוֹתֶיךָ הָיוּ (בְּשֵׁתֵי הַדּוֹגְמָאוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת עֹזב הַנְּבִיא אֶת הַמֶּשֶׁל שֶׁל הָאֵנִיָּה ו"קִפְצִי" לְנִמְשַׁל- הָעִיר צוֹר עֲצֻמָּה), שְׁלֵטִיהֶם- מִגֵּן גְּדוֹל תֵּלֹו עַל חוֹמוֹתֶיךָ סָבִיב- כְּדֵי לִהְפָּחִיד אֶת הָאוֹיְבִים שִׁידְעוּ שֵׁשׁ בַּעִיר זֶו לֹוּחֲמִים, הִמָּה- הַשְּׁלֵטִים הַתְּלוּיִים, פְּלָלוּ- הַשְּׁלִימוּ אֶת יַפְיָךְ- כִּי נַחֲשַׁבְתָּ גַם לַחֲזָקָה.

הָאֲרָצוֹת עִמָּם נִיְהַלָּה מִסְחָר, וְהַסְּחָרוֹת הַשּׁוֹנוֹת

הַנְּבִיא עוֹבֵר לְרִשְׁיָמָה אֲרוּכָה בַּה מְפוֹרְטִים כֹּל הָעַמִּים עִימָם סְחָרָה צוֹר, כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת עוֹצְמָתָה הַכֹּלְכִלִית וּבְכַךְ לְהַגְדִיל אֶת גּוֹדֵל הַשֶּׁבֶר כְּשֶׁהִיא תִיפּוֹל. יֵב תְּרַשִּׁישׁ סְחָרְתָךְ, מֵרֵב כָּל הוֹן- עוֹשֵׁר, מְרֹוב הָעוֹשֵׁר שֶׁהִיא לָךְ הִיא רִצְתָה לְסַחֵר אִיתְךָ- בְּכֶסֶף בְּרָזָל בְּדִיל וְעוֹפְרָת, נִתְּנוּ עֲזָבוֹנֶיךָ- סְחָרוֹתֶיךָ, זֶה מָה שֶׁהֵם הָיוּ מֵיִבֵּאִים אֵלֶיךָ. יֵג יוֹן תֵּבֵל וּמִשֶּׁךְ, הִמָּה רְכָלֶיךָ- סוֹחֵרֶיךָ בְּנֶפֶשׁ אָדָם- עַבְדִים וְכָלֵי נַחֲשֵׁת, נִתְּנוּ מֵעֶרְבֶךָ- סְחָרוֹתֶיךָ. יֵד מִבֵּית תּוֹנְרָמָה, סוֹסִים וּפְרָשִׁים- רֹכְבֵי סוֹסִים מִקְצוּעִיִים וּפְרָדִים, נִתְּנוּ עֲזָבוֹנֶיךָ- סְחָרוֹתֶיךָ. טו בְּנֵי דָדָן- כִּנְרָאָה הַצֹּאצְאָה שֶׁל כּוֹשׁ, רְכָלֶיךָ, וְהֵם הָיוּ מִבֵּיאִים מֵאִיִם רְבִים אֶת סְחָרְתָךְ וְבִקְרָנוֹת שָׁן- שִׁנֵי שֶׁנֶּהֱבַשׁ שֶׁל פִּיל הַנְּרָאוֹת כְּקָרֵן, וְהוֹבְנִים (וְהִבְנִים)- שֵׁם שֶׁל עֵץ שְׁחוֹר, הַשִּׁיבוּ אֶשְׁכְּרֶךָ- הָיוּ מִבֵּיאִים אֶת הַמִּתְנֹוֹת שֶׁלָּךְ. טז אֶרֶם סְחָרְתָךְ, מֵרֵב מַעֲשֵׂיךָ- בְּגַלֵּל מַעֲשֵׂי הַמִּסְחָר הֶרְבִים שֶׁהָיוּ בְךָ הִיא רִצְתָה לְסַחֵר אִיתְךָ, בְּנֶפֶךָ- אֲבֹן טוֹבָה, אֶרְגָּמָן וְרִקְמָה וּבוּץ- פִּשְׁתָּן, וְרָאמָת וְכִדְכֵד- אֲבָנִים טוֹבוֹת, נִתְּנוּ בְּעֲזָבוֹנֶיךָ- בְּסַחֲרוֹתֶיךָ. יז יְהוּדָה וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הִמָּה רְכָלֶיךָ בְּחִטֵּי מְנִית- סוּג שֶׁל חִיטָה וּפְנֹג- מִיֵּן מֵאִפְּהָ וְדִבֵּשׁ וְשָׁמֶן וְצִיר- שֶׁרָף שֶׁל עֲצֵי קֶטֶף הַמוֹעִיל לְרַפּוּאָה, נִתְּנוּ מֵעֶרְבֶךָ- סְחָרוֹתֶיךָ. יח דְּמִשְׁקֵךְ סְחָרְתָךְ בְּרֵב מַעֲשֵׂיךָ- בְּגַלֵּל מַעֲשֵׂי הַמִּסְחָר הֶרְבִים שֶׁהָיוּ בְךָ הִיא רִצְתָה לְסַחֵר אִיתְךָ, מֵרֵב כָּל הוֹן- וְכֵן מְרֹוב עוֹשֵׁרְךָ, בְּיִין הַבָּא מֵהָעִיר חֶלְבֹון, וְצִמְרֵ צַחֵר- צַחֵר נָקִי וְלִבָּן. יט וְדָן- שֵׁם שֶׁל עֵם, וְיָוֹן שְׁנוֹלֵד מֵאוּזָל- בְּנוֹ שֶׁל יִקְטוֹן, בְּעֲזָבוֹנֶיךָ- בְּסַחֲרוֹתֶיךָ נִתְּנוּ בְּרָזָל עֲשׂוֹת- מְלוֹטֵשׁ, קֶדְהָ וְקִנְהָ- סוּגֵי בְּשָׁמִים, בְּמַעֲרַבְךָ הִנֵּה. כ דָדָן- כִּנְרָאָה הַצֹּאצְאָה שֶׁל קְטוֹרָה, רְכָלְתָךְ בְּבִגְדֵי חֶפֶשׁ לְרִכְבָּה- אֲרִיגִים אֲשֶׁר הָיוּ שָׁמִים הָאֲנָשִׁים הַחֲשׁוֹבִים שֶׁהֵם חוֹפְשִׁיִים תְּמִיד מֵעוֹל הַפְּרִנְסָה, עַל גְּבֵי הָאוֹכֵף, כְּדֵי לִיפּוֹת אוֹתוֹ וּלְרַפְּדוֹ בְּרִכְיָבָה עֲלָיו. כא עֶרֶב וְכָל נְשִׂאֵי קֶדָר- בֶּן יִשְׁמַעֵאל, הִמָּה סְחָרֵי יְדָךְ בְּכָרִים- כְּבִשִׁים שְׁמָנִים וְאֵילָם וְעִתּוֹדִים- תֵּיִשִׁים, בָּם סְחָרֶיךָ. כב רְכָלֵי שָׁבָא וְרַעְמָה הִמָּה רְכָלֶיךָ, בְּרָאשׁ כָּל בָּשָׂם- בְּבִשְׁמֵים הַחֲשׁוֹבִים בִּיּוֹתֵר, וּבְכָל אֶבֶן יְקָרָה וְזָהָב, נִתְּנוּ עֲזָבוֹנֶיךָ. כג חֶרֶן וְכִנְהָ וְעֶדָן הִיוּ הָרְכָלֵי שָׁבָא- סוֹחֲרִים שֶׁלֵּהֶם (אֲחֵרֵי שֶׁשָּׁבָא סְחָרָה עִם צוֹר, הֵם הָיוּ סוֹחֲרִים עִם שָׁבָא), שְׂרוּכְלֵי שָׁבָא וְגַם אֲשׁוּר וּפְלִמְדָ- הִיְתָה כֹּל אַחַת מֵהֵן רְכָלְתָךְ. כד הִמָּה רְכָלֶיךָ, בְּמַכְלָלִים- בְּגָדִים מוֹשְׁלָמִים בִּיפִים, בְּגִלְוִמֵי- גְּלִימוֹת תְּכֵלֶת וְרִקְמָה, וּבְגִנְזֵי בְרָמִים- אֲרָגִזִים עִם אֲבָנִים יְקָרוֹת שְׁגוֹנוֹזִים אוֹתָם, וְגַם בְּחֶבְלִים חֲבִשִׁים- קְשׁוּרִים, וְגַם וְאֶרְזִים- בַּחֲרוּזִים, בְּמַרְכָּלְתָךְ. כה אֲנִיּוֹת תְּרַשִּׁישׁ- כִּינּוּי לְאֲנִיּוֹת חֲזָקוֹת וְטוֹבוֹת הָיוּ שְׂרוֹתֶיךָ- הַשִּׁירוֹת שֶׁל מַעֲרַבְךָ- סְחָרוֹתֶיךָ, וְתַמְלָאֵי וְתַכְבְּדֵי- נִהִיִית כְּבֹדָה מְאֹד, בְּלֵב יָמִים.

טְבִיעַת הָאֵנִיָּה

כו בְּמִים רְבִים- עִמוּקִים הִבְאוּךָ הַשְּׁטִים אֶתְךָ, רוּחַ הַקָּדִים- מְזוֹרְחִית, רִמְזוּ לְמֶלֶךְ בָּבֶל, שְׁבָרְךָ בְּלֵב יָמִים. שְׁלוֹשׁ סִיבוֹת לְטְבִיעַתָּה שֶׁל הָאֵנִיָּה: כּוֹבֵדָה הֶרֶב, רוּחַ הַקָּדִים, הַמִּים הֶרְבִים. כז הוֹנָךְ- הַכֶּסֶף שֶׁלָּךְ וְעֲזָבוֹנֶיךָ- הַסְּחָרוֹת שֶׁתַּחַת יְדָךְ, מַעֲרַבְךָ- אוֹתוֹ הַדְּבַר בְּמִילָה שׁוֹנָה, מִלְּחִינָךְ וְחֶבְלֶיךָ, מִחֲזִיקֵי בְדָךְ וְעֶרְבֵי מַעֲרַבְךָ וְכָל אֲנָשֵׁי מְלַחְמָתְךָ אֲשֶׁר בָּךְ וּבְכָל קְהֵלְךָ אֲשֶׁר בְּתוֹכְךָ, יִפְּלוּ בְּלֵב יָמִים בְּיוֹם

מפלתך. כל צוות האניה יטבע איתך. ובנמשל- כשצור תחרב זה יפגע כלכלית בכל מי שבה איתה במגע. **כח לקול זעקת חבלך**- כשתטבעי, ירעשו- ירעדו מגרשות- המגרשים על היבשה, מעוצמת קול הזעקה שיהיה בלב הים. **כט וירדו מאניותיהם כל תפשי משוט, מלחים, כל חבלי הים, אל הארץ יעמדו**- מפחד שיטבעו גם הם כמוך, ואולי גם מצער על מה שקרה לצור. **ל והשמיעו עליך בקולם**- קול צער, ויזעקו מרה- במרירות, ויעלו עפר על ראשיהם, באפר יתפלשו- יתגלגלו, וכל הדברים האלו (וכן בפסוק הבא) הם לאות אבל. **לא והקריחו אליך קרחה**- בראשיהם כדרך שהיו עושים בצער גדול של אבלות, וחרגו שקים, ובכו אליך במר נפש מספד מר. **לב ונשאו אליך בניהם**- בנהי שלהם- בבכיים- קינה, וקוננו עליך: **"מי כצור- מי היה כמו צור, פדמה**- מי היה דומה לחזקה בתוך הים. **לג והקינה נמשכת- בצאת- כאשר יצאה עזבוניך**- סחורתך מימים, אז השבעת עמים רבים- עמים רבים היו שבעים מרוב סחורתך, ברב הזניך- עושרך ומערביך- סחורתך, העשרת מלכי ארץ- מלכים רבים נהנו מכך. **לד עת**- ובזמן ש נשברת מימים- מהים, במעמקי מים, אז מערבך וכל קהלך בתוכך נפלו- הסוחרים איתך וסחורתם נפגעו גם כן", עד כאן הקינה שיקוננו יורדי הים. **לה כל ישבי האיים**- שסחורותיך היו מגיעות אליהם תדיר- שממו עליך- יבהלו ממה שקרה לך, ומלכיהם שיערו שער- לשון סערה, יהיו סוערים מפחד, רעמו פנים- מכעס, על מה שקרה. **לו סחרים בעמים שרקו עליך**- מרוב תמהון על שקרה לך, בלהות- בהלות היית- למי שראה אותך, ואינך עד עולם. {פ}

פרק כח- גאוות צור ועונשה

גאוות נגיד צור

א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. **ב בן אדם אמר לנגיד**- מלך צר- שמייצג את העיר כולה, **פה אמר אדוני ידוד**: יען- בגלל ש גבה לבך ותאמר **א-ל אני**- אני כמו א-ל- היינו חזק ועשיר מכולם, וגם אמרת שכמו מושב אלוהים- היינו חזק ויציב ושבתני בלב- מרכז ה ימים- רמז לעניין המסחר הענף שהיה להם בים, אבל באמת ואתה אדם ולא א-ל, ובכל זאת ותתן לבך בלב אלוהים. ג וגם אמרת על עצמך ש הנה חכם אתה יותר מדנאל (מדניאל)- שלאחר שאמר לנבוכדנאצר את חלומו ופתרונו היה מפורסם בעולם בחכמתו, וש כל דבר סתום- קשה להבנה, לא עממוך- לא היה חשוך ומוסתר ממך. ד וגם אמרת שבזכות חכמתך ובתבונתך עשית לך חיל- עושר, ובזכותם ותעש זהב וכסף באוצרותיך. ה ואמרת ש ברב חכמתך ברבולתך- בסחורתך, הרבית חילך- עושרך. מסכס הנביא: **ויגבה לבך בחילך**- בגלל עושרך הרב. {ס}

עונשו של נגיד צור

ו לכן פה אמר אדוני ידוד: יען- בגלל ש תתך את לבבך בלב אלוהים. ז לכן הנני מביא עליך זרים- עמים אחרים עריצי- האכזרים שב גוים- והכוונה לבבל, והריקו חרבותם- מהנדן שלהן על פי חכמתך- על היופי שאתה אומר שנגרם בזכות חכמתך, וחללו יפעתך- יאבדו את זוהרך. ח לשחת- לבור- לקבר יורדוך, ומתה- ותמות, אך לא בצורה רגילה אלא ממותי חלל- כמו הרוגי חרב, וזה יהיה בלב ימים- במקום שאתה הכי מוצלח בו. ט האמר תאמר- האם עדיין תאמר: **"אלוהים אני"** לפני הרגך! ואתה אדם ולא א-ל, ביד מחלליך- שיהרגו אותך ובכך יתברר שאתה לא א-ל אלא אדם. י כמו מותי ערלים- מוות של רשעים תמות ביד זרים, כי אני דברתי, נאם אדוני ידוד. {פ}

קינה על מלך צור

יא וְיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לְאֹמֵר. יב בֶּן אָדָם, שָׂא קִינָה עַל מֶלֶךְ צוּר, וְאִמְרַתְּ לּוֹ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: (כאן מתחיל הנביא למנות שבחים של מלך צור מהעבר ובסוף הוא יאמר שאת הכל הוא הפסיד וזה מגדיל את עוצמת הכאב על האובדן) אֶתְּהָ חוֹתָם תִּכְנִית- משלים התוכנית של בית המקדש (שבזמן שלמה, חירם מלך צור עזר לו רבות בתכנון ובניין בית המקדש), וגם היית מְלֵא חֲכָמָה וּכְלִיל- ומושלים ב יפּי- כלומר היית במעלה גדולה, וכן הכוונה בהמשך הפסוקים. יג בְּעֶדְן- מקום טוב (רמז לגן עדן) שהוא כמו גן אלוהים, הִיִּיתָ, כָּל אֲבָן יִקְרָה הִיתָ מְסֻכָּתָךְ- הסכך- התקרה שלך, כגון- אָדָם פְּטוּדָה וַיְהִלֵם תְּרָשִׁישׁ שֶׁהֵם וַיִּשְׁפֹּה סִפְרֵי נֶפֶשׁ, וּבְרִקְתָּ (אבן הברקת מהחושן) וְזָהָב, מְלֵאכֶת הַנִּיגוֹן ב תִּפְּיָךְ- תופים וּנְקִבְיָךְ- כלי נשיפה עם נקבים, היו בָּךְ- שגגנו בהם לכבודך לרוב חשיבותך, וכבר בְּיָוִם הַבְּרָאָה כוֹנְנוּ- וכאילו הוכנו כלי נגינה אלו לנגן בהם לכבודך מיום שנבראת. יד אֶתְּ כֹמוֹ כְּרוּב- מלאך מְמַשֵּׁחַ- שנמשח בשמן המשחה- היינו מלאך חשוב, הַסּוֹכֵךְ- בכנפיו על דברים רבים (ובנמשל- שלטת על סחורות וארצות רבות), וַיִּתְּתִיךָ בְּהַר קָדְשׁ אֱלֹהִים- הר הבית עליו נבנה בית המקדש הִיִּיתָ- שעזר מלך צור רבות בבניין בית המקדש, וכאילו הוא היה בעצמו במקדש, בְּתוֹךְ אֲבָנֵי אֵשׁ- אבנים יקרות- אבני המקדש- הַתְּהַלְּכָתָּה. עד כאן סיפר במעלה הגדולה שהיתה למלך צור בעבר. טו תָּמִים- שלם אֶתְּהָ הִיִּיתָ בְּדַרְכֶיךָ מִיָּוִם הַבְּרָאָה, עַד נִמְצָא עוֹלָתָה- עול, עבירה בָּךְ. טז וּמָהוּ הָעוֹל? בָּרֵב רִכְלָתָךְ- מרוב מסחרך- מְלוֹ- התמלאו תוֹכְךָ חֲמָס- עוולות במסחר- וַתַּחֲטֹא, וַאֲחַלְּלָךְ- "חללתי" קדושתך שהיתה מְהֵר אֱלֹהִים, וְאַבְדָּךְ- אבדתי אותך מלהיות עוד כְּרוּב הַסּוֹכֵךְ מִתוֹךְ אֲבָנֵי אֵשׁ- שבעקבות החמס שהיה בך אבדת את מעלתך הגדולה (אך עדיין לא נענש בעונש ממש). יז וְהַעֲבִירָה הַשְּׂנִיָּה שֶׁלְּךָ הִיא- גְּבֵה לְבָךְ- התגאית בְּיַפְיָךְ, ובגלל עוון זה שָׁחַתְּ חֲכָמְתָךְ- גרמת לי להשחית את חכמתך עַל- עם יַפְעָתָךְ- זוהרך, כי התגאית בהם, והם יושחתו בכך ש עַל אֶרֶץ הַשְּׁלֹכְתִיךָ, לְפָנַי מְלָכִים נִתְּתִיךָ נופל על הארץ, כְּדִי לְרַאֲוֶה- שיראו בָּךְ- בנפילתך מרוב גאותך. יח מְרֵב עוֹנִיךָ, בְּעוֹל- בעבירות שעשית ב רִכְלָתָךְ- מסחר שלך, חֲלָלְתָּ מִקְדָּשֶׁיךָ- את הקדושה שהיתה לך, וְאוֹצָא אֵשׁ מִתוֹכָךְ- העוונות הרבים שלך, הִיא אֲכַלְתָּךְ- שבגללם תיענש, וְאַתְּנָךְ לְאֹפֶר עַל הָאֶרֶץ- אחרי שתישרף- לְעֵינַי כָּל רֵאִיךָ. יט כָּל יוֹדְעֶיךָ- מכיריך בְּעַמִּים, שָׁמְמוּ עָלֶיךָ- נבהלו ממה שקרה לך, בְּלָהוֹת הִיִּיתָ- גרמת בהלה לרואים את עונשך, וְאַיִנְךָ עַד עוֹלָם. {פ}

פורענות על צידון וסיכום

כ וְיְהִי דְבַר יְדוּד אֵלַי לְאֹמֵר. כא בֶּן אָדָם שִׁים פְּנִיךָ אֶל צִידוֹן וְהִנְבֵּא עָלֶיהָ. כב וְאִמְרַתְּ כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הִנְנִי עֹלֶיךָ צִידוֹן- להענישך, וְנִכְבְּדִתִּי בְּתוֹכָךְ- אהיה מכובד בכך שאעניש אותך, וַיִּדְעוּ- יושבי צידון כִּי אֲנִי יְדוּד, כאשר- בְּעֵשׂוֹתֵי בָּה שְׁפָטִים- עונשים קשים, ובכך וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּה. כג וְשִׁלַּחְתִּי בָּה דְבָר- מחלות וְדָם- פצעים וכדומה, בְּחוֹצוֹתֶיהָ- ברחובותיה, וְנִפְלַל- יפול חֲלָל בְּתוֹכָהּ, בְּחָרֵב- בגלל המלחמה ש עָלֶיהָ מְסַבֵּב, וַיִּדְעוּ- יושבי צידון כִּי אֲנִי יְדוּד. כד זהו פסוק סיכום לכל נבואות הפורענות על העמים שהיו עד עכשיו. בעקבות העונשים על העמים מסביב לארץ ישראל- וְלֹא יִהְיֶה עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל, סֶלֶן- קוץ מְמַאֵיר- מקלקל ומכאיב, וְקוֹץ מְכָאֵב, מְכַל סְבִיבֹתֶם הַשְּׂאֲטִים- המבזים אותם- שיותר אף אחד לא יכאיב לישראל, וַיִּדְעוּ- כל הגויים שיענשו כִּי אֲנִי אֲדוֹנֵי יְדוּד. {פ}

נחמה לישראל

כה בעקבות נבואות הפורענות על העמים אומר הנביא נחמה לישראל- כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: בְּקִבְצֵי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נִפְצוּ- התפזרו בָּם, אִז- וְנִקְדַּשְׁתִּי בָּם לְעֵינַי הַגּוֹיִם- זה יגרום

לקידוש ה', וְיָשְׁבוּ עַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדֵי לְיַעֲקֹב. כו וְיָשְׁבוּ עָלֶיהָ לְבָטַח- ללא פחד, וּבְנוּ בָתִּים וְנָטְעוּ כְרָמִים וְיָשְׁבוּ לְבָטַח- ללא בעיות כלכליות, וזה יהיה בַּעֲשׂוֹתַי שְׁפָטִים- עונשים בָּלֵל הַשָּׂאטִים- המבזים אֹתָם מְסֻבִּיבוֹתָם, וְיָדְעוּ- ישראל כִּי אֲנִי יְדוּד אֱלֹהֵיהֶם- המשגיח עליהם. { פ }

❖ בארבעת הפרקים הבאים הנביא מתאר בשבע נבואות שונות את פורענות מצרים. נראה שהסיבה לכך שמצרים "זוכה" לכך (מעבר לחטאים הפורטים בפסוקים עצמם) היא מפני שהיא הייתה הגורם המרכזי שדחף כל הזמן את מלכי ישראל ויהודה למרידות במעצמות הצפוניות- אשור בתחילה, ואחר כך בבל בניגוד לרצון ה'.

פרק כט - נבואות פורענות על מצרים

פרעה התנים הגדול יצא ממצרים

למרות שהתאריך של נבואה זו מוקדם לתאריך שבפרק כ"ו בתחילת הנבואות על צור, נכתבה נבואה זו יחד עם כל הנבואות על מצרים, שרובן מאוחרות לזמן שבפרק כ"ו, כדי שכולן תהיינה יחדיו. (הסיבה שהנבואות על מצרים נמצאות אחרי הנבואות על צור היא שהנביא התחיל בנבואות פורענות על העמים "הקלים" בחטאייהם ועבר לעמים "הכבדים" בחטאייהם, וללא ספק העם "הכבד" מכולם הוא מצרים שהמרידה את ישראל ללא הרף למרוד בממלכות האחרות. סיבה נוספת נותן הרד"ק: התגשמות הנבואה על צור קדמה להתגשמות הנבואה על מצרים).

א בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית- למלכות צדקיה, בַּעֲשָׂרֵי- טבת, בַּשָּׁנִים עֶשֶׂר לַחֲדָשׁ- שנה ויומיים לאחר התחלת המצור של בבל, כשכנראה עזרת מלך מצרים שהובטחה לצדקיה מגיעה בצורה מועטת מאוד (כמו שכבר נכתב בפרק י"ז), הָיָה דָבָר יְדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שֵׁים פְּנִיךָ עַל פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וְהִנְבֵּא עָלָיו וְעַל מִצְרַיִם כָּלָה. ג דָּבָר וְאָמַרְתָּ כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: הִנְנִי עֹלֶיךָ- להענישך- פְּרָעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם, שֶׁנִּמְשַׁל ל הַתְּנִים- התנין הַגְּדוֹל- נמשל לחיה זו שהייתה הגדולה והחזקה מכל חיות היאור שהיה בעצמו מקור החיים של מצרים, הָרִבֵּץ- יושב בנחת בַּתּוֹךְ יְאֹרָיו (יאוריו בלשון רבים מכיוון שעיקר הישוב במצרים התרכז ב"דלתא" של הנילוס ששם היאור נשפך להרבה יובלים), אֲשֶׁר אָמַר מְרֹב גְּאוּוֹתוֹ: "לִי יְאֹרֵי- היאור שלי, וְאֲנִי עֹשִׂיתִנִּי- ואני עשיתי לעצמי את כל עושרי הרב". ד ולכן וְנָתַתִּי חַיִּים (חיים)- טבעות ברזל בַּלְחֵיךָ- כדי למשוך אותך, וְהִדְבַּקְתִּי דָגַת יְאֹרֶיךָ- בנמשל- העם המצרי- בַּקֶּשֶׁקֶשֶׁתֶיךָ, וְהִעֲלִיתִיךָ מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ- בנמשל- הוצאתו ממצרים, וְאֵת כָּל דָּגַת יְאֹרֶיךָ בַּקֶּשֶׁקֶשֶׁתֶיךָ תִּדְבַּק- ויצאו איתך לגלות. ה וְיָנֹטְשֶׁתֶיךָ- אפזר אותך הַמַּדְבָּרָה- שהוא מקום מוות לדגים וגם לתנין, אוֹתְךָ וְאֵת כָּל דָּגַת יְאֹרֶיךָ, עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל, לֹא תִּאֶסֶף וְלֹא תִקְבָּץ- על ידי אנשים להחיות אותך, ובנמשל- העמים האחרים לא יעזרו להם ואפילו לקבורה לא יזכו, אלא- לַחֵית הָאָרֶץ וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַתִּיךָ לְאֹכְלָהּ. ו וְיָדְעוּ כָּל יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְדוּד- הענשתי אותם, יַעַן הָיִיתָם מְשַׁעֲנֵת קִנְיָה- משענת חלשה כמו קנה לְבֵית יִשְׂרָאֵל- שהם גרמו לישראל למרוד בבבל (בניגוד לרצון ה') מתוך השענות והסתמכות עליהם, אולם כשהיה צריך אותם הם היו חלשים ולא עזרו, כמו משענת קנה. ז בַּתְּפֹשֶׁם בָּךְ בַּכַּפֶּךָ (בכף)- ידם, כדי להשען עליך, או תִּרְוֹץ- נשברת, ובכך- וּבִקְעַת לָהֶם כָּל כְּתֵף- כי נתקעת בכתף שלהם בנפילתם עליך- ובנמשל- בכך שאתה גרמת להם לסמוך עליך הם מרדו בבבל, אולם כשהיה צריך את עזרתך היא לא הופיעה, וממילא גרמת להם להרג רב והפסד במלחמה שלהם בבבל, וּבְהִשָּׁעֲנִים עָלֶיךָ תִּשְׁבֵּר וְהִעַמְדְתָּ- (לשון מעידה)- לָהֶם כָּל מִתְנִים- גרמת להם שיישברו מתניהם- כוחם, בכך שהם נלחמו בבבל בגלל שסמכו עליך ובסוף הפסידו. { ס }

מצרים תהיה שוממה במשך 40 שנה

ח לכן פה אמר אדוני ידוד: הנני מביא עליך- מצרים חרב, והכרתי ממך אדם ובהמה. ט והיתה ארץ מצרים לשממה וחרבה, וידעו כי אני ידוד- הכיתי אותם, יען- בגלל גאותו של מלכם ש אמר (בשמים): "יאר לי- הצלחת היאור היא בזכותי, ואני עשיתי- את עושרי הרב". י לכן הנני אליך ואל יאריך- כדי להענישך, ונתתי את ארץ מצרים לחרבות של חרב- חורבן ו שממה, ממגדל- מהעיר מגדול בצפון מצרים עד העיר סונה- באזור הדרומי של הארץ, ועד גבול פוש- הנמצא בגבול הדרומי של מצרים- היינו שכל ארץ מצרים תהיה שממה. יא לא תעבר בה רגל אדם, ורגל בהמה לא תעבר בה, ולא תשב- היינו שממון מוחלט, ארבעים שנה. יב ונתתי את ארץ מצרים לשממה בתוך ארצות נשמות- שגם הארצות שלידה יהיו שוממות- כדי להקשות עליה להשתקם, ועריה של מצרים בתוך- ליד ערים מחרבות תהיין שממה- כדי שלא יוכלו להשתקם מהר, ארבעים שנה, והפצתי את מצרים בגוים וזריתים בארצות. { ס }

ה' משיב את מצרים להיות ממלכה שפלה

יג כי פה אמר אדוני ידוד: מקץ ארבעים שנה אקבץ את מצרים מן העמים אשר נפצו שמה. יד ושבתי את שבות מצרים, והשבתי אתם ארץ פתרוס- (הפתרוסים היו מבני מצרים בן כנען בן חם בן נח), החלק הדרומי של ארץ מצרים ולשם הם ישבו (כדי להרחיק אותם עוד מארץ ישראל מהסיבה שתבואר לקמן), ששם זה- על ארץ מכורתם- מקורם- היינו ששם התחילה הממלכה המצרית העתיקה, והיו שם ממלכה שפלה- נמוכה- ללא עוצמה. טו אך שפלותה לא תהיה רק ביחס לעוצמתה הגדולה של מצרים מהעבר, אלא גם מן הממלכות האחרות תהיה שפלה- ללא עוצמה, ולא תתנשא- לשלוט עוד על הגוים, והמעטותים- שיהיו עם מועט בחזקו, כדי ש לבלתי רדות- לשלוט בגוים. טז וזה כדי ש ולא יהיה- העם המצרי עוד עבור לבית ישראל למבטח- לעם שישראל יכולים לבטוח בו, שאז זה מזכיר עון- של הליכתם אחרי המצרים בימי צדקיה, בפנותם אחריהם- אם ישראל יפנו אחריהם בעתיד, וכדי שלא ילכו אחריהם ואז זה יזכיר את עוונם- מצרים תהיה שפלה (ורחוקה מארץ ישראל) וממילא לא תהיה סיבה לבטוח בה, וידעו- מצרים כי אני אדוני ידוד- הענשתי אותם. { פ }

מצרים תהיה שר למלך בבל תחת צור

נבואה זו היא השניה הנאמרת על מצרים. מבחינת התאריך שלה היא מאוחרת לכל הספר, אך נאמרה פה כדי שתהיה יחד עם כל הנבואות הרעות על מצרים, והיא נאמרה בין הנבואות הראשונות על מצרים (ולא אחרונה) בגלל הקשר בנבואה זו לעיר צור, שהנבואות על עיר זו הסתיימו זה עתה.

יז והי בעשרים ושבע שנה- 16 שנים לאחר החורבן, בראשון- ניסן באחד לחדש, היה דבר ידוד אלי לאמר. יח בן אדם, נבוכדנאצר מלך בבל העביד את חילו- צבאו- עבדה גדולה אל צר- מכיוון שצור היתה אי המרוחק מעט מהחוף, היו צריכים לשפוך כמויות עפר גדולות מאוד כדי "לחבר" את צור לחוף כדי לאפשר להלחם אתה, ועבודה זו נעשתה על ידי סחיבת סלי עפר על הראש והכתפיים של אנשי מלך בבל ומרוב עבודה שלהם- כל ראש מקרח- כי השערות נמרטו מרוב סחיבה, וכל כתף מרוטה- העור נמרט מרוב סחיבה, אבל למרות העבודה הקשה- ושכר לא היה לו ולחילו מצר על העבדה אשר עבד עליה- אומרים חז"ל שלאחר הכיבוש של צור על ידי בבל, הגיע הים וסחף איתו אל כל הרכוש שלה, ובבל לא קבלו ממנו דבר. { ס }

יט לכן זה אמר אדוני ידוד: הנני נתן לנבוכדראצר מלך בבל את ארץ מצרים, ונשא המנה- המון אנשיה- לעבדים שלו, ושלל שללה וכוזו בזה, והיתה שחר לחילו. כ תמורת פעלתו אשר עבד בה- בצור- נתתי לו את ארץ מצרים, אשר עשו לי- מכיוון שהם עשו עבורי את הפורענות על צור, נאם אדוני ידוד. כא ביום ההוא- שתיכרת מצרים, אצמיח קרן לבית ישאאל- כי יותר לא יסמכו על מצרים וממילא יסמכו על ה', ולך אתן פתחון פה בתוכם- כי לאחר החורבן אמרו ליחזקאל שנבואתו על מצרים לא מתקיימת ולאחר שהיא תתקיים 16 שנים לאחר החורבן הוא יוכל לומר להם שצדק בכל דבריו ובכך יהיה לו פתחון פה, וידעו- מצרים פי אני ידוד. {פ}

פרק ל- חורבן מצרים ועריה והארצות שמסביבה

נפילת מצרים והארצות שסביבה

זוהי הנבואה השלישית על מצרים (היחידה ללא תאריך) בה מתוארת נפילת מצרים ועריה יחד עם הארצות שסביבה. א ויהי דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, הנבא ואמרת זה אמר אדוני ידוד: הילילו- תיללו- ה-ה- לשון צער ליום- שעומד לבא. ג פי קרוב יום- להגיע, וקרוב יום לידוד- והיום הזה יהיה יום נקמה לה', יום ענן- כאילו יהיה חושך- רמז לצרות שיבואו, עת- זמן העונש של ה גוים יהיה- ביום הזה. ד ועובר הנביא לפרט את העונש- ובאה חרב במצרים, והיתה חלחלה- רעדה בכוש- הסמוכה למצרים, מפני שיפחדו שתבוא החרב גם עליהם בנפל חלל במצרים, ולקחו- האויבים את המנה- המון אנשיה של מצרים- לעבדים, ונהרסו יסדותיה- החורבן יהיה מהיסודות. ה כוש ופוט ולוד- העמים שכני מצרים וכל הערב- ערבוב של אומות וכו- אומה לא ידועה משכני מצרים, וגם ובני ארץ הברית- כל העמים שבברית עם מצרים, אתם בחרב יפלו. {פ}

ו זה אמר ידוד: ונפלו סמכי מצרים- הכוח שלה הסומך אותה, וירד גאון עזה- הגאווה שלה הנובעת מכוחה, ממגדל- מהעיר מגדול בצפון, עד העיר סונה שבדרום- בחרב יפלו בה, נאם אדוני ידוד. ז ונשמו- מצרים תהיה שוממה בתוך ארצות נשמות- שגם הארצות מסביבה יהיו כך, דבר יקשה על שיקומה מחדש של מצרים, ועריו- של מצרים בתוך ערים נחרבות תהיינה- גם ערי העמים מסביב יהיו חרבות, כדי להקשות על שיקומם של ערי מצרים. ח וידעו- מצרים פי אני ידוד- הכיתי אותם, בתתי אש- משל לחרב במצרים, ונשברו כל עזריה- העמים העוזרים לה. ט ביום ההוא- של נפילת מצרים, יצאו מלאכים- שליחים ממצרים מלפני (מכיוון שהפורענות היא ממני, זה נקרא כאילו אני שלחתי אותם) בצים- סירות- לחצות דרומה, לכיוון כוש, את הנהרות החוצים בין מצרים לכוש ממערב למזרח ונשפכים לנילוס, כדי להחריד- להזהיר (וממילא להפחיד) את כוש היושבת בטח- לבטח, והיתה חלחלה- רעדה בהם- בכוש ביום נפילת מצרים, פי הנה באה נפילה זו בקרוב. {ס}

י זה אמר אדוני ידוד: והשפתי את המון- האנשים של מצרים, ביז נבוכדראצר מלך בבל. יא הוא ועמו אתו, עריצי- האכזרים שב גוים, מוכאים לשחת הארץ, והריקו חרבותם מהנדן שלהן על מצרים, ומלאו את הארץ חלל. יב ונתתי יארים (לשון רבים בגלל התפצלות הנילוס למספר יובלים באזור ה"דלתא", שהוא עיקר הישוב של מצרים) חרבה- בנמשל- חורבן מצרים, ומכרתי- אתן את הארץ ביז רעים- גוים רעים- בבל, והשמותי- אעשה שממה את ה ארץ ומלאה ביז זרים, אני ידוד דברתי וכך אעשה. {ס}

חורבן ערי מצרים

יג כה אמר אדוני ידוד: והאבדתי גלולים- עבודה זרה והשבתי אלילים מנף- עיר במצרים- שכנראה היתה מרכז של עבודה זרה, ונשיא- מלך מארץ מצרים לא יהיה עוד, ונתתי יראה- ממני בארץ מצרים. יד והשמתי- אעשה שממה את פתרוס- האזור הדרומי של מצרים, ונתתי אש- משל לחרב בצען- עיר במצרים, ועשיתי שפטים- עונשים קשים בנא- עיר במצרים (פרט לנא, כל הערים הנזכרות הם באזור צפון מצרים- אזור הדלתא). טו ושבתי חמתי על סין- עיר במצרים שהנביא מכנה אותה מעוז מצרים- כי מפאת סמיכותה לגבול הצפון מזרחי עשו אותה חזקה במיוחד, והכרתי את המון האנשים של נא. טז ונתתי אש במצרים, חול תחיל (תחול)- תרעד העיר סין- למרות חוזקה, ונא תהיה להבקע- תבוקע- תיכבש, ונף תהיה במלחמה מול צרי יומם- אויבים הבאים ביום ולא בלילה, כי אינם מפחדים ממנה. יז בחורי און- עיר במצרים ופי בסת- עיר במצרים, בחרב יפלו, והנה- הבחורות של הערים האלו- בשבי תלכנה. יח ובתחפנחס- עיר במצרים, חשך היום- מנע השמש את אורו (שמש כאן בלשון זכר)- רמז לצרות שיהיו שם, בשברי שם את מטות- סמל לכוח של מצרים, ונשבת בה גאון עזה- הגאווה שהם מתגאים בכוחם, היא- העיר- ענן יכסנה- ויהיה בה חושך- רמז לצרות, ובנותיה- של העיר בשבי תלכנה. יט ועשיתי שפטים- עונשים קשים במצרים, וידעו כי אני ידוד- הכיתי אותם. {פ}

שבירת זרועות פרעה

כ ויהי באחת עשרה שנה, בראשון, בשבעה לחדש- כארבעה חדשים לפני החורבן, היה דבר ידוד אלי לאמר. כא בן אדם, את זרוע פרעה מלך מצרים שברתי, והנה לא חבשה- בתחבושת לתת רפאות- תרופה על התחבושת, לשום חתול- כדי לקבע את הזרוע, וכל אלה (שלא נעשו) הם כדי לחבשה לחזקה לתפש בחרב- שתוכל שוב להלחם. בפסוק זה רמז הנביא למלחמת בבל במצרים בימי יהויקים בה כבשו בבל מידם את כל אזור ארץ ישראל, וזו הזרוע- השלטון- הנשברת. מאז לא חזר השלטון באזור זה למצרים, וזה חוסר הריפוי של הזרוע. {ס}

כב לכן כה אמר אדוני ידוד: הנני אל פרעה מלך מצרים- להענישו, ושבתי את זרעתי- שעכשיו שתיהן יהיו שבורות, את החזקה- זו ששולטת עדיין במצרים ואת הנשברת- זו שכבר לא שולטת באזור ארץ ישראל, והפלתי את החרב- השלטון מידו לגמרי כי עכשיו לא יוכל לאחוז אותה באף אחת מידי- היינו שמצרים תאבד את שלטונה מכל המקומות. כג והפצותי את מצרים בגוים, וזריתם בארצות. כד וחזקתי את זרעות- הכוח של מלך בבל, ונתתי את חרבי- השלטון שם בידו, ושבתי את זרעות פרעה, ונאק- יצעק מכאב נאקות- כמו צעקות כאב של חלל- אדם העומד למות לפניו- של מלך בבל- היינו שמצרים ינחלו הפסד כואב. כה והחזקתי את זרעות מלך בבל- נוסף לחיזוקן החד-פעמי, אמשיך להחזיקן באופן קבוע, וזרעות פרעה תפלנה- לגמרי, ולא רק תשברנה (שאו יכולות להתרפא), היינו שנפילת מצרים תהיה מוחלטת. וידעו מצרים כי אני ידוד בתתי חרבי ביד מלך בבל, ונטה אותה אל ארץ מצרים. כו והפצותי את מצרים בגוים, וזריתי אותם בארצות, וידעו כי אני ידוד. {פ}

פרק לא- הארז אשר בלבנון ונפילתו

הארז בלבנון וחזקו

א ויהי באחת עשרה שנה, בשלישי, באחד לחדש- כחודשיים לאחר הנבואה הקודמת וכחודשיים לפני החורבן, היה דבר ידוד אלי לאמר. ב בן אדם, אמר אל פרעה מלך מצרים ואל המונו: אל מי דמית בגדלך- לאיזה עם אתה חושב שאתה דומה בחוזקך? ג הנה אשור- שאליו אתה חושב

להדמות בגודלו ובעוצמתו (למרות שבפועל לא הגיעה מצרים בשיאה לשיא של ממלכת אשור) היה כמו (וכאן הנביא עובר לדבר על אשור) אָרְזוּ בַלְבָּנוֹן- סמל לכוח וגובה, יָפָה עֲנָף- ממלכה מפוארת, וְחָרֶשׁ- יער מַצֵּל- שעושה צל- שהם שלטו על עמים רבים, וְגִבָּה קוֹמָה- ממלכה חזקה, וְבִין עֲבֹתִים- ענפים מסובכים הַיְתָה צִמְרָתוֹ- ששלטונו היה לגמרי- גם במקומות המסובכים והקשים. ד מִים גְּדֹלוֹהוּ, תְהוֹם- המים העמוקים- (בנמשל- ה') רִמְמַתְהוּ, אֶת נְהִרְתִּיהָ- שהם עיקר המים שלה, הַלְךְ- הולכה התהום (המופיעה עכשיו בלשון זכר ונקבה גם יחד) סְבִיבוֹת- הארו שהיא מְטַעָה- המטע שלה (כאילו הוא המטע היחיד שלה שלו היא דואגת), וְאֶת תְּעַלְתִּיהָ- הקטנים בהרבה מהנהרות- שְׁלָחָה אֶל כָּל עַצֵי הַשָּׁדָה- שאר הגוויים, היינו שה' הגביה את אשור מעל כל הגוויים. ה עַל כֵּן גִּבְהָא קָמְתוּ מִכָּל עַצֵי הַשָּׁדָה, וְתִרְבִּינָה סְרַעְפְּתִיו- ענפיו, וְתִאָרְכְנָה פִּאֲרָתוֹ- ענפיו- משל להתרחבות השלטון של אשור, בזכות מַמְיִם רַבִּים בְּשִׁלְחוֹ- ששלח לו התהום (בלשון זכר). ו בְּסַעְפְּתִיו- ענפיו קָנְנוּ- עשו קן, כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם- משל למלכים שהיו תחת אשור, וְתַחַת פִּאֲרָתוֹ יִלְדוּ כָּל חַיַּת הַשָּׁדָה- משל לגוויים, שכל התפתחויותיהם היו תחת שלטונו, וּבְצִלּוֹ של הארו יִשְׁבּוּ כָּל גֹּזִיִּם רַבִּים. הנביא מדבר כאן כבר לפי הנמשל. ז וַיִּיָּף- נהיה יפה בְּגִדְלוֹ, בְּאֶרֶץ דְּלִיּוֹתָיו, כִּי הָיָה שָׁרֵשׁוֹ אֶל מִים רַבִּים. ח אֲרָזִים (אחרים, להבדיל מארוז הלבנון עצמו) לֹא עֲמָמָהוּ בְּגִן אֱלֹהִים- הארוזים שהיו בגן אלוהים (גן יפה) לֹא חָשִׁיכוּ אֶת יוֹפִיו לְעוֹמְתָם, היינו שהם לא היו יפים כמוהו, בְּרוֹשִׁים- לֹא דָמּוּ אֶל סַעְפְּתִיו, וְעֲרַמְנִים- לֹא הָיוּ כְּפִרְאֲתָיו, כָּל עֵץ בְּגִן אֱלֹהִים לֹא דָמָה אֵלָיו בְּיָפּוֹ- אף עם לא הגיע לרמת שלטונו הגדולה. ט יָפָה עֲשִׂיתִיו בְּרַב דְּלִיּוֹתָיו, וַיִּקְנָאָהוּ כָּל עַצֵי שְׂנַמְצָאִים בְּעֵדָן- מקום טוב, אֲשֶׁר בְּגִן הָאֱלֹהִים. {פ}

נפילת הארו והסיבה לכך

י לְכֵן כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: יַעַן אֲשֶׁר גִּבְהַתְּ בְּקוֹמָהּ, וַיִּתֵּן צִמְרָתוֹ אֶל בֵּין עֲבֹתִים, וּבַעֲקֻבוֹת כַּד וְרָם לְבָבוֹ בְּגִבְהוֹ- זהו חטאו של הארו- אשור, הגאווה שלו בעקבות גדולתו. יא לְכֵן עוֹנָשׁוּ יִהְיֶה שׁ וְאֶתְנָהוּ- אני אתן אותו בְּיַד אֵיל- החזק שב גֹּזִים, עָשׂוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ, וּמָה יַעֲשֶׂה לוֹ?- כְּרִשְׁעוֹ- של הארו גִּרְשָׁתָהוּ- הוא יגרש אותו ממקומו. יב וּכִיצַד מִגְרָשִׁים אֲרֹז? וַיִּכְרַתְתָּהוּ זָרִים עֲרִיצִי- האכזרים שב גֹּזִים, וַיִּטְשֶׁהוּ- עזבו אותו, אֶל הַהָרִים וּבְכָל גְּאִיּוֹת נִפְלוּ דְלִיּוֹתָיו, וְתִשְׁבְּרָנָה פִּרְאֲתָיו בְּכָל אֲפִיקֵי הָאָרֶץ- הנחלים, ממלכת אשור תתפרק לגמרי, וַיִּרְדּוּ מִצֵּלוֹ- שלטונו כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ- הנביא מדבר כאן כבר לפי הנמשל, וַיִּטְשֶׁהוּ- עזבו את אשור. יג עַל מִפְּלֹתוֹ יִשְׁכְּנוּ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וְאֶל פִּרְאֲתָיו הָיוּ כָּל חַיַּת הַשָּׁדָה- כל מלכי הגוויים והגוויים עצמם "ידרכו" עליו לאחר מפלתו. יד עוֹנָשׁ קִשָּׁה זֶה יבוא על אשור לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִגְבְּהוּ בְּקוֹמָתָם כָּל עַצֵי מִים- הגדלים על מים- הגוויים, וְלֹא יִתְנוּ אֶת צִמְרָתָם אֶל בֵּין עֲבֹתִים- לא יחשבו את עצמם כאילו הם שולטים בדברים הכי סבוכים, וְלֹא יַעֲמְדוּ אֲלֵיהֶם- אל בין העבֹתִים בְּגִבְהָתָם- מתוך גאווה, כָּל שְׁתֵּי מִים- כינוי לפחיתות הערך של העצים, כמו עצי מים בתחילת הפסוק (וכמו "בשר ודם"- לבני אדם), ומדוע שלא יתגאו? (וכאן הנביא עובר לנמשל- שהוא בני האדם)- כִּי כָּל־ם- כל בני האדם נִתְּנוּ בְּסוּף לְמֹות אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּית- לקבר, בְּתוֹךְ שאר בְּנֵי אָדָם אֶל יוֹרְדֵי בּוֹר- קבר. {פ}

תגובת העצים השונים לנפילתו של הארו, סיום התוכחה לפרעה

טו כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יְדוּד: בְּיוֹם רִדְתוֹ שְׁאוּלָה- לקבר, הַאֲבִלְתִּי- גרמתי לאבלות, כִּסְתִי עָלָיו- ממנו אֶת תְּהוֹם, וְאֲמַנַע נְהִרְתִּיהָ- שלא תשקה אותו, וַיִּכְלְאוּ- נפסקו ה מִים רַבִּים- שהיו מגיעים אליו, וְאֶקְדָּר- החשכתי (מרוב צער או פחד) עָלָיו- בעקבות מה שקרה לו, את הפנים של כל עצי ה לְבָנוֹן- הגוויים, וְכָל עַצֵי הַשָּׁדָה- הגוויים עָלָיו עֲלָפָה- יתעלפו בעקבות מה שיקרה לו. טז מִקּוֹל מִפְּלֹתוֹ

הַרְעֵשְׁתִּי- הרעדתי גוֹיִם מפחד, בְּהוֹרְדֵי אֹתוֹ שְׂאוֹלָה אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר- וזה מה שיהיה אצל העצים החיים, אבל אצל העצים שכבר מתו- וַיִּנְחְמוּ- קיבלו נחמה (מכך שהארז נפל) בְּאֶרֶץ תְּחִתִּית- בקבר כָּל עֵצִי עֵדוֹן, מִבְּחַר וְטוֹב לְבָנוֹן- העצים המובחרים והטובים שהיו שם, כָּל שְׁתֵּי מַיִם- כינוי נוסף לעצים. יז ומדוע הם מתנחמים? כִּי גַם הֵם- העצים אֶתוֹ- עם הארז יוֹרְדוֹ שְׂאוֹלָה- לקבר אֶל חֲלָלִי חָרֵב- מפני שגורלו הוא כמו גורלם, וְזָרְעוֹ- כל חבריו שהיו לצידו של הארז, גם עכשיו יִשְׁבוּ בְּצִלוֹ- נמצאים איתו בְּתוֹךְ גוֹיִם האחרים בקבר. יח כאן הנביא חוזר לדבר אל פרעה: אֵל מִי שְׁדִמִּית כָּכָה לפי מחשבתך בְּכַבּוֹד וּבְגָדֵל בְּעֵצֵי עֵדוֹן, וְהוֹרְדָתָ כְּמוֹתוֹ אֶת- עם עֵצֵי עֵדוֹן אֶל אֶרֶץ תְּחִתִּית- לקבר, בְּתוֹךְ עַרְלִים- רשעים תִּשְׁכַּב אֶת- עם חֲלָלִי חָרֵב, ומי זה? - הוא פְּרַעַה וְכָל הַמּוֹנֵה- עמו, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד. {פ}

פרק לב

מחשבת הגאווה של פרעה והנזקים שעשה

א וַיְהִי בְשֵׁתִי עֲשָׂרָה שָׁנָה, בְּשָׁנֵי עֶשֶׂר חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ- א' אדר, כ-7 חודשים לאחר החורבן, הִיָּה דָבָר יָדוּד אֵלַי לֵאמֹר. ב בֶּן אָדָם, שָׂא קִינָה- כאן מילה זו כנראה מופיעה במשמעות צינית- שיר לעג על פְּרַעַה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. וְאִמְרַתְּ אֵלָיו כְּפִיר גוֹיִם נְדָמִית- החשבת עצמך לאריה- המולך ומסתובב בכל מקום, אבל באמת וְאִתָּה רַק כְּתָנִים- כמו תנין בַּיָּמִים- הנמצא רק באזור של מים (כך אתה שולט רק באזור מצרים), וְתַגַּח- יצאת בְּנִהְרוֹתֶיךָ, וְתִדְלַח- לכלכת מַיִם בְּרַגְלֶיךָ- משל לצרות שגרמת לעמך ולעמים שכנים, וְתִרְפֹּס- לשון רפש- לכלוך- לכלכת את נִהְרוֹתֶיךָ. {ס}

העונשים שיגיעו לפרעה

ג כֹּה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד, וּפְרַשְׁתִּי עֲלֶיךָ אֶת רִשְׁתִּי- שיתפסו אותך- בְּקֹהֵל עַמִּים רַבִּים, וְהֶעֱלֹךְ בְּחַרְמֵי- ברשתי. ד וַיִּטְשְׁתֶּיךָ- אפזר אותך בְּאֶרֶץ, עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה- מקום לא טוב לתנין, אֲטִילֶךָ- אשליך אותך, וְהִשְׁכַּנְתִּי עֲלֶיךָ כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם- שיאכלו אותך, וְהִשְׁבַּעְתִּי מִמֶּךָ כֹּחַ הָאֶרֶץ. ה וְנִתְתִּי אֶת בְּשָׂרְךָ עַל הָהָרִים, וּמִלֵּאֲתֵי הַגְּאִיּוֹת רְמוֹתֶיךָ- את גופתך המושלכת ("סוס ורוכבו רמה בים"- השליך). ו וְהִשְׁקִיתִי אֶרֶץ צָפְתֶיךָ- הארץ שלך המוצפת ממים של היאור, מִדְּמָךְ- שישפך שם אֶל הָהָרִים, וְאֶפְקִים יִמְלֵאוּן מִמֶּךָ- מהגופות. ז וְכִסִּיתִי בְּכַבּוֹתָךְ שָׁמַיִם- כאשר אכבה- אחסל אותך אני אכסה את השמים- ויהיה חושך, וְהִקְדַּרְתִּי- והחשכתי אֶת כְּכַבְיָהֶם, את הַשָּׁמֶשׁ- בְּעָנָן אֲכַסְנוּ, וַיִּרַח- לא יאיר אורו. ח כָּל מְאוּרֵי אֹרֹךְ בְּשָׁמַיִם- אֶקְדִּירֶם- אחשיכם עֲלֶיךָ- בעדך, וְנִתְתִּי חֲשָׁךְ עַל אֶרֶץ- וכל הדברים האלו שעניינים הוא החושך שיהיה- הם משל לצרות הרבות שיהיו למצרים, נֶאֱמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד. ט וְהִכְעַסְתִּי לֵב, עַמִּים רַבִּים- שיקעסו מרוב פחדם- בְּהִבְיָאֵי אֶת דָּבָר שְׁבָרְךָ בְּגוֹיִם, עַל אֶרְצוֹת שֶׁאֵפִילוּ אֶשֶׁר לֹא יִדְעוּם- אינך מכיר. י וְהִשְׁמוֹתִי- ישתוממו ויבהלו עֲלֶיךָ- על מה שקרה לך עַמִּים רַבִּים, וּמִלְכֵיהֶם יִשְׁעֲרוּ עֲלֶיךָ שַׁעַר- יהיו סוערים מרוב פחד, בְּעוֹפְפֵי חָרְבֵי עַל פְּנֵיהֶם- כשהם ירגישו שהחרב שהבאתי עליך עברה לידם- והם גם כן יכולים להנזק ממנה, וְחָרְדוּ- יפחדו לְרַגְעִים- כל רגע אִישׁ לְנַפְשׁוֹ, בַּיּוֹם מִפְּלִתֶיךָ. {פ}

המציאות שתהיה בעקבות העונש לפרעה

יא כִּי כֹה אָמַר אֲדוֹנֵי יָדוּד: חָרֵב מֶלֶךְ בְּכָל תְּבוּאָךְ. יב בְּחַרְבוֹת גְּבוּרִים אֶפִּיל הַמוֹנֶךָ- המון אנשיך, עֲרִיצֵי- אכזרים שב גוֹיִם כָּלָם- אויביך, וְשָׁדְדוּ אֶת גְּאוֹן- גאות מִצְרַיִם- כל אוצרותיה שהיא מתגאה בהם, וְנִשְׁמַד כָּל הַמּוֹנֵה- המון רכושה. יג וְהִאֲבַדְתִּי אֶת כָּל בְּהֵמָתָה- רומז גם לתנין המוזכר

בתחילת הפרק- מעל מים רבים, ולא תדלחם- תלכלך, את המים, רגל אדם עוד, ופרסות בהמה לא תדלחם- משל לכך שהצרות שעשה פרעה לעמו ועמהים השכנים- ייפסקו. יד אַז- כשרגל אדם ובהמה לא תדרוך במים- אַשְׁקִיעַ מִימֵיהֶם- הלכלוך והרפש ישקעו במים- כי לא יהיה מי שינער אותם, וְנִהְיֹתֶם כַּשָּׁמַן אֹלֵיף- המים יהיו צלולים כמו שמן- משל לכך שהרשע באזור ייעלם, נָאִם אדוני ידוד. טו בְּתִיתִי אֶת אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה וּנְשָׁמָה, אֶרֶץ מְמַלְאָה- הארץ תהיה שממה מכל מה שהיתה מלאה, בְּהִכּוֹתִי אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי בָהּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי ידוד. טז קִינָה- שיר לעג היא, וְקוֹנְנוּהָ- ומי? בְּנֹת הַגּוֹיִם תְּקוֹנְנָה אוֹתָהּ, עַל מִצְרַיִם וְעַל כָּל הַמּוֹנֶה תְּקוֹנְנָה אוֹתָהּ, נָאִם אדוני ידוד. {פ}

מצרים יורדת לקבר

יז וַיְהִי בַשָּׁתִּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ (לא מצוין שם החודש והכוונה, כנראה, לחודש שצוין בתחילת הפרק- החודש ה-12), הָיָה דָבָר ידוד אֵלַי לֵאמֹר. יח בֶּן אָדָם, נָהָה- בכה על מה שיקרה ל הַמוֹן מִצְרַיִם, וְהוֹרְדָהוּ- ובכך שתבכה כאילו תוריד אותו (לקבר), אוֹתָהּ- את האומה וּבְנֹת גּוֹיִם אֲדָרִים- חזקים- שהיו בעלי בריתה, אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת אֶת- עם כל יוֹרְדֵי בּוֹר- קבר. יט פונה הנביא אל פרעה- מִמִּי נֶעֱמַתְּ? ממי אתה יותר נעים- טוב? זו שאלה רטורית שתשובתה- מאף אחד! ולכן- רָדָה- לקבר וְהִשְׁכַּבְתָּהּ- ושכב את- עם עֲרֵלִים- רשעים, היינו שתמות בסוף כמו כולם ותקבר עם רשעים. כ בְּתוֹךְ חֲלָלֵי חָרָב יִפְלוּ- מצרים, חָרָב נִתְּנָה- עליהם, מְשַׁכּוֹ אוֹתָהּ- כאילו הנמצאים בקבר מושכים אותה לשם ואת וְכָל הַמוֹנֶהָ. כא יִדְבְּרוּ לוֹ- עליו- על פרעה, אֵלַי- חזקי ה גְּבוּרִים מְתוֹךְ שְׂאוֹל- אלו שכבר נמצאים בקבר, וגם אֶת עֲזָרָיו- כך ידברו גם על העמים עוזרי פרעה, ומה ידברו? "יָרְדוּ שְׁכַבּוּ הָעֲרֵלִים חֲלָלֵי חָרָב"- הרשעים האלו ירדו לקבר כמו חללי חרב.

העמים שתפגוש מצרים בקבר

כב הנביא עובר לציין לאיזה עמים מצטרפת מצרים כאשר ירדה לקבר: שָׁם- בקבר- אֲשׁוּר וְכָל קְהֵלָה, סְבִיבוֹתָיו- של העם (כאילו הוא ישות עצמית) קְבֻרָתָיו- של העם (במובן של האנשים הפרטיים) (יש לציין כי שמות האומות מוזכרות כאן לסירוגין בלשון זכר ונקבה כי לפעמים מתייחסים לארץ- או לאומה או לממלכה- בלשון נקבה, ולפעמים לעם- בלשון זכר), כָּלֵם חֲלָלִים הַנְּפִלִים בְּחָרָב. כג אֲשׁוּר נִתְּנוּ קְבֻרָתֶיהָ- של אשור בְּיַרְכָתֶיהָ- בקצה של ה בּוֹר, וַיְהִי קְהֵלָה סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ, כָּלֵם חֲלָלִים נְפִלִים בְּחָרָב, וזאת מפני אֲשׁוּר נִתְּנוּ חֲתִית- פחד, על עמים אחרים, בְּאֶרֶץ חַיִּים- כאשר היו חיים. כד שָׁם- בקבר- עֵילָם וְכָל הַמוֹנֶה- המון אנשיה סְבִיבוֹת קְבֻרָתָהּ, כָּלֵם חֲלָלִים הַנְּפִלִים בְּחָרָב, אֲשׁוּר יָרְדוּ עֲרֵלִים- רשעים אלו אֶל אֶרֶץ תַּחְתִּיּוֹת, וזה מפני אֲשׁוּר נִתְּנוּ חֲתִיתָם- פחדם, על האנשים בְּאֶרֶץ חַיִּים, ולכן וַיִּשְׂאוּ כְלָמָתָם- בושתם, כאשר היו אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר. כה בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתְּנוּ מְשַׁכַּב לָהּ- לעילם, יחד עם כָּל הַמוֹנֶה, סְבִיבוֹתָיו- של העם- קְבֻרָתָהּ- של האומה, כָּלֵם עֲרֵלִים חֲלָלֵי חָרָב כִּי- בגלל ש נתן חֲתִיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים, ולכן וַיִּשְׂאוּ כְלָמָתָם- בושתם, כאשר היו אֶת- עם יוֹרְדֵי בּוֹר, בְּתוֹךְ חֲלָלִים נִתְּנוּ- העם הזה. כו שָׁם מְשַׁךְ תֵּבֵל וְכָל הַמוֹנֶה, סְבִיבוֹתָיו- של העם קְבֻרָתֶיהָ- של האומה, כָּלֵם עֲרֵלִים מְחַלְלֵי חָרָב כִּי- בגלל ש נִתְּנוּ חֲתִיתָם בְּאֶרֶץ חַיִּים. כז הנביא עובר לפסוק צדדי: וְלֹא יִשְׁכַּבוּ אֶת- עם גְּבוּרִים, אלו ש נְפִלִים מְעֲרֵלִים- אותם עמים שנפלו במלחמה על ידי ערלים לא ישכבו בקבר יחד עם גיבורים, ומה ההבדל? שגיבורים רגילים אֲשׁוּר יָרְדוּ שְׂאוֹל יחד עם בְּכָלֵי מְלַחְמָתָם, וַיִּתְּנוּ- הקוברים אֶת חֲרֻבוֹתָם תַּחַת רְאֲשֵׁיהֶם- להראות שלא מתו במלחמה אלא מיתת עצמם, ואילו העמים האלו לא ייקברו כך אלא כמו חללי חרב, מפני ש וַתְּהִי עוֹנָתָם- עונשם ניכר על עֲצֻמוֹתָם- גופם, העובדה שדקרו אותם ניכרתעליהם ולכן הם לא נקברים כמו גיבורים, ועונש זה קרה להם מפני ש- כִּי חֲתִית גְּבוּרִים- כי היו הפחד של

הגיבורים בארץ חיים. כח ואתה- פרעה- בתוך ערלים תשבר ותשכב את- עם חללי חרב. כט שמה- בקבר אדום, מלכה וכל נשיאה, אשר נתנו בגבורתם- למרות גבורתם את- עם חללי חרב, המה את- עם ערלים ישכבו ואת ירדי בור. ל שמה נסיכי צפון (הממלכות הצפוניות לארץ) כלם, וכל נסיכי צדני, אשר ירדו את- עם חללים, בחתייתם- ובשברם- מגבורתם בושים- אז הם עוד יותר מתביישים בעקבות הגבורה שהיתה להם פעם- כי בכך השבר והנפילה יותר גדולים, וישכבו כמו ערלים את- עם חללי חרב, וישאו כלמתם את ירדי בור. לא אותם- כל העמים שהוזכרו- יראה פרעה כאשר ירד לקבר, ונחם- יקבל נחמה- על כל המונה- כי יראה שלא רק הוא שם, והמונו של פרעה הם חללי חרב פרעה וכל חילו, נאם אדוני ידוד. לב אומר ה': כי נתתי מעתה את חתינו (חתייתו)- פחדי בארץ חיים- לאחר שייענש פרעה כולם יפחדו מה', והשכב בתוך ערלים את חללי חרב- פרעה וכל המונה, נאם אדוני ידוד. { פ }

יחזקאל מובא בנבואה להר הבית ורואה את המקדש

א בַּעֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ- גִּלּוּת יְהוֹכִיָן, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ- בּוֹיֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁהוּא בַעֲשִׂירֵי לַחֹדֶשׁ תִּשְׂרִי, שֶׁנִּקְרָא "רֵאשׁ הַשָּׁנָה" שֶׁל שְׁנַת הַיּוֹבֵל (שֶׁהִיטָה בְּאוֹתָהּ שָׁנָה) כִּי רַק מֵאֵז הָעֲבָדִים מִשְׁתַּחֲרָרִים וְהַקְּרָעוֹת חוֹזְרוֹת לִבְעֻלָּיהֶן, בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחֲרֵי הַפְּתָה הָעִיר- לֵאחֲרֵי הַחֹרְבָן וְגִלּוֹת צְדָקָה (שֶׁהִיטָה 11 שָׁנִים לֵאחֲרֵי גִלּוֹת יְהוֹכִיָן), בְּעֶצְמָם- בְּתוֹךְ הַיּוֹם הַזֶּה- יוֹם הַכִּיפּוּרִים, הִיטָה עָלַי יָד יְדוּד- נְבוּאָה, וַיִּבְּא אֶתִּי שְׁמָה- אֵל הָעִיר. בְּמִרְאֵי אֱלֹהִים- בְּנְבוּאָה הִבִּיאֲנִי אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַיְנַיְחֵנִי אֶל הַר גְּבֵה- חָשׁוּב מְאֹד- זֶה הָר הַבַּיִת, וְעָלִיו כְּמִבְנֵה עִיר- זֶה יְרוּשָׁלַיִם, מִנְּגֵב- מִדְּרוֹם לָהֶר. ג וַיִּבְּא אֹתִי שְׁמָה- לָהֶר, וְהִנֵּה אִישׁ- מֵלֶאכֶד שֶׁמִּרְאָהוּ כְּמִרְאָה נְחֹשֶׁת וּפְתִיל פְּשָׁתִים בִּידוֹ- כְּדִי לְמַדּוֹד בּוֹ מִרְחָקִים אֲרוּכִים, וְקָנָה הַמִּדָּה- כְּדִי לְמַדּוֹד בּוֹ מִרְחָקִים קְצָרִים, וְהוּא עֹמֵד בַּשָּׁעַר הַמְּזוֹרְחֵי שֶׁל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה, כְּמוֹ שִׁבְאָר לְקַמֵּן. ד וַיְדַבֵּר אֵלַי הָאִישׁ: בֶּן אָדָם, רֵאֵה בְּעֵינֶיךָ וּבְאָזְנוֶיךָ שְׁמַע וְשִׂים לְבָבְךָ- תִּתְבּוֹן בְּדַבְרֵים הַיֵּטֵב לְכָל אֲשֶׁר אֲנִי מְרַאֶה אוֹתְךָ, כִּי לְמַעַן הִרְאוֹתְכָה אֶת כָּל מַה שֶׁתִּרְאֶה הַבְּאִתָּה הַזֶּה, הִגַּד אַחֲרַי כִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר אֶתָּה רֵאֵה לְבַיִת יִשְׂרָאֵל.

שַׁעַר הַקְּדִים שֶׁל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה

ה וְהִנֵּה חוֹמָה מְחוּץ לְבַיִת- שֶׁל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה ("עֲזָרַת נְשִׁים" בְּלִשׁוֹן חִז"ל) סָבִיב סָבִיב- מִסְבִּיב לְכָל הַחֲצַר (צִיּוֹר 1 אוֹת א'), וַיִּבְּד הָאִישׁ קָנָה הַמִּדָּה שֶׁהִיָּה בְּאוֹרֵךְ שֶׁל שֵׁשׁ אַמּוֹת, בְּאַמָּה וְטַפַּח- כִּשְׁכָּל אַמָּה בַקָּנָה זֶה הִיא אַמָּה שֶׁל חֲמִישֵׁה טַפַּחִים וְעוֹד טַפַּח וּבִסְה"כ שִׁישֵׁה טַפַּחִים לְכָל אַמָּה, וַיִּמַּד אֶת רֹחַב הַבְּנִיָן שֶׁל הַחוֹמָה- קָנָה אֶחָד- שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְקוֹמָה- גּוֹבֵה הַחוֹמָה- קָנָה אֶחָד. ו וַיִּבְּא אֶל שָׁעַר אֲשֶׁר פְּנִי דָרֶךְ הַקְּדִימָה- שַׁעַר הַמְּזוֹרַח שֶׁל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה (צִיּוֹר 1 אוֹת ב'), וַיַּעַל בְּמַעְלֹתָיו- בְּמִדְרָגוֹת, וַיִּמַּד אֶת סָף- מִפְתַּח הַכְּנִיסָה שֶׁל הַשָּׁעַר- קָנָה אֶחָד רֹחַב- שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְאֵת סָף אֶחָד- מֵהַצַּד הַשְּׂנַיִ שֶׁל הַשָּׁעַר- קָנָה אֶחָד רֹחַב- הַנְּבִיא בָּא לומר שְׁרוּחַב הַשָּׁעַר בְּשְׁנֵי צַדָּיו הִיָּה בְּדִיּוֹק כְּמוֹ עוֹבֵי הַחוֹמָה וְהוּא לֹא נִהְיָה צָר אוֹ רֹחַב יוֹתֵר בְּאֶחָד הַצַּדִּים שֶׁלוֹ (לְהַבְנִת מִבְּנֵה הַשָּׁעַר: עֵינִי בְּצִיּוֹרִים 2 ו-3). ז וְהִתָּא- בְּמַעֲרַכַת הַשָּׁעַר כּוֹלָה הִיָּה שְׁלוֹשֵׁה תֵּאִים מִכָּל צַד שֶׁל הַשָּׁעַר מְכִיּוּן מְזוֹרַח לְמַעֲרָב, וְכָל תֵּא הִיָּה קָנָה אֶחָד אֶרְךָ- הַחֲלָל הַפְּנִימִי שֶׁלוֹ, וְקָנָה אֶחָד רֹחַב, וּבֵין הַתֵּאִים- בֵּין תֵּא לְתֵּא שֶׁלִּפְנֵי הִיָּה רוּחַ שֶׁל חֲמֵשׁ אַמּוֹת- שֶׁנִּקְרָא בְּהַמְשַׁךְ הַפְּרָק אֹלָם, (וּבְלִשׁוֹן רַבִּים- אֵילְמוֹת אוֹ אֹלְמוֹת), וְסָף הַשָּׁעַר- הֵאִיל=עֵמוֹד שֶׁבְּסוֹף מַעֲרַכַת הַשָּׁעַר (צִיּוֹר 2) שֶׁהִיּוּוּה אֶת הַמְּפַתֵּן הַחִיצוֹנִי שֶׁל מַעֲרַכַת הַשָּׁעַר כּוֹלָה, הִיָּה מֵאֶצֶל- לֵיד אֶלָם הַשָּׁעַר- עָלִיו יְדוּבֵר בְּפִסּוֹק הַבָּא (צִיּוֹר 2)- מֵהַבַּיִת- בִּיחַס לְאוֹלָם הַשָּׁעַר הִיָּה הֵאִיל מְכִיּוּן הַבַּיִת מְכִיּוּן שֶׁהִיָּה בְּמַעֲרָב הַשָּׁעַר, וְהוּא הִיָּה בְּרוּחַב קָנָה אֶחָד- מֵהַצַּפּוֹן לְדְרוֹם. ח וַיִּמַּד אֶת אֶלָם הַשָּׁעַר מֵהַבַּיִת- הָאוֹלָם הִיָּה אַחֲרֵי הַתֵּא שְׁלִישִׁי בְּמַעֲרַכַת מְכִיּוּן הַבַּיִת (צִיּוֹר 2), בְּרוּחַב קָנָה אֶחָד- מֵהַצַּפּוֹן לְדְרוֹם. ט וַיִּמַּד אֶת הָאוֹרֵךְ שֶׁל אֶלָם הַשָּׁעַר מִמְּזוֹרַח לְמַעֲרָב- שְׁמִנָּה אַמּוֹת, וְאֵילּו- הַעֲמוּדִים הַסְּמוּכִים לְכָל אֹלָם (שֶׁנִּקְרָאוּ בְּפִס' ז' "סָף")- שְׁתֵּי אַמּוֹת- אוֹרֵךְ מִמְּזוֹרַח לְמַעֲרָב, וְאֶלָם הַשָּׁעַר מֵהַבַּיִת- אֹלָם הַשָּׁעַר עִם אֵילּוֹ הִיָּה לְכִיּוּן הַבַּיִת בִּיחַס לְשְׁלוֹשֵׁת הַתֵּאִים. י וְתֵּאֵי הַשָּׁעַר שֶׁמִּמֵּנוּ בָּאִים דָּרֶךְ הַקְּדִים- מִמְּזוֹרַח, שְׁלֹשָׁה מְפָה וְשְׁלֹשָׁה מְפָה- מְשׁוּכִים מִמְּזוֹרַח לְמַעֲרָב, מִדָּה אַחַת לְשְׁלֹשָׁתָם- בְּמִידָה שֶׁנִּכְתְּבָה בְּפִס' ז', וּמִדָּה אַחַת לְאֵילָם מְפָה וּמְפָה- לְכָל תֵּא הִיָּה בְּקִצְחוֹ הַפּוֹנֵה לְמַעֲרָב, בְּצִידוֹ הַפּוֹנֵה לְחֲלָל הַשָּׁעַר, מוֹל עוֹבֵי קִיר הַתֵּא (צִיּוֹר 2 אוֹת א')- אֵיל=עֵמוֹד (סָה"כ שֶׁשָׁה אֵילִים לְשֵׁשֶׁת הַתֵּאִים) וְכָל אֵילִים אֵלוֹ הִיָּה שׁוֹיִם בְּגוֹדְלָם. יא וַיִּמַּד אֶת רֹחַב פְּתַח הַשָּׁעַר עֶשְׂרֵי

אמות- מצפון לדרום (ציור 3 אות א'), **אַרְךָ הַשֶּׁעַר** - עד תחילת האיל=העמוד של התא הראשון-
שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה אַמוֹת- שש אמות של עובי החומה ועוד שש אמות של חלל התא ועוד אמה אחת עובי
קיר התא הסמוך לחומה (ציור 3). **יב וגבול**- קיר התא הראשון, המהווה גבול בין החומה לבין
התא, **לְפָנֵי הַתְּאֹת** הראשונים מהשער- **אִמָּה אַחַת**- עובי הקיר, **וְאִמָּה אַחַת גְּבוּל מִפָּה**- גם לתא
בצד השני של השער, **וְהֵתָא**- **שֵׁשׁ אַמוֹת מִפּוֹ**- אורך התא שמצפון לשער, **וְשֵׁשׁ אַמוֹת מִפּוֹ**- אורך
התא שמדרום לשער, כאן הנביא מבאר שמה שנאמר מקודם שהתא היה קנה אחד=שש אמות,
זהו רק חללו, ולא כולל את אורך קירותיו. **יג וְיָמַד אֶת הַשֶּׁעַר**, **מִגַּג הַתְּאֵי**- מקצהו הצפוני של תא
צפוני עד **לְגִגּוֹ**- הקצה הדרומי של תא דרומי, **רַחֵב עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמוֹת**- החשבון: רוחב תא- 6,
קירו הפנימי- 1, קירו החיצוני- חצי אמה, סך כל התא- 7.5, וכך התא מהצד השני, יחד- 15, ועוד
רוחב השער- 10 (ראה ציור 3), **פֶּתַח** של כל תא היה **נֶגְדַּי**- מול **פֶּתַח**- התא שמולו. **יז וַיַּעַשׂ אֶת**
אֵילִים- שבסוף אולם השער (לעיל פס' ז' ו-ט'), בגובה **שְׁשִׁים אַמָּה**, **וְאֵל אֵיל הַחֲצַר הַשֶּׁעַר סָבִיב**
סָבִיב- וכן היה לכל שערי החצר (שיפורטו להלן) מסביב- אילים גבוהים כאלו. **טו וַעַל פְּנֵי**-
מהתחלת כניסת **הַשֶּׁעַר הַיְאֵתוֹן (הַיְאֵתוֹן)**- שער הכניסה- כך מכונה השער המזרחי (בעקבות
העובדה שה' ייכנס בו בפרקים הבאים), מתחילתו בצידו המזרחי, **עַל לְפָנֵי**- עד סוף **אֶלֶם הַשֶּׁעַר**
הַפְּנִימִי- היינו כולל האיל שאחריו, בסוף הצד המערבי, היה האורך **חֲמִשִּׁים אַמָּה**, לפי חשבון: כל
תא- חללו 6, עוד שני קירותיו- 2 אמות, סה"כ- 8, וכך עוד שני תאים, וביחד- 24, עובי החומה- 6,
שני רווחים בין התאים שכל אחד 5 וביחד- 10, אולם השער- 8, איל השער- 2 וסה"כ- 50 אמה
מתחילת מערכת השער עד לסופו. **טז וְחַלּוֹנוֹת אֲטָמוֹת**- שאפשר לאטום- לסגור אותם, היו **אֶל**
הַתְּאִים וְאֶל אֲלֵי הַמָּה- האילים שהיו בסוף אולם השער (ציור 2), (אבל שם החלונות לא היו
מפולשים אלא כעין שקע באיל), **לְפָנֵימָה לַשֶּׁעַר**- החלונות בתאים ובאילים היו בצד שפונה לכיוון
חלל השער **סָבִיב סָבִיב**- לכל התאים והאילים, **וְכֵן לְאֵלֵמוֹת**- מהרווח שהיה בין התאים (לעיל ז')
נמשכו קירות התאים לכיוון החצר החיצונה ויצרו כעין מסדרון הנקרא "אולם" (עיין לקמן ל'
(ציור 2), וגם בשני אולמות אלו שבכל צד של השער היו חלונות לכיוון חלל האולם, **וְחַלּוֹנוֹת**- היו
לתאים **סָבִיב סָבִיב לְפָנֵימָה**- לכיוון פנים החצר (לתאים הצפוניים בצפון, ולדרומיים בדרום), יוצא
שבכל תא היו חלונות מכל צידו, **וְאֶל אֵיל תַּמָּרִים**- על כל איל שהיה בצדי קירות התאים (6
אילים ל- 6 תאים) היו חקוקים באבן שני עצי תמר- אחד מפה ואחד מפה (לקמן כ"ו).

הלשכות והרצפה

יז וַיְבַאֲנִי אֶל הַחֲצַר הַחִיצוֹנָה, וְהִנֵּה לְשָׁכוֹת- חדרים **וְרִצְפָּה**- במשמעות של קומה, שכל רצפה היא
התחלה של קומה חדשה, **עָשׂוּי לְחֲצַר סָבִיב סָבִיב**- לאורך קירות החצר החיצונה, **שְׁלֹשִׁים לְשָׁכוֹת**
אֶל- על **הַרְצָפָה**- שהלשכות היו בשלוש קומות של עשר לשכות על כל רצפה לאורך החצר (ציור 1
אותיות ג'). **יח וְהַרְצָפָה אֶל פֶּתֶף הַשֶּׁעָרִים**- בצדי כל שער משלושת השערים היתה רצפה ועליה היו
הלשכות (עשר לשכות בשלוש קומות=30 לשכות)- שתי רצפות לכל שער- לשתי כתפיו, ובסה"כ 6
רצפות ועליהן לשכות לשלושת השערים, **לְעֵמֶת אַרְךָ הַשֶּׁעָרִים הַרְצָפָה הַתְּחַתּוֹנָה**- הקומה
התחתונה מבין השלוש היתה באורך של כל מערכת השער (44 אמות בסך הכל, 50 אמות- האורך
הכללי של השער, וצריך להפחית מכך את עובי החומה- 6, שרק אחריו מתחילה הרצפה) והעליונה
ממנה נכנסה מעט ממנה באורכה לכיוון עובי החומה, והקומה השלישית נכנסה עוד כנ"ל (ציור 1
אות ג'), שלושת הקווים שנמצאים שם מציינים את סופן של הלשכות, הקו הרחוק יותר זה סוף
הלשכה הראשונה, השני זה סוף הקומה השנייה, והקו השלישי מצוין את סוף הקומה השלישית).

שער הצפון של החצר החיצונה

יט וימד רחב מלפני השער התחתונה- כך נקרא שער המזרח כי ממנו עולים לכיוון מרכז בית המקדש, לפני החצר הפנימי (ציור 1 אות ה') מחוץ- עד לסוף מערכת השער המזרחי של החצר הפנימית- מאה אמה, הקדים והצפון- וכך היה גם בצד צפון (ציור 1 אות ד'). כ והשער אשר פניו דרך הצפון לחצר החיצונה, מדד ארכו ורחבו. כא ותאו שלושה מפו ושלושה מפו, ואילו ואלמו- אולם השער, הנה כמדת השער הראשון, חמשים אמה ארכו ורחב חמש ועשרים אמה- כמו שפורט לעיל. כב וחלונו ואלמו- האולמות שבין התאים, ותימרו, כמדת השער אשר פניו דרך הקדים, ובמערות- שבוע יעלו בו (בשער המזרח לא נכתב כמה מדרגות יש), ואלמו לפניהם- האולמות שלו היו נפתחים גם כן לכיוון פנימה של החצר (ראה בציור 1). כג ושער לחצר הפנימי נגד- מול השער לצפון וגם לצד ולקדים- היה שער מולו של החצר הפנימית, וימד משער אל שער מאה אמה (ציור 1 אותיות ד').

שער הדרום של החצר החיצונה

כל פירוש השער הדרומי כמו פירוש השער המזרחי והצפוני. כד ויולכני המלאך דרך הדרום והנה שער דרך הדרום, ומדד אילו ואלמו- אולמות השער כמדות האלה. כה וחלונים לו ואלמו- האולמות שבין התאים, סביב סביב כהחלונות האלה, חמשים אמה ארך ורחב חמש ועשרים אמה. כו ומערות- מדרגות שבעה עלותו- עולות אליו, ואלמו לפניהם, ותימרים לו אחד מפו ואחד מפו אל אילו- כאן נכתב שבכל איל שליד התאים היו שני תימורים (ולפני כן לא נאמר כמה, רק נכתב בלשון סתם "תימורים"). כז ושער לחצר הפנימי דרך הדרום וימד משער אל השער דרך הדרום מאה אמות (ציור 1 אות ד').

שערי החצר הפנימית

שער הדרום: כח ויביאני אל חצר הפנימי בשער הדרום, וימד את השער הדרום כמדות האלה- של שער המזרח של החצר החיצונה. כט ותאו ואילו ואלמו כמדות האלה, וחלונות לו ואלמו סביב סביב, חמשים אמה ארך- כל מערכת השער, ורחב- כל המערכת- עשרים וחמש אמות. ל ואלמות סביב סביב- כך נקרא הרווח שבין התאים, ארך חמש ועשרים אמה- וכאן זו הפעם הראשונה שפורט האורך של אולמות אלו שבין התאים (ראה ציור 2), ורחב חמש אמות. לא ואלמו אל חצר החיצונה- היינו שבניגוד לשערי החצר החיצונה שמערכת השער היתה לפניו מן החומה ולתוך החצר, מערכת השערים של החצר הפנימית היתה מחוץ לחומה החצר ומחוץ לחצר הפנימית (ראה ציור 1), לכיוון החצר החיצונה, וכמובן שנגזר מזה שהמדרגות של מערכת השער לא היו בסוף המערכת שלצד החומה אלא הן התחילו לפני האילים של אולם השער, היכן שמתחילה מערכת השער בצידה החיצוני, ותימרים אל אילו, ומערות שמונה מעלו- זה ההבדל השני שיש בין שערי החצר החיצונה לשערי החצר הפנימית, 8 מדרגות ולא 7.

שער המזרח: לב ויביאני אל החצר הפנימי דרך הקדים וימד את השער כמדות האלה. לג ותאו ואלו ואלמו כמדות האלה, וחלונות לו ואלמו סביב סביב, ארך- כל מערכת השער- חמשים אמה, ורחב- כל המערכת- חמש ועשרים אמה. לד ואלמו לחצר החיצונה- כנ"ל, ותימרים אל אלו מפו ומפו, ושמונה מעלות מעלו- כנ"ל.

שער הצפון: לה ויביאני אל שער הצפון- של החצר הפנימית, ומדד כמדות האלה. לו ותאו אלו

וְאֵלָמוּ, וְחִלּוֹנוֹת לֹו סָבִיב סָבִיב, אֲרָךְ חֲמִשִּׁים אֲמָה, וְרַחֵב חֲמִשׁ וְעֶשְׂרִים אֲמָה. לֹו וְאֵילֹו- הַאֵילִים שֶׁבְקֶצֶה מַעֲרַכַת הַשָּׁעַר הָיוּ לְכִיוּן לְחֲצַר הַחִיצוֹנָה- כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּשַׁעֲרֵי הַקּוֹדְמִים עַל הָאוֹלְמוֹת רַק שֶׁכֵּאֵן מוֹזְכָּרִים הַאֵילִים שֶׁלִּיד אוֹלְמוֹת הַשָּׁעַר וּמְקוֹדֵם הוֹזְכָּרוּ הָאוֹלְמוֹת שֶׁבִּין הַתַּאִים וּבִשְׁנֵי הַמְקוֹמוֹת הַכוּוֹנָה אַחַת, וְתַמְרִים אֶל אֵילֹו מִפּוֹ וּמִפּוֹ, וְשִׁמְנָה מַעְלֹת מַעְלֹו.

הוֹסֵפוֹת לַשָּׁעַר הַצִּפּוֹן שֶׁל הַחֲצַר הַפְּנִימִית

לַח וְלִשְׁפָּה- חֲדָר וּפְתִיחָה- שֶׁהָיָה לְלִשְׁכָה פֶּתַח, הָיוּ בְּאֵילִים הַשָּׁעֲרִים- בְּאוֹלְמוֹת שֶׁבִּין הַתַּאִים שֶׁל הַשָּׁעַר הַצִּפּוֹנִי (בְּלִבָּד) שֶׁל הַחֲצַר הַפְּנִימִית (צִיּוֹר 4 אוֹת א'), בְּכָל אוֹלָם לִשְׁכָה אַחַת, שֵׁם יְדִיחוּ אֶת הָעֹלָה- כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִרְשַׁת וִיקְרָא: "וְאֵת הַקֶּרֶב (מַעִים- שֵׁשׁ בֵּהֶם צוּאָה) וְהַכְּרַעִים (רַגְלֵי הַבְּהֵמָה) יִרְחֹץ בְּמִים". לֹט (פְּסוֹק זֶה וּשְׁלֹאחֲרָיו- צִיּוֹר 4 אוֹת ב') וּבְאֵלֶם הַשָּׁעַר שְׁנַיִם שְׁלֹחָנוֹת מִפּוֹ- מִצַּד מַעֲרָב, מִימִין לְנִכְנֵס, וְשְׁנַיִם שְׁלֹחָנוֹת מִפָּה- מִצַּד מִזְרָח, מִשְׁמָאל לְנִכְנֵס, לְשַׁחֹט אֶלֵיהֶם הָעוֹלָה וְהַחֲטָאת וְהָאֶשֶׁם- שֶׁטַּעוֹנִים שְׁחִיטָה "עַל יַרְךְ הַמְּזוּבָח צְפוֹנָה", וְלִכֵּן יִכּוֹלִים לְהִישָׁחַט רַק בְּצִפּוֹן (וְלֹא בְּכָל הַחֲצַר הַפְּנִימִית כְּמוֹ שְׁלֵמִים). מִן וְאֶל הַכֶּתֶף מְחוּצָה- סוֹף אוֹלָם הַשָּׁעַר שֶׁלְכִיוּן הַחוּץ שֶׁל אוֹלָם הַשָּׁעַר- לְעוֹלָה- לְמִי שְׁעוֹלָה בְּהַר לְפִתַח הַשָּׁעַר הַצִּפּוֹנָה- לְכִיוּן פֶּתַח הַשָּׁעַר, הֵיינו בְּקֶצֶה הַדְּרוֹמִי שֶׁל אוֹלָם הַשָּׁעַר (יֹוֹתֵר לְכִיוּן הַחֲצַר הַפְּנִימִית) הָיוּ עוֹד שְׁנַיִם שְׁלֹחָנוֹת, וְאֶל הַכֶּתֶף הָאַחֲרָת אֲשֶׁר לְאֵלֶם הַשָּׁעַר שְׁנַיִם שְׁלֹחָנוֹת. מֵאָ וּבִסְה"כ הָיוּ אַרְבָּעָה שְׁלֹחָנוֹת מִפָּה- מִצַּד מַעֲרָב שֶׁל אוֹלָם הַשָּׁעַר, וְאַרְבָּעָה שְׁלֹחָנוֹת מִפָּה לְכֶתֶף הַשָּׁעַר- מִצַּד מִזְרָחוֹ, וְסֵה"כ שְׁמוֹנָה שְׁלֹחָנוֹת, אֶלֵיהֶם יִשְׁחָטוּ- אֶת קֹדְשֵׁי הַקּוֹדְשִׁים. מִבְּ וְאַרְבָּעָה שְׁלֹחָנוֹת לְעוֹלָה- לְמִי שְׁעוֹלָה (מִלְשׁוֹן עֲלִיָּה) לְכִיוּן פֶּתַח הַשָּׁעַר הַצִּפּוֹנִי (צִיּוֹר 4 אוֹת ג'), שֶׁשְׁעוֹיִים מִ אֲבָנֵי גְזִית (וּבְשׁוֹלְחָנוֹת הַקּוֹדְמִים לֹא נֶאֱמַר דָּבָר זֶה, וְיִיתְכֵן שֶׁהָיוּ עֲשׂוּיִים מִעֵץ), אֲרָךְ אֲמָה אַחַת וְחָצִי, וְרַחֵב אֲמָה אַחַת, אֶלֵיהֶם וְיִנִּיחוּ אֶת הַכִּלִּים אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת הָעוֹלָה בָּם- כָּל כְּלֵי הַזְּבִיחָה, וְהִזְבַּח- וְגַם אֶת הַקֶּרֶבֶן לְאַחַר שֶׁנִּשְׁחַט יִנִּיחוּ שָׁם, כְּמוֹ שֶׁמְבֹאָר בְּפְסוֹק הַבַּא. מִגְ וְהִשְׁפִּיתִים- כְּמִין וּוִיִּם שְׁעֵלֵיהֶם תּוֹלִים אֶת הַקֶּרֶבֶן כְּדִי שִׁיחִיה אֲפִשֶׁר לְהַפְּשִׁיטוֹ וּלְנַתְחוֹ, טַפַּח אֶחָד- טַפַּח אֶחָד הָיוּ בּוֹלְטִים מִהַקִּיר, מוֹכְנִים בְּבֵית סָבִיב סָבִיב- בְּקִירוֹת הַתַּאִים הַפּוֹנִים לְחִלָּל הַשָּׁעַר (צִיּוֹר 4 אוֹת ד'), וְאֶל הַשְּׁלֹחָנוֹת מֵאַבְנֵי הַגְּזִית הָיוּ מְנִיחִים אֶת בְּשָׂר הַקֶּרֶבֶן- לְאַחַר שֶׁהַפְּשִׁיטוֹ אוֹתוֹ עַל גְּבִי הַשְּׁפִתִים הָיוּ מְנִיחִים אֶת הַבֶּשֶׂר עַל שׁוֹלְחָנוֹת אֵלוֹ עַל מִנַּת לְהַעֲלוֹתוֹ לְמִזְבֵּחַ.

לִשְׁכוֹת הַכְּהֵנִים וְהַלְוִיִּים

מִדּוּ וּמְחוּצָה לַשָּׁעַר הַצִּפּוֹנִי הַפְּנִימִי, הָיוּ כְּמוֹ לְשְׁכוֹת שְׁרִים בְּחֲצַר הַפְּנִימִי- מִסְפָּר לִשְׁכוֹת שְׁמִיעוֹדוֹת לְלוִוִּים שְׁשָׁרִים בְּחֲצַר הַפְּנִימִי, וְלִשְׁכוֹת אֵלוֹ הָיוּ נִמְצָאוֹת- אֲשֶׁר אֶל כֶּתֶף- בְּצַד שֶׁל שָׁעַר הַצִּפּוֹן- לְכִיוּן מִזְרָח (צִיּוֹר 1 אוֹת ו'), וּפְנִיָּהֶם- כִּיוּן הַפֶּתַח שֶׁל הַלִּשְׁכוֹת הָיָה דָּרָךְ הַדְּרוֹם, אֶחָד- וְעוֹד לִשְׁכָה אַחַת הֵיטָה- אֶל כֶּתֶף שָׁעַר הַקְּדָים- הַמְּזֻרְחֵי שֶׁל הַחֲצַר הַפְּנִימִית, פְּנִי- וְהַפֶּתַח שֶׁלָּה הָיָה דָּרָךְ הַצִּפּוֹן (צִיּוֹר 1 אוֹת ז'). מֵה וְיִדְבַר אֵלֵי הָאִישׁ שֶׁמֵּרָאָהוּ כְּעִין הַנְּחוּשֶׁת: זֶה הַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פְּנִיָּה דָּרָךְ הַדְּרוֹם- אַחַת מֵהַלִּשְׁכוֹת הָאלוֹ הַנִּמְצָאוֹת בְּצַד הַשָּׁעַר הַצִּפּוֹנִי שֶׁל הַחֲצַר הַפְּנִימִית לֹא תִהְיֶה לְלוִוִּים (כְּמוֹ שֶׁאֵר הַלִּשְׁכוֹת, כְּמוֹ שְׁבוּאָר לְעִיל) אֲלֵא הִיא מִיּוֹעֵדֶת לְכַהֲנִים שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבֵּית- שְׁנֵי מִינֵי כְּהֵנִים הָיוּ, כֹּאֲלוֹ שְׁחָטָאוּ בְּמַהֲלֶךְ הַדּוֹרוֹת בְּעִבּוּדָה זָרָה וְכֹאֲלוֹ שֶׁלָּא, כָּל מִי שֶׁהוּא מְזַרְעֵ שֶׁל מִי שֶׁעֲבָד עִבּוּדָה זָרָה- לֹא יוֹכֵל לְגַשֵּׁת לְמִזְבֵּחַ, אֲלֵא יִבְצַע רַק תְּפִקִּידֵי "מִשְׁמֶרֶת הַבֵּית"- שְׁמִירָה, נִקְיוֹן, בְּדִיקַת מוֹמִים וְכוּ'. וְכָל מִי שֶׁהוּא מְזַרְעֵ שֶׁל מִי שֶׁלָּא עֲבָד עִבּוּדָה זָרָה יוֹכֵל לְעִבּוֹד בִּ"מִשְׁמֶרֶת הַמְּזוּבָח"- בְּהַקְּרֵבֶת הַקֶּרֶבֶנוֹת (כְּמוֹ שֶׁיְבוּאָר בְּפִרְקִים לְקִמּוֹן). מִן וְהַלִּשְׁכָּה אֲשֶׁר פְּנִיָּה דָּרָךְ הַצִּפּוֹן- שֶׁסְּמוּכָה לַשָּׁעַר הַמְּזֻרָח שֶׁל הַחֲצַר הַפְּנִימִית, מִיּוֹעֵדֶת לְכַהֲנִים שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַמְּזוּבָח- כְּפִי שֶׁהַסְּבָרָנוּ לְעִיל, שֶׁ הָמָה בְּנֵי

צְדוּקָה - זרעו- **הַקְרָבִים מִבְּנֵי לֵוִי אֶל יְדוּד לְשָׂרְתוֹ**- כי לא עבדו מעולם עבודה זרה.

הַחֲצֵר הַפְּנִימִית: **מִזֵּ וַיִּמָּד אֶת הַחֲצֵר הַפְּנִימִית**- **אֶרְךָ מֵאָה אֵמָה וְרֹחַב מֵאָה אֵמָה**- **מִרְבַּעַת, וְהַמִּזְבֵּחַ**-
מזבח העולה היה **לְפָנֵי הַבַּיִת**- ממזרח לבית, מול פתח האולם.

- חישוב אורך החצר החיצונה מצפון לדרום: ארבע מערכות שערים: 2 של החצר החיצונה ו-2 של החצר הפנימית, כל מערכת- 50 אמה וסה"כ- 200. בין שער לשער- 100 אמה ומשני הצדדים יחד- עוד 200. אורך החצר הפנימית- 100, וסה"כ אורך החצר החיצונה- 500 אמה.

"הבית" (ציור 5)

הָאוֹלָם: **מִחַ וַיִּבְאֲנִי אֶל אֱלֹהִים הַבַּיִת, וַיִּמָּד אֶל אֱלֹהִים**- מדד את האיל=עמוד שהיה בכניסה לאולם-
חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה- מצד זה של הפתח, מדד את אורכו ממזרח למערב (ציור 5 אות ד'), **וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפֶּה**-
מהצד השני של הפתח, **וְרֹחַב הַשְּׁעָר**- רוחב החומה **הַמְעַרְבִית** של החצר החיצונה הנמשכת
כמזוזות האולם- **שְׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ**- מצד זה של פתח האולם, **וְשְׁלֹשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ**- מהצד השני של
פתח האולם (ציור 5 אות ה') (יש לציין שרוחב החומה של החצר הפנימית בשאר הצדדים היה 6
אמות, כמו עובי החומה של החצר החיצונה). **מִט אֶרְךָ הָאֵלִים**- **מִצְפּוֹן לְדָרוֹם**- **עֶשְׂרִים אֵמָה, וְרֹחַב**-
ממזרח למערב- **עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה**- 11 **אֵמָה, וּבְמַעְלֹת**- ובמדרגות צריכים לעלות מי **אֲשֶׁר יַעֲלוּ אֵלָיו**
מכיוון החצר החיצונה, **וְעַמֻּדִים אֶל**- ליד **הָאֵילִים** (ציור 5 אות א'), **אֶחָד מִפֶּה וְאֶחָד מִפֶּה**- לכל איל
היו שני עמודים לידו אחד מפה ואחד מפה- סה"כ 4 עמודים.

פרק מא

הַהֵיכָל: **א וַיִּבְאֲנִי אֶל הַהֵיכָל וַיִּמָּד אֶת הָאֵילִים**- העמודים בכניסה להיכל- **שֵׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ**-
מצד אחד של הפתח, ממזרח למערב, **וְשֵׁשׁ אַמּוֹת רֹחַב מִפּוֹ**- מהצד השני, ורוחב האילים של ההיכל
היה בדיוק (בניגוד לאילים של קודש הקודשים להלן) כמו **רֹחַב הָאֵהָל**- המזוזות של כניסת השער
להיכל (המכונה בפסוק זה "אוהל"- מפני שהוא מאהיל על מי שעובר תחתיו), והאיל היה מכסה
בדיוק את מזוזת השער שהיתה רחבה שש אמות (ציור 5 אות ב'). **ב וְרֹחַב הַפֶּתַח** של ההיכל, מצפון
לדרום היה **עֶשְׂרֵה אַמּוֹת, וְכַתְּפוֹת**- צדדי **הַפֶּתַח** שנשארו משני הצדדים של פתח ההיכל, כדי
להשלים לרוחב עשרים אמה של ההיכל היו **חָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ, וְחָמֵשׁ אַמּוֹת מִפּוֹ, וַיִּמָּד אֶת אֲרָכּוֹ** של
היכל **מִמְּזָרְחָ לְמַעְרָב אַרְבָּעִים אֵמָה, וְרֹחַב**- מצפון לדרום **עֶשְׂרִים אֵמָה**.

קוֹדֵשׁ הַקּוֹדְשִׁים: **ג וּבָא לְפָנֵימָה**- לסוף ההיכל, **וַיִּמָּד אֵיל**=עמוד של **הַפֶּתַח** של קודש הקדשים-
שְׁתֵּים אַמּוֹת- ממזרח למערב, **וְהַפֶּתַח** כולו, כולל אורך האיל היה **שֵׁשׁ אַמּוֹת**- כי רוחב הפתח עצמו
היה ארבע אמות והאיל היה שתי אמות (ציור 6), **וְרֹחַב הַפֶּתַח** של קדש הקדשים, מצפון לדרום
היה **שִׁבְעֵה אַמּוֹת** (כך שהכתפות היו שש וחצי מכל צד- להשלים לרוחב עשרים). **ד וַיִּמָּד אֶת אֲרָכּוֹ**
ממזרח למערב- **עֶשְׂרִים אֵמָה, וְרֹחַב** מצפון לדרום- **עֶשְׂרִים אֵמָה**, שזה היה **אֶל פְּנֵי הַהֵיכָל**- בדיוק
כמו רוחב ההיכל, **וַיֹּאמֶר אֵלָי**- האיש שמראהו כמראה הנחושת: **זֶה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים**- המקום
הקדוש ביותר במקדש.

הצלעות

ה וַיִּמָּד קִיר הַבַּיִת- הקיר שהקיף את הבית מצד צפון מערב ודרום, ורוחבו היה **שֵׁשׁ אַמּוֹת, וְרֹחַב**
הַצֵּלַע- חדרים שהיו מסביב לכל הבית (בלשון המשנה: תא) ורוחבם היה **אַרְבַּע אַמּוֹת, סָבִיב סָבִיב**

לְבֵית סָבִיב- וכן היו צלעות- תאים מסביב לכל הבית (ציור 5). וְהַצְלָעוֹת היו עשויות צֶלַע אֶל צֶלַע- בשלוש קומות צלע מעל צלע, ובסך הכל היו שְׁלוֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים- כי היו חמישה תאים בצפון וחמישה בדרום ועוד אחד במערב, סה"כ 11 תאים שהיו עשויים בשלוש קומות ובסה"כ 33 תאים, וּבָאוֹת הצלעות בְּקִיר אֲשֶׁר לְבֵית לְצִלְעוֹת- קיר שהוא פנימי להם לכיוון הבית, סָבִיב סָבִיב- מסביבו של קיר זה, לְהִיּוֹת אַחוּזִים- שקירות הצלעות מחוברות בקיר זה (ראה ציור 5), וְלֹא יִהְיוּ אַחוּזִים בְּקִיר הַבַּיִת- התאים לא מחוברים בקיר של הבית אלא בקיר נפרד משלהם שמרוחק מן הבית, היינו שבניין הצלעות היה נפרד מבניין הבית. ז' וְרַחְבָּה- קירות התאים היו רחבים למטה (5 אמות), וְנִסְבָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְצִלְעוֹת- אך ככל שעולים בקיר התאים כלפי מעלה, הקיר היה מתקצר ועושה "מסיבה"- מדרגות, פִּי מוֹסֵב הַבַּיִת לְמַעְלָה לְמַעְלָה- ככל שהבית היה עולה הוא היה "מסתובב" בגלל הגדלת היקף החלל (שנבע מהקטנת שטח הקיר) (ציור 14) סָבִיב סָבִיב לְבֵית- ומדרגות אלו וקיצור עובי הקיר היו בכל התאים שמסביב לבית אך רק בקיר הסמוך לבית, עַל פֶּן רַחֵב לְבֵית לְמַעְלָה- היקף החלל בתאים העליונים גדול מההיקף בתאים התחתונים כי הקיר יותר צר, וְכֵן הַתְּחַתּוֹנָה יַעֲלֶה עַל הָעֲלִיוֹנָה לְתִיכּוֹנָה- ומי שרוצה לעלות מהתא התחתון לעליון, חייב לעבור דרך התא האמצעי, שרק ממנו אפשר לעלות לתא העליון. ח וְרֵאִיתִי לְבֵית לְבֵית לְבֵית סָבִיב סָבִיב- ראיתי שגג הבית עצמו (היינו מקודש הקודשים עד האולם) היה גבוה הרבה מתקרת התאים (אפילו שהם היו שלוש קומות), ועוד ראיתי ש מִיסְדוֹת (מוֹסְדוֹת) הַצְלָעוֹת- רוחב היסוד שעליו עומדים קירות הצלעות החיצוניים (שהיו חמש אמות) היה מְלֹו הַקְּנָה- שש אמות- והאמה הנוספת ביחס לקיר התא החיצון בלטה החוצה (ציור 5 אות ו'), ועוד ראיתי ש שֵׁשׁ אַמּוֹת אֲצִילָה- לשון גובה, היינו שגובה היסוד (מן "רמפה") שעליו עמדו התאים (ולמעשה גם "הבית" כולו, שהרי מהחצר הפנימית עלו מדרגות לאולם) ביחס לחצר הפנימית היה שש אמות. ט רַחֵב הַקִּיר אֲשֶׁר לְצֶלַע אֶל הַחוּץ היה חֲמֵשׁ אַמּוֹת, וְאֲשֶׁר מִנְחָ- וגם רוחב הקיר של הצלעות שהיה לצד המונח- שהוא חלל ריק שהיה בין קיר הבית לקיר הצלעות הפנימי- היה גם כן 5 אמות (ראה ציור 5), בֵּית צֶלְעוֹת אֲשֶׁר לְבַיִת- המונח היה מבית- מבפנים לצלעות שהיו מסביב לבית, והוא היה מקום ריק, כמו שמו- מונח. י וּבֵינֵי הַלְּשָׁכוֹת- שהיו מצפון ודרום לבית (ציור 1 אות ח') ולקיר הצלעות החיצוני היה רַחֵב עֶשְׂרִים אֲמָה סָבִיב לְבֵית סָבִיב סָבִיב- לכל אורך הבית היה המרחק הזה שווה (והקיר לא הלך באלכסון ובכך פחת או נהיה יותר). יא וּפְתַח הַצֶּלַע- הפתח של כל התאים היה לכיוון לְמַנְחָ, פְּתַח אֶחָד- של כל התאים הדרומיים היה דָּרָךְ הַצֶּפּוֹן- לכיוון הצפון, וּפְתַח אֶחָד- של כל התאים הצפוניים היה לְדָרוֹם, וְרַחֵב מְקוֹם הַמְּנַח- שאינו בנוי היה חֲמֵשׁ אַמּוֹת סָבִיב סָבִיב לכל אורך הבית.

מידות הבית

יב וְהַבְּנִין אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזָרָה- היינו מהקיר החיצוני של התאים- פְּאֵת דָּרָךְ הַיָּם- מכיוון מערב, היה רַחֵב שְׁבַעִים אֲמָה- (החישוב: קיר תא חיצוני-5, תא-4, קיר פנימי של תא-5, מונח-5, קיר הבית-6, סה"כ-25, וכן בצד השני של הבית, יחד-50, ורחב הבית-20, ובסה"כ-70, ראה ציור 15), וְקִיר הַבְּנִין- שהקיף את התאים מבחוץ היה חֲמֵשׁ אַמּוֹת רַחֵב סָבִיב סָבִיב- פסוק זה מוסיף על מה שנאמר לעיל בפסוק ט' גם את ההיקף של "בית החליפות" (ציור 5 אות ז', וציור 15 אות א') וכן את הצד המזרחי של הבית בנקודה שבה נכנסים למונח (ציור 5 אות ג'), שגם בו היה רוחב כזה, וְאֶרְכּוֹ- של הבית ממזרח למערב, מתחילת האולם עד סוף קיר קודש הקודשים היה תְּשַׁעִים אֲמָה- (החישוב: רוחב פתח האולם-3, רוחב האולם-11, רוחב פתח ההיכל-6, ההיכל-40, רוחב פתח קודש הקודשים (ללא האילים)-4, קה"ק-20, קיר קה"ק-6, וסה"כ-90, ציור 15). יג וּמִדַּד אֵת

הבית שוב ממזרח למערב, והוא היה **אָרְךְ מְאָה אָמָה**, ומפרש את מה מדד- **וְהַגְזָרָה**- כולל הקירות החיצוניים של התאים, **וְהַבְנִיָה**- וחללי הבניין, **וְקִירוֹתֶיהָ**- ועובי הקירות, וזה היה סה"כ **אָרְךְ מְאָה אָמָה**- (החישוב: 90 בחשבון הקודם, ועוד רוחב התא המערבי-4, ועובי הקיר החיצוני של התא-5, ועוד אמה בליטת "מוסדות הצלעות"- היסוד של קיר הצלע החיצונית שהיה 6 אמות דהיינו אמה יותר מקיר הצלע, ובסה"כ- 100, ציור 15) (יש להעיר שכאשר מדד את הבית מצפון לדרום לא חישב את אמת בליטת מוסדות הצלעות ואילו כאן כן מדד אותה. אולי זה נעשה כך כדי להגיע למספרים עגולים). **יָד וְרוֹחַב פְּנֵי הַבַּיִת וְהַגְזָרָה**- היינו כולל הקירות החיצוניים של התאים- **לְקָדִים**- מצד מזרח היה **מְאָה אָמָה**- (החישוב: 70 כמו ממערב, ועוד 15 אמה מכל צד, בליטה של התאים ("בית החליפות") שהיו בצדדיו הצפוניים והדרומיים של האולם, ציור 15 וציור 5 אות ח'). **טו וּמְדַד אָרְךְ הַבְּנִיָן אֶל פְּנֵי הַגְזָרָה**- היינו מקירות התאים החיצוניים, **אֲשֶׁר עַל אַחֲרֶיהָ**- מאחורי הבניין, **וְאֵתוֹקִיָּהָ (וְאֵתִיקֶיהָ)**- אתיק הוא קיר תמך המחבר בין שני קירות, שלושה אתיקים יצאו מכותלי התאים החיצוניים לכותלי הלשכות בצפון ובדרום (ציור 1 אות ט') ובא פסוק זה להשמיענו שהאתיק המערבי ביותר היה כלה באותו קו עם יסוד הצלע המערבית (ולכן החישוב של 100 אמה מהתחלת הבית עד אליו, הוא אותו הדבר כמו לחשב עד לסוף הבית שכבר חושב לעיל) (ציור 8), **מִפּוֹ וּמִפּוֹ-** גם לצפונה וגם לדרומו של הבית, וזה היה **מְאָה אָמָה**- כמו החישוב בפסוק י"ג, וחישוב זה כולל את- **וְהַיִּכָּל הַפְּנִימִי וְאֵלֵּמֵי הַחֲצָר**.

- חישוב אורך החצר החיצונה ממזרח למערב: שתי מערכות שערים (של החצר החיצונה ושל החצר הפנימית), כל מערכת- 50 אמה וסה"כ- 100, בין שער לשער- 100 אמה והחצר הפנימית עוד 100, ויחד עוד 200, אורך הבית כולו- 100, (ומקיר התאים המערבי עד לקיר החצר החיצונה היו עוד 100 אמות, וזה לא מפורט בספר יחזקאל) וסה"כ אורך החצר החיצונה- 500 אמה. יוצא שחצר זו היתה 500*500 אמה.

הקישוטים של הבית

טז 1. הַסָּפִים- סף הדלתות של ההיכל, **2. וְהַחֲלוֹנִים הָאֲטָמוֹת**- דלתות החלונות של "הבית" שהיה אפשר לאטום- לסגור אותם, **3. וְהָאֲתִיקִים**- קירות החיזוק שיצאו מקירות התאים כלפי צפון ודרום, והיו עשויים לאורכם בכעין קשתות (כך שהיה להם סף), **סָבִיב לְשִׁלְשֶׁתָם**- היינו גם בצדדי הסף ולמעלה במשקוף ולא רק למטה, **נִגְדַד הַסָּף**- מול הסף של שלושתם היה **שְׁחִיף עֵץ**- נסר דק של עץ (כפי רוחב הסף), **סָבִיב סָבִיב**- גם מהצדדים ולמעלה של הסף, **וְהָאֲרָץ עַד הַחֲלוֹנוֹת**- ומהארץ שבקרקע ההיכל עד לחלונות היה גם כן הקיר מכוסה עץ, **וְהַחֲלוֹנוֹת**- וגם החלונות עצמם היו **מְכֻסוֹת** עץ, וכל העץ של הבית היה מצופה זהב, כי יותר קל לצפות עץ בזהב מאשר את קירות הבית באופן ישיר. **יז עַל מַעַל הַפֶּתַח**- היינו עד התקרה היה ציפוי העץ והזהב, **וְעַד הַבַּיִת הַפְּנִימִי**- קודש הקודשים **וְלַחוּץ**- בקירו החיצוני, היינו הקיר המערבי של ההיכל, **וְאֶל כָּל הַקִּיר סָבִיב סָבִיב**- כך היה בכל הקירות, **בַּפְּנִימִי**- קודש הקודשים **וּבַחִיצוֹן**- ההיכל, היינו שבשניהם היה על כל הקירות **מִדּוֹת**- נסרים גדולים בעלי מידות גדולות על כל הקירות (ולא נסר דק כמו בספים) והם היו מצופים זהב. **יח וְעָשׂוּ הַזֶּהָב**, בצורת **כְּרוֹבִים**- מלאכים **וְתַמָּרִים**- עצי תמר, **וְתַמָּרָה בֵּין כְּרוֹב לְכְרוֹב**- היינו שהיה תימורה כרוב תימורה כרוב וכו', **וְשָׁנִים פְּנִים לְכְרוֹב**. **יט וּפְנֵי אֲדָם** היו לכרוב **אֶל הַתַּמָּרָה מִפּוֹ**, **וּפְנֵי כְּפִיר** היו לכרוב **אֶל הַתַּמָּרָה מִפּוֹ**, **עָשׂוּ אֶל כָּל הַבַּיִת סָבִיב סָבִיב**- כך היה על כל קירות ההיכל וקה"ק. **כ מִהָאֲרָץ עַד מַעַל הַפֶּתַח**- בקירות בצד מזרח ומערב, היינו עד התקרה, היו **הַכְּרוֹבִים וְהַתַּמָּרִים עָשׂוּם**- שהיו כמה שורות של קישוטים בגבהים שונים עד התקרה, **וְקִיר**

ההיכל - כך היו עשויים גם הקירות הצפוניים והדרומיים של ההיכל וקה"ק. **כא** פתח **ההיכל** היה **מזוזת רבעה** - מזוזתו בעלת ארבע צלעות (כמו הדלתות שלנו) ולא של חמש צלעות (שהמשקוף נסגר למשולש בסופו) כמו בבית ראשון, ו**פני הקדש** - קה"ק, **המראה** שלו היה **כמראה** - כמו מראה ההיכל בכל הקישוטים והפתחים.

המזבח הפנימי

כב המזבח - הפנימי, שהיה בהיכל, עשוי מ**עץ**, **שלוש אמות גבה**, ו**ארפו שתיים אמות** (מידותיו במשכן היו 2 אמות גובה ורוחב ואורך אמה אחת), ו**מקצעותיו** - זויות ישרות היו לו - היינו שהיה ריבוע ולא עגול, ו**ארפו** - העץ בגגו, ו**קירתיו** - העץ בצדדיו היו מ**עץ**, ו**ינדבר אלי** איש הנחושת: **זה השלחן אשר לפני ידוד**.

דלתות ההיכל

כג ושתיים דלתות להיכל ולקדש - לכל אחד מהם היו שתי דלתות, אחת בתחילת רוחב הפתח ואחת בסופו. **כד ושתיים דלתות לדלתות** - וכל דלת משתי הדלתות היתה עשויה משתי דלתות שכל אחת נפתחת לצד אחר, **שתיים מוסבות דלתות** - וכשאותן דלתות נפתחות - מסתובבות - היו נעשות גם כן לשתי דלתות (ציור 9), היינו **שתיים לדלת אחת** - שנפתחת לכיוון צפון, ו**שתי דלתות לאחרת** - שנפתחת לכיוון דרום. **כה ועשויה אליהן אל דלתות ההיכל** - על הזהב שהיו מצופות, צורה של **כרובים ותמרים**, **כאשר עשויים לקירות**, ו**עב עץ** - העץ העבה שהיה בתקרת ההיכל בתור תקרה, היה יוצא כלפי חוץ דרך הקיר המזרחי של ההיכל **אל פני האולם מהחוץ** - וממשיך בתור תקרת האולם - היינו שתקרת העץ של ההיכל והאולם היו מחוברות. **כו וחלונים אטמות** - שאפשר לאטום - לסגור אותם, ו**תמרים מפו ומפו** - מצד צפון ודרום של האולם, היו **אל כתפות האולם** - הקירות החיצוניים של "בית החליפות", כלפי החצר הפנימית, וגם על **וצלעות הבית** - הקירות הפנימיים של האולם (היינו שהוא גם כן עם חלונות וגם היה מצופה זהב כמו ההיכל, אך היה מצוייר תימורים בלבד ללא כרובים), ו**העבים** - צורת ריבוי של עב העץ לעיל, היינו שעל התקרה גם כן היו מצויירים תימורים (וכמובן שלא חלונות).

פרק מב

לשכות הבית

א ויוצאני אל החצר החיצונה הדרוך הדרוך הצפון - שער הצפון של החצר הפנימית, ו**יבאני אל הלשכה אשר נגד הגזרה** - קיר התאים החיצוני, ו**אשר נגד הבנין** - מבחינת אורכה - **אל הצפון** (ציור 10). **ב אל פני ארץ אמות המאה פתח הצפון** - היה ללשכה זו (שהיתה בצפון) פתח בצידה הדרום מזרחי (ציור 10 אות י'), וממנו לכיוון מערב היה הלשכה אורך מאה אמות, ו**הרחב** - של הלשכה כלפי צפון היה **חמשים אמות** (ציור 10 אות א'). **ג נגד העשרים** אמה שהיה רווח בינה לקירות התאים **אשר לחצר הפנימי** - שרווח זה היה לכיוון החצר הפנימית (ציור 10 אות ב'), וגם **ונגד רצפה** (עם הלשכות שעליה) **אשר לחצר החיצונה** - לכיוון צפון ללשכה זו, לכל אורך זה מקירות התאים בדרום, דרך קירות הלשכה ועד לרצפת החצר החיצונה בצפון, היה **אתיק** - קיר חיזוק **אל** - ליד **פני אתיק** - עוד קיר חיזוק, **בשלים** - שלושה קירות כאלו (ציור 10 אות ג'). **ד ולפני הלשכות** - קורא להן בלשון רבים לפי שהאתיקים חילקו אותן לכמה חדרים, ולכיוון מזרח היה להן **מהלך עשר אמות רחב אל הפנימית** - שהיו משוכות מערבה מקיר החצר הפנימית 10 אמות (ציור 10 אות

די') (כך שהיו יוצאות עשר אמות ממערב לקיר הגיזרה (ציור 10 אות ה') כי גם הלשכה היתה מאה אמה וגם הגזרה היתה כך), **דָּרָךְ אִמָּה אַחַת**- וקירות הלשכה וקיר החצר הפנימית הצפוני היו מקבילים אמה אחת. (כיצד- כתפות האולם היו 15, ועובי הקיר של החצר החיצונה-6, ויחד 21 אמה. קיר הלשכה היה משוך 20 אמה מהגזרה, כך שהיה חופף אמה אחת עם קיר החצר הפנימית, ציור 10 אות ו'), **וּפְתַחֵיהֶם לְצִפּוֹן**- והיה ללשכות אלו פתחים לכיוון צפון (ציור 10 אות ז'). ה **וְהַלְשָׁכוֹת הָעֲלִיּוֹת קְצָרוֹת**- הקיר שלהן היה קצר, **כִּי יוֹכְלוּ אֶתִּיקִים מִהֵנָּה**- האתיקים היו "אוכלים" מחלל הלשכות- **מִהֶתְחַנְּנוֹת וּמִהֶתְכַוְּנוֹת בְּנֵינָן**- מהן היו לוקחים האתיקים חלל, היינו שהאתיק היה רחב בתחתיתו ומתקצר לקראת גובהו (ציור 11) כך שהיה אוכל מתוך הלשכות התחתונות והתיכונות חלל, ולכן בגובהו היה "קצור" היינו צר. **וּ כִּי מִשְׁלֹשׁוֹת הֵנָּה**- הלשכות האלו היו שלוש קומות, **וְאֵין לָהֶן עֲמוּדִים**- שיחזיקו את התקרה **כְּעַמּוּדֵי הַחֲצֵרוֹת**, ולכן היו צריכות קירות חיזוק כמו האתיקים, **עַל כֵּן נֶאֱצַל**- ככל שגבה קיר האתיקים **מִהֶתְחַנְּנוֹת וּמִהֶתְכַוְּנוֹת מִהֶאֱרָץ**- הוא הלך והתקצר, ואז יכלו התקרות להשען על קצות קירותיו (ציור 11). **ז וְגָדַר אֲשֶׁר לַחוּץ**- שהיה גדר מול קיר הלשכה לכיוון חוץ **לְעַמֹּת**- מול **הַלְשָׁכוֹת דָּרָךְ**- לכיוון **הַחֲצֵר הַחֲצוֹנָה** (ציור 10 אות ט') (כאן המקום להעיר כי ייתכן והגדר הזו אלו בעצם שמונה המדרגות שאיתם היו עולים לחצר הפנימית בשערים השונים (ציור 1 אות י"א), והם היוו את ההיכר בסוף הלשכה לכהנים שרצו לצאת מהלשכה, והלשכות האלו היו מקבילות בגובה לחצר זו, וכן קדושת החצר הפנימית היתה מתפשטת עד אליהן וגם ברווח שבינה אליהן, מה שמסביר כיצד הכהנים היו מגיעים לשם עם בשר קודש הקודשים ועם בגדי הכהונה כפי שמובא בהמשך, וזה מסביר עוד כמה דברים), **אֶל פְּנֵי הַלְשָׁכוֹת**- בכניסה הצפונית של הלשכות היה **אֲרָכּוּ חֲמִשִּׁים אֲמָה**- בלבד (ולא היתה מאה אמה כמו האורך של הצד הדרומי של הלשכה), ומסביר הנביא למה- **ח כִּי אֲרָךְ הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר לַחוּץ לַחֲצֵר הַחֲצוֹנָה** היה **חֲמִשִּׁים אֲמָה**, **וְהֵנָּה עַל פְּנֵי הַהֵיכָל מֵאָה אֲמָה**- ומקצה זה לזה היה מתחבר קיר באלכסון (ציור 10 אות ח'). **ט וּמִתַּחַת לַשְׁכוֹת (וּמִתַּחַת הַלְשָׁכוֹת) הָאֵלֶּה**- לכיוון מזרח (ונקרא מתחת כי מכיוון מזרח למערב היתה עליה) **הַמְּבּוּא (הַמְּבִיא) מִהַקְּדִים**- מי שהיה בא מכיוון מזרח **בָּבֹאוּ לְהֵנָּה** מכיוון **מִהַחֲצֵר הַחֲצוֹנָה** אז **י בָּרַחַב גְּדֵר הַחֲצֵר**- כהמשך לגדר (או המדרגות) שהיתה מול הלשכות האלו בצפון, **דָּרָךְ הַקְּדִים**- אבל בהמשכה למזרח, אז בדיוק ברוב של הלשכות האלו שהיו- **אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה וְאֶל פְּנֵי הַבְּנֵן** מצידו הצפוני, היו גם **כֵּן לְשָׁכוֹת**- (לשון רבים כי גם לשכה זו היתה מחולקת לכמה לשכות) בצד מזרח החצר הפנימית (ציור 1 אות י"ב). **יֵא וְדָרָךְ לְפָנֵיהֶם**- לפני לשכות אלו שבמזרח **כְּמִרְאָה הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר דָּרָךְ הַצִּפּוֹן** של הבית, כדרך שפירשנו לעיל, היינו שהיו מובדלות מהחצר הפנימית עשר אמות (הפעם לכיוון מזרח) והקיר שלהן היה מקביל אמה אחת לקיר החצר הפנימי, אבל היה הבדל אחד- שלשכות אלו שבמזרח **כְּאֲרָכּוֹן כֵּן רָחֵב**- שגם אורכן היה חמישים אמה ולא מאה, **וְכָל מוֹצְאֵיהֶן**- הפתחים **וּכְמִשְׁפָּטֵיהֶן וּכְפַתְחֵיהֶן**- בדיוק כמו של הלשכות המערביות להן, הלשכות הצפוניות לבית. **יב** ואותו הדבר גם- **וּכְפַתְחֵי הַלְשָׁכוֹת אֲשֶׁר דָּרָךְ הַדְּרוֹם**- שגם בצד דרום של הבית והחצר היו שתי לשכות מקבילות לצפוניות (ראה ציור 1), וגם שם היה **פֶּתַח בְּרֹאשׁ דָּרָךְ**- שהפתח היה בפינה וממנו לקצה מאה אמה וכו', הכל כמו בלשכות הראשונות, **דָּרָךְ בְּפָנֵי הַגְּדֵרָת הַגֵּינָה**- וכשהיו יוצאים מחוץ לפתח הלשכות היתה גדר (אותם המדרגות) (ציור 10 אות ט') שהגינה (לשון הגנה) על היוצא מהלשכות שייזכר לא לצאת לחוץ עם בשר קודשים לחצר החיצונה, **דָּרָךְ הַקְּדִים בְּבוֹאֵן**- ואותו דבר היה גם בלשכות המזרחיות, שהיתה לפניהן גדר- מדרגות כדי להזכיר לכהנים שלא לצאת עם בגדי הכהונה. **יג וַיֹּאמֶר אֵלֵי אִישׁ הַנְּחוּשֹׁת: לְשָׁכוֹת הַצִּפּוֹן לְשָׁכוֹת הַדְּרוֹם**- גם אלו וגם אלו **אֲשֶׁר אֶל פְּנֵי הַגְּזֵרָה**-

היינו שתי הלשכות המערביות (ציור 1 אות ח') שסמוכות לגזרת התאים- הנה לשכות הקדש אשר יאכלו שם הכהנים אשר קרובים לידוד קדשי הקדשים, שם יניחו קדשי הקדשים והמנחה והחטאת והאשם כי המקום קדש. יד בבאם הכהנים- ולשכות המזרח, שמהם באים הכהנים, גם להם היה תפקיד והוא ש ולא יצאו הכהנים מהקדש אל החצר החיצונה באופן ישיר, אלא- ושם יניחו בגדיהם אשר ישרתו בהן כי קדש הנה- הבגדים, ילבשו (ולבשו) בגדים אחרים וקרבו אל אשר לעם- לחצר החיצונה.

מידות הר הבית

טו וכלה את מידות הבית הפנימי- היינו מהחצר החיצונה ולפנים, והוציאני דרך השער אשר פניו דרך הקדים- השער המזרחי שבו נכנסתי מקודם, ומדדו- את הר הבית סביב סביב. טז מדד על ידי פתיל הפשתים את רוח הקדים והיא היתה בקנה המדה- (שמשמש כאן כמידת אורך ולא כאמצעי מדידה) שהיה 6 אמות, אורך של חמש אמות (מאות) קנים בקנה המדה סביב- לכל אורכו, שזה 3000 אמה. יז מדד רוח הצפון- של הר הבית- חמש מאות קנים בקנה המדה סביב. יח את רוח הדרום מדד חמש מאות קנים בקנה המדה (סדר מדידת הכיוונים כאן הוא כמו סדר הבאת דמות השערים של החצר החיצונה). יט סבב אל רוח היז מדד חמש מאות קנים בקנה המדה. כ לארבע רוחות מדדו, חומה לו- להר הבית סביב סביב, ארך הר הבית כולו היה חמש מאות קנים, ולחב חמש מאות קנים, להבדיל בין הקדש לחל- שבתוכו זה קודש, שאסור לטמאים להכנס לתוך הר הבית (ראה ציור 13).

פרק מג

יחזקאל רואה את כבוד ה' בא משער הקדים

א ויולכני אל השער, שער אשר פנה דרך הקדים- של החצר החיצונה. ב והנה כבוד אלהי ישראל בא מדדו- מכיוון הקדים, וקולו- של כבודו היה קול מים רבים (בדומה למה שנכתב בפרק א' על קול כנפי החיות), והארץ האירה מפבדו. ג וכמראה המראה אשר ראיתי- המראה שראיתי עכשיו היה כמו המראה שראיתי כבר בעבר, גם כמראה אשר ראיתי בבאי לשחת את העיר- בפרק ח' ואילך, ששם הוא ראה את המרכבה, ומראות שראיתי עכשיו היו גם כמו כמראה אשר ראיתי אל נהר כבר- בפרק א', ואפל אל פני- מפחד ומכבוד לה'. ד וכבוד ידוד בא אל הבית דרך שער- היינו דרך השערים אשר פניו של כל שער היו דרך הקדים- של החצר החיצונה והפנימית (ואולי מסיבה זו נקרא שער הקדים של החצר החיצונה לעיל "שער האיתון"- הכניסה, כי דרכו נכנס כבוד ה'). ה ותשאני רוח מעל החומה, כי לא נכנס דרך השערים שבהם עבר כבוד ה' לפני רגע, מפאת כבודו, ותבאני אל החצר הפנימי, והנה מלא כבוד ידוד הבית.

המקדש יהיה מקומו של ה' לעולם כי ישראל לא יחטאו עוד

ו ואשמע מדבר- כאילו מדבר אל עצמו (לשון כבוד כלפי ה' שכאילו לא מכבודו לדבר אל אדם) אבל הוא דיבר אלי מהבית, ואיש- שמראהו נחושת הנה עמד אצלי. ז ויאמר אלי- מכאן ואילך הדיבור עם יחזקאל הוא מהי ולא מהאיש: בן אדם, את- היינו המקדש הזה הוא מקום פסאי ואת מקום פפות רגלי- היינו מקום שאני נמצא בו במנוחה, אשר אשפן שם בתוך בני ישראל לעולם, ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי המה ומלכיהם בעבירות שעשו עד היום שהן- 1. בזנותם- שהם זונים אחר עבודה זרה, 2. ובפגרי מלכיהם בזנותם- ובכך שהם שמים ליד קברי המלכים את

הבמות שבהן זובחים לעבודה זרה, ח וגם בכך ש- 3. **בַּתֶּתֶם סַפִּים**- את סף הדלת של בית המלך **אֶת- ליד סַפִּי**- של בית המקדש, **וּמְזֻזֹתֶם אֶצֶל מְזֻזֹתַי, וְהִקִּיר- ורק קיר מפריד בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם**- וזה מראה פחיתות כבוד לה', ובדברים אלו הם **וְטָמְאוּ אֶת שֵׁם קְדֹשִׁי בְּתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ, ולכן וְאָכַל- כיליתי אתם באפי. ט עֲתָה**- בקרוב, כשיבנה בית המקדש- הם יִרְחֲקוּ אֶת זְנוּתְכֶם- העבודה זרה שלהם (בכך שיפסיקו לעבוד אותה) **וּפְגָרֵי מַלְכֵיהֶם מִמְּנִי**- כי היו קוברים את המלכים בבית המלך וזה ליד בית המקדש, ושם גם היו עושים במות, ועכשיו ירחיקו את קברי המלכים מבית המקדש, **וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם לְעוֹלָם. { ס }**

אמירת תכנית המקדש לישראל

י אֶתְּה בֶן אָדָם הִגֵּד אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת הַבַּיִת- את העובדה שראית נבואה על בניין בית המקדש, **וְיִכְלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם**- מכיוון שה' רוצה להשפיע להם טובה למרות החטאים שלהם, ואז **וּמְדַדוּ אֶת תְּכָנִית- ירצו למדוד את תכניתו. יא וְאִם** אכן כך יהיה ש **נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ**- ותראה שהם שבים בתשובה, אז את **צוֹרֵת הַבַּיִת- כלל, וחוזר ומפרט- דהיינו- וּתְכַוְּנֵתוּ**- מיקום החדרים השונים באופן כללי, **וּמוֹצְאֵיו וּמוֹבְאָיו**- השערים שמהם יוצאים ובאים אליו, **וְכָל צוֹרְתוֹ**- מידות האורך והרוחב של החדרים השונים, **וְאֵת כָּל חֻקֵּיהֶם**- שימושי החדרים השונים, **וְכָל צוֹרְתוֹ**- הקישוטים, **וְכָל תּוֹרְתוֹ**- סדרי הקדושה- למי מותר להכנס, לאן ומתי, את כל זה- **הוֹדַע אֹתָם**- תלמד אותם מה שראית, וגם **וּכְתַב לְעֵינֵיהֶם**- שיוכלו להבין בשרטוט, **וְיִשְׁמְרוּ בְּלִיבָם אֶת כָּל צוֹרְתוֹ וְאֵת כָּל חֻקֵּיהֶם, וְעָשׂוּ אֹתָם**- כשיגיע הזמן. **יב זֹאת תּוֹרֵת הַבַּיִת, עַל רֹאשׁ הַהָר כָּל גִּבְלוֹ** של הבית **סָבִיב סָבִיב קְדָשׁ קְדָשִׁים**- הוא קדוש מאוד לעומת החוץ לו ואסור להכנס אליו בטומאה, **הִנֵּה זֹאת תּוֹרֵת הַבַּיִת**.

המזבח החיצון (ציור 12)

יג וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּאֲמוֹת- שהיו שני סוגי אמה במזבח- 1. **אָמָה**- קטנה של חמישה טפחים, 2. **אָמָה וְטַפַּח**- אמה ועוד טפח- היינו של שישה טפחים, **וְחִיק**- היסוד הנקרא חיק, אורכו ורוחבו היה- **הָאָמָה**- קטנה, **וְאָמָה רַחֵב**- של העזרה הגדולה (לקמן)- גם היא אורכה ורוחבה באמה- היינו קטנה, **וְגִבּוֹלָה אֶל שְׂפָתָהּ**- של העזרה הגדולה שהיה **סָבִיב**, היה **זֵרֵת הָאֶחָד**- מכל צד אחד, היינו חצי אמה, **וְזֶה**- היינו מידת אמה קטנה, היה גם **גִּבּ הַמִּזְבֵּחַ**- אורך ורוחב הגג שלו, היינו שכל אורכי ורוחבי המזבח היו באמות קטנות (וממילא מובן מאליו שכל אמות הגובה היו אמות גדולות של שישה טפחים). **יד וּמַחִיק**- היסוד שנמצא על **הָאֶרֶץ עַד הָעֶזְרָה הַתְּחִתּוֹנָה**- שזה האמה רוחב של היסוד שהיתה יתרה על רוחב הקומה השניה של המזבח, היה החיק בגובה **שְׁתַּיִם אַמּוֹת** (ציור 12, וכן כל הדברים לקמן), **וְרַחֵב אָמָה אֶחָת** היה עד להתחלת הקומה השניה של המזבח, **וּמִהָעֶזְרָה הַקְּטָנָה עַד הָעֶזְרָה הַגְּדוֹלָה**- שזה אמת הרוחב של הקומה השניה שהיתה עודפת על הקומה השלישית, היה גובה **אַרְבַּע אַמּוֹת, וְרַחֵב הָאָמָה**- היתה העזרה הגדולה, עד התחלת הקומה השלישית. **טו וְהִרְאֵל** - הקומה השלישית של המזבח, היה בגובה **אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמִהָאֶרֶץ וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת אַרְבַּע**- היינו שארבע אמות גובה אלו כוללות את גובה ארבע הקרנות שעליו (כי בלי הקרנות גובהו של האריאל הוא רק 3). **טז וְהִרְאֵל** היה **שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה אַרְבָּע בְּשָׁתַיִם עֶשְׂרֵה רַחֵב**, היינו שזה היה אורך ורוחב גג המזבח, **רְבֹוע אֶל אַרְבַּעַת רְבֹעֵיו**- הוא היה בצורת ריבוע (ולא מעויין שגם כן כל צלעותיו שוות). **יז וְהָעֶזְרָה**- הגדולה, היינו גג הקומה השניה של המזבח, היה **אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אַרְבָּע אַרְבַּע עֶשְׂרֵה רַחֵב, אֶל אַרְבַּעַת רְבֹעֵיהָ**- בכל הצדדים שלה, **וְהַגִּבּוֹל סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאָמָה**- מסביב לשפת העזרה הגדולה היה עוד תוספת של רצפה (שהיתה באוויר מעל בליטת האמה של היסוד ביחס לקומה השניה) ברוחב חצי אמה (זרת) כדי שהכהנים יוכלו להלך שם

בקלות, והחיק לה- לעזרה הגדולה, ביחס אליה הוא היה אִמָּה סָבִיב- ברוחב, מכל כיוון, היינו שהחיק היה 16 אמה אורך ורוחב, ומעלתהו- הכבש שאיתו היו עולים למזבח (שהיה בדרום המזבח)- פְּנוֹת קָדִים- היה נוטה מעט לכיוון מזרח, ולא היה מכוון בדיוק מול אמצעו.

חנוכת המזבח

יח ויאמר ה' אלי: בן אדם, כה אמר אֲדֹנָי יְדוּד: אֵלֶּה חֻקֹת המִזְבֵּחַ כשירצו לחנוך אותו בַּיּוֹם הַעֲשׂוֹתוֹ, כדי שאחר כך יוכלו לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם של כל הקרבנות במקדש. יט וְנִתְּתָה אֵל הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם- שהם משבט לוי, אֲשֶׁר הֵם רק מִזְרַע צְדוֹק הַקְּרִבִּים אֵלֵי, נָאִם אֲדֹנָי יְדוּד, לְשִׁרְתִּי- שעבדו אותי תמיד (כפי שיבואר בהמשך), פֶּר בֶּן בָּקָר לְחֻטָּאת. כ וְלִקְחָתָּ מִדְּמוֹ וְנִתְּתָה עַל אַרְבַּע קַרְנֹתָיו של המזבח, וְאֵל אַרְבַּע פְּנוֹת הַעֲזָרָה הגדולה של המזבח, וְאֵל הַגְּבוּל שנמצא סָבִיב לעזרה הגדולה תיתן עוד ארבע נתינות דם (בסה"כ 12 נתינות), ובכך- וְחֻטָּאת- תטהר אותו- את המזבח, וְכִפְרָתָהּ. כא וְלִקְחָתָּ אֶת הַפֶּר הַחֻטָּאת וּשְׂרָפוֹ בַּמִּקְדָּשׁ הַבַּיִת- מקום בבית המקדש שמופקד- מוכן לכך, שנמצא מְחוּץ לְמִקְדָּשׁ- מחוץ לחצר החיצונה, אבל בתוך הר הבית. כב וּבַיּוֹם הַשְּׁנִי תִקְרִיב שְׁעִיר עִזִּים תְּמִים לְחֻטָּאת, וְחֻטָּאוּ בַמִּתְנֹת דָּם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, כַּאֲשֶׁר חֻטָּאוּ בְּפֶר- אותן 12 נתינות דם שלעיל. כג בְּכַלּוֹתָּ מִחֻטָּאת- כשתסיים את עבודת השעיר, תִּקְרִיב פֶּר בֶּן בָּקָר תְּמִים וְאֵיל מִן הַצֹּאן תְּמִים. כד וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְדוּד, וְהִשְׁלִיכוּ הַפְּהִינִים עָלֵיהֶם מְלַח- כמו שכתוב בפרשת ויקרא: "על כל קרבנד תקריב מלח", וְהִעָלוּ אוֹתָם עֹלָה לַיְדוּד. כה שְׂבַעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר חֻטָּאת לַיּוֹם וּפֶר בֶּן בָּקָר וְאֵיל מִן הַצֹּאן תְּמִימִים יַעֲשׂוּ לָשֵׁם עֹלָה. כו שְׂבַעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְטָהְרוּ אוֹתוֹ בַּקְּרִבּוֹת אֵלָיו, ובכך וּמְלֹאוּ יָדוֹ- "ימנו אותו" להיות מזבח. כז ויִכְלוּ אֶת הַיָּמִים- שבעת ימים אלו, { ס } וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי מֵהַתְּחִלַת הַקְּרִבַת הַשְּׁעִיר וְהִלָּאָה (שהוא תשיעי לתחילת העבודה שהיתה בפר החטאת ביום שקדם לשבעת הימים האלו), יַעֲשׂוּ הַפְּהִינִים עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת עֹלֹתֵיכֶם וְאֶת שְׁלֵמֵיכֶם- תוכלו להקריב כרצונכם, וְרִצְאֹתַי אֶתְכֶם- ארצה את קרבניכם, נָאִם אֲדֹנָי יְדוּד { ס }.

פרק מד

שער הקדים יהיה סגור

א ויָשֶׁב אֹתִי מֵהַמִּזְבֵּחַ דָּרָךְ שְׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן- של החצר החיצונה הַפְּנֵה קָדִים, וְהוּא סָגוּר, למרות שקודם היה פתוח. ב ויאמר אלי ידוד: הַשְּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה, לֹא יִפְתַּח אִף פֶּעַם, וְאִישׁ לֹא יָבֹא בּוֹ גַם אֵל מֵעֶרְכַת הַשְּׁעַר עֲצֻמָּה, כִּי יְדוּד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בּוֹ- כמו שנאמר מקודם שה' נכנס דרכו, ואין זה כבוד שאנשים יעברו באותו מקום, ולכן וְהָיָה סָגוּר. ג אֶת הַנְּשִׂיא- פרט לנשיא שמכיוון ש נְשִׂיא הוּא, אִזּוּ יִשָּׁב בּוֹ לֹאֲכֹל (לֹאֲכָל) לָחֶם- בשר הקודשים שהוא יאכל לִפְנֵי יְדוּד, מִדָּרָךְ אֹלָם הַשְּׁעַר יָבֹא וּמִדָּרְכוֹ יֵצֵא- היינו שגם הוא לא יעבור דרך השער עצמו, אלא יגיע מהחצר הפנימית אל החלל של אולם השער (שלפני שלושת התאים) ושם יאכל, ואחר כך יחזור חזרה.

הקדמה לשמיעת חוקי המקדש

ד ויְבִיאֵנִי דָרָךְ שְׁעַר הַצִּפּוֹן של החצר הפנימית (כי כמו שנראה להלן גם שער הקדים של החצר הפנימית היה סגור) אֵל פְּנֵי- ממול הכניסה ל הַבַּיִת, וְאָרָא וְהִנֵּה מְלֹא כְבוֹד יְדוּד אֶת בַּיִת יְדוּד וְאָפֵל אֵל פְּנֵי מֵתוֹךְ נִתְיַנֵּת כְּבוֹד (ואולי גם מפחד). ה ויאמר אלי ידוד: בֶּן אָדָם, שִׁים לְבָד וְרָאָה בְּעֵינֶיךָ וּבְאֲזָנֶיךָ שָׁמָע (לשון דומה למה שנאמר לו בפרק מ' לגבי מבנה הבית, אלא שמכאן ואילך מדובר על

שימת לב לחוקי הבית השונים- המשרתים, הכניסה, הקרבנות וכו') את כל אשר אני מדבר אתך, לכל חקות בית ידוד- השימוש בכל חדר והעבודות השונות, ולכל תורתו- סדרי הקדושה השונים, ושמת לבך למבוא- חוקי הכניסה ל הבית, וגם ל בכל מוצאי- חוקי היציאה מ המקדש.

תוכחה על אי שמירת חוקי המקדש על ידי הכהנים

ו ואמרת אל מרי- המורדים בי- אל בית ישראל, כה אמר אדני ידוד : רב- די לכם מפל תועבותיכם בית ישראל. והתועבות הם : בהביאכם בני נכר- כהנים שהם כמו נוכרים לה' בכך שהם ערלי לב- שליבם סתום מה- שאינם עובדים את ה', וערלי בשר- שלא נימולו, להיות במקדשי ובכך לגרום לחללו את ביתי, בכך ש בהקריבכם את לחמי שזה חלב ודם, ובכך הם ויפרו את בריתי- שכרתתי עם הכהנים שהם אלו שיעבדו במקדש, ובכך שכהנים פסולים אלו עובדים הם מפריס ברית זו, אל- בנוסף ל כל תועבותיכם האחרות. ח ולא שמרתם משמרת קדשי- לדאוג שכהנים צדיקים יעבדוני, ותשימו את ערלי הלב והבשר לשמרי משמרת קדשי לכם- עבורכם. { ס }

הכהנים הערלים לא יגשו אל המזבח אלא יהיו משרתים

ט כה אמר אדני ידוד : כל בן נכר- כהן שהוא צאצא של כהן שהיה כמו נוכרי לה' בכך שהוא ערל לב- שלבו סתום מה', וערל בשר- שלא נימול, לא יבוא אל מקדשי- לעבודה, והכוונה במילה "נכר" היא לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל- היינו שהוא יהודי, ואעפ"כ בגלל מעשיו לא יעבוד במקדשי. י פי אם- אלא כך יהיה ש הלויים- הכהנים משבט לוי אשר רחקו מעלי- שעזבו את עבודתי, בתעות ישראל אשר תעו מעלי אחרי גלויהם- בזמן שישראל עבדו עבודה זרה, אתם כהנים- ונשארו עונם. יא ועונשם יהיה בכך שהם רק והיו במקדשי משרתים, ומפרט את תפקידיהם : 1. פקדות- ממונים אל שערי הבית, 2. ומשרתים את הבית- עבודות נקיון תחזוקה וכדומה, 3. המה ישחטו את העולה ואת הזבח- שלמים לעם, 4. והמה יעמדו לפניהם- לפני העם לשרתם- כגון בהפשט וניתוח הקרבנות. יב ועונש זה הוא יען- בגלל ש אשר ושרתו- כהנים אלו אותם- את עם ישראל לפני גלויהם, והיו לבית ישראל למכשול שבו נכשלו ב עון, על בן נשאתי ידי- נשבעתי עליהם, נאם אדני ידוד, ש ונשארו עונם. יג בכך ש ולא יגשו אלי לכהן לי ולגשת על כל קדשי- קודשים קלים, וכמובן שלא יגשו אל קדשי הקדשים, ובכך הם- ונשארו פלמתי- את בושתם על ותועבותם אשר עשו. יד ונתתי אותם שמרי משמרת הבית לכל עבדתו ולכל אשר יעשה בו. { פ }

חוקי הכהנים משרתי המזבח

מי הם הכהנים המשרתים : טו והכהנים הלויים- משבט לוי שהם מ בני צדוק, אשר שמרו את משמרת מקדשי- ועבדו רק במקדש, בתעות בני ישראל מעלי- כאשר תעו ישראל אחר ע"ז, המה יקרבו אלי לשרתני בעתיד כשייבנה המקדש, ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם, נאם אדני ידוד. טז המה יבאו אל מקדשי, והמה יקרבו אל שלחני- המזבח החיצון לשרתני, ושמרו את משמרתתי.

בגדי הכהנים : יז והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית, בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם צמר בכלל, בשרתם בשערי החצר הפנימית וביתה- ופנימה, היינו הבית עצמו. יח פארי- מגבעות פשתים יהיו על ראשם, ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם, לא יחגרו את האבנט ביזע- בצמר שגורם להזעה (וזה חידוש לעומת הכתוב בפרשת פקודי שהאבנט עשוי גם מתכלת וארגמן ותולעת שני שכל אלו הם צמר, אך בעתיד האבנט יהיה רק פשתים, כך שכל הבגדים של הכהנים יהיו רק

מפשתים בדומה למדרגת כהן גדול ביום הכיפורים. וכן כל החידושים להלן בדיני הכהנים הם בדמיון לכהן גדול- רמז לעליית מעלת הכהנים בעתיד). **יט וּבְצִאתְכֶם אֶל הַחֵצֵר הַחִיצוֹנָה**, אבל רק כאשר זה **אֶל הַחֵצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעֵם**- היינו שאינם יוצאים לרגע אלא יוצאים אל העם (ולכן הכפילות) אז **יִפְשְׁטוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשָׁרְתִים בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בַּלְשָׁכַת הַקֹּדֶשׁ**- הלשכות שממזרח לחצר הפנימית, **וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים**, כדי ש **וְלֹא יִקְדָּשׁוּ אֶת הָעֵם בְּבִגְדֵיהֶם**- בכך שהם יראו לעם כאילו גם העם יכול לנגוע בבגדים אלו ואז העם כאילו קדוש כמו הכהנים, ודבר זה יפחית מקדושת הכהנים.

דינים שונים: **כ וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלְחוּ** לגמרי, **וּפְרָעוּ**- שער פרוץ באורכו **לֹא יִשְׁלְחוּ**- יגדלו, אלא **כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת רֹאשֵׁיהֶם**- אורך שערם יהיה כמו כוסמת, קצה שערה זו בשורש השערה הבאה (שני דינים אלו לא מופיעים בתורה). **כא וַיִּין לֹא יִשְׁתּוּ כָּל כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל הַחֵצֵר הַפְּנִימִית**. **כב וְאֶלְמִנָּה** (זהו חידוש לעומת התורה, בדומה לדין כהן גדול) **וְגִרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים**, **כִּי אִם בְּתוֹלַת מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה מִכֹּהֵן-אֶלְמַנַּת כֹּהֵן- יִקְחוּ**.

תפקידי ההוראה של הכהנים: **כג וְאֵת עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל**- איזה דבר קדוש ואיזה חולין, **וַיְבִין טָמֵא לְטָהוֹר יוֹדְעִים**. **כד וְעַל רִיב בֵּין אֲנָשִׁים הֵמָּה יַעֲמְדוּ לְשֹׁפֵט (לְמִשְׁפָּט), בְּמִשְׁפָּטֵי וּשְׁפָטָהוּ (יִשְׁפָּטָהוּ)**- כשמו שכתוב בפרשת שופטים, שהכהנים מהווים חלק מבית הדין הגדול, **וְאֵת תּוֹרָתִי וְאֵת חֻקֹּתַי- התורות והחוקים בְּכָל- של כל מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ, וְאֵת שְׁבֻתוֹתַי יִקְדָּשׁוּ**- בהזיזים את העם עליהם. את כל התפקידים האלו לא עשו הכהנים בזמן חורבן המקדש, כמו שכתוב בפרק כ"ב לעיל.

דיני טומאת מת של כהנים: **כה וְאֵל מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטָמְאָהּ, כִּי אִם- אלא רק לָאֵב וּלְאִם וּלְבֵן וּלְבַת לָאֵח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר לֹא הִיְתָה לְאִישׁ- שלא התחתנה יְטָמְאוּ. כו וְאַחֲרֵי טְהָרְתוּ- כמו כל אדם בהזאת אפר פרה אדומה, אז שְׂבַעַת יָמִים נוספים יִסְפְּרוּ לוֹ (זהו חידוש נוסף לעומת התורה). כז ולאחר שבעת ימי ההמתנה הנוספים האלו- **וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ** היינו **אֶל הַחֵצֵר הַפְּנִימִית לְשָׁרְת בְּקֹדֶשׁ**, אז **יִקְרִיב חֲטָאתוֹ- קרבן חטאת (זהו גם כן חידוש לעומת התורה), נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְדוּד**.**

מתנות הכהנים: **כח וְהִיְתָה הַכֹּהֵנוֹנָה לָהֶם- לכהנים לְנַחֲלָה, כִּי אֲנִי נֹחֲלָתָם, וְאַחֲזָה- קרקע לא תתנו לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אֲנִי אֲחֻזָּתָם. כט הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֶשֶׁם הֵמָּה יֹאכְלוּם, וְכָל חֶרֶם- שאדם מחרים בְּיִשְׂרָאֵל, לָהֶם יִהְיֶה. ל וְרֹאשִׁית כָּל בְּכוֹרֵי- הפירות הראשונים של כל- כל אדם, וְכָל תְּרוּמַת שֵׁל כָּל- כל אדם, מִכָּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם- מכל סוגי התרומות השונים- לְכֹהֲנִים יִהְיֶה, וְרֹאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם- העיסה של הבצק תתנו לָכֹהֵן, לְהִנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ- שדבר זה יגרום לברכה בבית התורם. **לא כָּל נְבִלָה וּטְרָפָה- אפילו בדברים המותרים מן הדין אך שיש בהם ספק או שאלה כלשהי (כַּל נְבִלָה...), מִן הָעוֹף וּמִן הַבְּהֵמָה, לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים** (גם כן חידוש לעומת התורה). {פ}**

❖ **פרקים מ"ה ומ"ו עוסקים בנשיא- המשיח שיהיה בעתיד, אחוזתו, הקרבנות שיקריב בחנוכה המקדש ועוד, ואגב כך הם עוסקים בעניינים קרובים.**

פרק מה

אחוזת הנשיא

א וּבַהֲפִילְכֶם אֶת הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה לְכָל הַשְּׁבֵטִים, תָּרִימוּ תְרוּמָה לַיהוָה שְׁתִּיהִי קֹדֶשׁ מִן הָאָרֶץ, אֶרֶץ הַתְּרוּמָה הַזֹּאת - חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ, וְרַחֵב עֲשֶׂרֶה אֶלֶף, קֹדֶשׁ הוּא בְּכָל גְּבוּלָהּ שֶׁל תְּרוּמָה זוֹ סָבִיב. ב יְהִי מִזֶּה - מִתּוֹךְ שֶׁטַח זֶה אֶל הַקֹּדֶשׁ - לְשֵׁם הָרַב הַבֵּית - חֲמִשָּׁה מֵאוֹת בְּחֲמִשָּׁה מֵאוֹת - קִנִּים (קנה=שש אמות) כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסוּף פֶּרֶק מ"ב, מְרַבֵּעַ - רִיבּוּעַ סָבִיב, וְחֲמִשִּׁים אֲמָה נּוֹסְפִים מִכָּל צֵד, מְגֵרֵשׁ - מִקּוֹם רִיק לֹו סָבִיב - כִּדִּי שֶׁלֹא יִבְנוּ קְרוֹב אֵלָיו. ג וּמִן הַמִּדָּה הַזֹּאת - בְּאוֹתָהּ מִידָה שֶׁבָּה מִדְּדוּ אֶת הָרַב הַבֵּית, הֵינּוּ מִידָה שֶׁל קִנִּים (כִּי מִכִּוּוֹן שֶׁבִפְסוּק א' לֹא נִכְתַּב בְּאִיזוֹ מִידָה מוֹדְדִים, עֲכָשִׁיו חֹזֵר וּפְרָשׁ), תִּמּוֹד אֶת מָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּבְר לְעִיל - אֶרֶץ חֲמִשָּׁה (חֲמִשָּׁה) וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרַחֵב עֲשָׂרֹת אֶלְפִים, וְכוּ - וּבִתּוֹךְ הַתְּרוּמָה הַזֹּאת יְהִי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים - הַכִּי קְדוֹשׁ מִתּוֹךְ הַשֶּׁטַח. ד וְכָל שֶׂאֵר הַשֶּׁטַח קֹדֶשׁ מִן הָאָרֶץ הוּא לְכַהֲנִים מִשְׁרֵתֵי הַמִּקְדָּשׁ - הֵינּוּ מִשְׁרֵתֵי הַמִּזְבֵּחַ יְהִי, הַקְּרָבִים לְשֵׁרֵת אֶת יְדוֹד, וְהָיָה לָהֶם מְקוֹם לְבַתִּים, וּמִקְדָּשׁ - הַשֶּׁטַח שֶׁל 500 עַל 500 הַמִּקְדוּשׁ, יִהְיֶה בְּשִׁבְלֵי לְמִקְדָּשׁ - עֲבוּר הָרַב הַבֵּית (לְהַבְנִת כָּל הָעֲנִיִּין וְכֵן הָעֲנִיִּינִים לְהֵלֵךְ, רֹאה צִיּוֹר 16). ה וְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֶרֶץ וְעֲשָׂרֹת אֶלְפִים רַחֵב, יִהְיֶה (וְהָיָה) הַשֶּׁטַח הַזֶּה גַם לְלוֹוִים וְגַם לְכַהֲנִים מִשְׁרֵתֵי הַבֵּית, לָהֶם לְאַחֲזָה, עֲשָׂרִים לְשָׁלֹת - וְהַשֶּׁטַח הַזֶּה יִהְיֶה מִחֻלָּק לְעֶשְׂרִים מִחוּזוֹת, אוֹ שִׁבְנוּ בוֹ עֶשְׂרִים עָרִים. ו וְאַחֲזֹת הָעִיר - הָעִיר שֶׁתִּיבְנָה סָמוּךְ לְמִקְדָּשׁ, הַשֶּׁטַח שֶׁתַּעֲשֶׂוּ בְּסָמוּךְ לָהּ, תִּתְּנֶנּוּ חֲמִשָּׁתַּי אֶלְפִים רַחֵב וְאַרְבָּע חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף, לְעַמֵּת - בְּהַמֶּשֶׁךְ יִשִּׁיר לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ - כִּנּוּי לְשֵׁנֵי הַחֲלָקִים יַחַד - לְחֻלָּק שֶׁל הַכַּהֲנִים שׁוֹמְרֵי הַמִּקְדָּשׁ וְלְחֻלָּק שֶׁל הַלוֹוִיִּים וְשׁוֹמְרֵי הַבֵּית, לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יְהִי - שֶׁטַח זֶה. שְׁלוֹשֶׁת רְצוּעוֹת שֶׁטַח אֵלוֹ נִכְתְּבוּ כַּאֲן אֲגַב אַחוּזַת הַנְּשִׂאָה שֶׁתִּכְתַּב לְהֵלֵךְ, וּפְוֵרְטוֹ יוֹתֵר בְּפֶרֶק מ"ח, עֵינֵי שֶׁם. ז וְלְנְשִׂאָה תִּהְיֶה נַחֲלָה, מִזֶּה וּמִזֶּה - מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה שֶׁל לְתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלְאַחֲזֹת הָעִיר, וּמִפְּרֵט - אֶל פְּנֵי - לִיד תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְאֶל פְּנֵי - וְלִיד אַחֲזֹת הָעִיר, מִפְּאַת - מִכִּוּוֹן יָם - מֵעֵרֵב, תִּהְיֶה נַחֲלָתוֹ - יָמָה - מֵעֵרֵב מֵאוֹתָהּ רְצוּעָה שֶׁהוֹפְרָשָׁה כְּתְרוּמָה, וּמִפְּאַת - מִכִּוּוֹן קְדָמָה - מִזֶּרֶח לְשֶׁטַח הַכַּהֲנִים וְהָעִיר - קְדִימָה - מִזֶּרֶח מֵאוֹתָהּ רְצוּעָה שֶׁהוֹפְרָשָׁה כְּתְרוּמָה, יִהְיֶה לוֹ שֶׁטַח לְנַחֲלָה, וְאַרְבָּע - שֶׁטַחוֹ שֶׁל הַנְּשִׂאָה, מִמִּזְרָח לְמֵעֵרֵב יִהְיֶה לְעַמֵּת - לְעוֹמֵת אֶחָד הַחֲלָקִים - כְּמוֹ כָּל שֶׂאֵר הַשְּׁבֵטִים (כְּמִפְּוֵרְט לְהֵלֵךְ פֶּרֶק מ"ח) - הֵינּוּ מְגֻבּוּל יָם אֶל גְּבוּל קְדִימָה - לְכָל רֹחֵב הָאָרֶץ. ח לְאָרֶץ - בְּאֶרֶץ יְהִי לוֹ לְאַחֲזָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן וְלֹא יוֹנוּ - יִצְעֲרוּ עוֹד נְשִׂאֵי אֶת עַמֵּי - בְּכַךְ שִׁיקְחוּ נַחֲלָתָם, כִּי תִּהְיֶה לָהֶם מִסְפִּיק נַחֲלָה, וְאִזּוֹ וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ - יִנְיָחוּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם. {פ}

הַנְּשִׂאִים מִצְוִיִּים לְעִשׂוֹת מִשְׁפָּט וְצִדְקָה

אֲגַב הָאֲמִירָה שֶׁל הַנְּבִיאָה לְעִיל שֶׁהִסִּיבָה לְנַחֲלַת הַנְּשִׂאָה הִיא כִּדִּי שֶׁהַנְּשִׂאִים לֹא יוֹנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, מִזְהִיר יַחֲזִקֵאל אֶת הַנְּשִׂאִים עַל כֵּךְ שֶׁהֵם צְרִיכִים לְדַאֵוֹג שֶׁגַם הָעַם יִתְנַהֵג בְּיוֹשֵׁר

ט כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדוֹד : רַב - דִּי לָכֶם נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל - מֵהַמַּעֲשִׂים הָרַעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁאַתֶּם מוֹזְהָרִים עַל מַעֲשִׂיהֶם, חֲמָס - עוֹל וְשֹׁד - גֹּזֵל הַסִּירוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וּמִשְׁפָּט - דִּין וְצִדְקָה - לְפָנִים מִשׁוֹרֵת הַדִּין עֲשׂוּ, הָרִימוּ גְרִשְׁתֵּיכֶם - הַמִּיִּסִּים הַכְּבֵדִים שֶׁאַתֶּם מִטִּילִים עַל הָעַם הַגּוֹרְמִים לָהֶם לְהִיּוֹת מְגוֹרְשִׁים מִנַּחֲלָתָם כְּשֶׁאֵין לָהֶם כֶּסֶף לְשַׁלֵּם - מַעַל עַמֵּי, נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְדוֹד. י כַּאֲן הַנְּבִיאָה עוֹבֵר לְפֶרֶט דּוּגְמָאוֹת שֶׁל עִשְׂיֵית צִדֵק בְּמִסְחָר שֶׁל הָעַם שֶׁעֲלִיו מוֹפְקָדִים הַנְּשִׂאִים, וְהוּא נוֹתֵן דּוּגְמָאוֹת מַעֲשִׂוֹת מִמֶּשְׁקַל, נֶפֶח וְכִסְפִּים : מֵאֲזֵנֵי צִדֵק - שְׁשׁוּקִלִים אֵיתָם, וְאִיפֹת צִדֵק - מִידַת נֶפֶח לְדַבְרִים יְבִשִׁים, וְבַת צִדֵק - מִידַת נֶפֶח לְדַבְרִים לְחִים, יְהִי לָכֶם. יא הָאִיפָה - מִידַת הִיבֵשׁ וְהִבַּת - מִידַת הַלֶּחֶם, תִּכְוֶן - חֲשׁוֹן אֶחָד יְהִי - יִהְיֶה אוֹתָהּ כְּמוֹת, לְשִׂאָה - לְהָרִים, הֵינּוּ לְחֶשֶׁב כֵּךְ שֶׁ מַעֲשֵׂר הַחֲמוֹר - עִשְׂרִית מֵהַחֲמוֹר שֶׁהוּא שְׁלֹשִׁים סָאָה תִּהְיֶה הִבַּת - הֵינּוּ 3 סָאִים, וְעִשְׂרִית הַחֲמוֹר הָאִיפָה - וְגַם אִיפָה תִּהְיֶה בְּאוֹתָהּ כְּמוֹת, אֶל הַחֲמוֹר יְהִי מִתְּכַנְתּוֹ - הַחֲשׁוֹן שֶׁל מִידוֹת אֵלוֹ יִהְיֶה לְפִי כְּמוֹת הַחֲמוֹר, וְהוּן יִהְיֶה עִשְׂרִית מִמֶּנּוּ.

יב והשקל יהיה שוה עשרים מטבעות של גרה, ויחס השקל למטבע הגדול ממנו הוא כך: מטבע של עשרים שקלים, ועוד מטבע של חמשה ועשרים שקלים, ועוד מטבע של עשרה שקלים, ועוד מטבע של וחמשה שקל, יהיה שווה המטבע הנקרא המנה יהיה לכם- היינו שמנה שווה שישים שקלים (ונקט הנביא את כל החשבון הארוך לעיל, כי אלו היו המטבעות אז, ובא לומר שכל המטבעות צריכים להיות מדויקים וללא רמאות).

❖ בסוף פרק מ"ג דובר על חנוכת המזבח. בפרק זה עובר הנביא לדבר על חנוכת המקדש (בדומה למשכן שגם בו היו ימי המילואים חנוכת המזבח והקרבת הנשיאים היתה את חנוכת המשכן) ועל הקרבנות המיוחדים שיקריב הנשיא בעקבות חנוכתו.

התרומה שירימו העם לנשיא

יג זאת התרומה אשר תרימו באופן חד-פעמי בעקבות בניית המקדש- ששית האיפה מהמר החטים (האיפה היא עשירית מחומר, ושישית ממנה היא אחד חלקי שישים של חומר), וששיתם- ותרימו שישית האיפה מהמר השערים- אותו חשבון כמו בחיטים. יד וחק השמן- החוק שבו מודדים את השמן שונה מהחיטים מפני ש הבת השמן- את השמן מודדים במידה הנקראת בת ולא באיפה, וממנו תתנו מעשר הבת מן הזר, כאשר עשרת הבתים שוים חמר שהוא שווה לכור (ואז זה יוצא שנותנים תרומה עשירית של בת שהיא (הבת) עשירית הכור היינו מאית מהשמן), פי גם בעתיד יהיו שוים עשרת הבתים חמר- ולכן החשבון לא ישתנה. טו ושה אחת מן הצאן מן המאיתם תתנו תרומה וכך תתנו גם ממשקה ישראל- יין, וכל אלו יהיו למנחה ועולה ולשלמים שיקריב הנשיא לכבוד חנוכת המקדש, כדי לכפר עליהם, נאם אדני ידוד. { פ }

טז כל העם הארץ יהיו אל התרומה הזאת- היינו יתנו אותה, לנשיא בן ישראל. יז ועל הנשיא יהיה החובה להקריב את העולות והמנחה והנסך, בחגים ובחודשים- ראשי חודשים ובשבתות, ולסיועם- בכל מועדי בית ישראל במהלך השנה הראשונה לחנוכת המקדש, הוא יעשה את החטאת ואת המנחה ואת העולה ואת השלמים כדי לכפר בעד בית ישראל. { ס }

❖ כל הקרבנות המופיעים בפרשיות הקרובות, אינם על פי דיני התורה הפשוטים מכיוון שהם הוראת שעה לכבוד חנוכת המקדש. הנשיא יקריב את קרבנות אלו מהתרומה שיקבל מהעם במהלך השנה של חנוכת המקדש (גם קרבנות השבת וראשי החודשים והקרבת שבכל יום יוקרבו רק באותו פרק הזמן).

קרבת ללכבוד חנוכת המקדש

פרי חטאת: יח כה אמר אדני ידוד: בראשון- בחודש הראשון- ניסן, באחד לחדש, תקח פרו בן בקר תמים וחטאת- תטהר איתו את המקדש. יט ולקח הכהן מדם החטאת ונתן אל מזוזת הבית- שתי מזוזות האולם, ואל ארבע פנות העזרה הגדולה למזבח- של המזבח החיצון, ועל מזוזת- שתי המזוזות של כל שער משערי החצר הפנימית (בסך הכל יתן הכהן את הדם בשלושה מקומות). כ וכן תעשה פרו נוסף באותה צורה, בשבעה בחדש הראשון, כדי לכפר מאיש שגה- שעשה עבירה בטעות ומפתי- או מחוסר ידיעה (היינו שזאת הסיבה להקרבת כל פרי החטאת האלו), וכפרתם את הבית. כא בראשון- בחודש הראשון בארבעה עשר יום לחדש, יהיה לכם הפסח- הקרבת קרבן הפסח, ולמחרתו יהיה חג, שבעות- שבוע ימים מצות יאכל- היינו שלא ישתנה שום דין מדיני התורה בעתיד וגם בזמן הקרבת הקרבנות לכבוד חנוכת המקדש, חג המצות יחגג כרגיל. כב ועשה

הַנְּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא - 14 לחודש הראשון - **בַּעֲדוֹ וּבְעֵדוֹ כָּל עִם הָאָרֶץ** - כדי לכפר עליהם - **פֶּר חֲטָאת** - כמו שעשה את השניים הקודמים. לסיכום: ישנם פה שלושה פרי חטאת שהקרבנותם נועדה כדי לכפר על המקדש ועל ישראל על שגגות שהם עשו.

בחג המצות: **כַּג וְשִׁבְעַת יְמֵי הַחֵג** - חג המצות, **יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה לַיּוֹם לִידוּד שִׁבְעַת פְּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים תְּמִימִים לַיּוֹם** - לכל יום במשך **שִׁבְעַת הַיָּמִים**, וְחֲטָאת יַעֲשֶׂה שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם. **כַּד וּמִנְחָה יַעֲשֶׂה - אֵיפָה** של מנחה **לֶפֶר** - לכל פר, **וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה, וְשִׁמֹן הַיֵּין יִתֵּן בַּמִּנְחָה לְאֵיפָה** - לכל איפה.

בחג הסוכות: **כֹּה בַשְּׁבִיעִי** - בחודש השביעי - תשרי - **בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּחֵג הַסּוּכוֹת, יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה** - כמו שעשה בשבעת ימי הפסח במהלך **שִׁבְעַת הַיָּמִים** של חג הסוכות, **כַּחֲטָאת כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשִׁמֹן** שעשה בפסח, יעשה גם בסוכות. { ס }

פרק מו

בַּיּוֹם הַשִּׁבְעִי: **א כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדוּד**: **שְׁעַר הַחֲצַר הַפְּנִימִית הַפְּנֵה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר** כמו שער הקדים של החצר החיצונה, מפני שה' עבר דרכו בבואו אל הבית (בתחילת פרק מ"ג), אבל הוא יהיה סגור רק **שִׁשַּׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבַיּוֹם הַשִּׁבְעִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ - ראש חודש יִפְתָּח. ב וּבֹא הַנְּשִׂיא דָרָךְ אוֹלָם הַשְּׁעַר מַחוּץ** - שהרי בשערים של החצר הפנימית אולם השער הוא מחוץ לשער, והוא ייכנס עוד **וְעַמֵּד עַל מְזוֹזַת הַשְּׁעַר** - עד למקום השער עצמו, במקום של עובי החומה, **וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים** באותו הזמן **אֶת עוֹלָתוֹ וְאֶת שְׁלָמָיו** שהוא מקריב בכל שבת וראש חודש כמו שיפורט להלן (לגבי השלמים, שלא מוזכרים להלן שצריך להקריבם בשבת וראש חודש, כנראה מדובר על **שְׁלָמֵי נִדְבָה** שהוא מקריב בראש חודש, [ולא בשבת שבה אסור להקריב נדבות]), **וְהִשְׁתַּחֲוֶה עַל מִפְתָּן הַשְּׁעַר** - היינו מזוזת השער שלעיל - **וְיָצָא הַחוּצָה** (זאת אומרת שאפילו הוא לא נכנס בפועל בשער), **וְהַשְּׁעַר לֹא יִסָּגֵר עַד הָעֶרֶב. ג וְהִשְׁתַּחֲוֶה עִם הָאָרֶץ** - ישראל שגרים בארץ, **ב פֶּתַח הַשְּׁעַר הַהוּא בַשְּׁבָתוֹת וּבְחֻדְשֵׁי לַפְּנֵי יְדוּד** - שהוא מכוון מול פתח הבית. **ד וְהֶעֱלָה אֲשֶׁר יִקְרַב הַנְּשִׂיא לַיּוֹם בַּיּוֹם הַשִּׁבְעִי תֵּהִי שְׁשֶׁה כִּבְשִׁים תְּמִימִים וְאֵיל - כבר בוגר תְּמִימִים. ה וּמִנְחָה תֵּהִי - אֵיפָה לְאֵיל, וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה - מֵתֵת יְדוּ - כפי מה שהוא רוצה, **וְשִׁמֹן הַיֵּין לְאֵיפָה** - באיזו כמות שהוא יביא מנחה, צריך להביא הין שמן לכל איפה. { ס }**

בראשי חודשים: **ו וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ** - ראש החודש, יביא הנשיא קרבנות עולה - **פֶּר בֶּן בְּקָר תְּמִימִים וְשִׁשַּׁת כִּבְשִׁים וְאֵיל תְּמִימִים יִהְיוּ** - כמו קרבנות השבת בתוספת הפר. **ז וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה, וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיַג יְדוּ** - כמה שירצה, **וְשִׁמֹן הַיֵּין לְאֵיפָה** - באיזו כמות שהוא יביא מנחה, צריך להביא הין שמן לכל איפה. **ח וּבְבֹא הַנְּשִׂיא** להקריב את קרבנותיו, **דָרָךְ אוֹלָם הַשְּׁעַר** של שער הקדים של החצר הפנימית **יְבֹא, וּבְדָרְכּוֹ יָצָא** - כפי שנאמר לעיל בפס' ב'. **ט וּבְבֹא עִם הָאָרֶץ** - עם ישראל שגר בארץ **לַפְּנֵי יְדוּד בַּמּוֹעֲדִים** - בשלושת הרגלים (ודין זה הוא תמיד ולא רק בשנה של חנוכה המקדש), **הָבֵא דָרָךְ שְׁעַר צֶפּוֹן** של החצר הפנימית **לְהִשְׁתַּחֲוֹת, יָצָא דָרָךְ שְׁעַר נֶגֶב** של החצר הפנימית, **וְהָבֵא דָרָךְ שְׁעַר נֶגֶב יָצָא דָרָךְ שְׁעַר צֶפּוֹנָה, לֹא יָשׁוּב** האדם הנכנס **דָרָךְ הַשְּׁעַר אֲשֶׁר בָּא - נִכְסוּ בּוֹ, כִּי - אלא נִכְחוּ - מולו יָצָאוּ (יָצָא).** הסיבה לדין זה היא כדי שייראה שיש יותר אנשים בחצר בכך שאדם צריך לעבור בה מצד לצד וזה כבוד לה', סיבה נוספת היא כדי להראות את חביבות הכניסה לחצר בעיני האנשים הרוצים לעבור בה לכל רוחבה. **י וְהַנְּשִׂיא, בְּתוֹכָם בְּבֹאִים יְבֹא** - הוא יבוא יחד עם העם באותו מסלול, **וּבְצִאתָם** מהחצר - **יָצָאוּ** - הנשיא יחד עם העם. יא

פסוק סיכום לקרבנות שיוקרבו במהלך שנת חנוכת המקדש- **ובחגים ובמועדים**- ראשי חודשים ושבתות- **תהיה המנחה איפה לפי ואיפה לאיל ולכבשים מתת ידו, ושמן הין לאיפה**. { פ }

קרבנות נדבה: **יב וכי יעשה הנשיא נדבה עולה או שלמים נדבה לידוד** במהלך אותם ימים שבין פסח לסוכות של אותה שנה, **ופתח לו הכהן את השער הפנה קדים** של החצר הפנימית, **ועשה הנשיא את עלתו ואת שלמיו כאשר יעשה ביום השבת**- היינו שהוא נכנס עד מפתן השער ורואה את עבודת הכהנים וכשהם מסיימים הוא משתחוה ויצא חזרה דרך אולם השער, אבל יש הבדל אחד- **ויצא הנשיא וסגר הכהן את השער אחרי צאתו**- שלא כמו בשבת ור"ח שהשער נשאר פתוח עד הערב.

בכל יום: **יג וכבש בן שנתו**- שעוד לא הסתיימה שנה מלידתו- **תמים, תעשה עולה ליום לידוד**- בכל יום מהימים של חנוכת הבית בין פסח לסוכות, **בבקר בבקר**- מוקדם בבוקר **תעשה אתו**. **יד ומנחה תעשה עליו בבקר בבקר ששית האיפה ושמן שלישית ההין לרס**- לערבב את הסלת, זוהי **מנחה לידוד**, והקרבת הזו ומנחתו הוא מלבד התמיד הרגיל של שחר שהוא **חקות עולם תמיד** ולא ייפסק גם באותם ימים אלא יוקרב במקביל. **טו ועשו (יעשו) הכהנים בכל יום באותה התקופה** שבין פסח לסוכות- **את הכבש ואת המנחה ואת השמן בבקר בבקר, עולת תמיד**. { ס }

מתנת הנשיא מאחוזתו

טז פה אמר אדני ידוד: **כי יתן הנשיא מתנה לאיש מבניו, נחלתו של אותו בן היא ולכן לבניו תהיה**- הוא מוריש להם זאת, **אחזתם היא בנחלה לתמיד**, ואין האחים האחרים יכולים לערער על כך שאח זה קיבל יותר מהם בנחלה. { ס }

יז וכי יתן מתנה מנחלתו לאחד מעבדיו, והיתה לו רק עד שנת הדרור- החופש, היינו שנת היובל, **ושבת**- תשוב הנחלה ביובל לנשיא, **אך**- רק **נחלתו** שיתן הנשיא ל **בניו**- להם תהיה לתמיד ולא תחזור ביובל (כמו שנאמר בפסוק ט"ז לעיל) **יח** והסיבה לכך שמתנת הנשיא לאחד מעבדיו חוזרת ביובל לנשיא היא כדי ש- **ולא יקח הנשיא מנחלת העם להונתם**- לצער אותם **מאחזתם**, אלא רק **מאחזתו ינחל את בניו**, וזה **למען אשר לא יפצו**- יתפזרו **עמי איש מאחזתו**, וכדי שלא יהיה מצב שנחלת הנשיא מתמעטת בעקבות מתנתו לאחד מעבדיו ואחר כך ירצה הנשיא או אחד מבניו נחלה נוספת ויקח אותה מהעם ובכך יפיץ אותם מאחוזתם, לכן המתנה הניתנת לעבד חוזרת ביובל ובכך לא תתמעט לעולם נחלת הנשיא ולא ירצה לקחת נחלה מהעם.

❖ בשתי הפרשיות הבאות חוזר הנביא לסיים את חוכנית המקדש לגמרי.

מקום בישול קדשי הקודשים

יט ויביאני (מדובר כאן על איש הנחושת, כמו שנראה מההמשך) **במבוא**- הכניסה **אשר על כתר השער** הקדים של החצר הפנימית, שממבוא זה מגיעים **אל הלשכות הקדש אל הפהנים**- ללשכת הכהנים משרתי המזבח (לעיל מ' מ"ו), **הפנות צפונה**- שיש להן פתח לצפון, **והנה שם מקום בירכתם (בירכתים)**- בקצה הלשכה **ימה**- המערבי. **כ ויאמר אלי**: **זה המקום אשר יבשלו שם הפהנים את האשם ואת החטאת**- שהם קדשי קדשים, וגם **אשר יאפו שם את המנחה** (ובלשכות שמצפון ומדרום לבית עצמו היו אוכלים אותן כמבואר לעיל פרק מ"ב), **כדי ש לבלתי הוציא את קודשי הקודשים אל החצר החיצונה** ובכך **לקדש את העם**- להראות כאילו גם הם יכולים לנגוע בהם וכאילו גם העם קדושים כמותם, וזה גורם לחילול קדושת הקודשים.

החצרות הקטורות

כא ויציאני אל החצר החיצונה ויעברני אל ארבעת מקצועי- פינות החצר, והנה חצר- מקום מוקף קיר אך ללא גג- במקצע החצר- החיצונה, חצר במקצע החצר- וכן היה בכל מקצוע. כב בארבעת מקצועות החצר היו חצרות קטורות- ללא גג, כך שהקיסור- עשן העולה מהן יכול לעלות, ארבעים ארץ- ממזרח למערב, ושלשים רחב- מצפון לדרום, מדה אחת לארבעתם- אותו הגודל, מהקצועות- היו עשויות כמרובע עם פינות (ולא עגולות). כג וטור- כמין מדף על הקיר, שעליו שמים את כלי הבישול, סביב בהם- נמצא על כל היקף הקיר של חצרות קטורות אלו, סביב לארבעתם- לכל ארבעת החצרות, ומבשלות- מקום לשים בו את האש המבשלת עשוי מתחת הטירות- מדפים אלו, סביב- לכל אורך היקף קיר החצרות. כד ויאמר אלי האיש: אלה- חצרות קטורות אלו- "בית המבשלים", אשר יבשלו שם משרתי הבית- הכהנים שאינם ניגשים למזבח, את זבח העם- השוק והחזה שמקבלים הכהנים מאת העם המקריבים שלמים (לקדשי הקודשים ניתן שטח בישול קטן מפני שחטאת ואשם אינם מצויים כל כך גם מנחות כנראה, אולם שלמים אדם מביא תדיר מפני שבשר הקרבן מגיע אליו ולכן ישנם הרבה חזות ושוקיים שהכהנים מקבלים, לכך ישנו שטח גדול לבישול השלמים- ארבה חצרות). כאן למעשה הסתיימה באופן סופי תוכנית הבית כולו.

פרק מז

הנחל היוצא מהמקדש

א וישבני אל פתח הבית, והנה מים יצאים מתחת מפתן הבית קדימה- הרצפה שבצד המזרחי של מפתן האולם, פי הרי פני- כניסת הבית היתה בצד קדים- מזרח, והמים ירדו מתחת- למטה, במדרגות שעולות לאולם, מפתח הבית הימנית- מהצד הדרומי של מפתן האולם (דרום=ימין), וממשיכים לכיוון מזרח מנגב- מדרום למזבח החיצון. ב ויוציאני מהחצר הפנימית דרך שער צפונה שהרי שער הקדים סגור (המים עצמם עברו מתחת לשער לכיוון מזרח, אך יחזקאל לא יכול היה לעבור בו), ויסבני- הלכתי בסיבוב משער הצפון לכיוון מזרח- דרך חוץ, אל שער החוץ- של החצר החיצונה- דרך הפונה קדים- מזרח, והנה מים מפכים- מבעבעים ועולים מן הפתח הימנית- של שער זה לכיוון מזרח אל מחוץ לחצר. ג בצאת האיש- הנחושת קדים- מזרחה, וקו- פתיל הפשתים שהוזכר בפרק מי- בידו, וימד אלף באמה ויעברני במים, והם היו מי אפסים- לשון אפס, מים נמוכים מאוד. ד וימד אלף אמה נוספים ויעברני במים - מים שמגיעים עד ל ברבים, וימד אלף ויעברני מי מתנים, והנחל הזה היה גדל כך בדרך נס. ה וימד אלף ואז זה כבר היה נחל אשר לא אוכל לעבר- בהליכה, פי גאו- גבהו המים, ונהיו מי שחו- שצריך לשחות בהם, ומכיוון שזה נחל זורם, אי אפשר לשחות בו ולכן זה היה נחל אשר לא יעבר. ו ויאמר אלי: הראית בן אדם- את גודלו וגדילתו של הנחל בדרך נס? ויולכני וישבני שפת הנחל. ז בשובני, והנה אל שפת הנחל עץ רב- עצים רבים מאד, מזה ומזה- משני שפתות הנחל. ח ויאמר אלי: המים האלה יוצאים אל הגלילה- האזור הקדמונה- שנמצא מזרחית לירושלים, וירדו על הערבה- מה שאנו מכנים בימינו "בקעה" היינו השטח הנמוך הסמוך לירדן, ומשם ובאו הימה- לים המלח, אל הימה המוצאים- לים זה הם יצאו ואז ונרפאו המים- (האי נחה) המים שלו ינחלשן מחוזק מליחותם. ט והנה כל נפש חיה אשר ישרץ- יגדל באותו מקום- אל כל אשר יבוא שם נחלים- המים של הנחל (שבמקום שפך הנחל הוא מתפצל לכמה נחלים ולכן נקרא כאן נחלים)- יחיה- יקבל חיים (שהמים יהיו מתוקים ולא מלוחים כמו היום), והנה הדגה רבה מאד פי באו שמה המים האלה- שיצאו מהמקדש, ולכן ונרפאו מי ים המלח והיו מתוקים, וחי- כל אשר יבוא שמה הנחל. י והנה, יעמדו

(עֲמָדוֹ) עָלְיוֹ- על ים המלח דְּוָגִים- דייגים, מַעֲיֵן גְּדִי- היכן שזה בימינו וְעַד עֵינֵי עֲגָלִים- בצפון ים המלח, היינו לאורך שטח נרחב, מִשְׁטוֹחַ לַחֲרָמִים- לרשתות יְהִיו- המים האלו, ולא ידוגו בחכה (ושני הדברים האלו זה סימן לכמות הדגים הגדולה שתהיה בו), לְמִינָה- מינים רבים תְּהִיָּה דְּגָתָם, כְּדָגַת הַיָּם הַגְּדוֹל רַבָּה מְאֹד. יא אך מכיוון שיש גם תועלת במלח של ים המלח, אז בְּצִאתוֹ- הביצות שלו וּגְבָאֵיו- והגבים שלו (אולי בריכות האידיוי באזור הדרומי של ים המלח?), וְלֹא יִרְפְּאוּ- ממליחותם, לְמַלַּח נִתְּנוּ- אלא יישארו כדי שמהם יקחו מלח (וגם את כל החומרים הכימיים שיש בו, כפי שאנו יודעים היום שמפיקים מים המלח). יב וְעַל הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מֵזָה וּמֵזָה כָּל עֵץ מֵאֵקֶל, לֹא יִבּוֹל עָלָיו בְּשִׁלְכָתוֹ, וְלֹא יִתֵּם- ייגמר פְּרִיּוֹ- אלא תמיד יהיו עליו פירות, שהרי לְחֻדְשֵׁי יָבֵב־ כל חודש הוא יוציא פירות בכורים- חדשים (לשון בכור), כִּי מִיָּמָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יוֹצְאִים- ולכן הם גורמים לו שבח זה, וְהִיוּ (וְהָיָה) פְּרִיּוֹ לְמֵאֵכֶל- טעים, וְעָלָיו לְתִרְוָפָה- יעשו מהם תרופות. נחל זה, גם אם יהיה באמת במציאות, הוא גם משל לשפע האלוקי שיהיה כשבית המקדש ייבנה, שמשפע זה שיצא מהמקדש כל העולם יתברך, ואפילו מקום שומם כמו ים המלח (שסבל ממהפכת סדום בעבר) ייהפך למקום שוקק חיים בזכות מי המקדש. {פ}

גבולות הארץ שיחולקו בעתיד

יג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדוּד : גֵּה- זה (גי מתחלפת ב-ז') גְּבוּל אֲשֶׁר תִּתְּנַחֲלוּ אֶת הָאָרֶץ בְּעֵתִיד לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל, כי למרות שלוי הוא לא חלק משנים עשר אלו, לשבט יוֹסֵף יהיו שני חֲבָלִים- נחלות. יד וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו- כל איש כמו חברו (או כל שבט כמו השבט השני- תלוי בהסבר חלוקת הארץ במפה- ראה במפות המצורפות), את הארץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יְדִי- נשבעתי לְתַתָּהּ לְאַבְתֵּיכֶם, וְנִפְלָה- תנתן הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם בְּנַחֲלָה. טו (כל ענייני הגבולות עיין במפה המצורפת) וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לְפָאת צְפוֹנָה : מִן הַיָּם הַגְּדוֹל- באזור הר ההר (המפורש בפרשת מסעי, טורי אמנוס של היום) הַדְרָדָר חֲתֹלֶן- מקום סמוך לים- לְבוֹא צְדָדָה- עוד לכיוון מזרח. טז חֲמַת, בְּרוֹתָהּ, סְבָרִים- שמות של מקומות לאורך הגבול, אֲשֶׁר כל המקומות האלו הם בֵּין גְּבוּל מַחֲזֵי דְמִשְׁק- מדרום (סוריה של ימינו) וּבֵין גְּבוּל מַחֲזֵי חֲמַת- מצפון (דרום טורקיה), ומשם הגבול ממשיך אל חֲצַר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֵל גְּבוּל מַחֲזֵי חוֹרֶן- הנמצא ממזרח לגבול בין שני מחוזות אלו- דמשק וחמת. יז ולסיכום : וְהָיָה גְּבוּל מִן הַיָּם עַד לַחֲצַר עֵינָוֶן (זה חצר התיכון) שֶׁנִּמְצְאָתָּ בַּגְּבוּל דְמִשְׁק, וְצְפוֹן צְפוֹנָה- וכל הגבול הצפוני הוא בעצם- וּגְבוּל חֲמַת (בינה לבין דמשק), וְאֵת פְּאֵת צְפוֹן- זה הגבול הצפוני. יח וּפְאֵת קְדִים : מִבֵּין חוֹרֶן- בצפון מזרח וּמִבֵּין דְמִשְׁק- הדרומית לה וּמִבֵּין הַגִּלְעָד- עוד יותר דרומה וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל- הַיַּרְדֵּן, יהיה מְגִבּוּל- הגבול על- עד הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי- ים המלח הנמצא במזרח- קְדִים- תְּמִדוֹ, וְאֵת פְּאֵת קְדִימָה- זה גבול מזרח. יט וּפְאֵת נֹגֵב תִּימָנָה : מִתְּמַר- שם מקום עַד מֵי מְרִיבוֹת שֶׁזֶה בַּקָּדָשׁ- הנמצא במה שמכונה בימינו ערבה, בערך באמצע המרחק בין ים המלח למפרץ אילת, ומשם לכיוון מערב- נַחֲלָה- לנחל מצרים- הנילוס, ומשם אֵל הַיָּם הַגְּדוֹל, וְאֵת פְּאֵת תִּימָנָה נֹגֵבָה- זה גבול דרום. כ וּפְאֵת יָם הַיָּם הַגְּדוֹל : מִגְּבוּל דְרוֹם שְׁצוּיִן לְעֵיל, עַד נֹכַח- מול לְבוֹא חֲמַת- הגבול הצפוני, זֹאת פְּאֵת יָם. כא וּחֲלַקְתֶּם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל.

נחלת הגרים : כב וְהָיָה תְּפִלוֹ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לְכֶם וּלְהַגְרִים הַגְרִים בְּתוֹכְכֶם, אבל רק גרים אלו אֲשֶׁר הוֹלְדוּ בְנִים בְּתוֹכְכֶם- היינו שהם התגיירו לפני זמן רב עוד לפני שבאה הגאולה (ולא כאלו גרים שרצו להתגייר בעקבות הגאולה), וְהִיוּ לְכֶם כְּאֶזְרַח בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, ולכן אֲתֶכֶם יִפְלוּ בְּנַחֲלָה בְּתוֹךְ שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל. כג וְהָיָה בְּשִׁבְטֵי אֲשֶׁר גָּר הֵגֵר אֲתוֹ לִפְנֵי הַגְּאוּלָּה, שֶׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ, נְאֻם אֲדֹנָי יְדוּד.

פרק מח - הנחלת הארץ בעתיד

לגבי כל הנחלות המוזכרות בפרק זה ישנם שני הסברים כיצד להסביר זאת במפה וצרפנו את שניהם בנספחים. הסבר א': כל שבט קיבל אורך של עשרים וחמישה אלף קנים מצפון לדרום ומהגבול המזרחי ועד המערבי (כך שיש שבים עם שטח גדול יותר מהאחרים). הסבר ב': עשרים וחמש אלף הקנים היו רק לאורך הגבול המערבי, אך במזרח השתנה המרחק, כך שכל שבט קיבל אותו השטח.

נחלות השבטים מצפון לתרומה

א ואלה שמות השבטים שינחלו מקצה צפונה-מהר ההר שעל הים הגדול, אל יד דרך חתלן-קצת מזרחית לו, לבוא חמת- עוד קצת מזרחית לו, עד ל חצר עינן- הנמצאת ליד ה"ברך" של הפרת, בגבול הצפון מזרחי של הארץ, והיא גם ב גבול של מחוז דמשק צפונה- גבולו הצפוני, אל יד חמת- ובגבול הדרומי של מחוז חמת, והיו לו- לשבט הראשון שנוחל בצפון, מ פאת קדים- במזרח ועד הים- במערב- היינו שרוחבה של הנחלה ממזרח למערב הוא מגבול הארץ במזרח עד גבולה במערב כמו שפורטו הגבולות בפרק הקודם (ראה מפה) (והאורך של הנחלה מצפון לדרום הוא 25,000 קנים, כמו שיבואר בהמשך הפרק), דן אחד- הוא ינחל ראשון נחלה אחת. ב ועל- ליד גבול דן- מכיוון דרום, מפאת קדים עד פאת ימה- לכל רוחב הגבולות ממזרח למערב- אשר אחד. ג ועל גבול אשר מפאת קדימה ועד פאת ימה נפתלי אחד. ד ועל גבול נפתלי מפאת קדמה עד פאת ימה מנשה אחד. ה ועל גבול מנשה מפאת קדמה עד פאת ימה אפרים אחד. ו ועל גבול אפרים מפאת קדים ועד פאת ימה ראובן אחד. ז ועל גבול ראובן מפאת קדים עד פאת ימה יהודה אחד.

התרומה מהארץ

ח ועל- ליד גבול יהודה, מפאת קדים עד פאת ימה- לכל רוחב הגבול- תהיה התרומה אשר תרימו- מתוך הארץ- חמשה ועשרים אלף- קנים (שכל קנה הוא 6 אמות) רחב- מצפון לדרום, וארץ- ממזרח למערב- פאחד החלקים- כמו שאר החלקים, היינו מפאת- מגבול קדימה עד פאת- גבול ימה, והיה המקדש בתוכו- בתוך חלק זה.

לכהנים: ט התרומה אשר תרימו לידוד- מתוך חלק זה, היינו חלקה הראשון של התרומה- ארץ חמשה ועשרים אלף- ממזרח למערב, ורחב- מצפון לדרום- עשרת אלפים קנים (ציוור 16). י ולא אלה תהיה תרומת הקדש (כך מכונה החלק הזה)- לפהנים, צפונה- הצלע הצפונית- חמשה ועשרים אלף, וימה רחב עשרת אלפים, וקדימה רחב עשרת אלפים, ונגבה ארץ חמשה ועשרים אלף, והיה מקדש ידוד בתוכו- בתוך החלק הזה מתוך התרומה הכללית יהיה המקדש. יא אבל חלק זה לא יהיה לכל הכהנים אלא רק לפהנים המקדש- המקודשים מבני צדוק, אשר שמרו משמרת- שעבדו אותי תמיד, אשר לא תעו- מהדרך הישרה בתעויות בני ישראל, כאשר- כמו ש תעו הלויים- שאר אחיהם הכהנים משבט לוי. יב והיתה להם נחלה זו- תרומה חשובה, מתרומת הארץ- מתוך תרומת הארץ, ונחלה זו היא קדש קדשים, אל- ליד גבול הלויים- שאר שבט לוי שיקבלו נחלה מדרום להם.

ללויים: יג והלויים יקבלו נחלה, לעמת- ליד גבול הפהנים, חמשה ועשרים אלף ארץ, ורחב עשרת אלפים, אבל בניגוד לכהנים שחלק מנחלתם (500*500 קנים) היה מוקדש להר הבית, הלויים יקבלו את כל ארץ חמשה ועשרים אלף ורחב עשרת אלפים. יד ולא ימכרו מפנו- לאחרים, ולא

ימר- אסור כלוי להחליף נחלתו, ולא יעבור (יעביר)- יתן במתנה את ראשית הארץ- תרומה זו נקראת ראשית הארץ- החלק החשוב בה, כי חלק זה הוא קדש לידוד.

לעיר ומגרשיה: טו וחמשת אלפים הנותר ברחב- מצפון לדרום, על פני חמשה ועשרים אלף- ממזרח למערב- חל הוא- הוא אמנם תרומה מהארץ אך הוא חול, ומיועד לעיר- למושב- מגורים ולמגרש- שדות, והיתה העיר בתוכה- בתוך חלק זה. טז ואלה מדותיה של העיר שתהיה בתוכו- פאת צפון חמש מאות וארבעת אלפים- קנים, ופאת נגב חמש חמש (כתיב ולא קרי) מאות וארבעת אלפים, ומפאת קדים חמש מאות וארבעת אלפים, ופאת ימה חמש מאות וארבעת אלפים. יז והיה מגרש- מקום ריק סמוך לעיר- כדי שלא יהיו שדות צמודים אליה ויקלקלו את דרכי הגישה, מצד צפונה- חמשים ומאתים- קנים, ונגבה חמשים ומאתים, וקדימה חמשים ומאתים, וימה חמשים ומאתים- יוצא שכל העיר עם מגרשה היתה 5000 קנים על 5000 קנים (ראה ציור 16). יח והנותר בארץ- משטח החול, שזה היה לעמת תרומת הקדש- מדרום לשטח הלויים, עשרת אלפים קדימה- ממזרח לעיר ועשרת אלפים ימה- ממערב לעיר, והיה לעמת- ממול, מצד דרום ל תרומת הקדש, והיתה תבואתה- של שטח זה שבו היו שדות תבואה- ללחם לעבדי העיר. יט והעבד העיר- מי שיגור ויעבוד שם- יעבדוהו נציגים מכל שבטי ישראל.

סיכום: כ כל התרומה (מתוך התרומה הכללית) על שלושת חלקיה- כהנים לויים והעיר ומגרשיה- חמשה ועשרים אלף בחמשה ועשרים אלף, רביעית- בצורת ריבוע, תרימו את תרומת הקדש (כינוי לחלק הכהנים וחלק הלויים יחד) אל- עם אחזת העיר.

לנשיא: כא והנותר לנשיא מזה ומזה- ממזרח וממערב לתרומת הקדש ולאחזת העיר, אל פני- ממול ה חמשה ועשרים אלף תרומה- מהקצה המזרחי שלה עד גבול קדימה- עד הקצה המזרחי של הארץ, וימה- ולכיוון מערב- על פני- ממול חמשה ועשרים אלף- מהקצה המערבי שלה על- עד גבול ימה- של הארץ, לעמת חלקים- שזה כמו שאר החלקים שקיבלו השבטים- מקצה מזרח עד קצה מערב- לנשיא, והיתה- הרצועה הזו בכללה (התרומה ושטח הנשיא)- תרומת הקדש- השטח שאותו ישראל תורמים, ומקדש הבית בתוכה- של חלק זה. כב ומאחזת הלויים ומאחזת העיר בתוך אשור לנשיא יהיה- זה נמצא בין שטח הנשיא ממזרח לשטח הנשיא במערב, ו בין גבול יהודה- בצפון ובין גבול בנימן- לדרום, לנשיא יהיה- תהיה נחלתו של הנשיא.

השבטים הנוחלים מדרום לתרומה

כג ויתר השבטים- הנוחלים מדרום לתרומה- מפאת קדימה עד פאת ימה- בנימן אחד. כד ועל- ליד גבול בנימן מפאת קדימה עד פאת ימה שמעון אחד. כה ועל גבול שמעון מפאת קדימה עד פאת ימה יששכר אחד. כו ועל גבול יששכר מפאת קדימה עד פאת ימה זבולן אחד. כז ועל גבול זבולן מפאת קדמה עד פאת ימה גד אחד. כח ועל- ליד גבול גד אל פאת- לכיוון נגב תימנה, והיה ה גבול מתמר- שם מקום, אל מי מריבת קדש, ומשם ל נחלה- לנחל מצרים- הנילוס, ומשם- על הים הגדול. כט זאת הארץ אשר תפילו מנחלה- בנחלה לשבטי ישראל ואלה מחלקותם, נאם אדני ידוד. { ס }

שערי העיר

ל ואלה תוצאת- גבולות העיר (שהוזכרה לעיל בנחלת הנשיא)- מפאת צפון חמש מאות וארבעת אלפים מדה- היינו קנים. לא ושערי העיר קרויים על שמות שבטי ישראל, שערים שלושה

צפונה: שער ראובן- הבכור אחד, שער יהודה- המלך אחד, שער לוי- המקודש אחד- וכולם בני לאה. לב ואל פאת קדימה חמש מאות וארבעת אלפים, ושערים שלשה, ושער יוסף אחד, שער בנימן אחד, שער דן אחד- בני רחל עם בכור שפחתה. לג ופאת נגבה חמש מאות וארבעת אלפים מדה, ושערים שלשה, שער שמעון אחד שער יששכר אחד שער זבולן אחד- יתר בני לאה. לד פאת ימה חמש מאות וארבעת אלפים, שעריהם שלשה, שער גד אחד שער אשר אחד שער נפתלי אחד- יתר בני השפחות. לה סביב- היקף כל העיר- שמנה עשר אלף, ושם העיר מיום- מאותו יום שם העיר יהיה- ידוד שמה- כי ה' ישרה שם לעולם ולא יעזבנה יותר.

תם ונשלם, השבח לא-ל בורא עולם